

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Seraphici profundissimiq[ue] doctoris ordinis fratru[m]
mino[rum] diui Bonaue[n]ture cardinalis [et] sancto[rum]
cathalogo ascripti op[us] no[n] minus subtilissimu[m]
q[uam] speculatiuu[m] sup[er] ...**

Johannes Bonaventura <Kardinal, Heiliger>

[Nuremberga], [1515]

[Distinctiones XXXI-XL]

[urn:nbn:de:bsz:31-332944](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-332944)

Di. xxxj
 veritate nature humane
 mediare opere nutritive
 procedit fm q de verita
 te humane nature dicitur
 aliquid qd est de necessi
 tate ordinatum ad incor
 ruptionem. et hoc mo be
 ne concedendum est qd ni
 bil transit in veritate nu
 triti. Rationes vo ad op
 positum procedunt de veri
 tate humane nature fz q
 illud dicitur esse de veri
 tate humane nature qd e
 ordinatum ad resurrectio
 nem de congruo. tale aut
 est non solum quod trahi
 tur a generante. fz etiam
 tota illa caro que reperit
 tur in domine in ei mox
 te. maxime si no faciat ad
 45 corporis deformitatem.

45
 Nec hoc impedit qd do
 minus paruulos suscita
 bit in perfecta quantitas
 te. Dicit em Augu. qd sup
 plebit virtus diuina vbi
 deficit natura. vbi vo na
 tura sufficientem parauit
 materiam. deus non agit
 supplendo sed reformans
 do. Nec valet illa ratio
 49 qd si deus supplet in resur
 rectione sine additamen
 to. qd nunc similiter fiat si
 ne additamento. quia il
 la erit operatio mirabilis
 et supra naturas. hominis
 vo generatio et augmen
 tatio que nunc est natura
 liter fit. et ideo illa ratio
 quam magister adducit
 in littera no cogit. immo
 sicut apparet aspiciet ar
 guit a maiori affirmado.
 Illa vo que ultimo que
 rebantur iam plana sunt
 per ea que dicta sunt. Et
 igitur sic ad vnum dicere
 concedendum est sicut ex
 precedentibus apparet qd
 aliquid extrinsecum tras
 feat in veritatem humane
 nature. sed mediante ope
 re generatone trasit in ve
 ritatem. prout veritas p
 prie dicitur fm qd dicitur
 ad incorruptionem mediare
 te vo ope nutritive trans
 fit aliquid in veritate hu
 mane nature pur veritas
 dicitur. large videlicet fm
 qd dicitur ordinationem ad
 resurrectionem de congruo.
 et sic quod est de veritate
 vnius potest resurgere in
 alio fz qd manifestatur in
 quarto. His visis satis
 plana sunt ea que dicuntur
 in littera.

Distin. xxxj.

Nonit falsas opinionone
 circa traductionem pcti origi
 nis qd a patre trahatur in filios
 no solu fm carne: sed etiam fm
 animam.

Consuperest in
 uestigare qualis
 ter illud pctm a
 patribus tradu
 catur in filios.
 scz an fm solam animam. an fm
 carnem siue fm vtriusq. Puta
 uerunt quidaz fm aiām trahi
 peccatum originale no solum
 fm carne: qd no solu carne sed
 et aiām ex traduce esse arbitra
 ti sunt. Sicut em in gnatione
 plis de carne paterna substā
 tialr trahit caro ita etiā de gi
 gnetis aiā animā geniti cen
 tialiter deduci ab his existi
 mabatur. Ideoqz sicut de cor
 rupta carne caro corrupta se
 minatur ita etiā de anima pec
 catrice anima peccatrix corru
 ptione originali infecta ab il
 lis trahi dicitur.

Nonit false opinionis
 improbatione ostendens qd ori
 ginale no hz traduci p traduc
 tionē anime.

Hoc autē fides catholica
 respuit et tanq veritati aduer
 sum dānat. qd no aias. fz carnē
 solā (sicut supius dixim) ex
 traduce esse admittit. Non er
 go fm aiām. sed fm carnē solā
 peccatū originale trahitur a
 parentibus.

Nonit veritate qd origi
 nale traduci mediante carne.
 Est em pctm originale (vt
 supra diximus) concupiscentia
 no qdē actus fz vitium. ipa con
 cupiscentia est lex membrorum vel
 carnis qd est morbidus qdā af
 fectus vel languor qd comouet
 illicitū desiderū. i. carnalē con
 cupiscentiā que lex pcti dicitur.
 Que d: manere in carne non
 quin in aiā sit. sed qz per cor
 ruptionē carnis in aiā sit. La
 ro em propter pctm corrupta
 fuit in Adā adeo vt cū añ pec
 catū viri et mulier sine incētinio
 libidinis et concupiscentie seruo
 re possent uenire. essetqz tho
 rus immaculatus iā post pctm
 no valeat fieri carnalis copu
 la absqz libidinosa concupiscentia.
 qd semp vitium est et etiā cul

pa nisi excuset p bona coniugij.
 In concupiscentia ergo et libidi
 ne concipit caro formāda in cor
 pus plis. Unde caro ipa que
 concipitur in vitiosa concupi
 scentia polluit et corrūpitur.
 ex cuius actu aiā cū infundi
 tur. maculā trahit qua pollui
 tur. et sit rea. id est vitium concu
 piscētie qd est originale pctm.
 Ideoqz ipm pctm dicitur mane
 re in carne. Caro ergo qd in cō
 cupiscentia libidinis seminatur.
 nec culpā hz nec actū culpe. fz
 cām. In eo ergo quod semina
 tur corruptio est. In eo autē
 quod nascitur concupiscentia
 vitium est. vñ Ambro. de verbis
 apostoli sic ait. Quomō habi
 tat pctm in carne: cum non sit
 substātia fz priuatio boni. Ec
 ce pmi hois corpus corruptū
 est per pctm. ipaqz corruptio
 p additionem offensionis ma
 net in corpe robur tenēs diu
 ne sententia date in Adā. cui
 osortio aiā maculatur pecca
 to. Per id ergo quod facti cā
 manet inhabitare dicitur pec
 catū in carne. hec ē lex carnis
 Idem. Non habitat pctm in
 aiā: sed in carne. qz peccati cā
 ex carne est. no ex aiā. qz caro
 est ex origine carnis pcti. et p
 traducem omnis caro sit cau
 sa pcti. anima vo non traduci
 tur. et ideo in se cām pcti non
 habet. Augu. quoqz ex carne
 peccatum animam cōtrahere
 in sermone quodaz de verbis
 apostoli ostendit dicens. Vi
 tium concupiscentie est quod
 anima ex carne cōtrahit. Na
 tura quippe humana no ope
 re dei cum vitio primitus est
 instituta. sed ex voluntatis ar
 bitrio priorū hominū venien
 ti vitio est fauciata. ita vt non
 sit in carne bonum. sed vitium
 quo inficitur anima.

Remouet dubitationē
 qua qrit an originalis pcti cā
 sit culpa an pena.

Hic queri solet vtrū causa
 pcti originalis que dicta est
 esse in carne culpa sit vel pena
 siue aliquid aliud. Culpa esse
 no potest. qz culpa no est in re
 irrationali. Si em culpa esset
 in carne ante infusionē anime
 actualis esset vel originalis.

Qualiter peccatū origi
 nale a patre traducatur
 in prolem.

Consuperest in
 uestigare etc.
 Supra ostendit
 magi qd sit pec
 catū originale. in hac pre
 intēdit manifestare qual
 ter a patre traducit in
 prole. Diuidit aut par
 ista i tres pres. In quaz
 prima magi fallitate im
 probat. In scōda veritate
 explicat ibi. Est em pctm
 originale vt supra dixim
 concupiscentia. In tertia vo
 veritate epilogat vt addat
 ibi. In ostēsum est qd sit
 originale pctm etc. Prima
 ps hz duas. In prima po
 nit falsam opinionē circa
 originalis traductionem
 In scōda subūigit et ipso
 dationē ibi. Hoc at fides
 catholica respuit. vbi ostē
 ditur qd originale non hz
 traduci per traductionē
 aie. Sicut scōda paro pnci
 palis duas hz. In quarū
 pma determinat veritate.
 ostēdes qd originale traduci
 tur mediante carne. In
 scōda vo remouet dubita
 tionē. ibi. Dicit qd solvitur
 cā pcti originalis etc. Sicut
 tertia ps pncipalis duas
 hz. In pma determinata
 epilogat et explanat. In
 scōda vo dubitationē mos
 uet et determinat. ibi. fz ad
 hoc opponit h mo. Et sic
 but distinctiois intētio
 vsqz pncipali circa duo.
 Quoz pmi ē qd originale
 no pot traduci mediante
 aiā. Scōm ē qualr traduci
 tur mediante carne.

Ubi queri solet vtrū cā
 pcti originalis qd dicta est
 esse in carne sit culpa vel pe
 na. ob qd no vitioe iudic
 ad qdē pposita. qz in sol
 uēdo nec determinat qd sit
 culpa nec determinat qd sit
 pena. et vñ qd neutrum sit.
 Culpa no est pstat. Pena
 no vñ est. qz pena in ea sola
 nā nata est. cē in qz misia
 nata ē cē et misia i ea sola
 in qd ē b. itudo ē nata cē.
 bec at ē sola rōnalis crea
 tura. qd añ aduētū aie nec
 pot esse pena nec culpa.
 At p oi pena aliqz pu
 nis. fz p illa corrupōe qd ē
 i semic añ aduētū aie nul
 lus punis. qd no vñ cē pēa.
 Ds i hū ē qz cū sit corru
 ptio sequis ex culpa. et ois
 talis sit pena: tal corru
 ptio cē pena. Itē cum om
 nis maledictio sit pene vel
 culpc

Tāz cor
 ruptōis
 carnis
 ostēditur
 qd in aiā
 pctm sit

De pot
 corru
 ptione
 carnis
 cā pcti
 de pctm
 cē i cau
 de.

Augu.

culpe semen erat maledictum fm q dicit Sap. xij. r Aug. expo nit in lib. yponosticu. q. 7c. Rndendū est ad hoc breuiter q magr ad istam qōnem rñdet valde caute et rōnabilr. Nec em sustinet q sit culpa. nec tñ negat. nō em actualr est pena vl' culpa corruptio illa siue feditas. qm̄ pena sub rōne. pene. r culpa sub ratione culpe sunt cō

tra substantiā rationales nec tamen negat q sit culpa vel pena. q. ad vtrūq. editas ordinem bz. r vtrūq. quo acta damno est causa. Anima libi em ex cōiunctione sui ad ne cor. carnem rōne illius feditas di tis contrahit penā r cul pōr vi pam. lz culpa prius cōtra imvel bar p naturā q meritū pe ne. ideo magr vt vtrūq. cōp. rebēdat. vocat eam vt tiositate siue carnis fedis ratem. r per hoc p rñtio ad vtrūq. pte. q. quodā mō dīcendū est pena. quo dāmodo nō non.

¶ Feditas maior videtur esse in carne concupiscentialr traducta q i ea de qua traducit. Lōtra. si hoc verū est. cū origina le p ratur ex illa fedis er silitate. vt q maior sit origi dines nale in vno q in alio. Itē dicit nulla p pletas est inten n ab sio: in effectu q in cā. qñ de di est vniuoce in vtrūq. q si illos feditas i carne traducta bere causatur ab eo a quo tra m̄ a ducitur nō videtur magr renti dicit verus cum dicit q r maior ē bic q ibi. ¶ Rñ. s esse dōm q cum dicit magr q idio. maior sit feditas in carne que traducitur q in car ne a qua traducitur. hoc intendit qm̄ ad carnes que est in alijs mēbris. et que deseruit alijs mēbris q mēbris generatiue.

Hoc aut dicit quia in illa potentia est quedā fonta lis infectio ppter quā semen ibi genitū r per illaz viam descendens maiori infectione inficitur q alij humores. qd manifestat puritas r seruo: coitus sicut ipse dicit in lra. Cū nō vult dicere q semē ex quo gñat ptes sit magis infectū q semē ex quo generatus est pater. nec tñ sequit q mal' sit origina le in ple q fuerit in patre Et ita p rñtio ad illud: s hoc plamius explicabitur cū agatur inferi' de quā titate originalis.

¶ Non em q. ex carne tracta ab adam concepti sumus. ideo peccatum cō traximus r. Querit bic vtrum si aliquis bō fieret de carne Ade corrupta ppter leges generationis. vtrū p ratur originale. Et q non videtur ma gister dicere in lra. r bociplum videtur Augu. dicere cōtra pe

¶ Actualis ibi nō est. nec ori ginalis culpa est. q. ipa cā est originalis peccati. Si autem pena est. que est illa passibili tas vel mortalitas vel alia cor ruptio. Hos em defectus car ni inesse cōstat. Ad quod dicit potest: q. multiplex defectus carnis. r precipue pollutio q dam quā ex seruo: coitus pa rentum. r concupiscentia libi dinosa p ratur caro dum con cipitur cā est originalis pecca ti. que recte vitium siue corru ptio carnis appellari potest.

¶ Que feditas maior videtur esse in carne concupiscentialr ter traducta. q in ea vnde tra ducitur. Et q vitium vel corru ptio sit in carne ante cōiunctio nem aie effectu. pbat. Cū aia infunditur que ex corruptioe carnis maculat. sicut i vase dī noscitur vitium esse cū vinum in fusum acescit. Ne autem mī remur et intellectu turbemur audientes pctm̄ originale si lios traducere a parētibus iā p baptismū ab illo pctō mūda tis. diuersaz similitudinū in ductioe id posse fieri insinuat Aug. in lib. de baptismo par uulorum ita inquit. Nō p rputium per circūcisionem aufertur. manet tñ in eo quem genuerunt circūcisi. Quomo do etiam palea que opere hu mano tanta diligentia separa tur manet tñ in fructu qui de purgato nascit tritico. ita pec catum quod in parētibus per baptismum mundatur. manet in eis quos genuerūt. Ex hoc em gignunt quod adhuc vetu stum trahunt. nō ex hoc quod lex in nouitate pmouit eos in ter filios dei. Nō em generāt parētes filios fm illā genera tionem qua demuo nati sunt. sed potius fm illā qua carna liter et ipsi primū sunt gñati.

¶ Quare dicat originale lagianos vbi dicit. Qualis terrenus tales r terreni. hoc quos modo nisi per seminis sparsione r post. semen ergo vitiatū est sicut scriptū est. Semen est maledictum ab initio. Et post clas rius. Vitium p ratur non potest p ratur sine seminis effus sione. Si ergo aliter formaretur q p istā viā non videt q cons traberet originale. Sz cō trariū ei' videtur q si tos ta caro ade corrupta fuit r fedata merito culpe. vis detur pari rōne q pctm̄ p ratur si fieret d alia pte sicut si fiat de semine p ratur totū corpus p ratur fabricatū est ex semine et p ratur q feditas illa nō purgat ppter diuersitatee organificatiōis. q si aia ori ginalis contrahit que iun cta est primo illi corpi pa ri rōne videtur q p ratur ret illa aia que p ratur tur corpi ex illa carne for mato nisi in illa formatio ne esset purificatio.

¶ Rñ. quidā tenet q cō traberet originale ppter hoc q non solum est cor ruptio r fedatio in parte sed in tota carne. Alij nō tenet oppositū. dicētes q r si sit in oib' mēbris cor ruptio penalitatis. corru ptio tñ feditatis q est p ratur cipitū originalis in parte generatiua cōstitit. Qd cunq. hoz dicat nō ē ma gna vis faciēda. q. null' est q nō generet fm legē p raturatiōis ex semine in sfecto. nisi xps solus de q dicitur est q non habuit originale pctm̄. Verū tñ secur' est adberere vbi magr. ppter hoc q ma gis cōsonant verbis Augu. Unde si bō fieret ex aliqua pte. vl' etiā mulier facta fuisset ex costa virt post q peccauit penalitas rem aliquā habuisset non tñ pctm̄ originale. Nec va pō. l. let. qd ob' de corruptione nam r si in oibus mēbris corruptio sit penalitatis corruptio tñ feditatis est in solo semle rōne ifectio nis pncipalis q est in vi gñatiua. Quare aut vis il la sit magis ifecta q alia determinatum est supra.

¶ In iniquitatibus cons ceptus sum r. Lōtra. Ex oppo illo verbo videt colligi q sitio. actus matrimonialis nū q absq pctō habeat fieri r bociplm̄ autoritate Augu. xij. de ciu. dei. Veni tales corpis ptes ita libi do suo iuri mancipauit vt moueri non valeat si ipsa defuerit. Et ad valerū. Honestas concubitus non est sine ar doze libidinis. Sed contrarium huius est. quia omne manda tum dei potest absq peccato impleri. ergo plcm absq peccato

h dicitur cū epologo. ¶ Jā oñsum est quid sit origi nale peccatū. et qualiter a pa rentib' in filios. r p carnem in aiam transeat. Ex qbus etiaz innotescit quare dicat origi nale pctm̄. ideo. l. q. ex vitio sa lege originis nostre in qua concipimur. s. carnis libidino sa concupiscentia traducitur. vt supra dictum est. Non em q. ex carne tracta ab Adā cō cepti sumus. ideo pctm̄ traxi mus. q. r christi corpus ex ea dem carne formatum est. q ab adā descendit. sed eius conce ptus est celebrat' nō lege pec cati. l. concupiscentia carnis. Cū r caro eius peccatrix nō fuit. immo opatione spūssan cti. Noster nō conceptus nō sit sine libidine r ideo nō est si ne pctō. Quod euidenter Au gusti. ostēdit in lib. de fide ad petrum dicens. Nō dum sibi inuicēvir mulierq. miscētur. si ne libidine nō est parētū cōcu bitus ob hoc filioz ex eorum carne nascētū nō p ratur sine pctō eē cōceptus. vbi pctm̄ in puu los non trāsmittit p raturatiō: sed libido. nec secunditas hu mane nature facit hoies cum pctō nasci s. feditas libidinis quā hoies hñt ex illi' iustissi ma p raturatiōe pcti. Jō brās David. ppter originale pctm̄ quo naturalr obstricti sunt filij ire dicit. In iniquitatib' con ceptus sum et in pctis pcepit me mī mea. Ex hoc itaq. ap paret ex lege p raturatiōis tra duci originale pctm̄ q. nisi cō ceptio sic fieret in carne aia ex carnis cōiunctione p raturatiōe vitium non traheret.

¶ Obiectio quo: nō dā nō tentiū. p ratur pctm̄ nō traduci ex lege coitus. Sz ad h' opponit h' mō. i ipo pceptu vbi d: trāsmitti pctm̄ p ratur caro. nec tñ ifūdif aia

defuerit. Et ad valerū. Honestas concubitus non est sine ar doze libidinis. Sed contrarium huius est. quia omne manda tum dei potest absq peccato impleri. ergo plcm absq peccato

procreare pot hō ad cultū dei. Ad hoc breuiter dōm est q act
mimonialis pot fieri absq oi pctō. maxime cū sit cā generās
de plis vel reddēdi debiti. r illud verbū psalmiste intelligit
de pctō originali in ple. nō de pctō actuali in parēte. r illi ver
bum Aug. intelligit de libidine put est prurit' carnis. nō put
est improbitas volūtatis
et hoc mō plus ē pena q
culpa. Et de hoc planius
determinaf i quarto tra
ctatu de matrimonio.

Seco. r r

In intelligentiā
corūq in hac par
te dicuntur inci
dit hic questio
circa duo. Primū est vtrū
originale traduci possit
mediante sensibili portio
ne. Scdm est vtrum tra
duci habeat mediāte car
ne. Circa primū querunt
vtrū sensibilib' a nima in
boib' sit a generāte. Ses
cūdo qritur cui parti aie
primo inest pctm origina
le. Tertio qritur vtrū per
originale maior fiat in no
bis corruptio generatiue
q alterius potentie.

Rū. cū
soluōne

Questio. j.

Utrū aia sensibilib' in boi
bus sit a gñante. Et qritur
a gñante v' pmo p verbū
pbi in. ij. de aia vbi dicit
q sensitui' pma mutatio
est a generāte. sed prima
mutatio sensitue est illa
q ē ad eē. ergo v' q para
sensitiua in nobis educat
in esse a generāte. **I**tem
p. alaiū. Solus intelle
ctus intrat ab eetr' in seco
ergo solus intellectus in
trat per creationē. ergo
videtur q aia sensitua in
nobis educatur de princī
pijs materie r p genera
tionē. **I**tem sicut opatio aie sensitue in brutis pēdet a coz
pore. ita etiā r in boibus. Unde sicut brutū impeditur ab opa
tione vidēdi lco organo. sic etiā homo. sed qd simill' se bz ad
operationē. simill' se bz ad generationē. ergo si in brutis ē aia
sensibilis nō per creationē sed per generationē. sicut cōiter
tenetur. r supra ostensum est dist. xv. r etiā. xvij. videtur q in
boie sll' sit per generationē. **I**tem sicut in generatione bru
toz prius est aial q equus. sic etiā in generatione boīs prius
est aial q homo. ergo prius bz operationē r perfectionē pars
tis sensitue q habeat operationē r perfectionē intellectiue.
Et huius signū est: qz embrio prius nutrit r sentitur q pscia
tur aia rōnalī. ergo v' q ante pductionē rōnalis educatur in
nobis sensibilib'. sed hoc nō est p creationē. ergo p gñationem
Item aia sensitua est in potētia materie. alioquin nunq ab
agēte naturali in bis q per putrefactionē generant' possēt pro
duci inesse. si ergo eque potens vel magis potēs est vis gñati
ua in boie q sit in bruto. r brutū pōt per vim generatiuā aiam
sensitiuā ad esse pducere. multo fortius igif hoc v' cē in boie.
Item si in nobis ē sensitua p creationē in brutis p gñatio
nem. ergo nō v' q sit in nobis vel in ipsis vntuoce. r si hoc aial
dicetur equo de asino r de boie q si hoc est incōueniens res
stat q si in brutis est per generationē q simill' in homine.
Sz ptra. Aug. in lib. de spū r aia. Lū recedit aia a corpore.
secum trahit sensum r imaginationē r rōnem r intellectū. s; ni
bil qd separat a corpore est p gñationē. sensibilib' aut in homi

fm phisicos: sed effigiato cor
pore. **Q**d etiā moyses in ergo
do aperte significat vbi ait de
percussura mulieris pregnan
tis. Si quis inquit percussit
rit mulierem pregnantem et
abortus fecerit. si adhuc infor
me fuerit puerperum. multa
bitur pecunia. si autem forma
tum fuerit: reddet animā pro
anima. **F**ormatum vō intelli
gitur propria anima anima
tum. r in forme quod nondum
habet animam. **I**n ipso ergo
conceptu cum caro propaga
tur nōdum infunditur anima.
Quomodo ergo ibi peccatū
transmittitur. cum peccatum
non possit esse vbi anima non
est. **A**d quod dici potest. quia
in illo cōceptu dicitur pecca
tum transmitti. non quia pec
catum originale ibi sit s; quia
caro ibi contrahit id ex quo
peccatum fit in anima cum in
funditur. **E**t vtrūq; vocatur
conceptus. s; r cum caro pro
pagatur. formamq; corporeis
humani recipit. et cum anima
infunditur. quod aliquando
etiam dicitur natiuitas. quan
do quid natum est in te. pro
prie autem natiuitas dicitur
in lucem editio.

ne est bndi. ergo te. **I**tem in lib. de ecclē. dog. **A**le alatum
nō sunt substātie: sed cū carne ipa carnis viuacitate nascant.
r cū carnis morte finit. aia vō humana nō cū carne morit.
q; nec cū carne seminatur. **I**tem pbs in. ij. de aia dicit q sen
sitiuum est in intellectu sicut tetragonus in pētagono r ves
getatiuū in sensitiuo. sicut trigon' in tetragono. si ergo ab eos
dem principio est tetragonus a quo est pentagonus. ab eodem
erit aia sensitua r intellectiua: sed intellectiua nō est a genera
te vt mōstratum fuit supra. ergo nec sensitua. **I**tem quēcūq;
sunt idem in substātia. ab eodem principio educant' in esse: sed
aia sensitua r intellectiua in eodem boie sunt idem in substā
tia. q; vnus perfectibilis vna est pfectio. ergo si rōnalis non
est per generationē videtur q nec sensibilib'. **I**tem que si
mul corrum pōtur simul etiā producantur. ergo pari rōne que
simul separant' simul r infunduntur. sed recedente in boie aia
rōnali nullo mō remanet potentia sentiēdi in corpore. ergo si
cut amittitur potētia sentiēdi in recessu aie. ita infundit' in ad
uentu. nō est igitur a generatione. sed a creatione. **I**tem cū
intendit' operatio sensus. minuss opatio intellectus r cōduc
so. sicut p'z per experientia. ergo necesse est sensum et intelle
ctum vel esse vna potentia. vel esse potentias eiusdē substātie
sed quodcumq; eoz sit. eodem modo habēt educi in esse. cū igitur
rōnalis nō sit ex traduce. videt' q nec portio sensibilib' in
boie. **Q**uod si tu dicas q vna retrahit alterā p ordinē rōnis
nem in vno pfectibilī. nō in vna substātia aie. **O**bjicit' ptra
hoc: q; aia rōnalis aut pōt sentire aut nō. **S**i nō pōt. ergo vis
detur q non possit corpus viuificare. **S**i si potest sentire res
stat q potētie iste fundatur in eadē substātia. **S**i tu dicas ad
hoc q duplex est in nobis sensitua. vna a generāte. r bec cor
rumpitur. **A**lia a creatē. r bec cum aia separat'. **O**bjicitur con
tra hoc. q; natura nō facit per plura qd pōt facere per paucio
ra. si ergo sensitua illa q est a generāte sufficit in brutis ad sen
tiendū. multo fort' illa q est a creatē sufficit homini. ergo non
est aliā ponere sensitua que sit a generāte. **Q**d si tu dicas q ē
ibi nō ad sentiendū: sed ad disponendū. corpus ad susceptio
nem rōnalis. hoc nō videt' sufficere: q; si talis aia est substans
tia eque cōpleta in homie sicut in brutis. r in brutis non caret
opatione sensitua. videtur ergo q nec in boie. aut igitur erit
in nobis ponere duplicē actum sentiēdi simul r semel aut est
ponere q sensitua sit in nobis a creatione: sed primū manifes
te est falsum. restat igitur q vltimū verum sit. **I**tem dicitur
dum q circa hoc triplex est modus dicēdi. **A**lter cū sente
runt hic quidā heretici. aliter videtur sensisse pbi. aliter etiā
hic senserūt doctores catholici. **Q**uidā cū heretici senserūt
esse in nobis aias diuersas ita q sit vna a deo bono. r altera a
deo malo. r ex hoc dixerunt q venit in nobis 'controuersia r
rebellio appetituum. ita q caro occupat' a ducit' spū. r spū
ritus aduersus carnem. q; vna illaz animaz s; que est a bono
deo non pōt facere malum. altera vō s; illa que est a deo ma
lo nō potest facere bonum. **H**ūc modum dicēdi tanq; hereticū
reprobat Aug. in lib. de duabus aiabus ostendens q ista posi
tio implicat in se duo contradictoria. dum ponit talem rebellio
nem esse in boie. r ponit simul cum hoc hominē peccare r boi
minem penitere posse. **H**anc etiā positionē facile esset impro
bare fm viā phie. qm in vno pfectibili necesse est vna esse per
fectionem r cū homo sit vnu quid per essentia. impossibile est
ab oino diuersis principijs in esse pducī. si ergo aia rōnalis ē
a deo bono. sensibilib' nostra nō pōt esse a deo malo. **Q**uidā
autem dixerunt q rōnalis r sensibilib' sunt in nobis due subs
stantie. non tū sunt due anime. pro eo q aia est nomen officij. r
ille due substātie ordinate sunt ad vnus corporeis pfectionem
ita q vna disponit ad alterā. vna tū illaz est p gñationē. s; sen
sibilis. r hui' signū est q dependet a corpore r est pfectio ali
cuius partis corpis. rōnalis vō que null' partis corpis est a
ctus est p creationē. **S**z hūc modū dicēdi respuit Aug. in lib.
de ecclē. dog. dicēs. **N**on duas aias in vno boie esse dicitur.
sicut **J**acobus r alij syroz scribunt. vnam aialem qua animet
tur corpus r mixta sit sanguini. r alteram spūalem que rōnem
administret. **E**t si tu dicas q negat duas esse animas. nō neg
gat duas esse substācias per litterā sequētem apparet q neg
gat duas substācias esse. **A**it cū sic. **S**ed dicitur vna eadem
q aiam esse in homine que corpus sua societate viuificat r se
metipsaz suā rōne disponit. **E**t exp'lius in li. de spū r aia dicit
q vna

¶ vna & eadē aīa dī: sensus dī sentit. & ratio dum discernit. Et iterū dicit q̄ aīa cum recedit trahit secū potentias sensitivas. Doctores autē theologie dicunt q̄ sensibilis & rōnalis in boīe eiusdē sunt subē: & ab eodē p̄ncipio hūit educi inesse vtz a creatore p̄ eo q̄ in nobis nō noīant diuersas subas s; diuersas potētias eiusdē substantiē. sicut Aug. vbi de hac materia loq̄t insinuat expresse. & hoc idē valde est rōnabile ponere in boīe vñā substantiam perficiētē que dat ei vitā & sensum & intellectum. Nec repugnat illud verbis p̄bi si recte intelligant. ¶ Propter quod notandū q̄ sensualitas tribus modis accipit. Uno modo sensualitas dicit dispositionē ex parte carnis ad sentientiam cū virtute spūali mouente. nōdū aīa carnē pficiētē. & talis sensualitas est in embriōne ante ipsiū completā aīationem sibi em̄ nō pōt esse suba aīe pficiens. cū sit p̄fectio corporis p̄bi sicut organici. nec possit actuali existere nisi corpore existēte in debita complexione & organificatione. pōt tñ ibi esse virtus aīe patris que quidē est in semine. sicut in subiecto deferente. sicut virtus motoris deferit simul cū lapide p̄iecto. & idē bec cessat qñ opatio eius consummat. quod fit qñ corpus organificatio inducitur aīa sensitua perficiēs. siue educat de potētia materic subito. siue cum rōnali infundatur ab extrinseco. Tercia hō sensualitas est que nō tñ dicit dispositionē cū virtute mouente. sed etiā habitacō que inest ex aīa perficiētē. Primo et secūdo modo accipiēdo sensualitatem sic est in nobis a generāte. q̄ cū semine decidunt calozes & spūs per quos caro disponitur ad sentientū. transfundit etiā simul cum hoc aliqua virtus aīe que mouet & regit & operat vsq; ad forme inductionē. Tercio modo sensualitas est in boīe ab aīa perficiētē. que quidē nō h; esse per gnationem sed per creationē. His vitiis p̄r rōnis ad questionē. Et concedēdum est em̄ q̄ aīa sensibilis nō est in nobis ex traduce. sicut ostendunt rōnes ad scdm̄ p̄tem obiecte. Ad rōnes vō que adducunt in oppositū facile est rīde re. ¶ Ad illud em̄ quod obijcit q̄ sensitui prima mutatio est a generāte. ddm̄ q̄ loquitur de sensituo s̄m q̄ nominat substantiam. nō s̄m q̄ noīat potētiam substantiē incorruptibilis. ¶ Vel etiā hoc dī rōne illius sensualitatis secūdo modo dicte. que quidē h; esse a generāte. ¶ Ad illud quod obijcit q̄ solus intellectus intrat ab intrinseco. ddm̄ q̄ ibi vocatur intellectus substantia intellectiua. & q̄ eadē est substantia intellectiua & sensitua boīs. idco per hoc nō excluditur sensitua boīs. sed sensitua brutalis. ¶ Ad illud quod obijcit q̄ operatio sensitue p̄cedet ex corpore. Dicēdum q̄ ex hoc non sequitur q̄ aīa dependeat. qm̄ in eadē aīa reperitur operatio que ei pōt cōpetere p̄ter corpus. bec autē non cōuenit ipsi aīe nisi s̄m q̄ animat. & ita s̄m q̄ corpori iuncta est. & p̄terea p̄ndet ex corpore. nec aīa vtiq; illa potētia postq̄ a corpore separatur. nec sequitur q̄ sit oīoz sa: q̄ substantia illa aīa h; operationē. bo: autē planius inuenitur determinatū in. iij. q̄ dōne de cognitione anime separate. ¶ Ad illud quod obijcit quod prius est aīa q̄ homo. dicens dum q̄ hoc dicitur: q̄ prius reperitur in embriōne operatio animalis q̄ operatio hominis. prius em̄ mouetur & sentit q̄ rōncinetur. sed hoc est a sensualitate secūdo modo dicte. prout est a virtute mouente. nō put est a virtute perficiētē. ¶ Ad illud quod obijcit q̄ aīa sensibilis est in potētia materic. dicens dum q̄ verum est s̄m q̄ aīa sensibilis nominat substantiam generabilem & corruptibilem. sed nō prout nominat potētiam substantiē incorruptibilis. Et q̄ aīa sensitua in brutis hōi substantiam nominat. hinc est q̄ bruta suā animā sensitua educūt de materia sicut & in his q̄ potissime generant per putrefactionē sensibilis vō in homie dicit potētiam rōnalis substantiē. & ideo ab eo solo pducitur a quo substantia rōnalis. & ideo q̄ sensibilis nō possit pparari in boīe sicut in brutis. hoc nō est impfectionis ex parte virtutis generātis. sed rōne impfectionis que consistit in sensitua boīs. ¶ Ad illud quod obijcit q̄ nō ē vniūoz in boīe & in asino. dicēdum q̄ aliqui pducit p̄ generatōnem. & aliquid pducit per creationē nō tollit vniūocationem. si cut si de modo crearet vñū boīem eiusdē speciei. esset cū alijs boībus si igitur maior requirit vniūocatio: in specie q̄ in gñe.

planum est ex hoc q̄ diuersus modus pducēdi aīam sensibilem in boīe & asino nō facit boīem & asinū equoce dici. Et si tu obijcias q̄ sensibilis in boīe noīat potētiam & in asino nominat substantiam. ergo equoce dī. Dicēdum q̄ in asino etiā pōt nominare substantiam. & potest nominare potētiam. principaliter tamen nominat potētiam. qz nomen eius sumptū est ab actu sentiendi. In boīe similiter nominare potest & substantiam & potētiam: sed put nominat substantiam non dicitur aliquid diuersum a rōnali. eadē em̄ est substantia que facit boīem & sentire & ratiocinari. Quis aīa & aīa sit potētia. & sic patet q̄ ex hoc non tollitur vniūocatio in genere animalis respectu rōnalis & irrationalis.

Questio. ij. Rōne cuius partis primo inest aīe p̄ccarum originale. Et q̄ p̄mo inest rōne potētie vegetatiue videt qz originale inest aīe ex cōiunctione sui ad carnē corruptā. sed aīa maxime vniūoz carni s̄m potētiam vegetatiuam que est prima potētia in ipsa. ergo videt q̄ primo inest ei rōne potētie vegetatiue. ¶ Itē hoc videt aīa rōne. potētia generatiua est ipsius aīe vegetabilis. sed illa ē mediāte qua originale transfundit & que maxime per originale p̄ctm̄ inficitur. sicut patebit inferius. ergo videtur q̄ rōne vegetabilis primo & p̄ncipali inest aīe culpa originalis. ¶ Aut rōne partis sensibilis videt. Originale em̄ sicut dicit Aug. est p̄cupiscētia: sed p̄cupiscētia primo et p̄ncipali in parte sensibilis radicali. qm̄ p̄cupiscētia dicit appetitū boni vt nunc p̄ta cognitione. & hoc cōpetit p̄ti sensitue. ergo videt q̄ originale p̄ctm̄ p̄mo habeat fieri in aīa s; illā partē. ¶ Itē in actuali p̄p̄tatione p̄cti videmus q̄ p̄ctm̄ p̄uenit ad rōnē mediāte sensualitate. p̄ eo q̄ p̄uersio boīs incipit ab inferiori et a cōuersione ad bonū cōmutabile. ergo si p̄ctm̄ originale incipit ab inferiori videt q̄ carnē infectione. & aīam ab inferiori h; inficere. videt q̄ p̄mo habeat aīe inesse rōne potētie sensitue. ¶ Aut p̄mo inest rōne partis rōnalis vñ. Originale em̄ est carētia debite iusticie. sed iusticia h; esse in sola rōnali voluntate p̄mo & p̄ncipaliter. sicut dicit Ansel. in li. de ceptu. vñ. ergo originale p̄ctm̄ primo & p̄ncipali rōne partis rōnalis h; anime inesse. ¶ Item originale p̄ctm̄ est p̄ctm̄ mortale. ergo per ipm̄ aīa est a deo auersa. sed auertit est ipsiū portio nis rōnalis primo & p̄ncipaliter. ergo videt q̄ originale peccatum primo habeat inesse anime rōne rōnalis potētie. ¶ Sed q̄ primo inest ipsi anime rōne sue substantiē vel essentie videt: qz originale p̄rabit in anima ex vniūone ipsius ad carnem. sed per prius p̄ naturam vniūoz substantia anime ipsi corpori q̄ potētie organici. prius em̄ est viuere q̄ moueri. ergo prius p̄ naturam inficitur anime substantia q̄ inficiatur potētie. & si hoc verum est. originale p̄mo inest anime ex parte sue substantiē. ¶ Item originale cū sit vñū inficit oēs potētias anime. sed nihil vñū est cōmune oibus potētis anime nisi eius substantia. ergo originale primo est in anima rōne sue substantiē. Est ergo questio s̄m quid originale p̄mo inest anime. vtrum sc; rōne substantiē aut potētie. & si potētie. vtrū vegetatiue. aut sensitue aut intellectiue. ¶ Rñ. ad p̄dictoz intelligentiā ē nō tandum q̄ aliqui dicere voluerūt originale p̄ctm̄ sic traduci & p̄rabit ab aīa vt p̄mo inest aīe rōne substantiē sue que p̄mo carni p̄iungit. & p̄sequenter mediāte substantia ab ipso potētie inficiatur. p̄ eo q̄ nō vniūoz potētie carni infecte nisi p̄ vniūozem substantiē. & sicut vna est grā que reformat aīam & ei potētias. que inq; dī vna. qz p̄mo respicit aīe substantiā vt dicunt. sic est vñū originale quod oēs potētias aīe inficit & deordinat. sed si istud hō ita intelligeret q̄ per originale p̄ctm̄ primo haberet infici substantia q̄ potētia. ita q̄ originale inest anime nō rōne potētie: sed rōne ipsius substantiē vniūoz. hoc nō videtur intelligibile. Tū qz originale est carētia debite iusticie. iusticia autē cū sit rectitudo voluntatis est p̄mo i voluntate. Tū etiā qz originale est p̄cupiscētia. p̄cupiscere autē nō est actus sube nisi rōne potētie. Tū etiā qz in originali est deordinatio ipsi aīe. Deordinatio autē nō ē in aīa nisi rōne potētie. qz p̄ ipsa; solum pōt ordinari & deordinari. Tū sicut supra dictū est de grā q̄ ipsa respicit substantiā. nō qz possit esse in aīe suba circūscripta potētia. sed qz est in potētis anime s̄m q̄ continuantur ad vñā substantiā sic & in proposito intelligendum est. vt originale p̄ctm̄ dicatur subam anime respicere. qz inest potētis. non ex actibus proprijs: sed prout continuari habet in vñam.

substantiam a se put est unita carni infecte. ita tñ q̄ primo infit
 ipsa deordinatio potētie q̄ substantie. ¶ Non em̄ dī suba ordi-
 nativel deordinata nisi rōne potētie. Hoc ḡ supposito q̄ origi-
 nale infit a se p̄mo rōne potētie. intelligendū est q̄ dupl̄ est lo-
 quī de originali pctō. Aut prout est culpa reddens aiam deo
 odiosam. Aut put est viciū deordinās ipam potētā. P̄mo
 modo accipiēdo proprie inest aie fm̄ lib. ar. r̄ maxime fm̄ vos
 luntatem. H̄m em̄ solū est fm̄ q̄ aia culpaf̄ vel laudatur cum
 est in actu. r̄ fm̄ q̄ est culpabilis vel laudabilis a suo ortu. Se-
 cundo mō accipiēdo. s. put dicit viciū deordinās potētiam
 sic fomentū istius deordinatiōis ortum b̄z a carne r̄ rōnalis
 motiua curuari b̄z per appetitum siue concupiscentiā sensitivā
 ue que ad illicitum impellit r̄ mouet. sic dicēdum est q̄ peccas-
 tum originale siue viciū quod nascendo contrahimus inest
 aie primo rōne partis sensitivae. r̄ sic p̄z r̄silio ad p̄positā que-
 stionem. p̄z r̄ in parte respōsio ad obiecta. Concedo em̄ q̄ ori-
 ginalē put est vitium in nobis. primo inchoat a parte sensitivā
 ua. q̄ modus corrupendi ecōtrario est in nobis q̄ fuit in adā
 H̄bi em̄ p̄sona corrupit naturā. r̄ ratio partē sensibile. r̄ volun-
 tas carne. r̄ sic cū econuerso sit in nobis originalis corruptio
 ascendit ad partē rōnalem mediāte portioē sensibili fm̄ q̄ est
 viciōsitas. h̄z fm̄ q̄ est culpa babeat esse in sola parte rōnali in
 qua est libertas ar. vnde quattuor rōnes medieyrum conclu-
 dunt r̄ concedende sunt. ¶ Ad illud h̄o quod primo obijctur
 de parte aie vegetatiue. dōm q̄ vniō ad corpus nō est tota cā
 cōtrahendū originale. sed vniō cum possibilitate ad deordi-
 nationem. Non em̄ corrupit per originale fm̄ q̄ est vitium nisi
 quod est ad iusticiam aliquo mō ordinabile. r̄ qm̄ vegetatiua
 plus tenet modum agēdi naturalē q̄ voluntarium. binc est q̄
 originale nō sic respicit vegetatiuā sicut respicit sensitivā in q̄
 pōt esse appetitus r̄ delectatio p̄iuncta. ¶ Ad illud h̄o quod
 obijctur de vi gñatiua iam p̄z respōsio: q̄ in ea viget corrup-
 ptio. non soluz q̄ sit potētia aie vegetabilis. sed etiā q̄ rōne
 sensus adiuncti potest delectatio r̄ concupiscentia deordinari.
 ¶ Ad illud h̄o quod vltimo obijct̄ q̄ primo sit originale pec-
 catum in aie substantia r̄ per vniōē. dōm q̄ sicut tactū est vniō
 non est tota cā. sed requiritur ibi cū hoc possibilitas ad deor-
 dinationē peccati. talis autē non est in substantia. sed in potētia
 vt predictum est. ¶ Ad illud h̄o quod obijctur de vnitāte ori-
 ginalis. dōm q̄ hoc non concludit q̄ originale primo sit in sub-
 stantia: sed q̄ sit in potētis fm̄ q̄ continuatur ad vniā substan-
 tiam. sicut prius explanatū est de ḡra. hoc autē melius explas
 nabitur infra cū agetur de vnitāte originalis peccati.

Questio. iij. Utrū maior sit infectio gñatiue p̄ ori-
 ginale q̄ alterius potētie. Et q̄ sic vi-
 detur. Illa vis est in nobis magis corrupta p̄ pctm̄ in qua ma-
 ior est rebellio r̄ inobediētia. sed talis est potētia gñatiua. s̄z
 cut p̄z. q̄ mēbra illa nō subiacent imperio rōnis. ergo v̄ q̄ il-
 la vis est magis corrupta. ¶ Itē illa vis est magis per pctm̄
 infecta in cuius actu est maior erubescētia. s̄z maior est erubescē-
 tia in actu potētie gñatiue q̄ in actu alterius potētie. ḡ r̄.
 ¶ Itē illa vis est magis in nobis corrupta cuius actui magis
 necessaria ē medicina. sed talis est gñatiua cuius actus nō po-
 test fieri absq̄ pctō nisi excusetur per sacramentū matrimonij
 quod quidē non contingit in alijs anime potētis. ergo r̄.
 ¶ Itē illa vis in magis ē in nobis corrupta in cuius actu maior
 est incuruatio. sed talis est potētia generatiua. nā in eius actu
 totali absorbetur rō r̄ efficitur homo totus caro. ḡ maior est
 in ea corruptio. ¶ Itē illa vis magis est in nobis corrupta in
 qua magis regnat concupiscentia. sed talis est vis gñatiua sicut
 p̄z per puritū q̄ sentitur in mēbris genitalibus. ergo illa vis
 maxime inter ceteras corrupta: p̄ originali concupiscentie vi-
 tium. ¶ Sed p̄tra per que quis peccat p̄ bec r̄ torquet. vt dī
 Sap. xj. si ergo peccatū primorū parentum p̄petratū fuit ma-
 gis p̄ nutritiua q̄ per generatiua. immo minime per generati-
 uam. v̄ q̄ nutritiua magis debuerit esse corrupta. ¶ Itē illa
 potentia est magis corrupta q̄ minus pōt refrinari. sed ma-
 gis pōt dō compescere appetitum potētie generatiue q̄ potē-
 tie nutritiue. ergo videtur q̄ vis nutritiua magis corrupta sit
 ¶ Itē si corruptio aie est ex carne v̄ q̄ illa vis potissime sit
 corrupta q̄ primo in carne r̄ per carnē exercet suā opationē. s̄z
 talis est potētia nutritiua. longe est ante nutritur dō q̄ gene-
 ret. r̄ p̄ appetit delectabilia gustus q̄ delectabilia tactus. ḡ

videtur idē q̄ prius. ¶ Itē augmētatiua tenet mediū inter
 nutritiua r̄ generatiua. prius em̄ est nutriti r̄ postmodū auge-
 ri. r̄ tertio generare. sed inter oēs vires aie augmētatiua mi-
 nime corrupta est. ergo si mediū sapit naturā extremorū videt̄
 silr̄ q̄ generatiua minime debet esse corrupta. ¶ Itē iuxta
 hoc queritur quare inter oēs sensus plus b̄z tactus de corrup-
 ptione: r̄ quare inter oēs potētias aie vegetatiue. generatis
 ue inter ceteras est in nobis magis corrupta. ¶ Rñ. dicendū
 q̄ absq̄ dubio inter ceteras potētias sensuales maxime corru-
 pta est vis gñatiua. vñ sicut cōiter p̄suevit dici. aie vires solū
 mō dicunt corrupte. ista h̄o corrupta dī r̄ infecta p̄ concupis-
 centie puritū r̄ vehemētiā q̄ residet in ipsa. ¶ Rñ. aut quare ma-
 gis inficit vis generatiua q̄ alia potētia sumit ex hoc q̄ ipsa
 est vis nō solūmodo deseruiēs perfonae: sed etiā deseruiēs nas-
 ture. Et ideo originalis corruptio siue vitium q̄ inest nature
 ex corruptione p̄sone per prius respicit illā potētā q̄ aiam.
 Deseruit aut vis gñatiua nature in q̄tum p̄ ipsam sit trāsfusio
 seminis in plem. Et qm̄ in illo semle est radix infectionis r̄ cor-
 ruptionis. binc est q̄ illavis q̄ est illius seminis admistratiua
 plus b̄z in se de infectione r̄ corruptione originali. Et rursus.
 q̄ potētie gñatiue in nobis iunctus est sensus r̄ potētia sensitivā
 ua respicit ipm̄ boiem in se. quodāmodo b̄z vis ista deseruit
 perfonae. Et qm̄ inter oēs sensus. tactus est maxime materialis
 līs r̄ appbendens cū maiorē adberentia sensibilitatis ad sensi-
 bile. r̄ bec maxime viget in mēbris genitalibus rōne multus
 dnis neruorū. binc est q̄ modica corruptio rōne magnitudinis
 sensus pl̄ inficit illā potētā q̄ inficeret aia. r̄ p̄terea maxi-
 me in ea regnat puritū r̄ concupiscentia. Et q̄ post sensum ta-
 ctus. sensus gustus est maxime materialis inter alios. binc ē
 q̄ inter alias vires magis sentit inordinatio circa actū nutriti-
 uae siue gustatiue. Et hac igitur rōne dupl̄ci vna colligit rō-
 sufficiēs q̄re aia per vitium originale plus inficit in gñatiua
 q̄ in alia potētia. Et q̄ hoc p̄bant rōnes que ad primā p̄tē in-
 ducunt. iō p̄cedēde sunt. ¶ Ad illud ergo q̄ primo obijct̄
 in p̄trariū q̄ nutritiua b̄z magis puniri. q̄ pctm̄ fuit p̄mo p̄e-
 tratū per ea. dōm q̄ illa ratio tenet fm̄ q̄ nutritiua min⁹ pōt
 bar p̄sonā. non fm̄ q̄ respicebat naturā r̄ verū est. q̄ q̄tum ad
 illā vim acius fuit punitus. q̄ fame r̄ siti. r̄ etiā ei p̄terea pu-
 nitur p̄ ieiuniorū abstinētia in quibus est maior pena q̄ sit in
 carnis p̄tinentia. ¶ Ad illud q̄ obijct̄ q̄ nutritiua min⁹ pōt
 refrinari. dōm q̄ aliquā potētā minus posse refrinari. hoc
 est dupl̄. vel rōne vehemētie appetitus r̄ delectationis. vel
 rōne indigētie naturalis. Et q̄ nō pōt de facili refrinari p̄
 vehemētiā appetit⁹ r̄ inclinationis. magis est vitata r̄ corru-
 pta. ¶ Rñ. hoc b̄z rōne indigētie naturalis. nō sequit ex hoc
 q̄ magis corrupta sit. Lū ergo dī q̄ nutritiua min⁹ pōt refri-
 nari. hoc nō est rōne maioris vehemētie appetitus: sed hoc ē
 rōne indigētie naturalis: q̄ nō pōt sustentari sine cibo. nō sic
 est de gñatiua in qua nō est improbitas appetitus p̄ necessi-
 tatem. sed p̄ corruptionis feditatē. binc est q̄ p̄mi mor⁹ ge-
 neratiue potius dicunt pctā q̄ p̄mi motus nutritiue. ¶ Ad
 illud q̄ obijct̄ q̄ nutritiua magis vniū carni. r̄ p̄ p̄z b̄z actū
 suū in carne. dōm q̄ ex hoc nō p̄cluditur q̄ corrupit intent⁹
 sed q̄ eius corruptio sentiat̄ diurnius. P̄terea vniō nō
 est tota causa sicut predictū est. ¶ Ad illud q̄ obi de potētia
 augmētatiua. dōm q̄ potētia augmētatiua pura mouet̄ nas-
 turali. nec b̄z sensum cōiunctū rōne cuius sentiat̄ delectatio.
 Et qm̄ nō subiacet voluntati. iō p̄ pctm̄ nō b̄z deordinari. Rur-
 sus q̄ sensus adiunctū nō b̄z. binc est q̄ nō est in ea delectatio
 concupiscentie. nō sic autē est in nutritiua r̄ gñatiua vtrāq̄ baruz
 aut subiacet voluntatis impio. Et vtrāq̄ baruz b̄z sensum adiun-
 ctū. Et q̄ plus ē in p̄tate voluntatis abstinere a coitu q̄ a cibo
 r̄ sensus tactus q̄ maxime materialis est viget in organo gñati-
 uae. binc est q̄ in ea maior est corruptio nō solū respectu potē-
 tiarū aie vegetabilis. sed r̄ respectu potētia r̄ aie sensibilis. Et
 per hoc p̄z illud quod vltimo querebatur.

Consequenter circa scdm̄ principale quo h̄o
 querebatur vtrū originale trāsfundat̄ me-
 diāte carne p̄cedendū est. Et circa hoc trīs
 querunt. P̄mo queritur vtrū aia possit in-
 fici a carne. Secōdo querit̄ vtrū hoc sit ex volū-
 tate aliqua r̄ appetitu aie. Tertio q̄rit̄ vtrū
 talis infectio fiat ex p̄pagatiōe v̄ libidine.
 Questio. iij.

Questio. I. An aia inficiat a carne, Et qd scijs
 datur primo per autoritate apli. Ro. vij
 Sclo qd no habitat in me bocest in carne mea bonum. ibi glo.
 Per pditione corruptio offensiois manet in corpore robur te
 nens diuine sine date in adam, cuius consortio aia maculatur
 peccato. Ex hoc expresse colligitur qd caro inficit spm. **Itē**
 Aug. de verbis apli. Tium concupiscentie est qd aia contra
 rit ex carne. **Item** boc ipsum videtur rone. Peccatum origi
 nale homini inest ex hoc qd traducitur ex primo parente i quo
 omnes posterj dicuntur peccasse. sed yd dicitur filius nasci ex pa
 tre nisi solimodo rone carnis qua ex eo trahit. ergo si aia effi
 citur peccatrix. hoc est a corruptione carnis. **Itē** nulla pro
 prietas traducitur ab vno in alteru nisi mediata aliq substantia
 deferente que sit cois vtriq. sed nulla suba est cois patri et
 pli nisi sola carnis suba. ergo impossibile est pctm patri i ani
 mam filij descendere nisi mediata carne. **Item** mala disposi
 tio existens in carne pot inducere obliuione in memoria. et
 memtia in intelligentia. ergo pari rone in voluntate potest in
 ducere concupiscentia. s; concupiscentia in aia est pctm originale si
 cut ostensum fuit supra. ergo caro pot facere aiam peccatrice.
Item aia iuncta carni passibili efficit passibilis et dolens. s;
 pari rone coiuuncta carni infecte et lasciue maculatur et efficit
 concupiscentia. si ergo concupiscentia pctm est. patz et. **Contra.**
 Ansel. de conceptu vgi. cap. vij. Non est magis culpa in semis
 ne qd sit in spuro vel sanguine. si quis mala voluntate expuit.
 aut ex sanguine suo aliqd emittit. ergo si nihil pot dare aliq qd
 non h; videtur qd caro non potest animam inficere. **Itē** Aug.
 in. vj. musice. Omne agens prestatius est patiente. et efficiens
 materia. sed aia prestatior est carne. ergo nullo modo caro po
 test in animam agere. igit nec ipsam inficere. **Item** sicut vult
 pbus. necesse est agens et patiens in materia coicare. sed caro
 et aia no coicant in materia. igitur caro no potest agere in ani
 ma. ergo nec ipsam corrumpere. **Item** multo spualior est anis
 ma qd radius: sed radius ex coiuunctione sua ad corpora immu
 da non h; infici. ergo nec aia ex coiuunctione ad carnem infectas
 potest infici. **Item** nulla corruptio maior est in effectu qd sit
 in causa. sed corruptio que est in carne no est culpabilis. quia
 culpa vt dicit Ansel. est in sola volutate. si g minima culpa pe
 ioz est qd qd acunq; pena. et plus h; de rone mali sicut dicit Au
 gu. in sermone de innocetibus. igit ex penali infectioe carnis
 impossibile est culpa in anima generari. **Item** corruptio q
 est in carne. aut est pena aut culpa. Non est culpa hoc costat.
 Si pena ergo iusta est. sed nihil iustum est ca iniusti fm qd hmoi
 ergo corruptio que est in carne cu sit pena. no poterit ee prius
 24 cipium inficendi animam culpa. **Itē** ddm. qd absq; dubio s;
 cut dicunt sancti et tenet doctores. aia ptrahit pctm originale
 mediata carne. Quod aut hoc possit intelligi nitunt ad hoc dis
 uersi diuersimode. Quidam eni dicunt qd ex boc ipso qd animam
 tur carni mortali et passibili qua non potest regere. efficitur co
 cupiscentia. et sic ptrahit macula originalis culpe. qd ipsa concu
 pifcentia: siue necessitas concupiscentie reddit animam peruersas
 Et qm caro mortalis h; propagari ex carne mortali. et mortali
 tas fuit in carne primi parentis ppter pctm inobedientie. hic
 est qd originale pctm in nos dicitur transire a primo parente. et
 hoc ex ipso Aug. verbis extrahit. qui dicit in. vij. parte. j. di.
 li. sui. vbi sic ait. Qd caro mortalitate percussa est. ipsa sui lani
 guoris infirmitate dissoluta. extra mesuram prime dispositio
 nis desideria sua extendit. Qd ergo caro humana a parentib;
 cum mortalitate seminatur. in coipso qd seminata subiacet mor
 talitati. viuificata postmodu carnalis concupiscentie subiecta
 inuenitur necessitati. vnde ipsa mortalitatis infirmitas causa
 est qua sequitur concupiscentia necessitas. Ducuntq; verba Aug.
 que videntur illud dicere quod prius dictum est. Sed qm in
 xpo fuit mortalitatis infirmitas. non tm fuit in eo concupifce
 tia vel originalis culpa. non videt istud plene satisfacere. nec
 tota cam quare caro inficit aiaz assignare. Esto eni qd aliquod
 corpus a fomite purificaretur remanente tamen mortalitate
 sicut in beatayirgine fuit. si anima tali corpori iungeretur. no
 videtur qd ptraheret originale. s; illud corpus sit passibile et
 mortale. Et id aliq aliter dicere voluerit qd cu pctm originale
 non sit positio vel aliqua essentia. sed potius priuatio et iusticie
 carctia. non ptrahit illud anima a carne. ita qd caro aliquid in
 aiam agat vel influat. sed qd prebet ipsi anime obstaculum ro

ne cuius aia debita iusticia priuatur. et priuata illa iusticia. im
 petu concupiscentie deorsum fertur cum no habet retinaculum
 et ita sequitur concupiscentia ex debite iusticie carentia. et sic des
 bite iusticie carctia pcedit ipsam concupiscentia p natura. pce
 bet aut caro ipsi aie obstaculu vel offendiculu vt no habeat il
 lam iusticia ex hoc qd ppagata est a pmo parente. Qm ex coniu
 ctione aie ad talem carnem ille qui nascitur dicit esse filius Ade.
 Et qd ada offendit deum non tm pro se: sed etia in tota sua poste
 ritate. hinc est qd aia boc ipso qd tali carni coniungit et spectat ad
 genus aie indigna efficitur vt deus sibi iusticia opponat et cu
 illa debeat bfe et no habeat. culpabilis est et rea. et per psequens
 efficitur concupiscentia et yana. sicut manus paralitica ex dissolu
 tione virtutis regitine efficitur tremulosa. Et illud videt tras
 bi ex verbis Ansel. de pcep. vrgi. c. v. vbi ait. Non est in iustis
 cia talis res qua inficiat et corrumpat aia velut corpus venes
 no. et que faciat aliquid sicut videt qm maliciosus ho mala fas
 cit opera. Nam quoda modum cu indomita fera ruptis vincu
 lis discurrere seuit. et nauis si gubernator dimisso guberna
 culo dimittit ea ventis et motibus maris. nauis vagatur et ins
 uelitur in quolibet pericula. dicimus qd hoc facit absentia cas
 tione aut gubernaculi. no qd absentia boz sit aliqd. sic cu mas
 lus seuit clamant. qd opaf iniusticia no qd ipa sit vlla essentia.
 Et itez infra c. xxiij. Spoliavit psona natura dono iusticie in
 Adam. et natura egens facta omnes personas quas ipsa de se
 pcreat eade egestate peccatrices et iniustas facit. Hoc modo
 transit pctm personale Ade in oes qui de illo psonaliter ppas
 gantur. Ex his verbis videtur colligi posse intellectus qd prius
 dictus est. S; tm adhuc illud no videt plene intellectui satisfac
 cere. qd esto qd aia illa que creat in corpe extra corpus crearet
 et nihil vltra sibi daretur qd datur cu corpori infundat. no dis
 ceretur originale habere pctm. immo pura esset et innocens. igit
 tur opz intelligere qd aliquo modo corruptio reddet in aiam
 ex carne. Et pp hoc est tertius modus intelligendi qd in carne
 Ade ppter pctm duplr fuit corruptio. Una. s. purepenalitat;
 ex hac aia cum coniungitur corpori ptrahit passibilitatem. Alia
 no fuit corruptio viciositatis siue feditatis. per quam caro est
 spiritui rebellis. et ex hac anima ptrahit culpa originale: qm
 talis viciositas quasi mediu tenet inter culpa et pena. Et hoc e
 qd magister dicit in lra. et qd sonant sacre scripture vba. qd ex
 feruore coitus parentu et concupiscentia libidinosa contrahit
 caro feditate quada cum pcpif. que est causa originalis pec
 cati. et recte vicium siue corruptio carnis appellari potest.
 Ad intelligendum aut quomodo anima possit infici corruptio
 ne culpabili ex tali feditate bec tria supponeda sunt tanq; ma
 nifesta quoz vnu est qd feditas carnis potest facere carnem re
 bellem spiritui. qd patuit in ada. q post pctm sensit carnis sue
 rebellionem. Scdm est istud qd anima vnita carni ppter coniu
 ctione ipsius ad carnem. vel trahit ea sursum. vel ab ipsa tras
 bitur deorsum pp vinculum quod est ipsius carnis ad aiam.
 Tertium est illud qd anima ppta virtute no potest regere car
 nem rebellem. nisi iuuetur p diuinam gratia fm qd exclamat apls
 Ansel. ego homo et. Ex his igitur tribus suppositis necessa
 rio sequit qd si aia tali carni vnitur qd ab ipsa trahit deorsum et
 per concupiscentia incuruatur. sed aiam incuruari no est aliud
 qd ea pueri. pueritas aut in substantia ronali que est capax
 iusticie no est aliud qd iniusticia et culpa. Ex hoc igit claru est
 qd feditas que est in carne pot aiam sibi vnita facere peccatrix
 cem. Et qd illa feditas a primo parente traduct h; in omnes po
 steros genitos fm legem ppagationis. hinc est qd mediata car
 ne ad oes transfundit originale. hoc autem melius explanaf
 per euidentiā exemploz. Videmus eni qd caro de se non dolet
 nec est in ea passio doloris ante aduentu aie qd possit inesse
 incilio. ponatur igitur aiam vniri carni incise et lese. statim cu
 et vnitur habet dolorem et dicimus dolorem aggenerari in ani
 ma. non incisionem. Si igit carnis incilio potest facere animam
 dolentem. quare non similr carnis quedā fedatio et resolutio
 fecit aiam lasciuā et concupiscentē qd diu habitet in carne. **Itē**
 esto qd aliquod corpus incptum esset ad rationis vsu. sicut
 est corpus in ea dispositione qua habet freneticus et furiosus.
 in tali corpore nec dicitur furia nec ignorantia. sed quedā dis
 positio mala. si tamen anima tali corpori infunderetur. statim
 efficeretur ignorans et furiosa. qd diu esset in carne illa. quare
 non possumus similiter intelligere et in concupiscentia. **Rursus**

esto qd aliquod membrum formaretur ad motum & regimen animae inceptum & inabile. vtpote in ea cōpersione quā habet membrum paralyticum. statim cū virtus motiva vniūq; mēbro illi diceretur sibi esse morbus paralyticus. & esset virtutis dissolutio. & per psequens tremulatio. virtutis autē dissolutio nō est q̄tū ad corruptionē ipsius virtutis motiue in se. sed q̄tū ad ineptitudinē organi quod opz regi ab illa virtute. Sic & in p̄posito intelligendū est qd in corpore ante aduentū aīe nō est actualiter morbus culpe. sed iuncta aīa que d̄z ipsum corpus regere ppter carnis ineptitudinē caret anima rectitudinē virtutis regitiue. & illa carens tremulosa efficitur per actum concupiscentie. & sic patet qd valde est verisimile qd originale possit p̄trahi in anima ex carne.

Ad dissolutionē obiectoꝝ p̄notandum est qd tripl̄ dicitur aliquid agere in alterum. Uno modo per p̄dominationē sicut contrariū agit in suū p̄trariū. Alio modo per influentiā. sicut corpus superius agit in hoc inferiora. Tertio modo per colligatiōem. sicut quādo duo ita sūt iuncta qd vnum trahit ad se alterum: cōmunicat alteri p̄prietates suas. Et ergo dicimus carnē inficere animā hoc intelligitur q̄tū ad tertium modum agendi. s. p̄pter colligatiōem quā habet ad animā. p̄pter quā dum deorsum tendit. eam seorsum trahit. vt enī dicit Grego. qd qui labenti innitit necesse ē vt cum labente labatur. h̄is v̄s̄is patent ea que obiecta sunt.

Ad illud enī quod dicit Ansel. qd p̄t̄m nō est in semine dicendum qd hoc dicit q̄tū ad existentiā actualem ipsius p̄t̄i. quod quidem est deformatas aspiciens ipsam voluntatem sicut subiectum p̄p̄riū. nō autē vult negare quin ibi sit causa p̄t̄i immo asserit sicut patet ex verbis suis sequentibus.

Ad illud Aug. qd omne agens p̄stātius est patiēte. d̄m qd intelligit de agente per influentiā. per hunc autē modum in originali p̄tractione nō dicimus carnem agere in animā. sicut p̄dictum est.

Ad illud p̄s̄ilosophi qd agens & patiēs debet cōmunicare. in materia d̄m qd ipse intelligit de aīone qua cōtrarium agit in p̄trariū per p̄dominantiā.

Ad illud quod obijctur qd multo spiritalior est anima q̄ radius d̄m qd et si anima sit spiritalior. t̄m magis est alligata carni q̄ radi⁹ aeris siue corpori illuminato. ideo magis p̄trahit eius p̄prietates siue passibilitatis: siue feditatis q̄ radius p̄trahat p̄prietates illuminabilis vel illuminati.

Ad illud quod obijctur qd non maior est corruptio in effectu q̄ in causa. d̄m qd istud dupliciter fallit. p̄mo qm̄ aliud nō se b̄z in rōne perfecte causalitatis. sed solū rōne instrumēti & deferentis. Nam si velimus cōparare corruptionem anime paruuli ad primā causam. videlz ad aīam adē. reperietur in adam eque magna v̄l maior. Deficit etiā ex hoc qd magnitudo corruptionis intenditur frequenter ex nobilitate & dignitate corruptibilis. qd tanto maior est viciū & corruptio peior. quāto natura p̄stātior est. sicut Augustinus dicit. & hinc est qd quā anima corrumpitur a carne. maior est corruptio q̄ in carne fuerit. & hoc est rōne nobilitatis subiecti.

Ad illud qd obijctur qd pena nō est cā culpe. d̄m qd verum est de illo qd est pura pena. talis autē corruptio viciosa in adam subsecuta est ex culpa. qd ex hoc qd peccauit. caro ei⁹ dissoluta est nō solum dissolutione ordinationis ad motem. sed etiā faciente rebellionē. & faciente p̄cupiscere quod nō l̄z. & sō qd talis viciositas & culpa est & ad culpam. p̄t̄ quodāmodo causare p̄t̄m in anima. hoc autē nō facit aliquid ipsi aīe impartiendo. sed potius rebellādo. & deo subtrahēdo. Et hoc modo intelligit magis animā infici a carne. & extrahit hoc ex verbis Aug. & his verbis aug. consonant verba ansel. Non enim vult ansel. dicere qd carentia debite iusticie p̄cedat necessitatē concupiscendi cū econtrario sit ordine natural. eo enī ip̄o p̄t̄natur aīa illa iusticia quo necessitatē concupiscendi b̄z ex carne p̄iuncta. sed hoc intelligit q̄tū ad actū concupiscendi. V̄l v̄ba Aug. intelligēda sunt qd caro inficiat aīam nō solū rōne passibilitatis. sed etiā rōne adiuncte feditatis & viciositatis. quaz in semine esse manifestat ipsa corruptio q̄ sentit in actu generatiue virtutis. et in mēbris illis residet principal. quia oīa alia ita sunt passibilia sicut illa.

Questio. ij. Utrum originale p̄trahat in aīa ex carne ex aliquo appetitu & voluntate aīe Et qd sic videt. p̄mo per rationē aug. quā facit in li. lxxxiij. q. ostendēs qd nullus potest ab alio fieri deterior. sed si sit deterior hoc erit a seipso. ait enī sic. Si sit deterior. aut ergo a se

perior. aut a pari. aut ab inferiori ab inferiori nō p̄t̄ a pari nō quia ei ille nō p̄cualet. a superioris nō qd ille aut eī bonus aut malus. Si bonus ergo nunq̄ faceret ipsum deterior. Si malus. ergo iam inferior est & deterior. Similr arguit in p̄s̄o posito. & ex hoc sequit qd aīa nō potest fieri mala siue deterior nisi cooperante voluntate p̄p̄ria.

Item omne p̄t̄m ab aliqua voluntate est. sola enī voluntas est peccati p̄ncipiū. ergo origiinale p̄t̄m quod est in paruulo. aut est a voluntate p̄p̄ria. aut est a voluntate aliena. Si a voluntate aliena. vtpote adē. cū in adā nō fuerimus nisi s̄m quid nō esset origiinale peccatum in boie nisi s̄m quid. ergo p̄pter ipsum nō deberemus eternas liter visione dei p̄iuari. Qd si hoc falsum est. nō ergo solum fuit a voluntate aliena. Restat ergo qd p̄trahatur a voluntate p̄p̄ria.

Item superi⁹ nō patitur ab inferiori nisi merito culpe. vel nisi ei se subijciat mera voluntate. sed anima cū vniat carni ante v̄monē nō habet culpam. ergo si inficitur a carne hoc nō est absq; voluntaria subiectione ipsius anime.

Item si angelus intraret corpus infectū. nō diceret ex hoc p̄trahes re origiinale. si igit aīa p̄trahit. hoc nō est nisi p̄pter aliquem appetitū quē b̄z ad carnē.

Item si aīa innocens poneret in igne infernali nunq̄ arderet. ergo si nō est magis actiua caro q̄ ignis. si inficit a carne. hoc nō est nisi p̄pter affectionē ipsi⁹ aīe ad carnē. & si hoc verū est. origiinalis culpa d̄bitur mediāte appetitū aīe & voluntate.

Sed p̄tra. p̄t̄m qd d̄bitur a voluntate aīe est p̄t̄m actuale. ergo p̄t̄m quod d̄bitur paruulo nō deberet dici peccatum origiinale. sed actuale.

Item si p̄t̄m origiinale esset a voluntate ipsius anime. ergo puniēdum esset pena actuali. Si ergo nō punitur pena actuali. sed pena d̄i ni sicut infra videbitur. ergo nō videtur qd a voluntate anime causetur.

Item natura & voluntas sunt p̄ncipia disparata. ita qd effectus q̄ sunt a natura & qui sunt a p̄posito sunt alij & alij. si ergo origiinale p̄t̄m coipso dicitur origiinale qd est a natura. igit nō est a voluntate p̄p̄ria.

Item peccatum quod est a p̄p̄ria voluntate. per propriū actum est cōmissum. nullū autē peccatum per propriū actum cōmissum sine p̄p̄rio actu dimittitur. ergo si origiinale p̄trahitur ex aīe voluntate. nūq̄ in paruulo p̄ baptismū deleteretur. Qd si hoc est s̄m fide restat qd p̄t̄m origiinale nō p̄trahitur per aīe voluntatem.

Item si p̄trahit per voluntatē. aut per naturalē. aut p̄ deliberatiā. Non per deliberatiā. qd in ip̄o instanti creationis vniat aīa carnē. Non per naturalem. qd naturalis voluntas semp̄ est recta. et sic mouetur s̄m qd eam instituit actor de⁹ ergo nullo mō potest esse peccati p̄ncipiū. redit ergo idēz qd p̄ius.

Item d̄m qd cum querit vtrum origiinale contrahat ex voluntate vel appetitū aīe. hoc tripl̄ potest intelligi. Et d̄m qd talis intellectus ligere qd spectet ad heresis p̄uersitates. Et taliter vt spectet ad rōnis p̄bilitatem. & tertio etiā modo vt spectet ad fidei veritatem. Et enī duplex sit in aīa appetitus videlz naturalis et deliberatiuus. si sic intelligatur qd aīa prius deliberet de carnis infectione & ei coniungatur voluntarie ex deliberatiōne. & ex hoc p̄trahat culpam origiinalē sic intelligere hereticum est. p̄ eo qd doctores catholici dicunt qd aīa creādo infunditur. & infundēdo creatur. Et ap̄s̄. Ro. it. de Jacob & Esau loquens ait. Anteq̄ aliquid boni vel mali egissent etc. Est & alius in aīa appetitus naturalis. & per hunc appetitū dupl̄ potest intelligi p̄trahi origiinale. Uno modo vt sic intelligat contrahi ex carnis corruptione & appetitū aīe qd corruptio carnis est sicut materialis. sed naturalis appetitus aīe ad corpus qd est ad ip̄am v̄nionem. & v̄nionē antecedit natura. quō nō antecedit tpe se b̄z in ratione efficientis. eo modo quo est dicere peccatū habere causam efficientem. & sic d̄: cōtrahi origiinale p̄t̄m a carne infecta mediāte appetitū. p̄ quē aīa carnē alligatur & quodāmodo ei condescendit. ac per hoc ei se subijcit & subijcēdo se p̄uertit. nec t̄m ex hoc dicitur culpa illa esse acta. s̄ p̄tracta. nec p̄sonalis sed naturalis. qd ille appetitus est appetitus naturalis. nō t̄m causat peccatū per se. sed cū corruptio ne carnis adiuncta que a primo parente propagatur. hoc & si p̄babiliter esse dictū videat. videt t̄m in hoc a veritate deitas re qd p̄ncipalem causam p̄tractionis origiinalis ponit ex parte aīe. cū sancti & doctores dicant origiinale peccatū traduci p̄ncipaliter a primo parente. a quo nō p̄p̄gamur nisi s̄m carnem. Alio modo potest intelligi peccatū origiinale contrahi ab anima per naturalem appetitū ipsius anime ad carnem. ita vt p̄ncipalis

cipalis ratio ponatur ex parte carnis. et appetitus ille natura-
lis sit ea sine qua non. et hoc quidem est veritate et necesse est pone-
re. Nunquam enim caro posset aliam inficere nisi anima haberet na-
turalem colligantiam ad ipsam. Naturalis autem colligantia non
est nisi per appetitum ipsius anime ad corpus. per quem anima adeo
alligatur carni. ut sicut dicitur supra in ista virtute habeat per
quam carnem regat: necesse est deorsum ferri cum carne ac per hoc
captivari in servitute peccati propter hoc simpliciter conceden-
dum est peccatum originale esse contractum. et nullo modo debet dici
actum. Et hoc ipsum nomen indicat quod peccatum originale
non actuale. dicitur naturale non voluntarium. Unde conceden-
34 de sunt rationes que ad secundam partem inducuntur. Ad illud
vero quod obijcit quod non potest fieri bonum malus ab alio deum quod Augustinus
ibi loquitur de alio agente quod quidem est ita aliud quod non est
naturaliter alligatum ei quod debet fieri deterius. Sic autem non est
in proposito. nam caro naturaliter habet colligantiam cum spiritu per
35 naturalem appetitum unius ad alterum. Ad illud quod obij-
citur quod peccatum originale aut est a voluntate propria. aut a
36 voluntate aliena. deum quod a voluntate aliena. Ad illud vero quod
subiungit quod non fuimus nisi secundum quid in illo ad. deum quod verum
est quod fuimus in potentia causaliter. sed quemadmodum secundum quid re-
ductum est ad simpliciter per operationem nature. Nam cum per esse
mus in potentia. nunc sumus entes in actu sic originale peccatum
propter quod erat secundum quid ante ipsius plis generationem in ipsa per
lis propagatione et unione anime ad corpus incipit esse pec-
catum simpliciter. nec requiritur ibi actualis vel nova deliberatio. sed
sufficit ipsa ppagatio et aie ad carnem coniunctio. Ad illud quod
37 obijcit quod superius non patitur ab inferiori. deum quod illud est verita-
tem in his inter que non est naturalis colligantia et ideo non habet lo-
cum in proposito. cum naturalis colligantia sit aie ad carnem. sicut
dictum est supra. Posset tamen dici quod ad aliquo modo meruit. sed
de hoc melius patebit cum agatur qualiter salvatur divina iustitia
in unione anime ad carnem. Ad duas ultimas rationes iam per-
38 rissio per ea que iam dicta sunt. Nam si angelus poneret in car-
ne infecta. et anima innocens poneret in anima. nec ille inficeret.
nec illa pateret. sed hoc non esset propter defectum appetitus des-
liberatiui. sed propter hoc quod non esset ibi appetitus nec colligantia
naturalis. et sine hac non potest anima a carne infici. sicut prius di-
ctum est. Quis hoc non sit causa principalis. Consimilis enim ap-
petitus naturalis saluaretur in anima. ad carnem si homo stetit
set. et tamen anima nullam culpam contraberet.

Questio. iij. Utrum caro ipsa inficiatur ex ppagatio-
ne tamen. vel ex ppagatione et libidine si-
mul. Et quod ex libidine videtur. Primo auctoritate Augustini. de fide ad
pe. Peccatum originale non transmittitur ad paruulos ppagatio
sed libido. si ergo anima ex feditate carnis contrahit originale illa
feditas est in carne non ex ppagatione sed ex libidine. Item
magister in ista. Pollutio quedam est in carne qua in seruoze
coitus pariterum ex concupiscentia libidinosa contrahit caro
dum concipitur. Et hoc apparet quod feditas illa in carne non est ex
ppagatione sed ex libidine. Item ipse de beata virgine con-
ceptus est ex massa humani generis. et tamen nec habuit illam fedita-
tem in carne. nec originale in anima. ergo talis feditas in car-
ne non est: quia caro ex carne educitur. sed quia eius libidine semina-
tur. Item si non est natura lapsa esset: nihilominus esset ppagatio
carnis ex carne. nec esset in eo feditas nec peccatum originale per
sequens. ergo si in ppagatione hominis ex homine est tractatio ori-
ginalis. hoc non est ratione ipsius ppagationis. sed ratione aditu
et libidinis. Item si fieret ppagatio absque libidine iam nul-
la esset inordinatio ex parte virtutis generatiue et si nulla esset
inordinatio ex parte virtutis generatiue. nulla esset fedatio
in semine. et si hoc non esset. nulla esset feditas in carne. nec in anima
contraheret originale. si ergo caro inficitur et viciatur hoc non
est ex ppagatione tamen sed etiam ex libidine. Sed contra. Origina-
le peccatum contrahimus. quia in adam peccauimus. eo modo quo in ipso
eramus. in ipso autem eramus secundum ppagationem et non secundum libidinem. Item
tam originale quam carnis feditate ppagatione contrahimus. non libi-
idine. Item libido respicit parentes primos. sed originale
tractatio respicit primos parentes. Unde non dicimus contrahere
originale a parente primo: sed ab adam. ergo videtur quod ipsa libido que
est in coitu nihil faciat ad transfundendum peccatum originale.
Item possibile est vitiare sanctos ex caritate coire absque
omni peccato: sed viciatus est libido. ibi est voluntatis improbi-

tas et aliqua culpa. ergo possibile esset eos generare absque libidine
ne igitur si tractatio feditatis carnis vel originalis peccati esset ratione
libidinis plures sic genita non deberet culpam originale. Item si tra-
ductio originalis esset ratione libidinis. quod ille qui cum maiori libidine
nasceret maius haberet originale. sed natus ex adulterio cum ma-
iori libidine generatur quod ille qui nascitur ex thoro legitimo. ergo videtur
quod maior esset in ea originalis culpa. si igitur corruptione origina-
lis peccati omnes corruptum equaliter. videtur quod talis corruptio non tras-
ducatur per libidinem. Item ponatur quod semen descendere de libidine
viri et infunderet vasculo mulieris. ita quod nec vir sentiret et dele-
ctationem nec mulier esset ibi plius perceptio absque libidine. Item
libido plures non haberet peccatum originale. quod si hoc est absurdum po-
nere et intelligere quod aliquis ex semine a deo generetur sine corruptio-
ne nisi in eo solo quod perceptus est in virgine per virtutem supra natus
ram. non videtur feditate carnis sine originale peccatum transmittere ad
posterios libido: sed ppagatio. Item deum quod sicut expresse dicitur
39 dicit Augustinus in libro de fide ad petrum. et magister dicit in ista. Feditas car-
nis et tractatio originalis non tamen est ex lege ppagationis: sed ex
ex feditate libidinis. unde Augustinus dicit. peccatum in paruulos non trans-
mittit ppagatio: sed libido. nec secunditas nature humane facit
boies nasci cum peccato. sed feditas libidinis. Ad cuius verbum in-
telligentiam et etiam obiectorum notandum quod libido triplex dicitur. Uno modo
libido dicitur improba voluntas. Secundo modo dicitur Augustinus in libro
de li. ar. Nihil enim videmus in toto malefacienti genere nisi libidinem
nem dicitur. hoc est voluntatis improbitate. Alio modo libido dicitur de-
lectatio immoderata secundum quod dicitur maior esse libidine in ope
virtutis generatiue quam alterius potentie. Tertio modo dicitur libido cor-
ruptio viciosa qua dicitur esse in semine et etiam in virtute genera-
tiua propter actum generandi secundum quam ipsa vis generatiua dicitur esse cor-
rupta et infecta. Quibus his modis contingit libidine esse cur-
ea actum generationis humane quoniam ibi est corruptio viciosa. et
delectatio immoderata et voluntas improba. Sine prima tamen libi-
dine hoc est improba voluntate contingit generari frequenter. si
ne secunda hoc est immoderata delectatione viri aut mulieris. Et sine ter-
tia nunquam si sit generatio secundum legem nature cum ergo dicitur quod peccatum
transmittit ad posterios ppagatio sed libido. hoc non intelligitur
de libidine primo et secundo modo: sed tertio. et per hoc patet rissio ad
omnes rationes que adducuntur ad utramque partem. Nam prime auctori-
tes et rationes que ostendunt originale transfundi per libidinem
loquuntur de libidine in acceptione tertia. Rationes vero ad oppo-
situm procedunt de libidine in acceptione prima et secunda. et hoc per
pertractant omnes et singulas.

Distinctio. xxvij. Qualiter peccatum originale
delectatur seu curatur.

Quoniam supra dictum est originale peccatum. supra
ostendit magister qualiter peccatum originale traducitur. in
bac parte intendit ostendere qualiter curatur. Diuiditur
autem pars ista in duas partes. In quarum prima determi-
minat magister quod originale peccatum delectari habeat in
baptismate. quod quidem est opus diuine misericordie. Secundo vero determinat
qualiter in ipso autem infusione et punitione saluetur rectitudo diuine
iusticie. ibi. Solet etiam queri qua iusticia teneatur etc. Hoc autem
facit. quia vniuersis vix deum misericordia et veritas. et ideo iuxta
benignitatem misericordie. manifestari etiam oportebat equitatem iusticie.
Prima pars diuiditur in tres partes. In prima ostendit qualiter
in baptismo delectur peccatum originale ex parte anime. Secundo
vero qualiter curari habeat ex parte carnis ibi. Solet autem hic
queri. utrum et ipsa caro etc. Tertio vero determinat de pena que re-
manet in vtroque. videlicet de concupiscentia. ibi. Preterea queri
solet utrum concupiscentia etc. Sicut secunda pars principalis
tres habet partes. In prima parte determinat utrum deus ex iustitia
debeat culpam originale anime imputare. Secundo vero que-
ritur cur deus vult animam illam corpori maculato coniungere. ibi
Si vero queritur cur deus qui fecit animam etc. In tertia vero des-
terminat qualis creatur anima a suo autore. ibi. hic a quibus-
dam solet queri utrum anima talis etc. Et sic in vniuerso magister
in presenti dist. duo principaliter determinat quorum vnum est qua-
liter originale peccatum delectatur per opus diuine misericordie. Alterum vero est
qualiter contrahatur salua equitate diuine iusticie. Et omnia que de-
terminantur in parte ista possunt reduci ad tria. Quorum primum
est qualiter delectur originale culpa. Secundo a quo sit ipsa concupis-
centia. Tertium vero est qualiter ad infusione anime et originalis culpe
per imputationem saluetur diuina iusticia.

¶ **Q**uoniam igitur ut ait Aug. et. Obijct. Tu post baptismum non debeat remanere in nobis nisi pena promouens. et concupiscentia sit magis pena suffocans quam promouens. non debet remanere in corpore mortis huius. Quod autem sit pena suffocans. patet in ista sequenti qua dicitur desiderijs nostris non obedire precipimur. Si igitur desideria concupiscentie sunt noxia et prohibemur obedire concupiscentie. ergo ut sit pena suffocans. Item actus concupiscentie ligat rationem maxime in ope virtutis generatiue. sed talis est pena suffocans. et ergo etc. ¶ **R**espondetur quod concupiscentia que remanet post baptismum non est pena suffocans. quia non precludit aditum vite spiritualis. stat enim sicut est gratia prima. et si incitet ad illicitum. non tamen preualet. quia subter nos est appetitus nostrer et nos dominari possumus illius. Remanet autem hec concupiscentia in membris nostris ut pena promouens maxime quantum ad exercitium pugne. que facit ad augmentum meriti et corone. quod bene significatum est in ingressu filiorum israel in terram promissionis. in qua reliquit eis dominus aduersarios cum quibus pugnare possent et per quos deus eos probaret. utrum ipsi deum diligerent an non. sicut patet in iudicibus. Sunt et alie plures utilitates ad quas mouetur homo occasione concupiscentie in se relicte sed bene inueniri possunt. Item dicitur. Item per hoc patet ratio ad duo obiecta. Nam concupiscentia non suffocatur nisi ei obedire velimus et licet in actu generandi versus rationis impediatur. non tamen est ibi suffocatio. quia talis actus potest esse meritorius.

Distin. xxxij.

Aug.

Originalis peccati duobus modis dimittitur. scilicet et tenuatur. et solutio ne reat

¶ **Q**uomodo originale peccatum deleatur in baptismo ex parte anime.

¶ **Q**uia supra dictum est originale peccatum esse vicium concupiscentie assignatum quod a parentibus trabatur et originale dicitur superest inuestigare quod in baptismo dimittatur. cum etiam post baptismum remaneat concupiscentia que ante fuerat. unde ut videtur peccatum originale non esse concupiscentia vel non remitti in baptismo. ¶ **Q**uoniam igitur ut ait Aug. in corpore mortis huius carnalis concupiscentia. cuius viciosis desiderijs non obedire precipimur. Que tamen concupiscentia quod tunc in perficiendis et continentibus. Item remanet concupiscentia post baptismum non tamen dicitur et regnat. sicut ante in modo per gratiam baptismi concupiscentia mitigatur et minuitur. ut post dicitur non valeat nisi quis reddat vires hosti eundo post concupiscentias nec post baptismum remanet ad reatum. quia non imputatur in peccatum. sed tamen pena peccati est. ante baptismum vero pena est et culpa. ¶ **D**upliciter ergo ratione peccati originale debet dimitti in baptismo. quia per gratiam baptismi vitium concupiscentie debilitatur atque extenuatur. ita ut iam non regnet nisi consensu reddatur ei vires. quia et reatus ipsi soluitur. unde Aug. in libro de baptismo. ¶ **S**icut per baptismum id agit. ut vetus homo crucifigatur. et corpus peccati destruat non ita ut in ipsa viuente carne concupiscentia respersa et immata repente absumatur et non sit. sed ne obstat mortuo que ieratur nato. Nam si post baptismum vixerit. in carne habet concupiscentiam cum qua pugnet.

¶ **D**icitur quod si sicut dictum est supra concupiscentia duo dicitur. Dicit enim appetitum immoderatum boni commutabilem. et sic dicitur quod ista immoderantia circa appetitum potest esse dupliciter. Aut ita quod ratio capitur et anima peruertatur ut necessitate habeat preponendum bonum commutabile bono incommutabili. et sic dicitur esse concupiscentia intensa. et hoc modo tenet rationem culpe. ratione videlicet illius immoderantie. Alio modo concupiscentia dicitur immoderantia. non quia ratio succumbat sensualitati. sed quia sensualitas non perfecte obtemperat rationi. et hoc modo tenet rationem penae. ¶ **P**rimo modo quod tenet rationem culpe dicitur opponitur ipsi gratie. et tunc gratia superueniens auferit illam immoderantiam per eam quod talis immoderantia ponebat debite iusticie carerem. Aliam autem immoderantiam que sicut dictum est dicitur rationes penae non tollit gratia in suo aduentu. propter hoc quod non opponitur formaliter ei. sed quia gratia et concupiscentia relicta respectu eius ad quod inclinans quamdam habent oppositionem. hinc est quod homo plus exercitatur in gratia. magis et magis renititur concupiscentia nunquam tamen omnino tollitur concupiscentia. quia semper remanet radix eius in homine nisi auferatur per donum gratie speciale. sicut in virgine creditur fuisse post conceptionem filij dei. sed hoc magis habet locum in tertio cum queritur de sanctificatione virginis. per hoc autem que dicta sunt patet obiecta. Gratia enim et concupiscentia quodam modo opponitur. et quodammodo non sicut ostensum est. ¶ **A**d illud quod obiicitur quod concupiscentia est finita. ergo aliqui totaliter auferuntur. dicitur quod hoc verum esse si concupiscentia diminueatur quod ad carnem. sed sola minuitur quod ad exercitium siue per cooperationem ad illud ad quod est. et ideo nunquam totaliter tollitur si contra habilitas alie naturae totaliter per peccatum adimitur. et hoc melius infra videbitur.

¶ **Q**uoniam igitur ut ait Aug. et. Obijct. Tu post baptismum non debeat remanere in nobis nisi pena promouens. et concupiscentia sit magis pena suffocans quam promouens. non debet remanere in corpore mortis huius. Quod autem sit pena suffocans. patet in ista sequenti qua dicitur desiderijs nostris non obedire precipimur. Si igitur desideria concupiscentie sunt noxia et prohibemur obedire concupiscentie. ergo ut sit pena suffocans. Item actus concupiscentie ligat rationem maxime in ope virtutis generatiue. sed talis est pena suffocans. et ergo etc. ¶ **R**espondetur quod concupiscentia que remanet post baptismum non est pena suffocans. quia non precludit aditum vite spiritualis. stat enim sicut est gratia prima. et si incitet ad illicitum. non tamen preualet. quia subter nos est appetitus nostrer et nos dominari possumus illius. Remanet autem hec concupiscentia in membris nostris ut pena promouens maxime quantum ad exercitium pugne. que facit ad augmentum meriti et corone. quod bene significatum est in ingressu filiorum israel in terram promissionis. in qua reliquit eis dominus aduersarios cum quibus pugnare possent et per quos deus eos probaret. utrum ipsi deum diligerent an non. sicut patet in iudicibus. Sunt et alie plures utilitates ad quas mouetur homo occasione concupiscentie in se relicte sed bene inueniri possunt. Item dicitur. Item per hoc patet ratio ad duo obiecta. Nam concupiscentia non suffocatur nisi ei obedire velimus et licet in actu generandi versus rationis impediatur. non tamen est ibi suffocatio. quia talis actus potest esse meritorius.

¶ **Q**uia supra dictum est originale peccatum esse vicium concupiscentie assignatum quod a parentibus trabatur et originale dicitur superest inuestigare quod in baptismo dimittatur. cum etiam post baptismum remaneat concupiscentia que ante fuerat. unde ut videtur peccatum originale non esse concupiscentia vel non remitti in baptismo. ¶ **Q**uoniam igitur ut ait Aug. in corpore mortis huius carnalis concupiscentia. cuius viciosis desiderijs non obedire precipimur. Que tamen concupiscentia quod tunc in perficiendis et continentibus. Item remanet concupiscentia post baptismum non tamen dicitur et regnat. sicut ante in modo per gratiam baptismi concupiscentia mitigatur et minuitur. ut post dicitur non valeat nisi quis reddat vires hosti eundo post concupiscentias nec post baptismum remanet ad reatum. quia non imputatur in peccatum. sed tamen pena peccati est. ante baptismum vero pena est et culpa. ¶ **D**upliciter ergo ratione peccati originale debet dimitti in baptismo. quia per gratiam baptismi vitium concupiscentie debilitatur atque extenuatur. ita ut iam non regnet nisi consensu reddatur ei vires. quia et reatus ipsi soluitur. unde Aug. in libro de baptismo. ¶ **S**icut per baptismum id agit. ut vetus homo crucifigatur. et corpus peccati destruat non ita ut in ipsa viuente carne concupiscentia respersa et immata repente absumatur et non sit. sed ne obstat mortuo que ieratur nato. Nam si post baptismum vixerit. in carne habet concupiscentiam cum qua pugnet.

Distin. xxxij.

Aug.

Originalis peccati duobus modis dimittitur. scilicet et tenuatur. et solutio ne reat

¶ **D**icitur quod si sicut dictum est supra concupiscentia duo dicitur. Dicit enim appetitum immoderatum boni commutabilem. et sic dicitur quod ista immoderantia circa appetitum potest esse dupliciter. Aut ita quod ratio capitur et anima peruertatur ut necessitate habeat preponendum bonum commutabile bono incommutabili. et sic dicitur esse concupiscentia intensa. et hoc modo tenet rationem culpe. ratione videlicet illius immoderantie. Alio modo concupiscentia dicitur immoderantia. non quia ratio succumbat sensualitati. sed quia sensualitas non perfecte obtemperat rationi. et hoc modo tenet rationem penae. ¶ **P**rimo modo quod tenet rationem culpe dicitur opponitur ipsi gratie. et tunc gratia superueniens auferit illam immoderantiam per eam quod talis immoderantia ponebat debite iusticie carerem. Aliam autem immoderantiam que sicut dictum est dicitur rationes penae non tollit gratia in suo aduentu. propter hoc quod non opponitur formaliter ei. sed quia gratia et concupiscentia relicta respectu eius ad quod inclinans quamdam habent oppositionem. hinc est quod homo plus exercitatur in gratia. magis et magis renititur concupiscentia nunquam tamen omnino tollitur concupiscentia. quia semper remanet radix eius in homine nisi auferatur per donum gratie speciale. sicut in virgine creditur fuisse post conceptionem filij dei. sed hoc magis habet locum in tertio cum queritur de sanctificatione virginis. per hoc autem que dicta sunt patet obiecta. Gratia enim et concupiscentia quodam modo opponitur. et quodammodo non sicut ostensum est. ¶ **A**d illud quod obiicitur quod concupiscentia est finita. ergo aliqui totaliter auferuntur. dicitur quod hoc verum esse si concupiscentia diminueatur quod ad carnem. sed sola minuitur quod ad exercitium siue per cooperationem ad illud ad quod est. et ideo nunquam totaliter tollitur si contra habilitas alie naturae totaliter per peccatum adimitur. et hoc melius infra videbitur.

¶ **Q**uoniam igitur ut ait Aug. et. Obijct. Tu post baptismum non debeat remanere in nobis nisi pena promouens. et concupiscentia sit magis pena suffocans quam promouens. non debet remanere in corpore mortis huius. Quod autem sit pena suffocans. patet in ista sequenti qua dicitur desiderijs nostris non obedire precipimur. Si igitur desideria concupiscentie sunt noxia et prohibemur obedire concupiscentie. ergo ut sit pena suffocans. Item actus concupiscentie ligat rationem maxime in ope virtutis generatiue. sed talis est pena suffocans. et ergo etc. ¶ **R**espondetur quod concupiscentia que remanet post baptismum non est pena suffocans. quia non precludit aditum vite spiritualis. stat enim sicut est gratia prima. et si incitet ad illicitum. non tamen preualet. quia subter nos est appetitus nostrer et nos dominari possumus illius. Remanet autem hec concupiscentia in membris nostris ut pena promouens maxime quantum ad exercitium pugne. que facit ad augmentum meriti et corone. quod bene significatum est in ingressu filiorum israel in terram promissionis. in qua reliquit eis dominus aduersarios cum quibus pugnare possent et per quos deus eos probaret. utrum ipsi deum diligerent an non. sicut patet in iudicibus. Sunt et alie plures utilitates ad quas mouetur homo occasione concupiscentie in se relicte sed bene inueniri possunt. Item dicitur. Item per hoc patet ratio ad duo obiecta. Nam concupiscentia non suffocatur nisi ei obedire velimus et licet in actu generandi versus rationis impediatur. non tamen est ibi suffocatio. quia talis actus potest esse meritorius.

ad excludendū in actu p̄simi lem r qz actū illicitus dicitur actū p̄cupiscēdi binc ē qz p̄cupia auget ab actu illicito quasi a filii. Ad illud ergo qd̄ obi qz tunc redit originale pctm̄ dicē dum qz hoc nō sequit̄ dū p̄fici ex cā. p̄mo quidez qz p̄cupiscētia regnās nō d̄ pctm̄ originale nisi in q̄tū bz regnū r d̄sum ab ipsa boīs origine. cū autē illud bz p̄ illicitū actum. non bz rōnem originalis pcti. sed potius actualis pcti. Ad illud est rō. qz aliter d̄mittit̄ p̄cupia p̄baptis m̄. alr auget p̄ illicitum p̄sensū. Per baptisimū ei sic d̄mittit̄ vt auferat̄ il lud qd̄ formalr erat pctm̄ originale. v̄z carētia des bite iusticie. Ibi ei absol uit̄ q̄s a debito original' iusticie ad quā oēs tenes banē ex ipsa obligatione ade. s̄ p̄ illicitū p̄sensum augeri d̄ p̄o eo qz d̄ū bō peccat magis efficiē p̄ ad malū saltē intēsiue. et q̄tū ad aliq̄ pcti genus d̄terminatū. Ad illud qd̄ obi qz sunt diuersorū genē r̄ p̄cupiscētia put est culpa r put est pena. d̄bz uidē qz r̄ si sint diuersorū genē r̄ carum in ḡne mortis. nō t̄n i mun ḡne nature. v̄triusqz em̄ a r̄i ab ctus est p̄cupiscere. p̄es i pol' terea et si p̄cupia put est iōne pena nō sit eiusdem ḡnis i non cū p̄cupiscētia put est cul m̄dit i pa formalr loquēdo. qz t̄n uenē est pena viciosa ad illā de p̄ il se ordinat. r p̄ vna aug' q̄ ne mentat̄ p̄ alterā. sicut do n̄. cet ipsa experientia.

Quōd q̄ alta pctā p̄te. r̄c. Lōtra. Si p̄cupia res manet actu. q̄ in originali nō t̄n p̄siderat̄ reat' ve r̄uetiam actus ergo d̄bz dicit̄ pctm̄ actuale. Item falsum v̄f dicere cū ait qz alia pctā trāseunt actu et remanēt reatu. cū em̄ d̄mittunt̄ pctā actualia in baptisimo. trāseunt r̄ q̄tū ad penā r̄ q̄tū ad culpā. i p̄nia ē trāseunt q̄tuz ad reatum pene eterne. Et si tu dicas qz remanet reat' tus ad penā satisfactoriā r̄ t̄palē. Obi silr de origi nali post cui' delectiōē i baptisimato remanet obli gatio ad mortē ad alias penas t̄pales. **R**fi. d̄icendū qz mag' large vo cat̄ bic actū nō solū ipsuz actualē motū. s̄ ex p̄ntas t̄m illā s̄z quā bō ordiat̄

mēto quo renascitur fideles. Manet autē opatur deside ria s̄ q̄ d̄mittit̄ etiaz fideles. Idē in sermone quodā de con cupiscētia carnis. Per gram baptismatis r̄ lauacrū regnā t̄ōis solut' ē r̄ ipse p̄cupie reat' tus cū q̄ eras nat'. r̄ q̄cqd̄ ante a p̄sensisti male p̄cupie: siue cogitatione siue locutōe. siue actione. Idē in li. de nuptijs r̄ p̄cupia. Concupia carnis s̄ in regnātiōis nō deputet̄ i pctm̄ q̄cūqz t̄n p̄les nascit̄ obligata ē originali pctō. Itē d̄mittit̄ p̄cupia carnis in baptisimo nō vt non sit. s̄ vt nō impute' in pctm̄. Hoc est em̄ nō h̄re peccatū. non esse reū pcti. Quōd q̄ alia pctā p̄tereūt actu r̄ remanent reatu vt homicidiū et filia ita ecōuerso fieri pōt vt p̄cupia p̄feat reatu r̄ remane at actu. Ex p̄dictis euidenter monstrat̄ quōd pctm̄ originale in baptisimo remittatur.

Quōd origiale pctm̄ cur ref i baptisimo ex p̄te carnis. b **S**olet autē b̄ q̄ri v̄trū r̄ ipa caro in baptisimo ab illa fedis tate purget̄. quā in ceptione ex concupia libidinosa d̄xit. Quibusdā videt̄ qz sicut aia a reatu purificat̄. ita et caro ab illa pollutiōe purgat̄ vt sicut duob' cōplet̄ mysteriū baptis mi. s̄ aq' r̄ spū. ita ibi duo pur gentur aia. s̄ a reatu r̄ caro ab illa p̄tagione. qd̄ quidē p̄babl le est. Alij nō putant t̄n aiam ibi mūdari. carnē nō ab illa feditate purgari. Si nō re manet illa feditas vsqz ad p̄ creationē filioz q̄ sit i p̄cupia carnis. v̄f natura carnis magis ac magis corrumpi. r̄ magis corrupta v̄f caro prolis q̄ parētis. qz de carne pollutiō nem quā habuit a ceptione reti nenti. trahit̄ polluta. r̄ in con cupiscētia p̄cipit̄. v̄f r̄ polluit̄ ita ex duplici cā p̄taminatur v̄f maior v̄f pollutiō carnis i prole q̄ fuerit in parente. Ad qd̄ illi d̄cūt qz s̄z caro plis ex carne feda seminetur r̄ in con cupiscētia concipiatur non t̄n feditatem maiorē trahit̄ qz caro v̄f seminatur habuerit. Quāuis etiam si fedioz atqz immundioz sit caro prolis. et

ideo magis corrupta q̄ caro parentis. nō inde (vt aiūt) sit p̄iudicium veritati. qz nec absur dum esse d̄cūt. si carnis natura magis in posterioribus corrupta tradat̄. neqz ex ipsa magis corrupta. anima magis inficitur.

De pena concupiscētie que remanet in carne r̄ anima ex quo auctore sit deo. scilicet vel alio.

Proterea q̄ri solet v̄trum concupiscētiaque post baptisimū remanet t̄n penalitas est ante baptismum nō pena erat r̄ culpa. ex deo auctore sit vel ex alio. Ad qd̄ breuiter r̄ndens tes dicimus qz in q̄tum pena est. deum bz auctore in q̄tum dō culpa est. diabolus siue hoīem habet auctorem.

Utrū deus ex iusticia debeat culpā originale m̄ anime imputare. cum non possit vitare.

Solet etiā queri qua iusticia teneatur illo pctō aia innocens a deo creata. cū non sit in potestate sua illud vitare. Non em̄ p̄ liberū arb. illud cōmittit̄. qz nō p̄ri est aia q̄ illi pctō est obnoxia. Ad hoc quidam dicunt. ideo aiam ream esse illius pcti s̄z munda a deo sit crea ta. qz cū infunditur corpori d̄lectat̄ carni. ex q̄ pctm̄ p̄trahit̄. **S**i esset ita non originale s̄z actuale potius d̄ceret̄. ḡ recte pōt d̄ci iputari aie illd̄ pctm̄ qd̄ ex cor ruptione corporis ineffabilr trahit̄. Quia vt ait aug. in li. de ciui. dei. Nō fuit corruptio corporis que aggrauat aiam cā p̄imi pcti. sed pena nec caro corruptibil' aiam peccatricē fecit. s̄z peccatrix aia carnē corruptibilē fecit. Illud etiā nō in merito q̄ri pōt. v̄trū pctm̄ originale debeat d̄ci voluntariū vel necessariū. Et necessarium pōt d̄ci qz vitari nō pōt. v̄f r̄ p̄pha d̄icit. De necessita tibus meis erue me. Et voluntariū non incongrue ap pellatur. qz ex voluntate p̄mi hoīs p̄cessit. vt aug. i. s̄. li. retrac. oñdit̄ d̄cēs. Illud qd̄ in paruulis d̄ origiale pctm̄ cū adhuc non vtatur lib. ar. voluntatis nō absur de vocat̄ voluntariū. qz ex p̄ma homis mala voluntate d̄ctum factū est quodā mō hereditarium.

Quare de' vult aiam corpori maculato diungere sciens eā inde maculari. r̄ ideo d̄anari.

Si nō q̄ritur cur deus q̄ fecit aiam ipsam sine macula. r̄ scit eā ex corpis diuisione maculā pcti d̄bere. r̄ aliq̄n ante baptisimū seiungi ab ipso corpe r̄ sic d̄ana ri. eā corpi iungit̄. R̄ndemus ex altitudine iudicioz de i id puenire. nec iniuste id a deo fieri. Ipe em̄ nō incongrue h̄ane p̄ditiōis modū quē a p̄ncipio instituit (s̄z pctā hoīs intercesserint) sine imutatione p̄tinue ser uat. Corpora de materia a p̄ncipio sine vicio facta sin gens aiasqz de nihilo creans. corūqz diuisione hoīez p̄ficiens. Cū ḡ v̄traqz hoīs natura a deo sine vicio sit instituta. s̄z a se sit pctō viciata non ideo immutabilis deus humane conditionis p̄mariā legem mutare de buit: siue ab hoīm multiplicatione desistere.

Qualis creatur anima a suo creatore.

Hic a q̄busdā q̄ri solet. v̄trū aia talis sit aie baptis

ad actū. Et tō d̄ origina le pctm̄ remanere actu qz cū sit ibi p̄uatio origina lis iusticie p̄ quā bō ē re' carētie v̄isionis dei. sic ē p̄ntas. p̄ quā bō ordinas tus est ad actū p̄cupiscē di. ideo auferatur illa p̄uatio iusticie originalis r̄ re linquit̄ illa inclinatio ha bitualis. Ad illud v̄o qd̄ obi de trāfitu actuali. d̄m qz mag' non loquit̄ de trāfitu qui est p̄ pec cati delectiōē. sed p̄ pec cati p̄sumationē. r̄ per quē modū p̄ns r̄ p̄terituz d̄ trāfire. ideo d̄icit qz trāfit q̄tum ad actum r̄ remanet q̄tū ad reatum. qz actus est in fieri s̄z reat' tus in quiete.

Questio **R**fi. qz r̄ndas falsa. **C**ogrua m̄tio et vera. **O**rigla le an sit necessas r̄iū v̄o lūtarū **S** 2 4 8

Ad qd dicitur. Inuit magr qd aia no e talis quale de fecit. Contra. in subita opatione sil est fieri t factu esse: s illud argu mentu est necessariu. de facit aiam. q est. Et illud de facit ta tem aiam. q talis e. igr magr implicat duo opposita in lra. Itē qro aut de fecit aiam iustā aut iniustā. Si iustā. q de dedit ei iusticiā. t hoc est falsus no em iusticia creata fuit cū illa aia. Si iniustā. et talis est. q talis est aia quale eam de fecit. Pro pter hoc est qd quale de fecerit illā aiam: t no vī q possit dari q fecerit eā iniustā. cum summa iusti cia no possit facere aliqd iniustū. no vī sil q fecerit eā iustā q: cū in primo instāri fuerit iusta simul fuisset iusta t iniusta. t bec sunt impossibilia. Non ei vī q possit dari mediū circa bec. q: bec duo sunt immediate opposita cir ca aiaz. **Rñ.** ddm q cū queritur quale deus fece rit aiam qru ad bonitatē et maliciā. hoc potest in telligi dupliciter. Aut q: tum ad bonitatem natu re. aut quātum ad bonita tem moris. Si quātus ad bonitatem nature. sic cō cedendum est q fecit ani mam bonam t ad bac bo nā est. Si quātum ad bo nitatem moris. sic dicēdum est q deus nec fecit eam bonā nec malam. Bonā em non fecit. q: bonitatē illā aie non dedit obfi stente infectione ex parte corporis. cui aia in eodem instānti vnita fuit in quo creata. Non fecit eam malam. q: quāuis ani ma ab instāri sue creatōis mala sit hoc tamē no est a deo. crea te. sed a carne inficiēte. t ideo dicit magr hanc non esse conce dendā. aia est talis quale deus eā fecit. sed potius econuer so. non q: deus dederit ei actualem iusticiā. sed q: dedit ei bo nitatē nature ad habendū iusticiā ordinatā. a qua iusticia priuaf p carnē infectā. **Et** sic patent obiecta. per hunc aut modum rīdendum esset si quereretur de actione mala que po nitur esse a deo fm q actio. non em est a deo fm q iusta. q: no est iusta. nec fm q iniusta. q: iniusticia non est a deo: sed est a deo fm bonitatē nature per quā est indifferens ad vtrūq: con simili mō intelligendū est in creatōne anime. **Plurib⁹** no irrationabilr vī re. Inuit q ex ipa creatōe vna aia est subtilior alia in cēntia. t ad intelligendū memorā dumq: habilior. Contra. hoc em vī esse falsum. quia sicut dicit **Beg.** Ds boles natura pariter genuit. q silr t ab ipa crea tione aie pares sunt. bic qri pōt. vtrū subtilitas ingenij t habi litas ad memorādum veniat ex pte corporis. an ex parte aie. **Et** q ex parte aie vī magr in lra dicere. Sed pterariū bui vī. q: videtur q ipsa aia que no variat per tpa. mō dementior est mō ad intelligendū acutior. hoc aut non pōt esse nisi ex parte corporis. Itē videmus q colerici naturalr sunt maioris inge nij q flegmatici. ergo si hoc dicit completionē ex parte corporis. videt re. **Rñ.** ddm q sicut dicit magister in littera. satis p babile est q in ipa creatione sit precellentia in aīabus. **Et** q dicunt esse pares hoc non intelligitur quātum ad priuationes ordinis naturalū in precellentia. sed qrum ad priuationem ordinis in dñio t seruitute. Si autē queritur vnde veniat ista precellentia naturalium. vtrū ex parte aie. an ex parte corpo ris. ddm q cū aia non sit ppter corpus. sed corpus ppter ani mam ista precellentia ex parte aie venit. In hoc autē precellit vna aia alterā. non ratione principij ex quo. cum sit ex nibilo. sed rōne sapientie p̄ditōis qui pducit oīa fm ordinē debitū. Non est tamen negādum quin multum faciat corpus ad exer citium illaz habitātū que aie in sui creatōne insunt. Cū dif

positio bona corporis multum expedit. sicut e contrario mala multum impedit. ppter hoc iudicatur colerici boni ingenij. q: aia qrum ad vsum illius habitātis iunaf per cōueniēte dis positionē ex pte corporis. Attamē no est illa rō principalis boni ingenij. quia videmus aliquādo dominos contrarie comple rionis ingeniosos esse. **Unde** videmus boles ad diuersa exercitia aptos: quosdā ad artes mechas nicas quosdam ad libera les. t iteruz quosdam ad matbematicam. quosdā ad ad metaphisicā. quosdā ad ad naturalia. quosdā ad rōnalia. Si queratur ras tbeologus q hoc ē ex dis tributione donozū dei a quo no tm pcedunt dona gratuita. immo dona nas turalia. t oīa talia gratie vocātura sc̄tis. et de bus iustmodi intelligitur illd. j. pctri. iij. Unusquisq: si cur acceptit gratiam in al terutru illam administrā tes re. Naturalis autem rīdebit q hoc venit ex di uersa dispositione ex pte corporis vel qrum ad cō plectionem. vel qrum ad o: ganizationes. vterq: ta men bene. sed tbeologus melius. q: principaliores assignat cām. vnde t pbs in li. de aīalibus cū assignat causas dispositionis mēbz. vbi non inuenit cām principales ex parte nature. recurrit ad dispo sitionem conditricis sapientie. **Intelligentiā** huius partis incidit bic questio cir ca tria. Primo enī queritur de deletionē originalis culpe. Secō queritur de morbo cōcupiscentie remanēte. Tertio queritur de equitate diuine iusticie in v fuffione t punitione anime. Circa primū queruntur duo. Pri mo queritur vtruz baptismus deleat originale quātum ad cul pam que est in mente. Secundo vō vtruz deleat qrum ad ei⁹ causam que est in carne. **Questio. j.** Vtrū baptismus deleat originale qrum ad culpam. **Et** q sic videtur. **Job. ij.** Ni si quis renatus fuerit ex aqua t spūsancto non intrabit in regnum celoz. hoc autem no ē propter culpam actualē in pua lis. ergo si hoc est erit propter culpā originālē. sed post bap tismum non priuatur paruulus regno celo: ergo necesse est q in baptismo tollatur illud quod reddebat dominem indignus v fione dei. ergo re. **Item Rom. vj.** Quicunq: baptizati sum⁹ in christo iesu. In morte ipsius baptizati sumus. **Et** post. Qui em mortuus est peccato: iustificatus est a peccato. glo. ita per baptismum mortui sumus peccato. sicut christus semel mortu⁹ est pene. **Item** hoc ipsum videtur ratione. Baptismus enī est sacramentum veteris t etiā noue legis. ergo sicut in bap tismate homo lauatur exterius. ita vere lauatur interius. si ergo in baptismo exterius vere lauatur puer. videtur q interius a peccato originali mūdetur. **Item** in baptismo efficitur bo mo mēbzū xpi. t regeneratur generatione spiritali. si ergo mēbzū christi esse non potest quis quādiu manet in peccato mortalivideatur q per baptismū originālē peccatum deleatur qrum ad culpā. **Sed** ptra. Impossibile est deleri maculam pcti siue deformitatem ammoueri q̄diu manet priuatio boni. que dz ineffe. sed in homine post baptismū manet carentia illi⁹ originalis iusticie. que fuit in Adā in statu innocētie. ergo p baptismū no delet macula originalis culpe. **Obiō:** manifesta est per ipsam peccati diffinitionē. **Obiō:** manifesta est per ip sam experientiam: quia manifeste videmus q post bap tismū. caro spiritū non ita subijcitur sicut in adam subijcēbatur. **Item**

Ad qd dicitur. Inuit magr qd aia no e talis quale de fecit. Contra. in subita opatione sil est fieri t factu esse: s illud argu mentu est necessariu. de facit aiam. q est. Et illud de facit ta tem aiam. q talis e. igr magr implicat duo opposita in lra. Itē qro aut de fecit aiam iustā aut iniustā. Si iustā. q de dedit ei iusticiā. t hoc est falsus no em iusticia creata fuit cū illa aia. Si iniustā. et talis est. q talis est aia quale eam de fecit. Pro pter hoc est qd quale de fecerit illā aiam: t no vī q possit dari q fecerit eā iniustā. cum summa iusti cia no possit facere aliqd iniustū. no vī sil q fecerit eā iustā q: cū in primo instāri fuerit iusta simul fuisset iusta t iniusta. t bec sunt impossibilia. Non ei vī q possit dari mediū circa bec. q: bec duo sunt immediate opposita cir ca aiaz. **Rñ.** ddm q cū queritur quale deus fece rit aiam qru ad bonitatē et maliciā. hoc potest in telligi dupliciter. Aut q: tum ad bonitatem natu re. aut quātum ad bonita tem moris. Si quātus ad bonitatem nature. sic cō cedendum est q fecit ani mam bonam t ad bac bo nā est. Si quātum ad bo nitatem moris. sic dicēdum est q deus nec fecit eam bonā nec malam. Bonā em non fecit. q: bonitatē illā aie non dedit obfi stente infectione ex parte corporis. cui aia in eodem instānti vnita fuit in quo creata. Non fecit eam malam. q: quāuis ani ma ab instāri sue creatōis mala sit hoc tamē no est a deo. crea te. sed a carne inficiēte. t ideo dicit magr hanc non esse conce dendā. aia est talis quale deus eā fecit. sed potius econuer so. non q: deus dederit ei actualem iusticiā. sed q: dedit ei bo nitatē nature ad habendū iusticiā ordinatā. a qua iusticia priuaf p carnē infectā. **Et** sic patent obiecta. per hunc aut modum rīdendum esset si quereretur de actione mala que po nitur esse a deo fm q actio. non em est a deo fm q iusta. q: no est iusta. nec fm q iniusta. q: iniusticia non est a deo: sed est a deo fm bonitatē nature per quā est indifferens ad vtrūq: con simili mō intelligendū est in creatōne anime. **Plurib⁹** no irrationabilr vī re. Inuit q ex ipa creatōe vna aia est subtilior alia in cēntia. t ad intelligendū memorā dumq: habilior. Contra. hoc em vī esse falsum. quia sicut dicit **Beg.** Ds boles natura pariter genuit. q silr t ab ipa crea tione aie pares sunt. bic qri pōt. vtrū subtilitas ingenij t habi litas ad memorādum veniat ex pte corporis. an ex parte aie. **Et** q ex parte aie vī magr in lra dicere. Sed pterariū bui vī. q: videtur q ipsa aia que no variat per tpa. mō dementior est mō ad intelligendū acutior. hoc aut non pōt esse nisi ex parte corporis. Itē videmus q colerici naturalr sunt maioris inge nij q flegmatici. ergo si hoc dicit completionē ex parte corporis. videt re. **Rñ.** ddm q sicut dicit magister in littera. satis p babile est q in ipa creatione sit precellentia in aīabus. **Et** q dicunt esse pares hoc non intelligitur quātum ad priuationes ordinis naturalū in precellentia. sed qrum ad priuationem ordinis in dñio t seruitute. Si autē queritur vnde veniat ista precellentia naturalium. vtrū ex parte aie. an ex parte corpo ris. ddm q cū aia non sit ppter corpus. sed corpus ppter ani mam ista precellentia ex parte aie venit. In hoc autē precellit vna aia alterā. non ratione principij ex quo. cum sit ex nibilo. sed rōne sapientie p̄ditōis qui pducit oīa fm ordinē debitū. Non est tamen negādum quin multum faciat corpus ad exer citium illaz habitātū que aie in sui creatōne insunt. Cū dif

Item impossibile est maculā peccati deleri quādiu manet actus peccati sicut est manifestū. Nunquā enim alicui remittitur peccatum fornicationis quādiu est in actu fornicandi s; post baptismū manet originale quādiu ad actū. sicut dicit magr. ergo impossibi- le est quod in baptismo deleatur quātum ad maculam et reatum.

Item concupiscere post baptismū culpa est. sed quales sunt actus tales sunt habitus. ergo concupiscētia que remanet post baptismū est culpa. s; nō est culpa actualis. ergo est culpa ori- ginalis. igitur per baptismū originalis culpa non deleatur quātum ad maculā.

Item culpa est meritū pene. ergo si omnino ces- sat culpa. omnino debet remoueri pena. Si igitur post baptismū remanet pena debita originali. utpote mors et consules pene. non v; quod per baptismū fiat deletio originale culpae quātum ad maculā. Quod si tu dicas quod macula peccati deleta potest remanere aliquis reatus in aīa. et obligatio ad penā pro culpa prius facta. videtur tunc quod originale remanet quātum ad reatum. igitur male dicit magr. cū ait originale transire reatum et remanet actu.

Item. quod sicut dicit magr. in lra et accipit a v;bis Aug. duplici rōne dicit originale remitti in baptismo. quod per gratiā baptis- mi viciū concupiscētie debilitatur atque extenuatur ut iam non regnet. et quod reatus ipsius soluitur. Ad huius autē verbi in- telligentiā notandum quod illud dupliciter potest intelli- gi. et vtroque modo satis pbabiliter. Uno modo sic sicut dicit Aug. in li. de baptis. puulo. Originale peccatū est concupiscētia siue vitii concupiscētie. et hoc ipm dicit magr. in lra. Nec autem con- cupiscētia prout dicitur esse originale peccatum. nominat ap- petitum boni cōmutabilis intensum et inordinatum. Et ratio huius est ista. quoniam originale peccatum non tñ est culpa. s; etiā culpa mortalis. Inquātum culpa est. dicit priuationē ordinis debiti. inquātum mortalis est. non tñ dicit boni debiti priua- tionem. sed etiā dicit ordinis et iusticie subuersionem. Ad hoc igitur quod concupiscētia in aliquo dicat culpam originālē. necesse est quod dicat necessitatem concupiscēdi. siue appetitus imo- derantia cum debito nō concupiscēdi et cū dominio. ita quod car- nalis appetitus p̄cessit spiritui. Et quod vtrūque horum est in homi- ne ante bap- tismū. habet enim debitum non concupiscēdi quia ad hoc tota hūmana natura in adā fuerat obligata nec illa obli- gatio alicui fuerat relaxata. H; etiā dominium: quod gratia desti- tutus vincitur lege membror. hinc est quod habet in se originale peccatum. cū autem homo baptisatur. tunc gratia infunditur ex merito passionis xpi cuius efficitur membrū per baptismū ab illo debito absoluitur. gratia vō erigit animā et dat ei pos- tentiam vt non vincatur a concupiscētia. et per hoc aufert ei dñitiam. Et hinc est quod quia in baptismo tollitur concupiscētie dominium. et soluitur non concupiscēdi debitum. quod omnino aus- fertur ratio culpe ab ipsa concupiscētia. licet aliquo modo reman- eat. et hinc est quod magr. dicit quod originale in baptismo transit reatum et remanet actu. quod si remaneat concupiscētia. nō tamen remanet put est culpa et obligatoria ad penā. hinc est etiā quod magister dicit duplici ratione in baptismo peccatū originā- le deleri. et quod vitii concupiscētie extenuatur. et quod reatus soluit.

Aliter etiā potest intelligi verbum illud. vt intelligam? sicut su- perius dictū fuit in originali culpa reperiri fornicatōe quan- dam ad culpā actualē. Sicut enim videmus quod in culpa actua- li. et est conuersio et est auersio et in ipso actu peccandi et in ipso ha- bitu peccati. est priuatio habitus boni. et quedā habilitatio ad ac- tum peccati. sic in originali intelligimus esse debite iusticie carē- tiam et concupiscētiā. Et quēadmodum in actu priuatio ha- bilitatis bone est ipm peccatum formaliter loquendo. ipsa vō habilitatio siue p̄ntas ad actū peccati nō est peccatū nisi ma- terialiter loquendo pro eo quod nō est culpa nisi quādiu manet ibi pri- uatio. sic intelligendū est in pposito. Et quēadmodū in actua- li peccati deletionē. cū grā infunditur statim remouetur culpa. in quātum erat deformatas et priuatio. nihilominus tñ simul cum hoc manet quedā p̄ntas ad actum. licet remissa in his potissi- me qui peccauerunt peccato p̄suetudinis. Sic quādo gratia baptismalis infunditur aīe. statim remouetur originale pec- catum. eatenus qua erat carētia debi. et iusticie. etiā cū statim grā est in aīa. simul cū ea est et iusticia. concupiscētia vō nō omnino tollitur: s; minuit pro eo quod p̄ntas ad culpā simul potest stare cum grā. quod sicut dictū est talis p̄ntas nō erat ipm peccatū loquē- do formalr sed materialr. Unde cum excluditur carētia debi- te iusticie per gratiā baptismalem remanet concupiscētia ra-

tionē pene. Et hinc est quod dicit magr. quod transit reatum et remanet actu quod iā nō est culpa pro quā dō sit digna pena. s; pena ē ex p̄ce- denti culpa relicta. Pro tanto dicit quod originale peccatū duplici rōne dicit remitti in baptismo. et quod concupiscētia extenuatur. et quod debitū soluit. Soluitur namque debitū dñi pro iusticia grāe recōpensatur iusticia originali innocētie. Concupiscētia vō remittit dñi po- tentias datur spiritui per gratiā regēdi et vincēdi carnē. Conces- cēde sunt igitur rōnes ostēdentes peccatū originale quātum ad culpam deleri in baptismo. Ad illud quod p̄mo obi in dñi quod manet priuatio originalis iusticie. rōndetur quod debitum soluit merito passionis xpi. et recōpensatio fit grā spūscī quā de' dat aīe. et quā etiā plus acceptat quod iusticia innocētie. Ad illud quod 14 obi quod manere actu nō potest deleri culpa. dñm quod verū ē de actu in quo p̄sistit plena rō culpe. sicut in actu fornicationis p̄sistit cōsummatio illi peccati. Actus autē originalis peccati vocat hic con- cupiscētia siue necessitas concupiscēdi. s; hinc nō manet put i ipsa est illi peccati p̄sumptio. Sicut enim dictū est. nec manet quātum ad dñm nec manet quātum ad nō concupiscēdi debitū. Quā sicut i ali- quo casto post deletionē et dimissionē peccati luxurie manere potest aliqua p̄ntas carnalis concupiscētie. et etiā aliqui in actu concupiscē- di exire salua nihilominus castitate. sic et in pposito intelligens dum est esse. Ad illud quod obi quod concupiscere post baptismū est peccatū dñm quod verū est: sed ex hoc nō sequit quod illa concupiscētia que puocat ad concupiscēndum sit peccatum. sed sufficit quod sit peccatum vel ex peccato relicta. Quādo ergo dicitur quod quas- les sunt actus tales sunt habitus. hoc intelligitur de habitibus generatis ex actibus frequētatis. sicut de habitibus cō- fuerudinalibus. Concupiscētia vō illa que post baptismū re- manet nō est aggenerata ex frequēti concupiscere. s; ex carnis corruptione. et ideo nō h; rōnem culpe sed pene: quod vō ad mas- lum inclinatur. potius viciolitas quod penalitas appellari debet.

Ad illud quod obi quod remota culpa debet persequens re- moueri pena. dñm quod illud verū est de pena eterna et eius reatu. de alijs vō penis temporalibus hoc nō opz sicut manifestū est in sacramento penitētie. in quo et si deleatur culpa in cōtriti- one. nihilominus tñ obligatur homo ad satisfactionē. quāvis enim deus remittat offensam. ad huc tñ querit emendā. Et sicut obijcias quod in baptismo est plena remissio vnde delentur ibi actualia quātum ad penā et culpam. et ita multo fortius origina- le. Ad hoc satisfianū est responderi: ad huius quōtionis deter- minatio non spectat ad locū istum. sed ad quartū li. in ea parte in qua agitur de baptismo quātum ad effectum. et ibi determi- natū inuenies. quare hō in baptismo a quibusdā penis absol- uit. a quibusdā vō minime. Et quod superfluitas vitāda est et sin- gula suis locis tractāda sunt. tum ppter ordinē. tum ppter bre- uitatem ad presens omittendum est.

Questio. ij. An originale peccatū per baptismū de- letur per verbū Dama. qui dicit quod duo sunt in baptismo. cor- respondētia duobus que sunt in homine. ait enim sic. Quāvis duplex est homo ex anima et corpore. duplicē dedit purgationem per aquā et spiritum. Spiritu quod hūmānam imaginem et similitudī- nem est renouāter aqua per spiritum gratiā corpus a peccato purgāte et a corruptione liberāte. Si igitur hec corruptio est cā originalis peccati transfundēdi. videtur quod originale peccatū non solū deleatur quātum ad culpam. sed etiā quātum ad causas.

Item potentior est r̄ps in satisfaciendo quod fuerit adā in cor- rumpendo. sicut dicitur Rom. v. Non sicut delictum ita et do- num. Ex quo innuit quod multo maius fuit donū quod delictum. er- go si delictū adē non tñ potuit inficere hominem in se. sed prout est principii alterius. videtur quod baptismi sacramentū nō tñ curet hominem in se: sed etiam prout est alterius principium.

Item nō remouetur effectus persistente cā. ergo si baptis- mus remouet ipsum originale peccatū ab homine. necesse est quod et causam originalis peccati excludat ab ipso. et si hoc. vides- tur tunc quod baptisatus nō transfundat in alterū originale pec- catum.

Item nō sufficiēter curat morbum qui relinquit radice- cem morbi. ergo aut r̄ps nō est medicus perfectus. aut si p̄fectus medicus est per medicinam sacramenti baptismi non so- lum excipitur originale quātum ad culpā: sed etiam quātum ad causam. et si hoc. ergo baptisatus etc.

Item tales sunt fructus qualis est arbor. et tales sunt rami qualis est radix. Quā et domi- nus Matt. vij. Non potest arbor bona fructus malos facere.

Et ap[osto]lus Ro. xj. Si radice[m] scilicet rami sancti. Et si originale delectum est in pariete. et parens est purificatus. ut sicut purificatus et pler. et si hoc aut originale non delectum per baptismum. aut si delectum est ad culpam. delectum sicut est ad culpam. Si tu dicas quod baptismus non purificat hominem ab originali in quantum est corruptio naturalis: sed in quantum est corruptio personalis. Contra. si oppositum est causa oppositi. et propositum est causa propositi. sed persona corrupta per corruptionem naturam. ergo pari ratione persona sanata sanatur per naturam. Item si aliquis curet aliquem a lepra. quia lepra est morbus hereditarius. hoc ipso quod a lepra curat dat ei potentiam generandi filium sanum. ergo pari ratione si originale morbus est hereditarius. videtur quod non delectatur quin auferat illa corruptio per quam originale in alterum transfunditur. Sed contra. Baptizatus etiam post baptismum sentit in se motum concupiscentie: sed concupiscentia ortum habet ex carnis seditione. et illa est causa originalis peccati in prole. ergo baptismus non curat morbum originalis peccati quantum ad radicem. Item causa originalis peccati residet penes carnem. sed gratia spiritus sancti respicit personam ipsam mentem. ergo si causa originalis peccati non opponitur ipsi gratie. videtur quod per gratiam baptismalem non habeat remoueri. Item si baptismus curaret originale non tamen in quantum est morbus personalis. sed etiam in quantum est morbus naturalis igitur pariter baptizato non oportet plerumque baptizari. Si igitur unquam in propria persona necesse est baptizari videtur quod in baptizate non fiat delectio originalis quantum ad causas et radicem morbi. Item propter peccatum originale habemus ignorantiam in mente. et concupiscentiam in carne. sed baptismus non tollit homini ignorantiam que se tenet ex parte mentis. ergo multo minus nec illa corruptionem que se tenet ex parte carnis: sed illa est causa originalis. ergo etc. Item. dominus quod dupliciter loquitur de causa originalis. aut secundum considerationem usus hominis in se. aut per comparisonem ipsius ad alterum ex ipso propagandum. Si primo modo loquamur. sic semper cum delectatur quantum ad culpam peccatum originale delectatur. et causa originalis peccati. quantum ad hoc ut non possit deinceps peccatum originale causari in anima baptizari. Remittitur enim quodammodo seditione carnis. et per consequens improbitas sue tyrannidis ratione cuius habebat spiritus in servitutem peccati redigere. quod quidem non potest facere post baptismum propter auxilium gratie quod ibi datur spiritui. per quod presidet carni. et ita effectus illius gratie quodammodo reddat in carnem. Si autem loquamur de causa originalis respectu alterius propagandi. sic per baptismum non delectatur originale quantum ad causas siue radicem. Et ratio huius potissima ut credo est. quod corruptio que est causa originalis peccati propagandi est corruptio nature consistens penes vim que habet radicari in carne. Unde originale put est vitium persone respicit voluntatem. put autem est vitium nature respicit generativam virtutem et carnem. gratia autem sacramentalis proprie respicit corruptionem persone. protra vero corruptionem nature non habet ordinem directum. et hinc est quod cum infunditur gratia baptismalis delectatur originalis culpa secundum quod erat peccatum ipsius anime. remanet tamen aliquis languor in carne que est causa originalis in ple. Si autem queratur quare remedium gratie sacramentalis ordinatur directe protra originale put corrumpit personam. et non put corrumpit naturam. dominus quod summus medicus hoc instituit ratione congrua exigente. tum ex parte medici. tum ex parte egroti. tum ex parte medicamenti. Ex parte inquam medici. quod sic dominus debuit nos curare. ut salutem nostram unusquisque ab ipso immediate recognosceret. ideo unquamque voluit curari a suo baptismate immediate et in se. et protra baptismus delect originale in homine sed quod est individuum. non secundum quod est alterius personam ut ex hoc unusquisque reddat obsequium deo debitum et magis recognoscat satisfactionis sue beneficium. Ex parte etiam egroti congruentia erat deus enim neminem vult saluari nisi salua arbitrii sui libertate. et ideo talem efficaciam medicamento dedit. ut salua esset libertas et meritum liberi arbitrii. ideo etiam ut fides habeat locum. occultat dominus sacramenti sui effectum. et ideo non curatur nature morbus. Ex parte etiam medicamenti ratio est. quod virtus regenerativa in sacramento est ipsa fides. unde a fide passionis dicuntur sacramenta habere efficaciam. Quia ergo hec virtus regenerativa principaliter respicit voluntatem et mentem. virtus autem generativa principaliter respicit delectionem carnis a carne. hinc est quod baptismus sanat siue curat originale secundum quod est morbus personam

ne dum in eo datur gratia per quam rectificat personalis voluntas remanente nihilominus corruptione in carne et in vi generativa. quod causa est transfundendi originale culpam. Et sic patet quod per baptismum delectatur originale peccatum quantum ad culpam. non tamen remouetur causa transfundendi originale in personam alteram sicut rationes ostendunt que ad secundam partem inducuntur. et ideo procedende sunt. Ad illud ergo quod primo obijcit de Damasco. quod caro et spiritus purgatur in baptismo. dominus quod Damasco. intelligit carnem purgari. quod seditione carnis aliquo modo remittitur non quod omnino tollatur. et illam remissionem siue diminutionem seditionis. purgationem vocat. protra hoc quod non est amplius causa culpe in eo in quo est non tamen per baptismum omnino seditione delectatur. cum non tamen puritudo coitus sit in paganis. verum etiam in personis. Probabile tamen est quod aliquo modo illa seditione per baptismum remittatur. vulgo enim dicitur quod parvuli baptizati non ita ferent sicut alij non baptizati. Ad illud quod obijcit quod spiritus magis fuit sufficiens ad satisfaciendum quam ad ad corrumpendum. dominus quod verum est. verum tamen quia non dedit omnem virtutem sacramento quam dare poterat. sed quam dare congruebat. ideo et si sufficientior esset. non tamen dedit virtutem sacramentis to curandi omnem corruptionem. sed solum corruptionem persone. sic enim congruebat ut prius ostensum est. Ad illud quod obijcit quod non remouetur effectus permanente causa. dicens quod verum est de causa efficiente et servante. non de efficiente tamen. Verum est etiam de essentia cause in ea dispositione in qua producit effectum. Neutro autem istorum modorum remanet causa originalis: siue quod seditione ipsa non est causa servativa originalis. cum originale sit in anima separata. siue quod non remanet in ea dispositione et intentione secundum quam anima ex ipsa protrahit originale. Ad illud quod obijcit quod non sufficienter curat morbum qui relinquit radicem. dominus quod hoc verum est quod dicitur morbi relinquitur que potest causare vulnus in eo qui curatur. non sic autem relinquitur radix originalis peccati. que quidem possit iterare morbum illum circa eum qui baptizatur. posset tamen et aliter dici quod vitium est relinqueret radicem alius egritudinis. quod una egritudo frequenter curat altera. Item autem corruptio que remanet in carne. occasio est vitandi multa mala. et per consequens faciendi multa bona. sicut ostenditur in quarto in tractatu de effectu baptismi. Ad illud quod obijcit si radix sancta est et rami. dominus quod illud intelligitur per se loquendo. ut si radix sancta sit secundum quod radix baptismus autem et si sanctificet hominem. non tamen sanctificat eum secundum quod est principium alterius. quod remedium illud curat morbum persone. non nature sicut ostensum est. Ad illud quod obijcit quod curato leproso datur civitatis generandi sanum. dominus quod non est simile. Leprosus enim sic est morbus hereditarius quod non est alius morbus ut corrumpit personam et corrumpit naturam. eo quod totum hominem inficit ex parte carnis. non solum quantum ad nutritivam. sed etiam quantum ad generativam. et ideo leprosus generat leprosum. quod ita corruptus est in eo humor generativus sicut nutritivus. et quando homo a lepra curatur. uterque humor simul in ipso sanat. Sed in originali peccato est corruptio persone et nature. ita quod ista corruptiones sunt diverse. Corruptio enim persone respicit liberativam virtutem. corruptio vero nature secundum quod ab illa causatur respicit generativam virtutem. Est enim natura vis insita rebus et similibus similia preceans. et ideo quibus una istarum corruptionum per baptismum curet non oportet quod curetur alia. et hinc est quod multiplicatus per baptismum generat immundum. Qualitas enim proles genite plus conformata dispositioni virtutis generativae quam dispositioni voluntatis libere. et ideo crepescit Aug. quod sicut circulus generat perputiatum. et ex grano mudo generatur granum cum paleis. et hoc ideo quod omnia ista erant in vi propagativa et ratione seminali. secundum quam hec propagantur. ideo sicut intelligendum est in homine quod quod corruptio remanet in vi generativa. quibus voluntas curetur per gratiam. homo generat secundum id in quo assimilatur a deo. non secundum id in quo assimilatur ipso. et ideo producit filium similem a deo per uarietatem. magis quod suo redemptori.

Consequenter queritur de secundo principali. scilicet de morbo concupiscentie. Et circa hoc queruntur duo. primo queritur in quo sit concupiscentia tanquam in subiecto. Secundo queritur a quo sit tanquam a principio effectus.

Questio. I. In quo sit concupiscentia tanquam in subiecto. Et quod in carne videtur. Ad Romanos. vij. dicit apostolus. Video aliam

Uideo alia legē in mēbris meis repugnantē legi mentis mee.
 Blo. Uideo alia legē. i. fomitē peccati. qui regnat in mēbris meis.
 ut in oculo ad concupiscēdū. in manu ad operādū. ergo cōcupiscētia est in oculo. **¶** Itē Aug. de serō. Uitiū originis humane duplici corruptione inficit naturā. ignorantia mētem. et concupiscētia carnē. Si igitur ignorantia est in mēte tāq̄ i subiecto. ut q̄ et concupiscētia sit in carne tāq̄ in subiecto. **¶** Itē sicut se h̄ lex mētis ad mēte. ita se h̄ lex carnis ad carnē. sed lex mētis est in mēte tāq̄ in subiecto. q̄ pari rōne lex carnis est in carne tāq̄ in subiecto. sed lex carnis ē concupiscētia. sicut dicit Rom. viij. ergo etc. **¶** Itē concupiscētia carnis nō est in aia nisi q̄ diu aia est unita carnī. si ergo proprietates saluari h̄ in proprio subiecto. ut q̄ concupiscētia ipsa nō sit in aia q̄ separabilis est a carne. immo in carne ipsa. **¶** Itē cuius est actus. eius est et habitus. sed carnis est concupiscere. sicut dicit Ball. v. Caro concupiscit aduersus spm̄. ergo concupiscētia est a carne. **¶** Sed s. Aug. de verbis ap̄l. Uitiū concupiscētie est qd̄ aia prabit ex carne. sed illud qd̄ aia prabit proprie est in aia. ergo concupiscētie uitiū est in ipsa sicut in subiecto. **¶** Itē Aug. in li. lxxij. q. Concupiscētia est turpis affectio qua aia inferiora sectatur. que magis proprie cupiditas dicitur. sed affectio h̄ esse in aia tāq̄ in subiecto. ergo etc. **¶** Itē illius solius est concupiscere. cuius est cognoscere. ergo in illo solo est concupiscētia in quo est cognitio. sed cognitio est in aia tāq̄ in subiecto ergo et concupiscētia. **¶** Itē in illo solo est concupiscētia tāq̄ in subiecto in quo pot̄ esse culpa. sed tale nō est caro. sed aia. ergo etc. **¶** Itē aia recedente a carne non plus concupiscit caro q̄ lapsa. aia h̄o p̄ter carnem concupiscere pot̄ et desiderare sicut et dolere. ergo ut proprie q̄ concupiscētia esse habeat in aia. ut in subiecto proprio. **¶** Itē. ddm̄ q̄ cōcupiscētia dupliciter accipitur. Uno modo dicitur concupiscētia omne desiderium nisi mis intentum et immoderatum. siue sit respectu boni interioris siue exterioris siue inferioris. Et hoc modo accipitur ad Ro. vij. ubi dicitur in glo. Bona est lex que dum concupiscētiā prohibet omnia mala prohibet. et sic concupiscētia h̄ esse in vi aie appetitiua siue dicatur vis appetitiua brutalis. siue dicatur vis appetitiua rationalis. **¶** Alio modo sumitur concupiscētia pro appetitu delectabili s̄m tactum. et sic accipitur Ecclē. ix. Propter spm̄ mulieris multi perierunt. et ex hoc concupiscētia quasi ignis exardescit. **¶** Hoc autē concupiscētia dicitur esse in carne et in sensualitate et in rationali parte. Sed in carne est causaliter. in rōnali h̄o parte est formaliter. i. sensualitate h̄o vero q̄ modo videtur causaliter et formaliter. Ideo dico q̄ in rationali parte et in sensualitate est formaliter. qm̄ actus qui est cōcupiscere. sicut vult Aug. est proprie ipsius aie. Ideo h̄o causaliter dicitur esse in carne. qz caro infecta iūcta aie ex sua infectio ne reddit eam concupiscētem. Uti si q̄s vellet proprie subiectum concupiscētie carnalis assignare. nec t̄m diceret carnes. nec t̄m diceret aiam. sed spm̄ totū s̄mctū. ut sicut sentit est actus s̄mcti. sic etiam actus coniuncti est delectari carnalis ter et concupiscere. **¶** Propter qd̄ nota q̄ caro dupl̄ sumit in scriptura. Aliq̄ dicitur caro homo exterior carnalis et sensualis. et sic comprehendit carnē cum potentia aie sensitua. et hoc modo proprie est subiectum concupiscētie carnalis. Alio modo dicitur caro pars hōis constitutiua. Et hoc modo non est concedendum q̄ concupiscētia est in carne nisi dicatur in ea esse sicut in cā. Rōnes igitur ostēdentes q̄ concupiscētia magis proprie est in anima q̄ in carne cōcedēde sunt. **¶** Ad illud autē qd̄ ob̄ de verbo ap̄l. Uideo aliam legē in mēbris meis etc. ddm̄ q̄ mēbrum nō t̄m vocat caro ibi exterior. sed etia accipit ibi pro carne et virtute appetitiua. **¶** Ad illud qd̄ ob̄ de Aug. Rōnes dicitur pot̄ s̄mcti q̄ carnē accipit pro bole carnali. vel si caro dicat spm̄ corpus. tūc intelligit de p̄dicatione causali. ut concupiscētia dicat carnē inficere. i. carnis feditas vel corruptio ex qua concupiscētia ipsa orit̄. **¶** Ad illud qd̄ ob̄ de lege carnis. ddm̄ q̄ caro accipitur ibi pro homine carnali et exteriori. Et similiter in vltima auctoritate qua dicitur. Caro concupiscit aduersus spm̄. **¶** Ad illud qd̄ ob̄ dicitur q̄ in anima separata non est concupiscētia carnalis. Dicendum q̄ ex hoc non sequitur q̄ caro sit proprium subiectum concupiscētie. sed ex hoc bene sequitur q̄ concupiscētia non inest anime nisi ut carni unite. **¶** Ad vltimū iā p̄. r̄sio ex his que dicta sunt. Lūz enim dicitur. Caro concupiscit ad

uersus spm̄. caro ibi s̄m q̄ glo. exponit dicitur homo carnalis. siue sensualitas carnis.
Questio. ij. A quo sit ipsa concupiscētia tāq̄ a principio. Et est questio vtruz sit a deo. Et q̄ non videtur Rom. vij. Actus hō noster crucifixus est. **¶** Uetus homo q̄t fomes qui ex nobis est nō a deo. **¶** Itē Aug. in li. v. r̄sio. Redite malū ex diabolo nō ex deo esse libidine. sed libido et concupiscētia idem sunt. ergo etc. **¶** Itē dei fili? assumpsit oē qd̄ in nra natura plātauit. sed concupiscētiā nō assumpsit. ergo concupiscētia nō est in nobis a deo. **¶** Itē oē qd̄ est a deo est bonū. et de se ad bonū ordinatū. sed concupiscētia malū est et ad malū ordinata. cū eius vsus. i. actus concupiscēdi sit malus. q̄v q̄ concupiscētia nō sit a deo. **¶** Itē fomes in q̄tū b̄mōi est cā originalis i ple. et ita est cā originalis necessaria et determinata q̄ nō attendit ibi libertas voluntatis. h̄ qd̄ ē cā alit̄ cui? rei necessario determinate ordinate ad malū. ē cā mali. **¶** Si igitur fomes ēt a deo tūc seq̄ret q̄ p̄m originale esset a deo. q̄ si hoc est falsus restat q̄ et primus. **¶** S. Aug. de li. ar. Dis pena peccati iusta est. et supplicium noia. sed concupiscētia q̄ remanet post baptismū pena est. ergo iusta est. sed oē qd̄ iustū est. ē a deo. ergo etc. **¶** Itē ois pena aut est acta aut inflicta aut cōtracta. sed fomes nō est pena acta. quēst in paruulis qui nihil boni vel mali egerūt. Nō est pena facta. qz fuit in adā. q̄ nō processit ex alio parēte. Restat igitur q̄ est pena inflicta. sed ois talis pena est a diuina iusticia. ergo etc. **¶** Itē concupiscētia dicitur amoris intētionē. amoris autē intētio dicitur positio. h̄ oē qd̄ dicitur aliquā positio est ab illo a quo p̄cedit. oē ens. ergo etc. **¶** Itē eius est auferre dñū cuius est et dare. si ergo deus dedit dñū homini vel spūi rationali super vires inferiores. ut q̄ illius solius fuit auferre. sed auferre dñū nō est aliud q̄ intelligere deo ordinationē concupiscētie in sensualitate. ob quā caro concupiscit aduersus spiritū. et spūs aduersus carnē. **¶** Si ergo illud dominium a deo est ablatū. ut q̄ concupiscētie uitiū ab ipso sit inflictum. **¶** Itē q̄ bestie hōi non obtrēperant. hoc est ex diuina dispositione s̄m quā sapiēter oia regunt. ergo pari rōne q̄ vires inferiores. non obediunt superiori. hoc est ex vltione diuina. Et q̄ istud verū sit. multe auctoritates sc̄d̄ videtur dicere. que innuunt q̄ deo rebellio hōi est inflicta. qz hōi mo fuit rebellis deo. hoc autē rebellio nihil aliud est q̄ concupiscētie uitiū. **¶** Itē. ddm̄ q̄ dupliciter est loqui de ipsa concupiscētia. Aut s̄m q̄ est pena. aut s̄m id qd̄ est concupiscētia. **¶** Si loquamur de ipsa s̄m q̄ est pena sic dicit ordinē ad culpam. et hoc modo habet cām promerentē et causam ordiantē. **¶** Dicitur enim homo habere talē rebellioē ex sua culpa et insubediētia. Deus h̄o hoc malum ad aliud p̄cedit ordinat ex sua iusticia. Alio modo est loqui de concupiscētia s̄m id qd̄ est. et sic concupiscētia duo dicitur. Dicit enim appetitū. dicit n̄s bilominus in actu appetitus excessum. Appetitus iniquus ille substratus bonus est et a deo est. excessus autē ille in appetēdo et si videat esse positio. plus tamen est priuatio. nec habet cām efficientem sed deficientem. et ideo qz deus nullus est causa deficientem. hoc modo non ponitur esse a deo. sed potius a libero arbitrio per culpam deficientem et a diabolo instigāte. **¶** Ad autē concupiscētia rōe excessus priuationē dicitur quis videatur dicere positioē hoc planum est. **¶** Hoc enim est concupiscētia respectu virtutis appetitiue. qd̄ est paralisis respectu motiue. Et quēdammodum mēbrum paraliticum tremulat et mouetur velocissime et hoc non venit ex virtutis augmēto. sed potius ex virtutis detrīnēto. nec ex virtutis fortificatione. sed potius ex dissolutione. sicut in concupiscētia intelligēdū est q̄ appetitus in amore rei tp̄alis exardescit. nec pot̄ seipm̄ p̄tinere. immo in p̄tinuo motu et concupiscētie iteratione p̄sistit. **¶** Hoc in quā intellegenduz est puenire ex defectu retinaculis. sicut mouent fere ruptis vinculis et naues destructis gubernaculis. **¶** Dēcedēde sunt igitur rōnes ostēdentes q̄ concupiscētia nō sit a deo. **¶** p̄t̄ conclus dicit de concupiscētia s̄m id qd̄ est. **¶** Ad illud h̄o Aug. q̄ dicit q̄ ois pena iusta est. ddm̄ q̄ intelligit de pena sub rōne pene sic em̄ iusta est. rōne iuste ordinationis ad p̄cedēte culpam. **¶** Post tū dicit q̄ intelligit de pena que pure pena est. hoc est q̄ ita pena est q̄ nec est culpa. nec de se ordinata ad culpam. **¶** Concupiscētia h̄o aut culpa est aut ordinata ad culpam. et ideo nō habet locum dicit auctoritas illa.

35 Ad illud qd obf q ois pena aut est inflicta aut acta aut cō
tracta. Dm q cupiscētia in adā fuit acta p eo q peccādo se
ipm priuauit originali iusticia. r induxit in se cupiscētia. In
nobis vo est pena ptracta. p eo q a parētibz cōtrahim car
36 nē infectā. q facit cupiscētia esse in aia sibi uita. Ad illud
qd obf q ois positio a deo est. cupiscētia dicitur positio r c.
Dm q sicut claudicatio r tremulatio positio dicitur quāda
q: ponit actū r virtutē pgressiua. Dicit etiā nihilominus des
fectū r priuationē. Laudicatio em defectum in crure ponit.
Tremulatio vo defectū in virtute mouente siue inepitudine
circa mobile. Sic r in pposito intelligēdū est esse vt prius ex
planatū est. Et rōne eius qd est ibi positiois. absqz dubio a
deo est. rōne vo eius qd est ibi defectus r priuationis non est
37 qreda cā efficiēs s; deficiēs. Ad illud qd obf q eius est au
ferre dñm cuius est dare. Dm q ipse cui datus est dñm ex
mala custodia pōt amittere. Et sic intelligēdū est boiem pdi
disse dñm illud qd habebat rō sup vires inferiores. r hoc nō
qz ablatū sit ei violēter. sed qz cū esset in sua ptate tale dñm
in se pseruare ex ppria incuria r negligētia noluit r amisit. si
cut bō dū peccat a semetipso fugat grām diuinā r deus d: au
38 ferre. qz iusto suo iudicio vltra nō apponit. dū bō red dit seipz
sum indignū ad donū dei percipiendū. Et p hoc etiāz posset
respōderi ad sequēs obiectū de amissione dñi bestiaruz. pōt
tū r aliter dici q non est simile. qz q bestia nō obrēperat boni
ni. hoc non ponit culpam. nec in bestia q non subiacet. nec i bo
mine qui non pcedit. secus tū est in sensualitate r ratione.
Cum em sensualitas rationi repugnet mouendo r inclinando
ad illicitum. ipsa talis repugnantia est ei culpa. r ideo pprie
non debet dici talis rebellio esse a deo nec deū inflixisse cōcu
piscētia. Et si alique tales autoritates inueniantur intelli
gende sunt r exponēde vt loquantur de concupiscētia fm q
est pena. Et sic patent obiecta.

Consequēter qris de tertio. videlicet de eqtate
diuine iusticie fm quā aiam tali carni infuns
dit. ex qua ptabit reatus dānationis eterne.
Et circa hoc qrunr duo. pmo qris vtrū de
illa maculā quā aia ptabit. de iusticia debet
at sibi imputare. Secōdo querit vtrū debeat di
uinā iusticiā aiam tali carni sociare.

Questio. 1 Utrū illā maculā quā aia ptabit ex car
+ne. debeat deus sibi imputare. Et q nō
vř Aug. in li. de duabus aiabus ptra manicheos. Reū teneri
quēqz. qz nō facit qd facere nō pōt. summe iniq̄tatis r insanie
ē. Si igit aia paruuli i suo ortu bñe nō pōt iusticiā. vř q nullo
mō sit ei originalis macula iputāda. Itē sicut glia respicit
meritū sic ē pena respicit demeritū. s; meritū pprie p̄stite cir
ca actū ergo r demeritū. ergo nihil iputādū ē alicui p demerit
to. qd non sit ex actu proprio. Itē in eo qd inest alicui natu
raliter. nec est laudandus qz nec vituperandus. sed talis cul
pa inest paruulo ex naturali cōiunctione aie r carnis. igitur
pro illa nec est paruulus laudandus nec vituperandus. igitur
macula illa quāz p̄bit. non d; sibi imputari ad penam. Itē
p̄notior est deus ad miserendum q̄ sit homo. sed bō aliū d; ex
cusatū ex impossibilitate. nec punit eū q nō est rōnis capax. si
ergo talis p̄ditio reperit in paruulo. vř q nihil qd sit i ipso de
beat ei imputari a dño. Sed 3. Actuale p̄ctm r ddit boiem
indignū. ppter hoc q est ibi priuatio alicuius boni qd debe
ret inesse. sed originale p̄ctm in hoc cōdicat cū actuali. qz in eo
est priuatio alicuius boni qd deberet inesse. vřpote originalis
iusticie. ergo originale p̄ctm facit eū in quo est dignū esse pes
na. sed oē tale est a iusto iudice imputandū. ergo r. Item
originale sicut prius probatum est. malum culpe est. sed culpa
deordinat vniuersum nisi subsequatur pena in qua ordinetur
fm q vult Aug. ergo si diuina iusticia non d; dimittere aliqd
inordinatū in vniuerso. d; igit punire originale p̄ctm in quos
cūqz reperiat. siue in paruulo siue in adulto. Itē iustum est
q deus ab oī aia exgat bonorē sibi debitū. cū igit pulchritus
do imaginis in creatura rōnali spectet ad bonorē dei. deus a
quacūqz creatura rōnali erigit illā pulchritudinē. sed q iuste
erigit aliqd ab aliquo. si caret illo. recte imputat ei ad penā.
si ergo qdūqz b; originale p̄ctm. caret illa pulchritudine quam
aia deberet habere. ergo oī tali debet iputari ad penā a sumz

ma iusticia. Itē sicut scōs a adam fuit exēplum obedēdi. sic
primus adam fuit exēplū p̄uaricādi. sicut apls inuit. ergo
sicut habēs imaginē scōi ade est dignus glia. sic habēs ima
ginē p̄mi ade est dignus pena. sed ois q regenerat i baptis
mo xpi bocipto q b; imaginē xpi videlz grām baptismalē re
putat a deo dignus glia eterna q̄uis nihil boni vel mali fecer
rit. ergo p oppositū ois qui generat ab adā cū bocipto gerat
imaginē eius d; a diuina iusticia reputari indignus gloria et
reus pena. Itē. dñm q absqz dubio deus imputat origina
le p̄ctm ip̄s paruulis in demeritū. qz in reatum p̄ne. r saltem
p̄ne dāni. Hoc aut erigit diuine potētie altitudo. r diuine sa
pientie pulchritudo. r iusticie rectitudo. Altitudo diuine pos
tentie hoc erigit. ob quā deus semp d; querere gloriā suam
r bonorē. r iō si aia rōnalis bonorē deo nō reddidit. cum in se
non habeat decus imaginis diuine. p qd deus honorari b; ne
cesse est q deus dedecus culpe recompēset in decore iusticie.
Pulchritudo etiā sapiētie hoc requirit. qz nō patitur aliquid
turpe. vel inordinatum reperiri intra vniuersum. Et qm omē
p̄ctm siue sit actuale siue p̄tractum est priuatio modi sp̄i. r or
dinis. necesse est q inordinationē nature recōp̄set deus per
ordinem p̄ne. vt sic pulchritudo vniuersi ex nulla parte rema
neat deturpata. Rectitudo ē diuine iusticie hoc requirit. qz
deus id a creatura erigit qd ei dedit. Qm igitur deus buma
nam naturam in primo boie iustam fecerat. voluntatis iusticiā
non solum a p̄mo parente. sed etiam ab oībus posteris in q
bus natura illa reperitur debet erigere. In quocūqz igit est
illius iusticie carentia merito sibi imputatur a diuina iusticia
Et hoc est qd dicit Anf. in li. de p̄p. virg. c. xxvij. Dicendū
q aliter deus erga infantes debeat agere. r aliter homo. Nā
homo non debet erigere a natura qd sibi non dedit. r qd sibi
non debetur. nec iuste redarguit homo hominem cū culpa na
sci. siue qua ipse non eritit. r de qua non nisi per alium sanā
Deus vo recte erigit a natura qd ipse dedit. r qd sibi iuste de
betur. Sic igitur p; q decet deum culpam imputare aie quāz
contraxit ex carne. hoc enim erigit tam potentia q̄ sapientia
q̄ etiam iusticia. Ideo concedēde sunt rationes que hoc oīs
dunt. Ad illud ergo qd primo obicitur in contrariū de ver
40 bis Augustini in libro de duabus aiabus. Dicendū est q
ratio ista dupliciter deficit. primo quidem qz ex malo intelle
ctu autoritatis p̄cedit. Augustinus enim loquitur de impos
sibilitate que inest simpliciter homini ex natura. non de ea in
quam homo intrusus est per voluntatem r culpam. sicut supra
distin. xxvij. positum fuit exemplum de seruo cuncte ad nūdū
nas. Nec aut impossibilitas seruandū rectitudines iusticie nō
fuit indita boi ex cōditione nature. sed potius intrusa fuit ex
voluntaria transgressione ade. Secōdo etiāz deficit in assum
ptione. pro eo q deus non imputat paruulo peccatū origina
le ex hoc q non facit qd facere nō pōt. sed ex hoc q nō habet
qd habere debet. r hoc bñ imputatur homini fm illud Luc.
Omni habenti dabitur r abū dabit non habenti vo r. Et apo
stolus dicit. Ignorans ignorabitur. Et Mat. vij. Bō. Elect
fuit bō a nuptijs non solum propter enozitatē actualis p̄s
uaricationis sed etiam ppter carentiam vestis nuptialis. qua
qz caret homo in originali conceptus nisi vestiat in baptis
mate non permittitur aulam supni regis intrare. erigēte hoc
illius superne aule dignitate. Ad illud vo qd obf q demeri
41 tū respicit actū. Dm q sicut paruuli habentes gratias digni
sunt vica eterna. pro eo q illā gratiam per sacramēta xpi qui
eis vitam eternam sua gratia r passione promeruit. ita q aia
est glia in paruulis q̄ in xpo. Sic r in pposito intelligēdū est
q maculā p̄cti contrahit anima ex sua gnatione in ipsa ppaga
tione. r hoc ab ipso adā q ex actu suo naturā humanam feda
uit. r iō in ipso dicimur peccasse r demeruisse. r p eius inobe
dientia p̄ctores cōstituti esse. Alia tū est in nobis culpa q̄ fue
rit in ipso. b; tū bec rōne demeriti ab illa ex qua p̄cessit. r hoc
est qd dicit Anf. de concep. virg. c. xxvij. Originale peccatū
aliud intelligere nequeo in paruulis. nisi ipsam factā p inobe
dientiam Ade iusticie debite nuditatem. per quā omnes sunt
fili i. quoniam r naturam accusat spontanea quam fecit ius
ticie desertio. Nec excusat psonā impotētia recuperādi. quāz
concomitatur beatitudinis nuditas. vt sicut sunt sine omni ius
ticie rectitudine. ita sint absqz omni beatitudine. Ad illud
42 vo qd

no qd obf q no est aliqs laudandus vel vituperandus p eo qd ei naturalr inest. Ddm q si intelligat de natura instituta. nec est laudandus nec vituperandus nec apud deū nec apud boies qz ipse deus naturā instituit nec dz culpate qd fecit. Si vo intelligat de eo quod naturalr inest fm statū nature lapsē. Si dico q no est bō apud boies vituperandus. sicut dicit Anſ. et habitū est in rñsione. qz boies quātū ad talia pares sunt. nec dz bō qdno dedit ab boie erigere. Apud vo deū qui aliter naturā instituit vituperandus est. qz in se no bz qd deus ab ipso iuste erigit. **¶** Illud igit verbū pbi qd dicit q pro naturalibus nec laudamur nec vituperamur. Aut est intelligendū de naturalibus quātū ad nature institutionē. aut si de alijs intelligatur. hoc intelligitur quantū ad iudiciū humanū. nō quātū ad iudiciū diuinū. **¶** Ad illud qd ultimo obf qz promissio est deus ad miserendū qz homo. Ddm q verū est pro eo q plenaz misericordiam pſteret ei cui sibi placuerit misereri. nihilominus tñ districtissime iudicat. sicut ex illo verbo colligitur in **Mat. xij.** De oi verbo ocioso reddent boies rationē in die iudicij. An multa sunt pctā que apud boies tolerant r nō puniuntur. vtpote sunt spūalia r interiora. de quibus oportebit i die iudicij nos reddere rationem. Misericordia enim viam iusticie non precludit.

¶ Questio. ij. Utrū deceat diuinam iusticiam aīam + tali carni infundere. Et q no vñ. Non est vere innocēs qui pōt aliū a culpa releuare r nō releuat. ergo multo fortius non est vere innocēs qui pōt alium pſeruari re a culpa r non pſeruat. sed creator pōt aīam quā creat a culpa pſeruari. si eam tali corpori nō infunderet. ergo vñ q eā infundēdo tali corpori faciat minus iuste. **¶** Itē idē est ali quid facere in se. r facere aliq d. quo facto necesse est illud fieri. Unde idē est boiem interficere r facere. quo facto bō necesse sario morſat. r qui aperit fenestrā dz domū illuminare p eo q facit aliq d. quo facto domus illuminat. sed aīam infusam maculare carne. necesse est eā effici peccatricē. igit idē est animā peccatricē facere. r aīam tali carni infundere. sed nullo modo decet diuinam iusticiā aīam peccatricē facere. ergo nullo modo decet eas infundere. **¶** Itē minus malū est affligi quātā cūqz pena tpali q maculari culpa mortali sed nullo modo deceret diuinam iusticiam aīam in sue creationis primordio anteq vñ ref corpori in penā demergere infernalē. immo diceret ipsi aīe facere iniuriā quaz innocentē vexaret in pena. ergo multo fortius indecēs est diuinē iusticie. r iniuriā vñ fieri ipsi aīe. si cōs iungat ipsi carni maculate. ex qua strabit maculā originalis **¶** Itē r si caro posterorū aliquo modo fuerit in aīam. anime tñ nunq sunt ex aīa ade propagate. sed immediate a deo pdu ctē sunt. ergo vñ q adā nihil eis meruit nec demeruit. igitur si cut non decuisset diuinam iusticiā aīam ade infundere corpori maculato in primaria rerū conditione. sic nec nunc vñ q de beat eam tali carni sociare. **¶** Itē si aliqua aīa haberet vsu voluntatis r recufaret tali corpori vniri. non esset iustus q de us illam ipsa recufante in illo corpore incarceraret. igitur si aīe conditio nō deteriorari dz. qz cū creatur caret vsu libertatis arbitrij. vñ q nullo modo salua rectitudine iusticie sociari deberet carni maculate. **¶** Itē nō est vera iusticia nisi vbi cō iuncta est misericordia. Nā vniuersē vie dñi misericordia r veritas. sed cū deus infundit aīam carni maculate quam scit de corpore erire anteq baptizet. vñ possit puerit ad deū huic nul lā facit misericordiā. ergo vñ q in tali opatione nō cōmendet diuinā iusticiā q derelinqit misericordiā. **¶** Sed 5. Iustū est vt pōitor nature satisfiat appetitui naturalī quē nature ins eruit. sed corpus ab adā ppagatū pfecta organizatiōe orga nizatū appetit vniri aīe rōnalī. ergo si nihil pōt satisficere illi appetitui nisi solus deus. vñ q ad diuinā iusticiā ptineat il li corpori aīe infundere. **¶** Itē iustū est q gubernator pſeruet res eo modo quonate sunt pſeruari. s; spēs humana nata est cōs ſeruari. sicut r spēs alioz aīalīū p ppagationē boīs ab boie. igit fm q corpora pereant. iustū est deū aīas illis infundere ergo qualiācūqz sint corpora ex adā ppagata. aīe debēt illis corporibus sociari. **¶** Itē iustū est adiutorē oīm in eo qd p̄cipit alteri auxiliū suū impēdere. sed deus p̄cipit boi filios pro creare. r bō nō pōt sine diuino adiutorio p̄ficere r complere. qd inchoat p̄ficere r cōplere dādo formā cōpletūā. ergo quo

tenscūqz r quōcūqz bō gñat. si nō est defectus ex parte boīs pparatis corpora vñ q iustū r equū sit deū auxiliari infunden do aīas. **¶** Itē iustū est equū retributozem p enormi crimine totā posteritatē in seruitutē redigere. sicut legibus humanis videmus pro crimine lese maiestatis exheredari totā posterit ratē. si ergo adā p̄ oīm boīm inexcusabilr r p̄ excellētissimuz p̄m peccauit. vñ q iustū sit oēs posteros eius in miserā r ser uitutē redigi. r si hoc iustū est aīas eoz corporibus infundere r penalibus copulari. **¶** Rñ. ad p̄dictoz intelligētā est notan dū q iusticia duplr cōsueuit accipi. Uno modo dz iusticia ipsius diuine bonitatis p̄decētia. Alio modo dz iusticia put considerat meritoz erigētā. Si dicat iusticia diuine bonitatis p̄decētia hoc modo decet diuinā iusticiā aīam rōnalez infundere carni ex adā ppagate. Tū ex hoc q est rerū p̄ditoz. tū ex hoc q est cōs ſeruatoz. Tū ex hoc q est p̄uioz sine administratoz. Cōditozē enī decet appetitui nature satisficere. r iō cū natura in adam viciata. corpus format bñs appetitū ad aīam rōnalē. ad diuī ne bonitatis p̄decētiā spectat illū appetitū supplere r p̄ficere Cōseruatozē ē decet rez sic p̄seruare fm q nata est p̄seruari. Si ergo spēs humana que in adā inchoata est. nata est p̄serua ri per ppagationē boīs ex boie cum habeat bō corpus aīale. nec possit in solis corporibus p̄seruari absq aīabus ad diuī ne bonitatis p̄decētiā spectat in quātū deus est nature p̄serua tor. aīas corporibus infundere nature legis ppagationis. Bus bernatozē ē decet sic rē administrare fm q instituit. r nature sue indidit virtutē r potētā ad monēdū r operādū. ppter qd dicit Aug. in. vij. de ciui. dei. Sic res quas condidit admini strat. vt eas agere p̄prios motus sinat. Qm igit deus sic insti tuit humanā naturā. vt adā p̄pararet corpora. r ip se illis cor poribus aīas infunderet. r iterū ipm adā instituit in statu mu tabilitatis. in quo. s. possit effici mortalit r immortalit. ex bis duobus colligit necesseario q ad diuine bonitatis p̄decētiā spectat in quātū est rerū administratoz q aīas talibus cor poribus infundat. Si enī in primaria p̄ditiōne sic instituit r sic decreuit. vt corporibus ppagationis ab adā aīas rōnales infun deret. r iterū sic dz administrare res. vt eas agere p̄prios mo tus sinat. vt salua sit lex institutionis r lex administrationis. qualiācūqz adā corpora sibi ppaget. dum tñ sint disposita ad aīam rōnalē. decet deū aīas bñs infundere. Nec ex hoc culpa tur deus in aliquo. Et est exēplū satis manifestū. Si pmissis sem alicui quotquot dolia faceret de aliquo arborē iplere ea vino. r radice illius arboris sic inficeret. vt oīa dolia ex illa ar bore facta vinū inficeret qd illis infunderet. nō eēt culpa mei infundētis vinū in talia dolia. qz ego facio qd debeo r pmissi s; eius culpa est q radice arboris infecit. r lepta dolia p̄parauit Et sic p̄ q fm q iusticia dz diuine bonitatis p̄decētia. h̄ ex is git. videlz vt aīe talibus corporibus infundant. Si aut iusticia dz p̄prie fm q respicit meritoz erigētā. sic nulla est q̄stio vtrū deus aīam tali corpori infundat iuste vel iniuste. Iusticia enī bec nō respicit rerū p̄ditiōnē sed respicit retributionū distributionē. **¶** Aliud aut est animam creare r infundere. et 6 aliud est p̄ meritoz sibi retribuere. Cū enī eā creat non p̄des rat qd aīa meruit. sed q aīa appetitui naturalī vniri appetit. **¶** Possit tñ dici q r si non sit assignare iusticiā isto modo fm q bñ respectus ad ipsam aīam in se. p̄tingit tñ reperire i cōparatio ne ad demeritū ade. Et hoc est qd dicit Anſ. in li. de p̄cep. vir gi. c. xxvij. Si qz vir r vxor ad magnā quandā dignitatem r possessionē nullo suo merito sed sola grā p̄uetti sunt. si crimen graue inexcusabilr cōmittāt. r p eo iuste deijciunt. r in seruit utē redigunt. qz dicit filios quos post dānationē genuerūt eidē nō subiacere seruituti. sed potius ad bona q parētes amf serūt iuste gratis debere restitui. Tales sunt primī parētes et eoz filij. quos iuste p culpa sua de bñtudine i miserā defecti in codē generāt cecilio. de qbus tāto districtius dz esse iudiciū quāto delictū eoz pōt pbari improbius. Sic igit p̄ qd des cet diuinā iusticiam infundere aīas corporibus ppagationis ab adā. Et p̄cedēde sunt rōnes q hoc ostēdunt. **¶** Ad illud ergo 47 qd p̄mo obf in **3rū** q nō est vere innocens. q pōt alium rele uare a culpa r c. Dicendum q istud verum est de eo innocente qui necesse est vel non potest mala ex bonis elicere. vel cuius etiā non est vniuersaliter naturam regere. r ideo locum in proposi to non habet. Nam de qo mala permittit nō solummodo origi

ualia. verūctiā actualia. Tū q: sic res quas condidit admīnistrat. ut eas agere p̄prios motus sinat. Tū etiam q: nouit de malis elicere bona. Ad illud qd̄ obf̄ q̄ q̄ facit quo facto necesse est alterū fieri. d̄: illud facere. Dd̄m q̄ doceritātē b̄z q̄i effectus consequens directe p̄sequitur ad illud factum inter mediū t̄ fm̄ ordinationē operis t̄ fm̄ intentionem agentis. sicut est in eo qui aperit fenestrā ut illuminetur domus. Nō sic aut̄ est in p̄posito. tū q: deus nō intēdit infundere aiam carni ad hoc ut contrahat culpā. Tum etiam q: infusio aie in carnem nō directe ordinat ad aie maculationē. nisi solum p̄ accidens videt̄ rōne sc̄ditatis introduce in carnē ex culpa ade.

48 Et ideo talis effectus extraneus est operationi diuine. Et iō rō illa peccat fm̄ accidens. Ad illud qd̄ obf̄ q̄ si deus poneret aiam in inferno nō faceret iuste. Dd̄m q̄ non est simile. qz cū dico aiam poni in inferno. hoc nō attēdit fm̄ ordinē nature. cū talis locus nō sit debitus aie per naturā. Si ergo in eo ordinate ponat. necesse est q̄ ponat fm̄ iusticiam que respicit meritoz erigētā. sed aia anteq̄ corpori infundat nulla b̄z merita. t̄ iō si in inferno collocaret. nulla esset ibi iusticia. non sic aut̄ est ex parte ista. qz aia naturalē b̄z appetitū ad carnē t̄ caro ad sp̄m. t̄ iō fm̄ ordinē nature aia in tali corpore collocatur nec b̄z infr̄ngi appetitus naturalis propter aliqd̄ accidens p̄ter naturale. utpote sc̄ditatis vel penalitatis. Ad illud qd̄ obijcitur q̄ anima non propagatur ex anima. ergo nihil meretur vna alteri. Dicendum q̄ t̄ si potentia virtutis generatiue non se extendat plus q̄ ad carnis propagationem per modum efficientis. intētio t̄i nature se extendit ad totum compositū. homo enim non intendit generare carnē. sed intēdit generare hoīem similem sibi in specie. t̄ ideo oēs dicuntur filij ade. Et propterea lz adam non potuerit demereri aie ut separate. posuit t̄i ei demereri ut carni vnite. t̄ ideo rō illa non valet. post set t̄i t̄ alr̄ dicit sicut tactus est q̄ illa aie infusio nō respicit merito precedentia. Ad illud qd̄ obijcitur de aia separata que haberet vsum libere voluntatis. Dicendum q̄ nō est simile. qz si talis aia vsum libere voluntatis haberet. t̄ corp⁹ tale respiceret eius infusione. aut sibi fieret iusticia. Non sic aut̄ est in p̄posito. qz cū aia corpori vniri appetat. illa vnio est naturalis. lz accidentaliter ex hoc contrahat culpam t̄ penam. Ad illud qd̄ obijcitur q̄ iusticia semper d̄z esse iuncta misericordie. Dd̄z q̄ verū est nā iusticia fm̄ q̄ d̄: diuine bonitatis p̄decētia iuncta est misericordie. que quidem d̄: diuine bonitatis affluētia. t̄ vtraq̄ in p̄posito habet reperiri. In hoc enim ipso q̄ deus alas talibus corporibus infundit. manifestatur affluentia diuine bonitatis. qz solem suum super bonos t̄ malos oriri facit. nec propter transgressionem ade subtrahit manū a cōuersione humane nature. Sc̄d̄z aut̄ q̄ iusticia respicit merito exigētā. sic etiā b̄z misericordia p̄iunctā. sed neutro mō proprie loquēdo b̄z locum in p̄posito. nisi cōparem⁹ ad peccatum ade. Nam per comparationes ad peccatū ade est ibi iusticia. qz deus pro sua transgressionē totā posteritatem ade puniuit. Et etiam misericordia. qz eam non oīno deleuit q̄uis adā hoc ex sua transgressionē mereretur. immo multis ipsoz posteroz restituit gratiam. Alijs vō qui moriunt̄ ante baptismā. et si non prester beneficium gratie. beneficium t̄i aliqd̄ impendit misericordie in hoc q̄ p̄seruat eis esse nature. Melius est enim sic esse q̄ oīno non esse. Paratus etiam esset eis impēdere beneficium gratie. si perducerentur ad baptismatis sacramētum. Q̄ aut̄ nō perducunt̄ hoc venit ex defectu nature. Et si tu querat cum deus hoc p̄sciret quare aiam corpori illi infunderet. vel cum p̄sciret etiam Adā lapsurum t̄ corpora humana corrupturum. quare sic t̄ nō aliter p̄pagationē boīs instituit. cū taliter posset instituire. ut nullo mō proli fieret p̄iudiciū a parente. Dd̄m q̄ in rerū p̄ditiōne plus pensat̄ ordo diuine sapientie q̄ pensat̄ ordo iusticie vel misericordie. Ordo aut̄ diuine sapie hoc exigebat. ut rōnales sp̄s immediate erigerent a deo ad cuius sunt imaginē. t̄ oēs boīes p̄pagaretur ex vno boīe multis de causis. sicut supra d̄. xvij. assignatū est. et q̄uis deus videret aliqd̄ malū inde p̄ouenire. non t̄i debuit ordinem que requirebat diuina sapientia immutare. Elicēdo enim bona ex malis subsequentibus totum reducit ad ordinē sapientie competentem. t̄ dum ex magnis malis maiora elicit

bona. cōmēdabilior reddidit t̄ potētia t̄ sapiētia t̄ bonitas propter qd̄ exclamat Breg. t̄ dicit. O felix culpa q̄ talē meruit habere redemptorē. Et iō si q̄s velit attēdere quantum sit cōmendabilis deus in operibus suis. nō d̄z aspicerē solū ad illud qd̄ p̄sentialiter videt. verūctiā ad antecedentia t̄ futura. qz sicut

49 Douet qd̄nes an peccatū oīm precedentius patrū parūli originalr̄ trahant ut peccatum ade.

Dedictis adijciē dumvr̄ an peccatū precedentium patrū ad paruulos trāseant. sicut illud primi hominis delictum in omnes carnaliter genitos dirimus redundasse t̄ si parentum transeunt i paruulos. vtrum omnium qui fuerunt ab adā vsq̄ ad ipsos aliquoz t̄ non oīm.

49 Notam questionē determinat secundum alioz opinionem.

De hoc Augu. in Ench. ambigue differit. videtur em̄ approbare peccata parentū precedentium imputari paruulis. non omnium tamen qui fuerunt ab adam. ne importabili t̄ nimia sarcina i p̄ea eterna grauarētur paruuli. sed tantum eorum parentum qui eos a quarta generatione precesserunt. Qd̄ cōfirmat illis verbis quibus in Exod. d̄ns ait. Ego sum deus visitans iniquitates patrum vsq̄ in tertiaz t̄ quartam generationem. quā

pulchritudo metri nō p̄cipitur vna syllaba. sed i versus integritate. sic pulchritudinē diuinorū operū t̄ laudabilitatē respicere non p̄t qui respicit ea in parte.

Disti. xxxiiij. Quid originale peccatū peccatū primoz patrū multiplice t̄ intēdat.

Dedictis adijciē dumvr̄ an peccatū precedentium patrū ad paruulos trāseant. sicut illud primi hominis delictum in omnes carnaliter genitos dirimus redundasse t̄ si parentum transeunt i paruulos. vtrum omnium qui fuerunt ab adā vsq̄ ad ipsos aliquoz t̄ non oīm.

originale p̄ baptismū delect. In hac parte intendit inq̄rere. vtrū originale peccatū p̄ peccatū primoz parentū multiplice t̄ intēdat. Diuidit aut̄ pars ista in tres partes. In p̄ima prima mgr̄ mouet q̄ stiones t̄ determinat fm̄ alioz opinionones. In sc̄da determinat fm̄ veritates ibi. Alioqn̄ sibi p̄p̄i cōtra dicere ostēderet. Et parum an. Ecce p̄p̄icū sit lecto. In tertia vō parte dissoluit quandā apparentē scripturę auctoritatē. ibi. Et lz peccatū parē. In p̄ima pars habet tres partes. In p̄ima mgr̄ mouet qd̄ne. In sc̄da determinat fm̄ aliorum opinionem. ibi. De b̄ Augu. in Ench. ambigue differit. t̄. In tertia vō

qz illa opinio videbatur super verba Aug. esse fundata. sub iungit modum per quem Aug. illam questionem dissoluit. ibi. Quod vō in actuali peccato Ade plura t̄. vbi apparet q̄ Augustinus illam questionem pertractauit ambigue t̄ quasi insolutam illam dimittit. Similiter sc̄da pars principalis habet tres. In prima ostēdit magister q̄ peccatū originale nec multiplicatur nec intenditur propter peccata priorum parentum. t̄ hoc ratione sumpta ex parte pene. Secundo vō quia originale peccatum ortum habet a peccato primi parentis determinat de grauitate actualis peccati Ade. ibi. Dic queri solet vtrum peccatum transgressionis Ade t̄. In tertia aut̄ determinat de illius peccati remissione. ibi. Si vō queritur an illud peccatum t̄. Similiter tertia pars principalis habet tres partes. In prima parte magister mouet dubitationem q̄ confurgit ex apparenti contrarietate. In secunda parte determinat illam apparentem contrarietatem exponēdo auctoritates quantum ad intellectū litteralē. ibi. Sed vt ait Hiero. ne lex t̄ prop̄ete t̄. In tertia vō explanādo quantum ad intellectum mysticum siue moralem. ibi. Quod etia; mystice intelligendum esse ostenditur. Et sic tria precipue determinat magister in littera. videt̄ qualiter peccata parentū habeant imputari posteris. t̄ sc̄rum cuius quantitatis t̄ intensio sit culpa originalis. t̄ postremo simul cum hoc determinat qualiter habeat puniri.

at possunt

Opio a C pnt inq itelligi plu alioz q ra pcta in vna trasgressio pcta pa ne ade. Lotra. Si bove rentum ru est. tuc pari rone i quo trafeut libet vno pto est multu i paruu tudu ptoz. si pndere il los. la ro assignandi diuerfa pcta in vno pto qua Au gu. ponit in lit. Quilibet em cum peccat inter ficit aiam sua. qz pnt e mozo aie. qlibet et trasgredif madau diuini. ergo est ibi homicidii i inobediētia. r sic de alijs. C Itē si fuit ibi pluralitas ptoz q v f q in quolibet paruu lo fit multitudo origina liu. Q si tu dicas q non fuit transfufum originale rone oim fed rone alicu ius. qrif ergo tuc rōe cu ius pncipali fuerit tras fufum. vtrū rōe gule v f fupbie vel inobediētie. Et q rōe inobediētie v f Rom. v. per iobediētia pntm intravit in mūdus. Qd aut fuerit gula. v f p ipfum text. Quacūqz die comedcritis moz. mo. Et a rō pcordare v f. qz origi nale pntm trasfundit me diate pparatōe carnis. g trasfundit rōe pcti car nalis. ergo si non fuit ibi pntm carnale. nisi gula. ergo r. Qd aut fuerit su perbia. v f autozitate Hu go. in. vij. parte pmi li. de sacra. p. ppter elatio nez aius obscuratus est. qz em p elationez tumuit ignozantia pculfus lumē veritatis amittit. Et parū ante hoc. Quia spūs per fupbia contra creatozē tumēs obediēciam non tenuit idcirco creator spū ritum ignozantia. carnez nō pculpētia dānavit. Quicrif ergo rōe cuius boz originale pncipali trasfundatur. cū oia hec dicat Aug. fuisse i pmo pto. C Itē. dōz q pntm ade ficut r alia pcta in vno gūe est pncipaliter. nō bilominus tū ex quadaz adaptatiōe fm diuerfos effectus r circūftantias diuerfa d: in fe claudere ptoz gūa non qz in ipfa fit culpā multiplicitas loquēdo essentialiter fed p quandam adaptatiōē r quandam metaphorā. Nihilominus tū ficut fup pra explanatū fuit in con fummatione r ppetratio ne vnius pcti ptingit di uerfa reperire pcta. vt fu perbiām vel auariciāz in

si pcta parentū primoz tātz parvulis imputent. r nō alia qd est per moderatiōē diuī ne miferationis. C Et q non illud folū pmi hoīs delictuz parvulos teneat. fed etiā alia illi qbus itayf ex eo afirmant q et parvuli nō mō maiores dnr baptizari in remiffionem ptoz p pluralē numerū nō p fingularē in remiffionem pcti. Et dauid de legitimo mīmo nō pcreatus dicit. In iniqta tibus pceptus sum r in pctis pceptit me mī mea. Nō dicit i iniqtate vel pto. vñ putat nō tm illud vñ pntm originale. fed etiam plura q in pto ade reperiri pnt. r talia parentum peccata parvulis imputari. C Pōit modū p quē aug. illa qōne diffoluit. vbi appa ret q eā ptractat ambigie. e C Itē nō in actuali pto ade plura notari valeat pcta. Au gu. in ench. infinuat. pnt inqt intelligi plura pcta i vna tras grefione ade fi i fua quafi mē bra diuidat. Naz r fupbia est illic. qz hō in fua potius eē qz dei potestate dilexit. Et sacri legū. qz deo non credidit. Et homicidii. qz se in mortē pci pitauit. Et fornicatio fpirita lis. qz integritas mētis huma ne fepētina fuafide corrupta est. Et furtū. qz cibus phibit v furtatus est. Et auaricia. qz plus qz fufficere illi decuit ap petiuit. r fi qd aliud i hoc vno pto inueniri pōt. Deinde de parentū pcedētū pctis vtruz parvulis iputent magis opio nādo qz afferēdo difceptat ita iniquis. Parentū pctis par uulos obligari. nō folū pmo rū hoīm. fed et fuoz de qbus ipfi nati funt nō imp: obabilr d: Illa qppe diuina fma. redō dā pcta patruz in filios. tenet eos aī regnatiōē v f qz adeo. vt etiā de legitimo mīmonio pcreatus dicat. In iniqtatibz pceptus fuz. r in pctis cō cepit me mī mea. Nō dixit in iniqtate vel in pto. cuz r hoc recte dici pōt. Sed iniqtas tes r pcta dicere maluit qz r i illo vno qd in oēs hoies per trasit. atqz tā magnū est vt eo mutaret humana natura repe

riunt ficut fupra differui plu ra pcta. r alia parētuz q nō ita pnt mutare naturā reatu obli gant filios nifi gfa dei fubue niat. Sed de pctis alioz parē tū qbus ab ipfo adam v f qz ad patrem fūū p gnationibz fuis quifqz fuccedit non immerito difceptari pōt. vtrū oīz malis actibus r multiplicatis deli ctis originalibz qui nafcūt im plicet vt tanto pctus quanto pfterius quifqz nafcat. An ppterea deus in tertiā r quar tam gnationē de pctis paren tum pfteris eoz cōmīnet. qz irā fuam quantū ad pgenera toz culpas nō extēdit vltēri? moderatione miferatiōis fue ne illi quibus regeneratiōis gfa nō pferē nimia farcina in ipfa eterna damnatione pmerent fi cogereēt ab ipfo initio generis humanē oim pcedentiū parētum fuoz originaliter pcta con trahere. r penas p eis debitas pēdere. An aliqd aliō de re tanta fcripturis fctis diligētius pferutatis ac tractatis valeat vel nō valeat reperiri. temere affirma re nō audeo. Ecce pfpiciū fit lectoz Aug. fupiora dē xiffe nō afferēdo. fed diuerfoz opiniones referēdo. C Pōit q pntm originale nec intēdat nec multū plicet ppter pctā primoz parētū quantū ad penā. d C Alioquin fibipfi d dicerē oīderef. q in eodē li. oim mīttiffimā dē eē penā puuloz. q originali tū tenētur pto his verbis. Mitiffima fane pena eoz erit qz pre ter pntm qd originale dixerūt. nullū infup addiderūt. r in ceteris q addiderūt tāto qzqz ibi tolerabiliorē ha bebūt dānationē quāto hic minorē hūit iniqtatē. Ecce hic apte dē puuloz penā oim aliarū penarū eē leuiffi mā. Q si eēt. nō g pctis patrū pcedētū obligant nifi ade. Si ei p pctis parētū actualibz eternalr punirent r p fuo originali nō iā min? fed forte magis qz ipfozuz parētes punirent. Nō g p pctis parētū actualibz nec et p actualibz pmi parētis fed p originali qd a parē tibz trahit puuli dānabunt. p eo nullā aliā ignis mate rial vel afcie vermis penā fensuri nifi qz de vifide care bāt ippetuū. Qno g r nō plibz pctis parvuli obligati funt. Cū et ea qd illa opio mūiri v f. qz pcta r iniq tates in parvulis aliqū fcriptura eē fignificat vtens pli numero. ita determinat aug. in eo. li. Qz i fcriptu ra p fingularē numerū plis numer? fepe fignificari fo let. vt ibi. oia g ad deū vt auferat a nobis fepētē. non ait fepētes quos patiebat ppls. Et ecōuerfo p plem fignificat fingularis numer? vt in euāgelio. Mortui funt em qz qrebāt aiam pueri non ait mortuus est. cum loqret de herode. Et in Exo. Fecerunt deos aureos cū vñ fecerūt vitulū. de quo dixerūt. Ifti funt dī tui ifrl. ita r illud originale vñ plurali numero fignifica tur. cū dicimus parvulos in peccatoz remiffionem ba ptizari. r in pctis vel in iniqtatibus concipi. C Determinat de grauitate actualis pcti ade. e C Itē qri folet vtrū pntm trasgrefionis ade. ex quo pceffit originale. r i quo plura fup? notata funt pcta

primordio. r gulā in pros grefsu. r inobediētia in pffumatione pcti pmo rū parētū r maxime eue. C Ad illud ergo qd quez rif vtrū rōne boz oīm v f rōe alicuius iftoz fpecta liter trasfundat origina le pctm. Dico q rōe oīm fed differēter. nā fupbia refpicit illā trasffufionem originalis quafi caufalr. r gula quafi materialr. r inobediētia quafi forma liter. Pntm ei ade forma liter loquendo fuit pctm Cide inobediētie. materialr opinio/ nō qz fuit efus lignū fuit nes vas pctm gule. fed caufalr qz rias. fuit ppter acqrdā excel lētia fuit pctm fupbie. Et fic p rōne ad obiecta

Nu. xxi
Dat. ij
Exo.
xxxij.

Non est tamen putandum etc. Contra. Hoc videt falsum. qz maius malum est quod corrumpit totam naturam. qz quod corrumpt vnā solam personā. sed pctm̄ ade totam corrumpebat naturam pctm̄ in spiritūsc̄tm̄ vnā solam personam. ergo etc.

Ubi. Ddm̄. qz bec questio determinata fuit supra cum ageretur de pctō ade. Propter qd notādū. qz multo modis dicitur pctm̄ vni esse graui⁹ siue maius altero. Primo modo causa litate. et sic pctm̄ diaboli dicitur esse maius. cuius inuidia mors introiit in orbem terrarū. Secundo modo gñalitate. et sic peccatum primi parentis dicitur fuisse mai⁹. quia in totum genus humanū se diffudit. Tertio modo enozmitate. et sic peccatū iude dicitur esse maximum. qz veditit deū. Quarto modo ingratitudine. et sic pctm̄ illius dicitur esse mai⁹ qui plura percepit dona grarum. Quinto modo periculo sitate. et sic pctm̄ ignorantie dicitur esse maximum. qz p̄iculosum. Sexto modo in sepabilitate et sic pctm̄ cupiditatis dicitur esse maximum. quia cum homine cōsuefcent sola auaricia inuenescit.

Rñ. ad priorē opinionē.

Da. xij

Septimo modo importunitate. et sic superbia dicitur esse maximum. qz ex ipso hominis opib⁹ surgit. Octauo modo p̄nitentia. et sic luxuria dicitur esse grauius ad quā boies magis sunt proni. Nono modo maiore gñe pugnatione. et sic pctm̄ in spiritūsc̄tm̄ dicitur esse maximum. Decimo modo rōne maioris offēse. et sic pctm̄ ydolatrie dicitur esse maximum. Undecimo modo rōne facilitatis resistēdi. et sic dicitur magis qz pctm̄ ade fuerit grauius simū. Duodecimo modo rōne iprobitatis qz libidinis. et sic cuiusqz gñis peccatus maius pot fieri ab altero. Di duodecim modo dicitur p̄suerūt a doctorib⁹ assignari. Fortassis et alij apparebūt modi. sed isti sufficiāt tāqz magis p̄sueti. Et p hoc p̄ rñsio ad illud qd obī. Quia ab hōie cōmissum est qñ in vno hōie tota natura humana p̄sistebat. et ideo tota in eo corrupta est. Obī ex hoc cñi vñ qz si adam p̄petraffet aliud pctm̄ q̄ illud. cñ in eo esset tota natura qz totam naturā corrupisset. Sed contra. ponat qz adam solo consensu peccasset. tunc corpus actum pcti aie non cōicaffet. ergo caro non fuisset infecta ergo nec originalis culpa transfusa. Itē penitētia in integrum restituit ea que mens perdidit q̄uis non restituat ea q̄ sunt corporis. ergo si homo tñ mentaliter peccasset. omnino penitētiā resurgere. nō ergo vñ qz originalē culpā trāssun-

deret. Propter hoc est questio. vtrum si peccasset alio gñe peccati. originē trāssudisset. Rñ. dōz qz circa hoc duplex fuit opinio. Quidam enim dicere voluerūt qz cñ oē pctm̄ sit peccatū r̄icatio legis diuine et celestium inobediētia m̄datoz. et per omne pctm̄ auertat aia a deo et fiat ei rebellis qz quocūqz gñe

De remissio ne actualis pcti ade. Si nō q̄rit an illud pctm̄ fuerit dimissus p̄mis pentib⁹ dicim⁹ eos p̄pniaz veniā p̄scutos Vñ aug. l. de baptisimo puuloz ait. Sic illi primi p̄ntes postea iusteuuēdo credunt p̄ dñi sanguinē ab extreme liberari supplicio. nō tñ in illa vita meruerūt ad padisuz reuocari. sic et caro pcti etiā remissis pctis si hō in ea iusteuerit. n̄ trinuuo meref eā mortem p̄peti quaz traxit de pagine peccati.

De dubitatione or tam ex apparēti cōtrarietate in exodo et ezechiele.

Et h̄ pctis pentū nisi ade p̄uili nō obligent. nō ē tñ diffidēdū pctā pentū i filios redū dare sic dñs i Exodo ad moy sen ait. Ego suz de⁹ forz zelotes visitās iniquitatēs patrū i filios vsqz in tertiā et q̄rtā gñationē. his q̄ odest me. His n̄bis apte insinuat qz deus reddet pctā patz sup filios t̄rios et q̄rtos. Hūic at vñ aduersari qd dñs ait in ezech. Quid est qd inter vos pabolā v̄tatis in puerbiū istud dicētes. P̄ses cōcedēt vñ acerbā et dētes filioz obstupescūt. Vno ego dicit dñs. si erit vob̄ vltra pabolā h̄ in puerbiū i istis. Ecce oēs aie mee s̄. vt aia p̄ris. itaz aia filij mea est. Aia q̄ peccauerit ipa moriet. Filij nō portabit iniquitatē p̄ris et p̄ nō portabit iniquitatē filij. iusticia iusti sup euz erit et impietas ipij erit sup eū. His n̄bis vñ de corrigere p̄ p̄betā qz male dixerit in lege. Si ei pctā patrū reddit in tertiā et q̄rtā gñationē iniusticia vñ dei esse vt ali⁹ peccet et

ne pcti. Contra hoc vñ inconuenienter dictum. Si enim nulla pena deberet hōi. nisi merito culpe. et homo i carne adeo pot iuste viuere. vt sit dignus statim euolare. videtur qz in eo non sit meritum alicuius pene nec mortis nec alterius. Item si mors deberet cui libet iusto pro pctō. vñ igitur qz nulla gratia fuerit in martyrib⁹ q̄ mortui sunt pro xpo. sicut nec latronibus q̄ suspenduntur pro latrociniis. Iuxta hoc querit si mors deberet hōi pro pctō originali. et vnicum est in hōie originale peccatum

Exo. 37

Ezech. 27

Actio

peccatum. que iusticia facta fuit lazaro qui bis mortuus est.

Ad illud qd obijci- tur de martyribus. ddm qd illud qd vno modo est debitu. si ex caritate fis ar. pot fieri gratuitum. martyres aut qz mortem voluntarie sustinerunt quam effugere potuerunt immo morti p xpo se ante tepus obtulerunt. mors que abs eet pena. fuit eis valde meritoria. qz deus eas valde reputat precio- sam. ex hac duplici causa que tacta est. Ad illud de lazaro. ddm qd prima mors fuit ad manifestan- dum gloriam dei. illud supplicium recompensa- tum est per sequens bn- ficiu. qz hoc ipso qd susci- tatus est fuit ampliatum merendi spacium. et meli- us erat ei sic bis mori qd si semel mortuus fuisset. ideo cum hoc aliquid pec- catur vt suscitetur. magis sibi reputet peccari bene- ficium qd inferri suppli- cium.

Intelli- gētia du- lus par- tis circa- tria inci- dit hic qz- Et primo qrit de ori- ginali quantum ad cam- pcedentē. Secdo quatum ad quantitatē pcomitan- tē. Tertio qo quantū ad penā psequētē. Circa pri- mū qruantū duo. Primo q- rit in ritur vtrum parentes p- rrtiam rimi possunt transmittē- quar re ad plē pctā sua actua- i gna- lia. an a solo parente pri- ones z mo transfundat origina- re tan tis culpa. Secdo queritur p- ftes vtrum primus parēs pos- mme- tuerit in plē trāsmittē- ocat. satisfactiois iusticiā. si- cut trāsmittit pvaricatio- nis culpam.

Questio. 1.

Utrū pctā parentum pro- ximorum filijs imputent- r ad eos transmittantur. Et q sic videt primo au- toritate Exo. xx. Ego su- deus zelores vindicans

alius puniatur. Quo ei iustu- est aliū peccare z alium pecca- ta lugere.

Determinat illam appa- rentē p rarietate exponendo- autoritates quatū ad intel- lectum litteralem.

Sed vt ait Hiero. Me- ler z prophete. i. exodus z ezechi- el. immo ipse deus qui z hic. z ibi locutus est. in sententijs dis- cipeparevideantur. attenda- mus finem illius autoritatis exodi. dicto enim. reddo iniq- tates patrum in filios addit- bis qui oderunt me. per quod- euidenter ostendit. non iō pu- niri filios. qz peccauerunt pa- tres. sed qz eis similes quoda- bereditario malo deū oderūt- Illud ergo qd in exodo dñs- dt (sicut Hiero. tradit) nō id- sonat qd multi existimāt. nec- est simile huic puerbio. Pa- tres cōderūt vā acerba zc. Illud em̄ exodi Hiero. super- Ezech. z Augu. sup ps. deus- laudē meam ne tacueris. de fi- lijs pctā patrū imitātibus ac- cipiendū cēsēt. sup quos de- d: reddere pctā patrum qz pu- nit eos eo qd imitant pctā pa- trū. nō qz patres peccauerunt- Non itaqz corripit deus in p- pbeta. qd añ dixerat in lege. s- quō intelligendum sit aperit. Unde z illos qui prave intel- ligebant arguit qui dicebant. Patres comederunt zc. Cle- rūtū si de imitatoribus malo- rum illud accipitur quare ter- tiam z quartam generationē- tñ commemo: aut cuz in qua- libet generatione rei teneant- qui peccata patrum imitant- z quare patres commemo: aut- cum z illi omnes mali sint. qui- quo: s libet malorum peccata- imitantur. Sed ideo patres- specialiter nominavit. qz ma- xime patres filij imitari solēt. quos precipue diligūt. Et ter- tiam z quartam generationē- ideo commemo: aut. qz solēt- patres interdum tādū viue- re donec filios tertios z quar-

peccata patrum in filios zc. si ergo deus non vindicat nisi p- culpa. z vindicta dei transit a patre in filium. pari ratione vi- detur q culpa. Item hoc videtur exemplo. iij. Regū. xiiij. Ego inducam malum super Jeroboam z super vniuersam do- mum eius. Et ibi habetur quomodo tota posteritas propter

ros habeant qui patrum iniq- tates videntes eorum impie- tatis heredes per imitationē- efficiuntur. Secundum hunc- modum recte intelligitur ad- litterā qd in exodo d:.

Exponit autoritates p- dictas quantū ad sensum mi- sticum vel moralem.

Quod etiam mystice intel- ligendum esse ostēditur ex eo- qd parabola dicitur. Si enim- parabola est vt ait Hiero. ali- ud verbis sonat aliud sensu cō- tinet. Unde aliqui ita edisse- runt. Patres in nobis esse di- cunt leuem punctum sensuum- scz primum motum suggestio- nis vel cogitationis. Filium- nō si cogitatio cōceperit pec- catum in quo notatur consen- sus z delectatio mulieris. Ne- potem si quod cogitaueris at- qz conceperis. opere comple- ueris vel cōplere decreueris. in quo notatur consensus vi- ri siue patratio peccati. Pro- nepotem autem si non solum- feceris. sed in eo gloriēris. et- hec est quarta generatio. non- quia tres precesserint. sed qz- ta dicitur. quia quarto loco a- pmo motu qui est quasi pater- enumeratur. Deus ergo pri- mos z secundos stimulos co- gitationum quos greci pro- pateis vocant (sine quibz nul- lus hominum esse potest) nō- puniet eternaliter. Sed si co- gitata quis facere decreuerit- z que fecit corrigere noluerit- q sunt mortalia peccata z ter- tia z quarta generatio. Ad p- bandum nō vt ait Hiero. qd p- mus pulsus cogitationis nō- puniatur eternaliter a deo il- lud de genesi a sserendum est. Cham enim peccauit irridēs- nuditatem patris. z sententiā- non ipse sed filius eius chana- an accepit. Baledictus cha- naan. seruus erit fratrum suo- rum. Que enim iusticia est vt- pater peccauerit z filius puni- tus sit. Sed in mysterio illud- dictum est.

peccatum patris fuit con- sumpta. ergo videtur qd- peccata proximorum pa- rentum filijs imputent- Item hoc videtur ras- tione. In habentibz sym- bolum faciliō: est transis- tus. sed mafus est symbo- lum z conuenientia parē- tis proximū ad prolem qd- parentis remoti. Si igit- parens remotus potuit- culpam transmittēre in- posteros. multo fortis vi- detur de parentibus pro- pinquis. Item parens- proximū trāsmittit pec- catum in filium quod ali- unde suscepit. sed magis- vnusquisqz potest cōmū- nicare quod habet a se qd- quod habet ab alio. ergo- videtur qd multo fortius- ad proles possit transmit- tere peccatum quod com- misit. si transmittēre pos- test peccatum quod aliū- de contrariis. Item pec- catus adeo transit ad- posteros. quia in adā fui- mus cum ipse peccauit. ergo pari ratioe. si parēs- proximū peccauit quan- do proles eius erat i lum- bis eius. similiter videt- qd peccatum parentis p- rimi in prolem transfun- ditur. Item ratio qua- re peccatū originale trā- fundit est. qz est infectio- virtutis generatiue cir- ca actum generandi. ergo- si aliquod peccatū cō- sistit circa actum genera- tionis videtur qd tale des- beat in prolem transfun- di. sed tale est pctm adul- terij. ergo videtur qd sal- tem illud pcti genus des- beat in posteros redūda- re. ac per hoc peccatū ori- ginalē intendere z multi- plicare. Sed Ezech. xiiij. Filius nō portabit- iniquitatem patris. ergo- si hoc non est verus de pa- rente remoto vt de adam- saltem veritatē habet cir- ca propinquos. Item- Malab. vj. vnusquisqz- onus suum portabit. sed- si peccata parentis redū- darent in prolem nō por- taret vnusquisqz onus su- um. immo etiam alterius- ergo zc. Item alibi- vnusquisqz rationēz red- det deo pro se. Item

Qd pmt- mot' nō- puniūt- eterna- lter.

Besi. ix

Anf. de pcep. virg. c. xxiij. Parentu primoy pcta ad origina
 te pcrni no estimo ptnere. sed si trāsfunderent a parēte in pro
 lē ptnerent ad originale pcrni. ergo etc. ¶ Itē non est maior
 rō quare transfundit infusticiā q̄ iusticiā. sed p̄ sc̄tus non ge
 nerat filiū sc̄tū. et baptizatus nō generat baptizatū. sicut oīte
 sum fuit supra. ergo pari rōne parens primus pcrni suum nō
 transmittit ad plē. ¶ Itē nullū pcrni trāsmittit a parēte. in p
 lem nisi mediante carne. sed pcta actualia q̄ cōmittunt carne
 nō immutant nec noua infectione inficiūt. ergo v̄ q̄ ad plē
 transmitti nō p̄t. ¶ Itē si pcta actualia transmittentur a
 parente in plē. ergo filius semp̄ esset peior patre. et dignus ma
 iori punitione. si ergo est magne crudelitatis et impietatis dis
 cere q̄ paruulus natus peior sit iniquo parente. patet etc.

¶ Rñ. dōm q̄ pcrni parentū transire ad prolem pōt intelligi
 tripl̄. Aut punitione aut imitatione aut transfusione. Si puni
 tione. vt ples punitur p̄ pcrō parētis. sic attendēdū est q̄ du
 plex est punitiō. vna eterna alia t̄pali. Quantū ad punitiōē
 eternā nullo mō trāsit. videlz q̄ aliquis dānef p̄ solo pcrō pa
 rētis. Quā Anf. de pcep. virg. dicit q̄ paruuli nō damnant p̄
 culpa Ade tm̄. sed p̄ culpa pp̄ia quam b̄nt. l̄ nō habeant eaz
 agēdo. sed b̄endo. Si aut loquamur de t̄pali punitione. sic
 q̄ p̄ p̄nt in filio. sicut ad l̄fam videmus et scriptura ostēdit
 b̄n trāsit pcrni parētis in plē siue ple volēte siue nolēte. et hoc
 est de feueritate diuine iusticie. Alio mō d̄: pcrni transire a pa
 rente in prole per imitationē. et sic pcrni diaboli quodam mo
 do transiuit in genus humanū. et pcrni Ade in posteros. et pec
 cata proximoy parentū in filios frequēter p̄trāscūt. Iuxta
 illud Sap. ij. Inuidia diaboli mors intrauit etc. nō t̄n trāsit
 in oēs. sed in eos qui imitari volūt. Tertio mō d̄: pcrni trāfire
 a parēte in plē. et hoc transfusione sicut infectio vna causari b̄
 ab alia infectione. et hoc modo pcrni transfundi b̄ in plē a so
 lo primo parente. Rō aut̄ huius est q̄ duo sunt in pcrō. videlz
 priuatio debiti. et conuersio indebita. et fm̄ hoc duo ponuntur
 in pcrō. deformitas et macula. Quacula nāq̄ ponit ex p̄uersio
 ne. sed deformitas ex debiti priuatione manēte obligatione.

¶ Ad hoc igit q̄ aliq̄s possit pcrni ex patre p̄trahere. necesse
 est q̄ in illo possit ad aliquid obligari. et possit eo bono ad qd
 obligat in ipso priuari. et q̄ possit ēē maculari. h̄ aut̄ solū fuit
 in primo parēte. Ad aliqd̄ em̄ tota humana natura et oēs eius
 posterī in illo obligati sunt. videlz ad habendā rectitudinē iu
 sticie siue nō p̄cupiscendū. et in r̄lo p̄ eius auersionē illa recti
 tudine priuari sumus. et q̄ illa obligatio carnē suā infectit infe
 ctione sc̄d̄itatis et passione mortalitatis. et caro n̄ra b̄ ppaga
 ri ex illa. hinc est q̄ in illo habemus infici. et ab illo traducim̄
 singul̄ pcrni fm̄ plenā rōnē. In nullo aut̄ posteroy noua ob
 ligatione obligant filij in parente. nec ēē caro transfundenda
 inficitur noua infectione ex aliusculi culpe actualis p̄petratio
 ne. Et hinc est q̄ nullus parens proximus pōt in plē suam cul
 pā actualē trāsfundere. Et hoc est qd̄ dicit Anf. l. de pcep.
 virg. c. xxvij. Parentū proximoy peccata ad originale pcrni
 nō estimo pertinere. Quippe si adam nequisset ad eos quos
 generaturus erat iusticiam suā traducere. nequaq̄ possit in
 iusticiam suam transmittere. Hoc aut̄ intelligit quātum est de
 transfusione culpe. ad quam consequitur eterna dānatio. sed
 de trāsitū quantū ad punitiōē t̄pali pene subiungit in fine
 capituli. Non nego p̄pter merita bona parentū. filijs multa et
 magna b̄nficia corporis et aīe impēdi. et p̄pter pcta parentum
 filios et nepotes vsq̄ in tertā et quartam ḡnationē. et forsitan
 vltra diuersis in hac vita tribulationibus flagellari et ea per
 dere bona in corpore et aīa. que forsitan consequerētur si iusti

fuisse. quoy exemplū longum est hic inserere. ¶ Ex his igit
 tur p̄ responsio ad questionem p̄positam. Concedendum em̄
 est q̄ peccata actualia proximoy parentum ad originale nō p̄
 tinēt. nec cum originali transfunduntur sicut rōnes ad partē
 sc̄dam inducē ostendunt. Nihilominus t̄n alio mō transeunt
 quantum ad vindictam et punitionem temporales. sicut primo
 probatur auctoritate Exo. et deinde exemplo. ¶ Ad illud qd̄
 obf per rationem q̄ faciltor est transitus in habentibus sym
 bolus. Dōm q̄ illud verum est q̄n v̄trobiz equaliter saluatur
 ratio principij agentis. peccans aut̄ actualiter non habet po
 restatem viciandi prolem nisi ille solus in quo habuimus obli
 gari et in quo tota massa generis humani potuit viciari. sicut
 ostensum est. et ideo illa ratio cogit. ¶ Ad illud qd̄ obijcitur.

Transmittit qd̄ aliunde suscepit. Dōm q̄ ex hoc non sequitur
 q̄ transmittat illud qd̄ est a se. Peccatū enim qd̄ aliunde susce
 pit est pcrni naturale. sed pcrni qd̄ ipse facit est peccatum pers
 sonale. communicatio aut̄ alicuius proprietatis per viam ges
 nerationis plus respicit veritatē nature q̄ actū persone. sicut
 supra ostensum est. ¶ Ad illud qd̄ obf q̄ ideo peccauimus in
 Adam. q̄ fuimus in ipso dum peccauit. Dōm q̄ ista non est to
 ta causa. sed simul cū hoc exigitur q̄ in primo parente oēs pos
 sibi fieri possent obligari. et caro oim̄ posteroy possit infici et sc̄da
 ri. hoc aut̄ in alio q̄ in Adā non b̄ reperiri. ideo p̄t etc. ¶ Ad
 illud qd̄ obijcitur q̄ peccatum adulterij attendit circa actum
 generatiue. Dōm q̄ si circa actum generatiue attendat non
 t̄n dicit corruptionē que fit in ipsa virtute generatiua fm̄ se. s̄
 que consistit circa voluntatem rōnalē. et ita circa personam. et p̄
 pter hoc culpa adulterij fm̄ q̄ culpa in prolem transfundi nō
 habet. ¶ Nihilominus t̄n q̄ circa actum generatiue consistit
 plus imputatur proli q̄ alia peccata parentū. vnde vilis et ab
 lectus reputatur ille qui est natus de adulterio. et etiaz fm̄ le
 ges humanas hereditate paterna reputatur indignus. Unde
 illud pcrni plus redndat in prolem q̄ alia actualia nō t̄n sic
 redundat vt culpa primi parentis qui posteritatem suam non
 t̄n obligauit ad ignorantiam et penam. sed etiam sedauit p̄ci
 originalis macula. ob quam quilibet euz nascitur. dignus est
 fra et indignus visione dei.

Questio. ij. Utrū primus parēs p̄ posteris suis sa
 tisfacere potuit sicut potuit eos ex cul
 pa sua vitare. Et q̄ sic v̄. Q̄ dicit Anf. de pcep. virg. c. xxiij
 Si Adā nequisset ad eos quos generaturus erat iusticiā suā
 p̄ducere siue traducere. nequaq̄ possit ad eos iniusticiā trās
 mittere. si ergo hoc verum est. sequitur q̄ si Adam potuit sua
 culpa filios reddere culpabiles. sua satisfactioe potuit eos
 facere excusabiles. ¶ Itē oēs in Adā peccauerūt q̄ fuerunt
 in adā peccante. ergo pari rōne si oēs fuerit causa satisfaciē
 te. v̄ q̄ oēs in ipso satisfecerunt p̄ locū a filij. ¶ Itē bocipsum
 videtur rōne. Si oppositum est causa oppositi. et p̄positū cā
 p̄positū. sed ade transgressio fuit causa nostre corruptionis.
 ergo v̄ q̄ eius iustificatio et satisfactio fuerit causa nostre res
 demptionis. Sicut igitur in adam peccauimus ita v̄ q̄ in eo
 satisfecimus. Et iste tres rōnes sumpte sunt per locum a simi
 li. ¶ Itē bocipsum ostenditur p̄ locū a minor. P̄notio: est de
 us ad miserendū q̄ ad condempnandū. sed diuina iusticia p̄o
 transgressione ade. cōdemnauit totā posteritatē pena mortis.
 ergo multo fortius diuina misericordia p̄o satisfactioe ade
 debuit reddere gratiā iustificationis. ¶ Itē potētiore est gr̄a
 in bono q̄ sit culpa. in malo. sed culpa ade potuit totā posterit
 atē inficere et reddere deo odiosam ergo multo fortius gr̄a q̄
 fuit collata ade. potuit totā posteritatem reparare et reddere
 deo gratā. ¶ Itē fm̄ leges humanas tutor potius pōt p̄ditio
 nē pupilli meliorare q̄ deteriorare. si ergo multo maioris bes
 nignitatis est lex diuina q̄ sit humana. v̄ q̄ potius p̄ditio no
 stra in primo parēte de peior potuit fieri melior q̄ de meliori
 deterior. ergo si transgredidēdo potuit transfundere culpam.
 multo fortius satisfaciendo potuit trāsmittēre iusticiā. ¶ Q̄
 J. Statim adā cū peccauit ab immortalitate cecidit in necessi
 tatē mortēdi. ergo si gratia supueniēs non aufert immutabili
 tatem diuine siue. remāsit igit post gratiā mortalis. sed mor
 talis de necessitate generat mortalē. ergo quantūcūq̄ adam
 satisfaceret generaret filios suos mortē obnoxios. sed nulla
 creatura rōnalis est mortē obnoxia. nisi propter culpam. ergo
 nunq̄ potuit satisfacere q̄n trāsmitteret culpā. ¶ Itē iusticia
 originalis p̄sistit in quadaz mētis et carnis integritate. sed q̄
 v̄ginitas dicit incorruptionē mētis et carnis. ex quo semel p̄
 ditur. nunq̄ p̄ satisfactioē pōt recuperari. ergo pari rōne ne
 q̄ originalis iusticie donū per satisfactioē recuperatur. si er
 go ex illius iusticie priuatione est in nobis originalis culpa et
 possibile fuit q̄ adam satisfaceret p̄o posteritate sua. ¶ Itē
 oīs satisfactio p̄ctōris fundat sup gratiā gratificantiem. sed
 gratia gratū faciens nūq̄ pōt transire ab vno hoīe in alium si
 cut in primo libro p̄batū est. sed gr̄a immediate a solo deo dat
 v̄tū q̄ in primo parēte satisfactioe nō potuerit genus huma
 nū. ¶ Itē efficacia est in vno q̄ fideo sua sibi et gr̄a q̄ sit aliq̄.
 sed adā nō potuit p̄ seipso satisfacere. sed oportuū fuit filius
 dei pati. sicut ostēdit Anf. in libro. Tur deus bō. ergo nō videt
 q̄ potuerit

Retin.

16 qd potuerit satisfactiois iusticia in alios deriuare. ¶ Rñ. 683
 qd cum queritur. Utrum tota posteritas in adā potuerit satisfacere. sicut in eo potuit uiciari. hoc tripliciter potest intelligi. Aut ita qd adā posteris communicaret r culpam r satisfactioem si mul. Aut ita qd communicaret satisfactioem. sed non culpam. Aut ita in se satisfaceret r pro se qd posteris non communicaret culpā. Primi duo modi non solum sunt. impossibiles. Sed etiā non intelligibiles. qz claudunt in se duo opposita. Si ems adā communicasset posteris simul culpā r satisfactioem. simul essent culpabiles r satisfacerent. ergo simul essent iusti r iniusti. Similiter si communicaret satisfactioem r nō culpā. ergo innocentes satisfacerēt. r hoc similiter non est intelligibile. Non em fit satisfactio nisi pro offensa. r si adā non communicaret posteris culpā ipsi haberēt omnimodā innocentia. r si hoc locum nō haberet in eis satisfactio aliqua. pro innocēte enim satisfacere non est intelligibile. Tertius autē modus dicitur vics qd sic r satisfaceret pro culpa sua adā vt sua satisfactioe impediretur in fusio originalis culpe. r si intelligibilis sit. impossibilis tamen fuit ipsi adē. r ratio huius melius in tertio reddetur cum ager de modo redēptionis humane. Ad pñs autem hoc dixisse sufficiat qd adā sic satisfacere nō poterat vt impediret trāssusio culpe originalis in posteritate suā. ¶ Et ratio huius sumitur r a parte ipsius adē. r a parte gñe. r a parte corruptionis nature. A parte adē. qz ipse debitor mortis erat r dignus penalitate r miseria. r ideo quācumqz mortē vel penā sustineret pro trāsgressione sua deo satisfacere non poterat sufficere. A parte vero gñe qd quā satisfaciebat rō sumitur. qm illa gñe erat gñe penitētiālis qd qdem respiciebat ipsam voluntatē psonē. r ideo p ipsam non curabat moribus concupiscētie qd radicabatur in carne. r propter ea quātuncunqz satisfaceret remanebat natura corrupta. r ita necessitas ad trāssundēdus originalē culpā. Et pte vero nature sumitur rō. qz cum natura humana tota in ipso uiciata esset. tāti pensabat illa corruptio nature quāti peccij est tota humana natura. r ideo qd adā faceret. lōge inferius esset. eo qd exiebat deus ad tāte corruptionis r dānationis rēcompensationē r ideo pro illa nō poterat satisfacere. Posset etiā nihilominus assignari rō ex pte diuine offēse. qd cum esset infinita. rōe eius qd est contra in finitū non recipiebat rēcompensationē nisi aliqz satisfaceret qui esset infinite bonus. Et ideo non in doctē dicitur aliqui qd nō solum satisfactio pro peccō adē. sed etiā pro quocunqz alio peccō fundata est sup meritū r satisfactioem xpi. in cuius fide r sacramētis deus parcat quibuscumqz parcat. r ideo continēgit oēs de plenitudine eius accēptē. r ipsum dici caput totius ecclesie. tam finalis qd primitiue. Prs igitur qd quocunqz mō dicatur. impossibile fuit adā pro posteris satisfacere. An concedendū de sunt rōnes hoc ostēdentes. ¶ Ad illud qd obijcitur de vbo Ansel. qd si nequisset iusticia traducere rē. dōm qd Ansel. loquitur sibi de iusticia originali. r illā dicit qd adā rseruare potuerit posteris r trāssundere. Hoc autē intelligēdum est sane. non qz alijs qua qualitas qd esset in anima adē p multiplicationē ad posteros descēderet. s; qz anima adē innocēs conuncta fuerat carnī pure r immaculate. r si stetit. aīa potuisset illā carnē seruare r a corruptione mortis. r a corruptione libidinis. r hoc rectitudo erat originalis iusticia. Si autē in hac adā pstitisset. cum generaret posteros. carnē immaculatā trāssunderet. Et sicut dicitur aīa creata a deo innocēs tali carnī vniretur. illud idēz posset. r eādē rectitudinē haberet. quā habuit anima adē. r p hoc originalē iusticia. r pro tāto originalis iusticia trāssundit dicit. qz si hāc bz pater. necesse est qd hāc habeat filius. r hoc est ex rōne bonē dispositionis ex pte carnis quā originalis iusticia concernit. non sic est de iusticia satisfactiois que voluntates respicit
 19 non carnis integritatem. ¶ Ad illud quod obijcitur qd sicut fuit mus in adā peccāte. ita fuimus in ipso satisfaciente. Dicendūz qd non est simile. qz peccāte adē pro eo qd illā iusticia originalē pūabatur. non tñ respiciebat psonā. sed etiā naturā. sed qz illa satisfactio illā innocentia non restituebat. personā non naturā respiciebat r ideo nō sic in posteros redundare potuit satisfactio
 20 sicut redundauit ibi trāsgressio. ¶ Ad illud quod obijcitur qd si oppositum est cā oppositi rē. Dicendūz qd istud intelligēdum est in bis oppositis quorum vtrumqz est aliqz natura. r in eis qd recte sunt opposita r fm illud in quo opponuntur. Et rōne huius triplicis conditionis illa propositio non bz locum in pposito. Primum quidem qz culpa non dicitur allquā positionē siue na

turā. s; potius pūationē. Secunda vero qz iusticia satisfactio nis non directe opponitur culpe originali. sed potius originali iusticie. r si illa originalis iusticia fuisset in adā generāte. fuisset cā oppositi. Tertio vero qz culpa ipsius adē opponit ipsi satisfactioi in quātum corrūpebat personā. non in quātum corrūpebat naturā. sed in quātum corrūpebat psonā meritū erat eterne dānationis in quātum vero corrūpebat naturā pncipiūz erat vniuersalis corruptionis. Iusticia ergo satisfactiois auferebat ab ipso adā meritū eterne dānationis. r fm illud opponebatur ei. r erat cā oppositi vics eterne bēitudinis p modū meritū. viciū autē corruptionis nō auferebat. nec eius oppositū auferebat. qz fm illud nō opponebatur ei. ¶ Ad illud qd obijcitur qd pronio: est deus ad miserēdū qd ad cōdemādum. Dōm qd illud verū est vbi misia sic bz locū qd non excludit iusticia. iusticia autē reqrebat maiorē satisfactioem qd adā posset facere. r ideo misa pro illa modica satisfactioe adē non debebat toti gñi humano donare offēsas. sed qd nobis r sibi deerat debebat eū supplere qd r fecit. cum propter nimia cbaritatē suā filii suū vniuersitū misit in similitudinē carnis peccati. r cū essemus mortui peccō conuificauit nos xpo. ¶ Ad illud qd obijcitur qd potentior est gñe qd sit culpa. r ideo potest duplr. Primo qd illud intelligēdū est respectu illius effectus ad quē gñe ordinat. gñe autē gratumfacies ipsi adē collata nō ordinabat ad remouendū carnīs corruptionē. sed voluntatis dēordinationē. qz reformatiua erat imāginis. nō repatiua carnis. Nihilominus tñ in repatione carnis potentior est aliquo mō qd culpa. dū p gñe merebō sedam stolā. Aliter potest dici qd si gñe potentior sit qd culpa. non tñ sequit qd totū reformet qd culpa destruit. Multo em facilius est destrucere qd cōstruere. An vnus malus cibū aliqñ plus corrūpit naturā qd centū bonē medicine possint eā reparare. Quis medicine ille sint valde potētes r virtuosē. ¶ Ad illud qd obi de lege pilloz. Dōm qd adā non ad posteros cōparat sicut tutor ad pupillos. sed sicut pater ad filios. An sicut pater facilius potest bona sua dissipare r destruere. r p cōsequēs hereditatē filioz suoz deuastare qd possit illā post deuastationē r cōsumptionē reparare. sic r in pposito intelligēdum est se habere.

Consequenter circa sedz articulū queritur de qritate originalis. Et circa hoc duo q runtur. Primo queritur de ipso originali sub rōne qritatis cōtinue. Utrum vnum originale possit esse maius altero. Secōdo querit qritum ad rōnem qritatis discrete. Utrū videlicet sit ponere vnum originale vel plura.

Questio. 1. Utrum originale in oibus reperiat equale. Et q sic videtur Ansel. de originali peccō ca. xxvij. Originale peccā in omnibus estimo esse equale. ¶ Item hoc ipm videtur rōne. Originale peccā est carentia debite iusticie. sicut sepe dicitur est. r quilibet illa iusticia originali est simpliciter nudatus r priuatus. ergo si equaliter oēs sunt priuati. equaliter originali macula sunt infecti. q in quibuscumqz reperit originale peccā. equaliter reperit. ¶ Itē hoc ipm ostēditur p cām. Originale peccā est in nobis ppter adē inobediētia. sed inobediētia adē vna fuit. r equaliter oēs posteros respiciebat. ergo videtur qd oēs equaliter culpabiles faciebat. ¶ Itē hoc ipm videtur per penā. Oēs em hñtes culpā originale equaliter puniuntur. vics omnimoda carentia visionis dei. si igitur quāritas pene respondet quāritati culpe. videtur qd si est equalitas in carentia visionis dei. q sit equalitas in corruptione originalis. ¶ Item hoc ipm probatur p concupiscētiā annexā. originale enim peccā ad omne malū red dicit proum p concupiscētiā. Unde dum lex prohibet concupiscētiā pōhibere dicit omne malū. ergo originale peccā vniūqueqz corrūpit vniuersaliter. sed vniuersalē corruptionē non cōtingit repere fm magis r minus immo in omnibus in quibz reperit. in termino reperit. ergo videtur qd originalis culpa non pot esse maior in vna psona q in alia. ¶ Itē si maius est originale in vno q in alio. aut b est ex actu parentis. aut ex actu proolis. Ex actu parentis esse nō potest. Nam sicut probatum est supra. peccā parentis in prolem non transit. Ex actu vero proolis esse nō potest sicut planus est. ergo videtur qd nullo modo originale in vno q in alio reperit intē. ¶ Sed s Ansel. de cōcep. virg. Sicut ppter naturā nascit corrupta psona. ita natura p psonam efficit

magis peccatit. s; peccatū qđ inficit naturā est pctm origina-
 le. ergo v; qđ originale pctm in aliquo possit fieri mai' & intēsi?
 ¶ Item hoc videt rōne. Nullū malū est in summo q; nibil est
 summe malū. sed originale peccatū malū est. ergo non est i sum-
 mo. sed qđ est citra summū. & intēdi pōt & augeri. ergo origina-
 le peccatū intensibile est igit pōt maius in vno qđ in altero res-
 periri. ¶ Itē originale peccatū est concupiscētia. sed concupis-
 scētia pōt intēdi sicut & pōt remitti & aliquando intēdit. si-
 cut p; per experimentū. ergo videt qđ peccatū originale intēsi-
 di valeat. vt sit maius in vno qđ in alio. vel etiā intēsi' in eodē
 fm stat' diuersos. ¶ Item feditas carnis est ratio qre anima
 contrahit originale. sed caro non est infecta in summo. & qđ nō
 est infectū in summo. dū trāsit per viā infectionis pōt magis &
 magis infici. Si igit caro nostra trāsit per viā infectionis dū
 propagat. videt qđ magis & magis inficit. ac per hoc quotidē
 originale pctm augmentat. ¶ Item omnis proprietatē quāto
 magis appropinquat sue cause est intēsiō & fortior. & quanto
 magis elongat debiliō. sed corruptio originalis ab adā produ-
 citur tā qđ a fontali principio & radice. ergo videt qđ quāto ali-
 quis est ade proximior. qđ tāto originalis culpa sit in eo intēsi-
 ſior. ¶ Itē vna anima meliora habet naturalia qđ alia. sicut in p-
 cedenti dis. habitū est. sed tāto corruptio pctm: est quāto est in
 meliori natura sicut Aug. dicit & expresse ratio manifestat pro-
 pter dignitatē eius qđ corrupit. ergo originalis corruptio pct-
 ſior est in vna anima qđ in altera. & si hoc. videt qđ culpa sit intē-
 ſior. ¶ Itē. dōz qđ sicut si adā stetit oēs equaliter essent inno-
 centes. ita nūc cū adā peccauit omnes facti sunt equaliter pec-
 catores. & ita culpa originalis in omnib' reperit equaliter ita
 qđ non est maior in vno qđ in altero. nec etiā intēdi habet in eo-
 dem subiecto. ¶ Ad cui' intelligentiā notādū est qđ ista tria cō-
 currūt ad originale pctm. scz debite iusticie carentia. concupis-
 scētia. & carnis feditas. & primū est ipsi originali essentiale scdōz
 vero materiale. & tertiu' causale. sicut supra explanatū fuit. Si
 igit originale deberet augeri. ex aliquo istoz oporteret ipm in-
 tendi. cū aut per nullū horū intēdi habeat. in omnib' equaliter
 habet reperiri. Quātū ad carentiā nāq; debite iusticie nō po-
 test intēdi. ista em carentia nō pōt esse maior in vno qđ in alio
 nisi triplici de cā. Aut qđ sit obligatio fortior. aut qđ sit ibi ma-
 ior priuatio. aut qđ mod' priuati sit detestabilior. Nullo istoz
 modoz maior habet esse carentia in domine vno qđ in alio. Non
 enim obligatio fortior. qz omnes equaliter obligamur in adā.
 Nec priuatio maior. qz eodē dono scz originalis iusticie omnes
 per originalē culpā nudamur. Nec modus priuati detestabi-
 lior. qz omnes priuati sunt per vnā inobediētiā adē. & sic origi-
 nale rōne carentie debite iusticie non recipit magis & min'. sed
 in omnib' equaliter est. ¶ Similiter nec qđ tū ad p-
 upiscētiā intēdi habet. Si enim intēdit appetit' vel concupiscētia re-
 spectu alicui' delectabilis i aliquo. hoc pōt esse tripliciter. Aut
 ex cōplexione. aut ex assuefactione. aut ex vinculi refrenantis
 cōfractiōne. primo mō abq; dubio cōcupiscētia augeri pōt.
 sicut p; de concupiscētia carnis qđ magis feruet in colericiis &
 sanguineis qđ in melancolicis sed talis intēsiō nō facit ad cul-
 pam. Non em est culpabilis. sed naturalis vel penalis. Simili-
 ter & secūdo mō concupiscētia intēdi pōt in eodē domine. si
 cut p; in eo qđ assuefact' est luxuriari & bona cibaria comedere.
 qđ magis est pron' & ardent' cōcupiscit qđ qđ talia non gustauit
 sed bec intēsiō nō facit ad originale peccatum. sed potius ad
 actuale. qz nō dicitur originale peccatum concupiscētia quoz
 cumq; mō. sed solum put ab origine cōtracta est. Tertio mō nō
 pōt intēdi. sed in omnibus habet equaliter reperiri. pro eo qđ
 illud retinaculum originalis iusticie merito culpe adē in omni-
 bus est contractum. Et qm fm istū tertiu' modū attendit quā-
 titas originalis ex parte concupiscētie. hinc est qđ quātum ad
 27 cōcupiscētiā originalis culpa in omnib' in quibus est reperit
 equaliter. ¶ Similiter qđ tū ad feditatē que est in carne nō po-
 test esse maius & min' originale. & hoc p; nā qđ aliqua proprie-
 tas intendat requiritur idoneitas ad intensionem tā ex pte sus-
 ceptibilis. qđ ex pte proprietatis que intenditur. qđ etiā ex pte
 agentis. & si aliqd horū defuerit. proprietatē illa nō habet in-
 tendi. sicut p; cōsiderāti. Omnia autem bec deficiunt in pposi-
 to. Defectus enī est ex pte susceptibilis. nā sicut speculū nouū
 inficitur a muliere mēstruata. sed postqđ inueterata est ex ali-
 quo aspectu non recipit nouā infectionem. sic humana natura

in statu primordinali quasi noua existens infici babuit a corru-
 ptione persone. postmodū vero quasi inueterata. ex noua corru-
 ptione nō recipit nouā infectionē. Defectus etiā est ex pte agentis.
 qz nullus est post primū boicem cui' trāgressio respiciat nisi
 obligationem persone. hinc est qđ talis culpa nō habet inficere
 carnē cōiunctā. Defect' etiā est ex pte proprietatis intēsi-
 bilis. Illa em quozū potentia est in termino nō habent recipere ma-
 ius & minus. sicut vult pbo. Feditas autē carnis fm qđ est p-
 cipium cōtractiōis originalis ortum habet ex carentia origina-
 lis iusticie. & qz carentia illa nuditas quedā est. & nudo non est
 recipere magis nudū. sicut originalis iusticie nuditas non res-
 cipit magis vel minus. sic nec carnis feditas. Et sic p; qđ ex p-
 te feditatis carnis originale non habet intēdi nec augeri in
 eodē vel in diuersis. nec ex pte cōcupiscētie. nec carentia des-
 bite iusticie. sicut oñsum est. nec sunt plura cōcurrentia ad origi-
 nale manifestū est igit qđ originale pctm in oibus in quib' re-
 peritur habet esse equaliter. & pcedend e sunt rationes hoc oñi-
 dētes. ¶ Ad illud ergo qđ primo obijctur de Ansel. qđ natura
 per psonā efficit magis peccatit. dōm qđ natura accipit dupli-
 citer. Uno mō dicitur natura vis infita rebus ex similib' simi-
 lia pcreās. Alio mō dī natura ipm p̄mune. bis duobus modis
 distinguitur natura ptra psonā. Et cu; dī qđ natura corrumpit
 personā. accipit natura pzo vi p̄pagatiua. & corruptio p̄one dī
 illa que respicit voluntatē rōnalem. Cum aut dicit Ansel. qđ na-
 tura efficit per psonā magis peccatit. accipit naturā pzo p̄mu-
 ni p̄out p̄sideratur in supposito. & hoc p; per exemplū suoz qđ
 dicit. Sicut adā peccatē peccat homo. sic adā magis peccante
 magis peccat homo. & hoc mō natura nō habet corruptiois p-
 pctm originale. sed etiā per pctm actuale. ex hoc igitur non ses-
 quitur qđ originale habeat esse maius & intēsi'. ¶ Ad illud qđ
 obijctur qđ nullū maiū est in summo. dōm qđ est summū simpli-
 citer. & est summū in genere. & quozū p̄ringat rep̄ri summū
 malum simplr. est tū reperire malum summū in proprio genere
 sicut videmus aliquem ita priuatū visu qđ non pōt esse magis.
 sic & in pposito pōt intelligi qđ originale priuat simplr iusticiā
 originalē. & ideo eius infectio est in termino. post tamē dī
 cī qđ & si non est in summo. nō tamen sequitur qđ possit intēdi
 qz pōt esse defectus ex pte sui susceptibilis vel ex pte agentis.
 & verūq; hic deficit sicut supra oñsum est. ¶ Ad illud quod obij-
 ctur. qđ concupiscētia potest crescere. dōm qđ verum est intēsi-
 ue sed non extensue. illud tamen crementum nō facit ad origi-
 nale pctm. cum non sit nisi vel ex completionē. vel ex assuefac-
 ctione sicut oñsum est. ¶ Ad illud quod obijctur qđ feditas car-
 nis potest esse maior. dōm qđ si feditas carnis p̄out est corru-
 ptio penalis intendatur & crescat. sicut p; in leprosis & scmis
 fluis. & alijs fedis infirmitatibus opp̄cessis. p̄out tamen ipsa
 est principium originalis. habet equaliter reperiri in singulis
 qz ab vno solo & primo fonte p̄cedit. ¶ Ad illud vero qđ obij-
 ctur qđ proprietatē intēsiō est cum appropinquat sue origini. Dis-
 cendū qđ illud verū est de proprietate que quidē dicit naturā
 & positioē. & de illa que habet continuari cu; sua origine. sicut
 est in virtute mouente. & lumine effusione. aliter non habet ve-
 ritatem sicut patet. nam candela inflammata ab alia. ita bene
 flammabit sicut in flammabat illa vtrumq; enim deficit in p̄os-
 positio. tum qz illa carnis feditas plus dicit rōnem priuatiōis
 qđ positiois. tum qz etiam illius feditatis trāssusio. est per ges-
 nationem in qua generatū primū & secundum habet eandem
 vim quā habebat generās primū. ¶ Ad illud qđ obijctur qđ vna ani-
 ma habet meliora naturalia qđ alia. dōm qđ si hoc verum sit &
 concedendum. tamen quantum pertinet ad puritatem innocē-
 tie omnes anime equales sunt. & qz illius priuatiōem directe
 respicit originale. hinc est qđ licet alia naturalia sint excellentio-
 ra. nō tū propter hoc intēdit corruptio originalis culpe. Quā-
 em dicitur qđ tāto pctm: est corruptio quāto melior est natura. s;
 intelligitur fm illud fm qđ natura p vicium corrumpitur. aliter
 em non habet veritatē. qz frequēt ille qui habet meliora natu-
 ralia non habet ita grauiā peccata sicut ille qui habet min' do-
 na & etiam in eodem genere peccati.

Questio. ij. Utrum sit ponere vñū originale vel plu-
 D +ra. Et qđ vnum solū videtur primo aus-
 toritate magistri in littera. c. Alioquin vbi sic ait. Uno pctō nō
 pluribus paruuli obligati sunt. ¶ Item hoc ipsum ostenditur
 ratione sumpta a causa. quia pctm originale cōtrahitur p̄pter
 Ad

propter hanc inobedientiam. ergo si vna tantus culpa fuit eius inobedientia. videtur qd in quocunq; reperitur sit vnus; & nullo modo plura. Item hoc ipsum ostenditur rone sumpta a pena. Originali enim debetur solum carentia visionis dei. & hec est vna pena. s; multis culpis multe debent ruderere pene. ergo &c.

Item boc ipsum ostenditur in coparatione ad sequelam. Originale enim non solummodo est ab origine. sed etia origo est & principium oim maloz. Si ergo qd per superabundantiam dicitur vni soli couenit. & status est per reductionem ad vnus videtur qd originale peccati non sit nisi vnu solum.

Item boc ipsum videtur in coparatione ad subiectu. Originale enim est in aia rone conseruationis sue ad carne. si ergo vna est caro cui aia coniungit. & vnica vnione vnitur. & vnitas est in aia fm qd carni vt pfectis bill vnitur. vt ergo qd necessario peccatum originale sit vnum.

Item boc ipsum ostendit p coparationem ad oppositu. Originale enim peccatu est careria debite iusticie. sed debita iusticia cuius originale peccati est priuatio in boie no erat nisi vna. q; i vno innocere vna est innocetia. ergo &c.

Sed ptra hoc arguitur primo auctoritate sup illud psal. Ecce in iniquitatibus conceptus sum glo. iniquitates sunt peccata originalia. & multe auctoritates sunt ad hoc in littera.

Item boc ipsum videtur rone sumpta a pena. q; vni culpe vnica debet ruderere pena. sed multa gra penalitatu ad originale peccati consequuntur vt fames. sitis. mors. infirmitas &c. Et quattuor dicit Beda nobis p peccatu originale esse inflicta. scz infirmitatem. ignorantiā. concupiscentia & malicia. vt igitur qd fm diuersa penalitates gra sit diuersitas originaliu.

Item boc ipsum videtur p coparationem ad capitalia subsequetia. Habitus enim diuersificans per actus. & actus p obiecta. si ergo originale peccatum reddit boiem procliuu ad septē pctā capitalia q sunt diuersoz gener. vt qd in quolibet boie sit multitudo originaliu.

Item boc ipsum ostenditur p coparationem ad subiectu. q; oēs viros aie inficiunt p originale peccatu. sed multiplicatis corruptibilib; multiplicatur corruptioes. & in diuersis potētis diuersi sunt habitus. ergo in vnoquoq; boie necesse est ponere multiplex originale.

Item boc ipsum vt p coparationem ad oppositu. q; p originale peccati est priuatio oim virtutū cū p ipm fiat incuruatio aie ad vicia oib; virtutū opposita. q; si plures ptingit in nobis repiri virtutes plures in nobis cōtigit repiri culpas originaliales.

Item dicitur qd si cur vult mgi Aug. Originale peccatu duplr dicit. vno mō dicit originale peccatu qd est origo oim pctoz. & sic peccati ade dicit originale peccati. & hoc mō originale peccatu no tantu est vnu spē. ve rueria vnu numero. Alio mō dicit originale peccatu qd est in nobis ab origine. & a quo etia cetera vicia sumūt in nobis origine & hoc mō querim; hic de vnitate originalis pcti.

Ad hui; igitur qōntis dilucidationem intelligendū est qd cū querim; de vnitate alicuius aut querim; de vnitate fm spē & formā cōes. aut qrim; de vnitate fm numerū & su ppositū. Si primo mō loquamur de originali pctō. sic vnitate h; fm spē co mō fm qd peccati dicitur habere spēz. Vnitas aut ista in originali pctō venit picipaliter ex pte boni qd priuat. & ex pte pcti ade p qd introductū est. hoc est ex pte oppositi & ex pte principij. Vna. n. est fm spēz originalis iusticia innocetia. cui; priuatio est originale peccati. Vna et fuit inobediētia rone cui; totū gen; humanū est corruptū. & id fm spēz originale peccati est vnu in nobis. Si aut loqmur de vnitate originalis qtu ad numerū. sic dicit qd in vno bo mine est vniciū.

Et rō hui; ē. q; peccati duplr numerat. Aut rōne subiecti in quo est. sicut in diuersis boib; diuersa sunt pctā Aut rōne act; p que hō culpabilis efficit. sic q; plures luxuriantus est plura h; pctā. Neutro istoz modoz originale peccati multiplicat. s; remanet indiuisum. nā in vno boie vna est aia q; p originale peccati inficit.

Item vn; boio vna ē generatio in q; & p quā originale peccati transfundit. & id originale peccati in vno boie est vnu soli qtu ad vnitate fm specie. & qtu ad vnitate fm numerū.

Et pcedēde sunt rōnes q; hoc ostēdūt.

Ad illud ergo qd pzo obf de glo. in contrariū. Iniquitates dicit pctā originalia. dōm qd sicut magister dicit qd frequēter in scriptura accipit plurale pzo singulari & conuerso sicut magister expēliscat in lra. Rō

aut quare scriptura originale cū sit vnu plurale noiat. ē ppter multiplicatē inclinationū ad malū q; ex originali pctō nascit.

Ad illud qd obijct q originale peccati ortū h; a pctō primo; 37. parentū. dōm est qd quēadmodū in generatiōe plis p; & mater sunt qsi vnu principiu; pletiuū ita q neuter eoz p se sufficit q; vni sint diuerse psonē & distince sic & in originali pcti trāssus sio ē intelligēdū est. sic peccati ade & pcti eue fuerūt diuersa put tū in originali pctō inficiebat in vtroq; vis generatiua. vnum peccati originale in ple causabāt. ita q sicut picipalē virt; generatiua residet penes virū. ita etia trāssusio originalis picipalr attribuit viro. Nihilomin; tū vtriq; attribuit suo mō. vbi frinola est illa qstio qua qrit vtrū trāssunderet originale si tū vir vel tū mulier peccasset. q; cū ad generatiōem duo pcurrāt tāq; vnu principiu;. nō pateret de q vir incorrupt; mulier; corrupte pmissere; vel eouerso. D; n. siue in statu nature iusticie siue in statu nature corrupte seruari pportio & cōformitas viri agētis ad mulierē suscipiētē. cū in actu illo efficiant vna caro.

Ad illud qd obf de multiplicatē penaz. dōm q; vni culpe respōdet vna pena picipalis. plures aut pnt esse nō picipales.

Principalē aut dico penā eternā. nō picipalē penā tpales. q; quodam mō est ad bonū ordinatiua. Vel picipalē voco illā q; primo p culpa infligit. nō picipalē vō q; ad istā psequit. Originale aut vna pena eterna punit videt; careria visionis dei. Vnica etia pena tpali picipalr. videt; mortalitate carnis. s; ad mortalitatem multe psequunt penalitates.

Ad illud qd obf de multiplicatē inclinationū. dōm q; sicut vna coru; rupta q; multa colligant. sequit laxatio multoz. & tū vna est ibi pza corruptio & laxatio. sic intelligēdū est & in pposito. q; iusticia ino; cētē p originale peccati priuata. oēs viros aie relarant. vna tū ē corruptio loquēdo essentialr. plures aut itelligēdo causaliter.

Ad illud vō qd obf q est corruptio diuersarū virtū. dōm q; vni rō est. s; sicut gra ponit esse in vtrū; aie put tū pnuant ad vnitatē substantie aie. & id vna est gra in oibus virū. sic & originale peccati est corruptio pluriū virtū. prout tū ille viros in vnitate substantie vni carni habet vni. Et sic intelligendū est illud vbi qd ab aliquib; psequit dicit. q originale inest aie fm suā essentia. hoc enim nō est intelligendū q ipsam substantiā aie originalē prius rescipiat q potētias. Nā pstrariā hui; dicit Ansel. i. li. de pcep. vir gi. q tā iusticia q iniusticia pzo est involūtate rō quif ibi expse de pctō originali. Et sic intelligēdo q originale peccati vt culpa est. sit pzo involūtate vt viciū. sit in plurib; potētis ad vna substantiā pnuatis. intelligit bfe vniciū subiectū sicut vnitas vna ponit esse in oib; mēbris eiusdē corporis. sicut vult Aug. Nō sic aut est de pctō actuali. Nā pctā actualia diuersas potētias respiciūt. fm q ad diuersos act; pparant. vni & p diuersos actus itroducunt in esse & ppterca fm diuersitatem potentiarū habent differre. non sic est de originali peccato qd cōtrahitur ex vnione anime ad carne.

Ad illud quod vltimo obijctur de comparatione ad oppositu. iam patet respōsio. Nā originale peccatu pmo & picipaliter virtutibus nō opponitur. sed opppnitur iusticie originali. de qua sepe dicitur est. illā priuādo per consequēs inclinādo ad diuersa vicia. & sic inclinādo cū omnibus virtutibus h; repugnantia. vnde ratio illa non cogit. q; non arguit per illud qd opponitur directe. s; solū per id quod opponitur ex consequenti.

Consequenter queritur qtu ad tertium articulu; de pena originalis. Et circa hoc querunt duo. pmo queritur vtrum decedentes etiam in solo originali puniantur pena ignis materialis. Secūdo queritur vtrum puniatur pena interioris doloris. an solum carentia visionis dei.

Questio. I. Vtrū paruuli decedētes in solo originali puniantur pena ignis materialis. Et q sic videt Aug. de fide ad pe. Firmissime tene paruulos qui sine sacramento baptismatis de hoc seculo trāscūt. eterni ignis supplicio sempiterno puniendos.

Item Aug. Quisquis ita vlt ure incipit. vt ante finiat vitam q ab eius. s. originalis obli; gatione soluat. si vnus dicit vel vni; boie spacio anima vixit in corpore. necesse est eā cū eodē corpore interminabilia geben ne supplicia sustinere. Ex hoc expresse colligit q originale non tantū debetur carentia visionis dei. sed etiam pena ignis.

Item boc ipsum videtur ratione. Paruuli in hac vita multas sustinēt penalitates & afflictioes. aut ergo iuste aut iniuste. Nō

in iuste hoc constat. qz ois pena iusta est. Si iuste ergo meretur hoc originalis culpa. si ergo culpa non debet remanere impunita. et originale meretur penam sensus. videt q parvuli pena sensibili crucietur. **I**te illud est magis dignu puniri in quo magis residet ca peccati. per que em quis peccat per illa debet torqueri. sed traductio et ca originalis peccati maxime residet peneo carnes. ergo videt q illa potissime debet puniri. si ergo aia merito illius culpe digna est dei visione priuari. multo fortius caro digna est eternis supplicijs cruciari. **I**tem parvulis no restituunt corpora dotata. habebunt ergo corpora passibilia. sed oē passibile necesse est aliqui pati. vel ab extrinseco. vel ab intrinseco. maxime cu appropinat agenti actiuo. ergo vř q parvuloy corpora aliqui partiantur et affligent. **S**ed contra Aug. in encl. Otissima sane eoz erit pena. q preter pctm qd originaliter traxerunt nullu insup addiderunt. s; si parvuli carerēt visione dei et punirent igne materiali no haberēt mirissimā penā. Si igit nemo dubitat eos visione deipriuados. vř nullo modo esse ipsos corporali supplicio puniendos. **I**tem magis in lra ca. alioquin pro originali pctō qd a parentibus parvuli traxerunt. nullā aliam materialis ignis vel consciētie vermis penā sensuri sunt nisi qd dei visione carebūt imperpetuu. **I**te hoc ipsum videtur ratione. In iustū est plus erigere in pena qd commissum est in culpa. si ergo parvulus nullo actu suo diuinu contempnit imperiu. videt q nullū debetur sibi eternale tormentū. **I**tem acerbitas pene rñdet quantitati delectationis. iuxta illud Apoca. Quantū gloriificauit se in delicijs etc. sed aia qd cōiuncta fuit corpori parvuli infirmanti et debili nullam delectationem inordinatā in corpore sensit. ergo videt q sibi no debeatur acerbitas. pene sensibilis. **I**te horribilitas est cōtinue et eternaliter in tormentis esse qd oino non esse. si ergo deus aiaz quā creauit sine perpetracione alicuius pcti eternis supplicijs deputaret. nullū videretur sibi beneficiū p̄stare. nec misericordia simul cū iusticia curreret. q si hoc est inconueniens dicere apud p̄em misericordiarū. videtur etc. **R**ñ. ad predictoy in 42 intelligentiam est notandū qd hic duplex est opinio. Quidā enī attendētes rigore diuine iusticie ac sentētie qua deus pro vno modico mortali i quo momentanea et quasi nulla fuit delectatio boiem cruciat eternaliter. dicūt qd puuli cremabunt igne materiali. longe tñ minus qd illi q peccauerūt pctō actuali. Et hoc dicunt sensisse Aug. cum dixit in encl. penā parvuloy esse mirissimā. Et in libro de fide ad pe. parvuli cruciabuntur eterno supplicio. Otissima em illā vocat penā no absolute. sed respectu aliarū. Nec in hoc derogatur vt dicūt diuine m̄e. quis pl? manifestetur via iusticie qd misericordie pro eo qd minus malū est in tali pena esse qd oino non esse. cū non sit ibi tanta boni priuatio sicut manifestat Aug. in lib. de li. ar. et hoc dicunt esse cōueniens vt sicut in originali pctō erat carentia debite iusticie et concupiscentia. sic etiam in pena esset carentia visionis dei et afflictio ignis eterna. Sed cū valde durum illud dicere videatur qd deus tam dure et tam aspere agat cū parvulis sic decedētibz. qui oino no potuerūt vitare nec mortē culpe. nec mortes nature p̄sertim cū videmus deū cū impijs et sceleratissimis peccatoribus in multis misericorditer agere. Ideo est alia positio mitior q magis concordat pietati fidei et iudicio ratiois. qz parvuli decedētes cū originali carēt iusticia et sp̄s sancti gratia q est pignus hereditatis eterne. priuant in eternum dei visione. qz vero in carne fuit feditas. ideo ponentur in loco vili vt pote infernali. sed qz no habuerūt in se actualē delectationē peccati. nec in spū in carne. ideo no sentiunt pene ignis acerbitatē. hunc modū dicēdi magis approbant m̄gri cōiter. et ideo ipsum sustinendo fm opinionē m̄gri. sicut p̄ in littera. ratōes que ad hanc partē inducunt concedo. **A**d illud ergo qd prius mo obf in p̄m de verbis Aug. ddm q Aug. in verbis illis no intendit dicere qd parvuli sensibilibz crucient. sed intendit eoz penā manifestare qd ad carentiā visionis dei. et qd tuz etiā ad vilitatē loci. Et hoc valde abundanter exprimit plus dicens et minus volēs intelligi. Nec sine cā loquitur sic. hoc em facit ad extripandam illā heresim q dicebat parvulos nulla pena puniri. Unde sicut in moribus documentū est qd qui vult ab vno extremoy punire ad mediū quasi dz declinare ad aliud extremū sicut docet p̄s. Sic etiā beatus Aug. vt illā heresim extriparet que dicebat parvulos ab omni pena immunes. et ad mediū rediret videlicet ad penam carentie visionis dei simpli as

seruit eos cū alijs pctōibus eternaliter dānari. Istum autem suū intellectū explanauit in encl. vbi dixit penā eoz esse mirissimā. sicut dicit m̄gri in lra. **A**d illud qd obijciatur qd parvuli 44 multas penalitates sustinent in hac vita. dds qd et si tpaliter puniri pro pctō originali sit iustū. non tñ sequit qd eternaliter. Ex ratio huius est. qz pene tpales non tñ sunt punitiue. sed etiā p motiue. vnde deus non tñ affligit inimicos suos. verum etiam amicos sicut p̄ i Tobia et Job. et ideo inafflictōe temporalī seueritati iusticie cōiuncta est benignitas misericordie. que duo eleganter reperiri dnt in omni punitōe dei et remuneracione sic autem non contingeret in pena eterna reperiri. hoc enim parum esset de rigore iusticie. si animas parvuloy ignis gehēnalis supplicio cruciaret. **A**d illud qd obijci qd in carne maxime residet ca pcti. dicendum qd si ca pcti quoquo modo resideat in carne. hoc est per modum cuiusdam habitus. non p modum actus. tñ caro non facit animā parvuli concupiscentem. sed concupiscentem. et propter hoc nec ipsa nec anima in ipsa debet actuali p̄bustione ignis torqueri. s; sicut anima priuatur visione dei. sic etiam caro priuatur sola sua. et in loco vili et tenebroso ponitur. cum collocanda esset in celo empyreo. si a talis fediraris corruptione fuisset sanata per baptismi efficaciam. **A**d illud 46 qd obijciatur qd parvuli non habent corpora dotata. sed potius passibilia. dicendum qd aliquid non pati ab aliquo dupliciter p̄tingit. Aut ex virtute quā habet in se. aut ex ordine diuine iusticie. Dico igitur qd corpora parvuloy sunt passione carentia. et hoc non est propter virtutē resistendi quā habeant in se. sed pot? ppter ordinē diuine iusticie. fm cui? regnāz ignis infernalis agere bz. cū sit instrumentū diuine iusticie. **N**ñ sicut idē ignis magis cruciat maiorē pctōē qd minorē. sic et in codex igne patiunt corpora eoz q peccauerūt pctō actuali. parvuloy vero corpora cum sint passibilia et defectiua. tñ diuina virtute sustentate p̄petuant in vita vt ab ignib? non p̄sumant. sic et parvuloy corpora eadē virtute diuina in vita p̄tinuantur. vt non indigeant cibo nec potu. nec tñ habent illā firmitatē et soliditatem quam habebunt corpora gloriosa.

Questio. ij. **U**trum parvuli decedētes in solo originali puniant aliquo dolore interiori. **E**t qd sic vř per illud Jobā. **L**ibris. qui dicit qd excludi a bonis eternis. et alienū effici ab his que p̄parata sunt iustis tñ generat cruciatum. tñ dolorē vt etiā si nulla extrinseco pena torqueret. hoc sola sufficeret. ergo si parvuli excludent sicut adulti. videtur qd maxime cruciabuntur interiori dolore et gemitu. **I**tem quicunq; aliquis desiderat et illo priuatur. necessarius est illi tristari et dolere. s; oēs boies naturaliter desiderāt beatitudinem. ergo si aie parvuloy eterna beatitudine priuant. videtur qd ex hoc necessario tristent. **I**tem aia parvuli dū vniuntur carni p̄trahit concupiscentiā. cū ergo separatur a corpore res manet in ea infectio illa p̄tracta. et ipsa pot erire in actu. hoc constat. ergo pot concupiscere. sed concupiscentia semp est vel cum delectatione vel cū pena. **L**um delectatione cū habet qd desiderat cū pena. si non bz. ergo si aie parvuloy delectationib? cūp̄p̄uante. vř qd doloribus interiori erūt afflicte. **I**tem parvuli decedentes cum originali. et antiqui patres in limbo? existentes. vtriq; p̄suabant visione diuina. si ergo ampliori debebant pena puniri parvuli qui habebant culpā qd patres q nulla habebant culpā. videtur qd ex ipsa carentia visionis dei aliquam tristitiam aie parvuloy habebant. **I**tem maior dolor est quādo quis priuatur aliquo bono sine cā qd quando priuatur ex causa aliqua ergo pari ratione maior dz esse dolor qd priuatur ex minori cā qd quando priuatur ex maiori. si ergo aie parvuloy ex minori cā priuantur visione diuina qd anime adultoy. videt qd magis doleant interiori. **I**te aie parvuloy p naturam habent affectiones. et affectiones necesse est vel quietari vel p cas aiam affligi. inquietudo enī affectionū no modica est afflictio sed affectiones parvuloy no erunt quietate. alioquin iā essent in quadā beatitudine. solus enim deus est q quietat desiderū aie. ergo videt qd si aia erit in affectionū varietate et inquietudine. qd erit continue in dolore et afflictione. **S**ed contra magis

gister in lra. nullā aliam penā sensuri sunt paruuli ignis mater
 rialis vel p̄sepe vermis. nisi q̄ dei visione carebūt imperpetuū
 ergo v̄ q̄ nō habeāt dolorē in eternū. ¶ Itē originale inest aīe
 ex vnione ad carnē. q̄ si aliquo dolore d̄yāia cruciari merito ori
 ginalis pcti. illo potissime cruciari d̄y qui inest aīe fm carnē. si
 ergo caro non cremabit igne materiali. v̄ q̄ aīa non cruciabit
 dolore sp̄iali. ¶ Itē si paruuli decedētes in originali dolebūt
 post hanc vitā. aut dolebūt de culpa. aut de damno. Si de cul
 pa dolebūt. ergo erūt iusti. Si de dāno dolebūt. cū illud dānū
 r̄ pena carentie visionis dei sit iustū. r̄ q̄ dolet de iusto est inius
 tus v̄ q̄ in aīab' decedentib' cū originali non tñ sit culpa ori
 ginalis. sed etiā actualis. ¶ Itē si paruuli dolebūt de amissio
 ne illi' summi boni. cū ipsi virtutē patientie non habeāt. r̄ q̄ do
 let de aliquo malo carēs virtute patientie murmurat cōtra pu
 nientē vel infligentē. ergo v̄ q̄ aīe paruulorū murmurant con
 tra deū. sed nullus pōt murmurare contra deū nisi iniūque. r̄ in
 iuste. ergo videt q̄ post egressus a corpore aīe decedentes i ori
 ginali magis efficiant inique q̄ ante. qd̄ est impossibile. ¶ Itē
 si dolēt aut credūt se habituros illud bonū aut certi sunt. q̄ nū
 q̄ habeāt. ¶ Constat q̄ non expectant illud bonū habendū cum
 non habeant spes. si ergo dolorē habent de bono amisso cū cer
 ti tudine nūq̄ habendū. videt q̄ habeant desperationē. sed de
 speratio est acerbissima oīm penarū infernalium. ergo paruuli pu
 nient' pena acerbissima. qd̄ impiū est dicere. ¶ Item si dolent
 aut dolent in summo. aut nō. Si in summo dolent. igif acerbis
 sine puniunt. Si nō dolēt in summo. ergo in processu t̄pis p̄it
 magis r̄ magis dolere. cū dolor ille oriā habeat ex interiori af
 fectione. ergo in eadez dispositione manente. culpa. videt q̄ in
 eis crescat pena. q̄ duo sunt impossibilia. ¶ Rñ. ad p̄dicto
 rū intelligentiā est notandū q̄ sup̄ hac q̄stione nec expresse loq̄
 tur scriptura. nec expresse cā sancti determināt. Et ideo docto
 res theologie hic opinantur contraria. Quidā enim voluerūt
 dicere q̄ paruuli carebūt r̄ cognitione r̄ dolore. Cognitione q̄
 dem carebūt exigente iusticia. dolore carebūt exigente miseri
 cordia. Iusticia namq̄ erigit vt non def̄ eis post hanc vitā do
 num aliqd̄ cognitionis. qd̄ in hac vita nō habuerūt. vnde sicut
 caruerūt cognitione fidei r̄ omni genere cognitionis intellectu
 ue illi q̄ mortui sunt ante vsum rationis. sic etiam carebūt post
 hanc vitam. nec diuturnitate temporis addiscant. sicut nec mo
 riones q̄ nihil plus sciūt qm̄ moriunt' q̄ nā nascunt'. etia; si mul
 to tempore vixerūt. Misericordia erigit vt non habeant penas
 actualis doloris. cū non habuerūt maculam culpe actualis. r̄
 ideo iusto suo iudicio p̄iuat eos deus oīm eozū cognitione q̄
 possēt eis inferre dolores. meli' est enim talia ignorare q̄ scire.
 sicut pctōi procliuo ad pctm̄ meli' est ignorare q̄ nosse ea que
 cū inclinant ad pctm̄. Sed q̄ difficile est intelligere q̄ anima
 separata non habeat vsum rationis. r̄ non cognoscat ea saltem
 quozū cognitio est ei naturaliter inserta. cū ex parte corporis i
 pedimentū non habeat. Ideo alij aliter opinant' q̄ anime paru
 ulorū r̄ habeāt cognitionē. r̄ habeāt etiam dolores. Sciunt
 enim propter qd̄ facte sunt. r̄ sciunt se illo bono merito origina
 lis culpe esse p̄iuatos r̄ propterea dolores habeāt. r̄ affectio
 nes doloris in eis alterabunt. attamen non habeāt dolorem
 q̄ mereat dici vermis. q̄ non habeāt remorsum q̄ p̄diderūt si
 lud bonū propter propriā negligentia r̄ cōtemptū. r̄ pro tanto
 dolor eozū erit multo mitior q̄ dolor adultorū. Sed qm̄ plura v̄
 dent inconuenientia seq̄ si ponat ipsos dolere sicut in opponē
 do monstratū est. tū p̄pter hoc q̄ dolor ille est absq̄ patientia.
 r̄ absq̄ spe r̄ ita cū murmure r̄ desperatione. Tū etiam q̄ dolor
 aīe redūdat in carnē. r̄ si talis dolor ex deliberatione procedit
 non videt esse absq̄ actuali obliquatione. ¶ Propter hec t̄bis
 similia est terti' modus dicendi. v̄ics q̄ anime paruulorū care
 būt actuali dolore r̄ afflictione. non tñ carebūt cognitione. Et
 illud potest satis rationabiliter intelligi per hūc modū. Dece
 dentes em̄ in solo originali quasi mediū teneant inter habentes
 gratiā r̄ culpam actualē. r̄ qm̄ stat' retributionis respōdere de
 bet statui vite presentis. in tali statu debent anime paruulorū
 poni vt quasi mediū teneant inter beatos. r̄ eternis ignib' cru
 ciatos. Qm̄ igif beati carent malo pene sensibilis. r̄ cū hoc ha
 bent dei visionem. Dammati cōtrario sunt in tenebris r̄ puniūt
 tur pena sensibilis. Paruuli fm̄ rectū ordinem diuine equitatis
 debēt cōmunicare in vno cū damnatis. r̄ in alio cū beatis. sed
 nō possunt cōicare cum beatis in habēdo diuinam p̄sentiam. q̄

tunc in nullo cōicarent cum damnatis. p̄sentia enim visionis dei
 non stat. cū pena sensibilis. ideo cum beatis cōicant in hoc q̄ cas
 rent omni afflictione exteriori. vel interiori. cū damnatis vero
 in hoc q̄ p̄iuant visione dei r̄ lucis corporalis. Paruuli igif sic
 diuino iudicio iusto inter beatos r̄ simplr̄ miseros quasi in me
 dio constituti hoc nouerūt. vt tñ ex vna parte consideratio ges
 neret desolationē. ex altera cōsolationē. ita equa lance diuino
 iudicio eozū cognitio r̄ affectio libraf. r̄ in tali statu p̄petuatur
 vt nec tristitia deficiat. nec leticia reficiat. sed in hoc mirabilis
 ostendit ordo diuine sapiētie q̄ cuncta nouit suis locis dispone
 re r̄ ad sui gloriā ordinare. Nā sicut in beatis potissime man
 festat misericordia. r̄ in dānatis potissime claret iusticia. sic in istis ma
 nifestat misericordia simul r̄ iusticia. r̄ ex hoc p̄ q̄ nō facit fru
 stra deus aīas quas nouit de corpore ante susceptionē baptisma
 tis egressuras. Oīa em̄ facit deus ad gloriā suā manifestādā.
 ¶ An si tu queras qd̄ paruuli faciant vtrū addiscant vel confe
 rant. vel aliqd̄ aliud opus exerceant. breuiter ego r̄ideo q̄ dis
 uine iusticie equitas r̄ inmutabilitas in eodē statu q̄tum ad cor
 pus r̄ q̄tum ad aīam. siue quo ad cognitiuā. siue quo ad effecti
 uam p̄petualiter eos cōsolidat vt nec p̄ficiant nec deficiāt. nec
 letent nec tristent. sed semp sic vniformiter maneāt. vt sint ma
 teria laudandi diuinū iudiciū qd̄ sic est equū r̄ iustum. vt nullū
 bonū remaneat irremuneratū. r̄ nullū malū remaneat impuni
 tum. r̄ p̄fectissime teneat mediū inter superflūū r̄ diminutum.
 Scdm̄ hanc igif positionē p̄cedende sunt rōnes ostēdentes q̄
 paruuli nō sentiūt sp̄ialem dolorē. ¶ Ad illud vero qd̄ obijciť
 in contrarium de Job. L. b. dōm q̄ intelligit. de his q̄ exclu
 duntur merito actualis pcti. q̄ vermes conscientie r̄ remorsum
 sunt habituri. r̄ ideo nō habet locū in paruulis. ¶ Ad illud qd̄
 obijciť q̄ tristitia necessario sequit' qm̄ desiderium non imple
 tur. dōm q̄ verum est qm̄ nec implet in se. nec fit recompensatio
 fm̄ estimationem desiderantis. Qm̄ vero fm̄ estimationem desi
 derantis aliqua recompensatio sit. non necesse est tritari. sicut
 multi qui vellent esse in paradiso. bene consolant' de statu vite
 p̄sentis. q̄ contenti sunt bis q̄ habēt quomodo dicum habeāt. r̄ sic
 in paruulis intelligēdū est esse. q̄ eis sufficiat status suus. nec
 eleuant oculos ad opes quas habere non possunt. ¶ Ad illud qd̄
 obijciť q̄ anima paruuli cōcupiscentiā habet. dicendū q̄
 sicut in hac vita nec concupiuit nec desiderauit aliquid qd̄ non
 debuert. sic etiā nec in futura vita. sed ip̄ si diuina sentētia col
 locati erunt. inter fugā r̄ appetitum ita q̄ neutri eis dominabi
 tur. r̄ ideo nec habeant actuale gaudium. nec actuale supplē
 tiū vñ em̄ reprimitur per alterū. ¶ Ad illud qd̄ obijciť de san
 ctis patribus. dōm q̄ sancti patres spem r̄ certitudinem habe
 bant de futura gloria habenda. r̄ gratiā etia; habebant p̄ quā
 dñm aliquo modo cognoscebant. r̄ ideo non sequitur q̄ equali
 ter punirentur vt paruuli pro eo q̄ plus habebant consolatiōis
 ¶ Ad illud qd̄ obijciť q̄ maior dolor est alicui cum p̄iuatur
 absq̄ causa dicendū q̄ paruuli bene sciunt ex causa se esse p̄
 uatos. sed q̄ illam causam non a se habuerunt sed aliunde con
 traxerunt. ideo nec dolorem nec remorsum habeant. verbum
 autem p̄dictum intelligitur in punitione iniusta. r̄ in qua pu
 nitiuopunienti remurmurat. sic autē non est in proposito. ¶ Ad
 vltimum dōm q̄ affectiones paruulorum stabiliuntur iudicio
 equitatis diuine. non tñ totaliter quietant' sicut affectiōes bea
 torū in patria. Unde sicut differt immunitas a passione siue a
 sensu pene in paruulis r̄ beatis q̄ in beatis est dos. i paruulis
 non. sicut dictum est. sic intelligendum est de quietatione ex
 te affectionum. anime.

Distinctio xxxiiiij De peccato actuali fm̄ et causalitatem.

¶ Est p̄dicta de pctō actuali r̄. Ista totalis pars
 scđi libri in qua m̄gr agit de lapsu hoīs diuisa fuit
 in tres partes. fm̄q̄ trip̄l'r cōtingit cōsiderare cor
 ruptionē pcti. duabus ergo partib' terminatis in
 quibus m̄gr egit de pctō quo p̄sona corrumpit na
 turā. r̄ iterū de pctō quo natura corrūpit p̄sonā. v̄tpote de ori
 ginali. sequit' hic tertia pars in qua agit de pctō in quo p̄sona
 corrūpit se. h̄ est de pctō actuali. r̄ durat vsq̄ in finē libri. ¶ Di
 uidit' aut' hec pars in duas. In p̄tia determinat de pctō siue de
 malo fm̄ id qd̄ est. Scđo vero q̄lter in voluntate habeat malū
 siue pctm̄ cōmitti. infra di. xxxviij. Post p̄dicta de voluntate r̄.
 Prima pars habet duas. In prima determinat de peccato siue
 r̄ ij

Distin.
xxxiij.

malo fm eius causalitate. Secdo vero fm eius quidditate infra distin. xxxv post, bec videndū est quid sit pctm. Prima pars cōtinet p̄sentem distinctionem. Et diuidit in duas. In p̄ma agit magister de malo q̄tum ad cām originalem. In scda de malo q̄tum ad subiectum siue cām efficiētē ibi. Ostēsa origine mali. Prima pars h̄ tres p̄tes. In prima aperit suam intētionē in generali. In scda vero ostendit q̄ malū ortum habet a cā bona ibi. Causa et origo. In tertia vero q̄ est a volūtatē libera. ibi. Mala autem voluntas. Similiter secunda pars principalis habet tres. In p̄ma ostendit q̄ malū est a bono. In scda vero ostendit quoddā correlatiū. scilz q̄ in his contrariis fallit regula dyaleticorum. ibi. Ideoq̄ in his contrariis. In tertia vero et vltima remouet quoddam dubium. ibi. Ad hoc autē qd dicitur est. Et sic supposito q̄ malū sit. duo manifestat magister de malo scz a quo sit et in quo. Mala autē volūtas illa angeli vel hoīs. cā est et maloz subsequentiū. Sed contra Aug. in lib. lxxxiij. q. dicit q̄ nullo alio autore p̄t homo fieri deterior ergo mala voluntas angeli vel hominis non p̄t malas voluntates in alijs causare. Tres si omne malū debet imputari ei q̄ est causa prima. et mala voluntas angeli vel hoīs est cā oīm maloz. ergo omnia mala sunt eis imputanda. Rñ. Dm̄ q̄ est cā vere efficiens et p̄ducens. et est causa quodammodo disponentis et p̄ducens. Lū ergo d̄. Mala voluntas angeli vel hoīs est cā maloz voluntatū sequētū. d̄ p̄ quā dā dispositionē et inductionē. Dyaabolus enī inducit et disponit suggerendo. hō vero corrupēdo naturas et malū assensu seu creplū prebēdo. Lū ḡ dicit Aug. q̄ nullo alio autore sit hō deterior. hoc intelligit tanq̄ autore p̄ncipali. Posset tñ dici q̄ ista ista intelligit de malis subsequentibus primam malam voluntatē angeli et hoīs. nō respectu diuersarū p̄sonarū s̄ respectu eiusdem ita q̄ p̄ma

Aperit suā intentionē in generali q̄ de pctō actuali aia aduertenda sunt. **D**istincta de pctō actuali diligēti indagine q̄daz ostēdē rāda sūt. s̄ q̄ fuerit origo et cā primi pcti. Utrū res bona an res mala Postea in qua re sit pctm. Deinde qd sit pctm. et quot modis fiat. et de differētia ipsorum peccatorum. **D**icit q̄ pctm vel malū ortū h̄z a causa bona. **C**ā et origo primi pcti res bona extitit. q̄ an p̄mū pctm nō erat aliqd malū vñ origē. Lū enī originē et cām habuerit. aut ex bono aut ex malo habuit. S̄z malū an nō erat ex bono ergo ortū est. P̄mū enī in angelo ortū est pctm et postea ihoīs. Et qd erat age vñ nisi bōa natura dei. Ad ex deo ortū est malū qd fuit in angelo. nō ex alio q̄ ex angelo ex bono ergo ortum est. **U**n̄ Aug. in rñsōib̄. Julianū hereticū q̄ dixerat. Si ex natura pctm est. tñc mala est natura aī. Queso vt si p̄t rñsō deat. Manifestū est ex volūtatē mala tāq̄ ex arbore mala fieri oīa opa mala tāq̄ fructus malos. s̄z ipsaz malā volūtatē vñ dicit exortā nisi ex bono. Si enī ex angelo. qd ē angel? nisi bonū op? dei. Si ex homine. quid erat ipse homo nisi bonuz opus dei. Immo quid erat hec duo anteq̄ in eis ortetur mala volūtas nisi bonū opus dei. et bona et laudāda natura. Ergo ex bono ortū malū. nec fuit vñ ortū possēt nisi ex bono. Dico ergo q̄ volūtatē malā nullū malū p̄cessit. sed ex bono ortū gines habuit. Hic aperte d̄ primā cām et originē mali bonam fuisse naturā. Et nihilominus ostenditur cui? peccati fuerit causa. scilz male voluntatis. **D**icit q̄ pctm seu malū est a volūtatē libera. **C**ā mala autē voluntas illa angeli vel hoīs causa est etiā

maloz subsequentiū. s̄. ma'oz opoz et maloz volūtatū. **U**n̄ Aug. in enchir. Nequaquā dubitare debem? rerū bonarū q̄ ad nos p̄tinēt cām nō eē nisi bonitātē dei. **M**alarū vñ ab imutabili bono deficiētē. bonū mutabilis volūtatē p̄mū angeli postea hoīs p̄mū ē creature rōnalis malū. i. p̄mū p̄matio boni. Ecce habes p̄mā volūtatē boni mutabilis i. angeli vel hoīs deficiētē ab imutabili bono. i. a deo. cām esse maloz rez ad nos p̄tinēt b̄tium q̄ cā est tā pctōz q̄ penaz quib? p̄mitur humana natura. P̄mā ergo origo et cā pcti bonū fuit. et scda malū qd ortum est ex bono. **D**icit q̄ pctm seu malū est a bono cōfirmans autoritātē Aug. **O**stēsa origie malū superflue videre in q̄ re sit malū. i. an in re bona an in re mala. q̄ recte acutē sapit nō nisi in bono malū esse intelligit. i. in natura bona. **M**alū enī ē corruptio vel p̄uatio boni. vbi autē bonum nō est. nō p̄t esse corruptio vel p̄uatio boni. Pctm ergo nō p̄t esse nisi in re bōa. Sicut enī morbis ac vulnerib? corrupunt corpora. q̄ (vt ait Aug. in enchir.) sunt p̄uatiōes boni qd d̄ sanitas. ita et aīoz q̄cūq̄ sunt vicia. naturalū sunt p̄uatiōes bonoz. **Q**uid est enī aliud qd malū d̄ nisi p̄uatio boni. Bonū enī minui malū est. quāvis quā tācūq̄ minuat? necesse ē vt aliqd remaneat. si adhuc natura est. **N**ō ei? sumi p̄t bonū qd ē natura. nisi et ipa? sumat. **L**ū hō corruptiō. i. malū est ei? corruptio: q̄ cā q̄ licēq̄ p̄uatiō bono. nā si nullo bono p̄uat. nō nocet. **N**ō cet autē. adimūt ergo bonū. q̄ diu itaq̄ natura corruptiō in ē ei bonū q̄ p̄uatiō. **R**e p̄ hoc nullū ē qd d̄ malū. si nullū sit bonū: s̄z bonū oīno malo cārēs. integrū bonū est. **L**ū hō inest malū. viciatū vel viciōsum bonū est. nec maluz vnq̄ p̄t esse vllū. vbi est nullū bonum. **U**n̄ res mira osticif. vt q̄ oīs natura inq̄tū natura

mala voluntas eius est cā oīm maloz q̄ ipse facit. **C**ā est tam pctōrum q̄ penarū. Inuit magister q̄ volūtas hoīs est cā tam pctōz q̄ penaz. **C**ontra q̄ pena est passio inuoluntaria. scd qd causat a volūtatē est volūtatē. **G** pena nō causat a volūtatē. Item si causat a volūtatē. aut a bona aut a mala. **A** bona non hoc p̄stat. q̄ nemo punitur pro bona volūtatē. **A** mala non. q̄ mala voluntas non est cā iusti inq̄tum b̄mōi. sed oīs pena iusta est. ergo nulla pena ē causata a volūtatē. **R**ñ. dicendū q̄ voluntas dupl̄ d̄ esse cā alicui? vel p̄ modū merentis. vel p̄ modū efficientis. **L**ū ergo dicit volūtas esse cā pene. hoc nō d̄ p̄ modū efficientis. sed pot? dicitur p̄ modū merentis. volūtas vero causando culpaz afficiēdo siue deficiēdo meretur penaz et ita d̄ esse cā penaz et pctōz. s̄z aliter aliter. **E**t per hoc p̄t solutio obiectozum. **B**onum omnino malo carens. integrū bonū est. **H**oc videtur falsum. q̄ in tegrum bonuz est illud cui nihil deest de bono et hoc ē bonum in quo est omne bonum. ergo solum illud est i tegrum bonum qd est summum bonū. sed multa creata sunt carentia omni malo vt beati angeli et anime beate. ergo si vciū esset qd dicit multa essent sūme bona. **P**ropter hoc ē questio vtrū aliqd creatur merca d̄ bonum integrum. **R**ñ. d̄z q̄ sicut p̄fectū dicit multipliciter. et q̄ntū ad perfectionē sufficientē et quantum ad perfectionē superabundantē. **S**ic etiā et integrū bonuz potest dici multipliciter. et quantum ad integritatem sufficientē. et sic dicitur integrū bonum quod caret omni malo culpe et pene. **E**t quantum ad integritates superabundantē. et sic dicitur i tegrum bonum in quo est omne bonuz. **E**t primo modo bonum non d̄ esse summū bonū. sed bonum purū. q̄ nihil h̄z de malo admixtus. **S**ecdo vero modo dicitur esse summū bonum. et est in solo deo p̄ essentialē. in creatura autē per participationem. que bona dicitur i hoc q̄ p̄cipat summū bonum. ex cui? participatiōe habere

habere dicif oē bonus. Et si obijcias q summū dicif p iper...

Exp mif... tur qca...

magis luminosum. qz min? ba beat de tenebra. sic non dē...

est bonuzē. nihil aliud dici vi detur. cum viciosa natura est...

bilib? adberere. qd facim? libero volūtat? arbitrio. Si ergo li. ar. est bonū...

duo contraria ita simul sunt. vt si bonū non esset in quo es...

bono. ergo etc. Item rōne maluz est vituperabile i se...

Intelligētia buius pris hz duo que magi ster determi...

Deo qz in his cōtrarijs q mala z bona vocant. illa dya...

in glo. Nihil medium quin causa boni sit bona. z mali mala. nō...

Questio. J. Utroz in maluz sit a bonovt ab origine. Et...

Determ... minatio...

tt iij

lo modo bonum causet malū. nec q̄ malum sit a bono. ¶ Item hoc ipsum videtur per p̄positionē necessariā et probatā. Quicquid enim est causa cause. est causa causati. si ergo omne bonum causat a summo bono. si malum est ab aliquo bono malum est a summo bono. ergo summū bonū facit malum. sed nihil est p̄fecte bonū quod facit malū. Si igitur malū est a summo bono. summū bonum non est summū. et hoc est impossibile. ergo etc. ¶ Item autem est ponere primū malum. aut non. Si non est ab ip̄o in infinitum in malis. si ergo hoc est impossibile. quia necesse est stare in ordine causarum. necesse est ergo ponere primū malū. sed primū bonū non est ab alio. immo causa omnium bonorum coipso q̄ primū ergo pari ratione si est ponere primū malum. videtur q̄ illud non sit ab alio. sed causa omnium. Restat igitur q̄ malum non sit a bono. ¶ R̄sp̄. ad predictorum evidentiam intelligendū est q̄ circū hoc fuit et est heresis impijssimi manichei. Erravit enim in hoc q̄ posuit q̄ prima causa mali est malum non bonū. unde posuit q̄ cum homo possit benefacere. possit etiam peccare. q̄ duplex est anima in homine uno. Quarum una est a deo bono. et semper cupit bona. Altera vero a deo malo. et semper cupit mala. Et hinc est q̄ in nobis est continua pugna. et omnia mala que faciuntur oriuntur a principio malo sicut bona a bono. Hanc heresim pessimam valde efficaciter improbat Aug. in li. de duabus animabus. Primo per ipsam peccati culpam. Secundo per eius oppositū scilicet penitentiam. Peccatū enim ut ibidem dicitur est voluntas retinendi vel consequendi quod iusticia vetat. et unde liberum est abstinere. Voluntas est animi motus cogente nullo ad aliqd non admittendum vel adipiscendū. Has duas notificationes manifestat et post ex ip̄is tanq̄ ex manifestis predictū errorē ip̄e destruit. imo ostendit quod error seipsum destruit. dum ponit alia mala non posse benefacere. et tamen principium peccati esse per propriam originē et naturā. ponit q̄ peccando non peccet. et ideo subiungit ibidem. Quisquis has duas distinctiones voluntatis atq̄ peccati veras esse concedit totū manicheorum heresim breuissimis et paucissimis sed plane inuictissimis minusculis sine citatione condēnat. Postremo in fine libri improbat per oppositum peccati scilicet ipsam penitentiam sic arguens. planū est q̄ penitere de culpa bonū et iustum est. planū etiā q̄ est possibile bonū. Nam ipsi manichei hoc suadent. Tertū est etiā q̄ eius est penitere qui fecit malū. ergo idem ipsum quod fuit principium mali potest esse principium boni. restat igitur cum principium boni sit bonum. q̄ si idem est principium mali quod potest esse principium boni. malum esse a bono. Hec est deductio Aug. q̄ uis non sit series verborum. Propter has igitur deductōes et cōsimiles que in obijciendo adducte sunt. reijcienda est procul bereffis prefata. quia non tantū est contra fidē. verum etiā contra rectū iudiciū rationis. Dicendū est igitur sicut fides sana et magister in littera sanctorum autoritatibus manifestat. q̄ malū a bono non habet originē. ¶ Ad obiectorum autem manifestationē intelligendū est q̄ malū culpe de quo est hic sermo. quod quidem consistit circa rationalē creaturā tripliciter potest circa ip̄as consistere et considerari. Aut q̄tum ad exteriorē effectū. aut q̄tum ad interiorē aut q̄tum ad habitū. Malū enim siue p̄ctū dicitur aliquādo actus exterior. aliquādo habitus interior. aliquādo actus interior. Unde actus furādī est malus. et voluntas furādī in actu est mala. et habitatio siue habitualis affectio ad furandū est mala. fm igitur q̄ malū dicitur opus exterior. sic nec est primū in genere entis. nec in ḡne mali. qm̄ actus exterior causatur ab actu interiori. et malicia actus exterioris. a malicia voluntatis interioris. Secundū autē q̄ malū dicitur malus habitus. sicut nec est primū in genere entis. nec in genere mali. Nam malus habitus a malo actu causatur. quia enim mala faciuntur. mali sumus. Secū dum autē q̄ malū dicitur malus actus interior. sic potest esse primū in genere mali. sed non in genere entis. In genere mali potest esse primū. sicut patet i p̄ia deordinatione voluntatis luciferi ante quā nulla precesserat malicia. nec tñ potest esse principium in genere entis. Actus enim omnis potentia procedit et posterior illa est tāq̄ effectus est posterior causa. Et qm̄ potentia illa bona est et de genere bonorum. patet q̄ malū originē habet a bono Et concedende sunt rōnes hoc ostēdentes. ¶ Ad illud vero quod obijci de autoritate dñi in Matt. et de glo. dicendū q̄ tā textus q̄ glosa intelligit de malo fm̄ q̄ considerat circa actū exteriorē. et hoc quidem manifestū est per ipsos textus. consequentē. ¶ Ad illud quod obijci de magia illa. cuius causa bona etc. ddm̄ q̄ illa

la magia intelligēda est p̄ se siue fm̄ se. v3 si causat inquantū bona. et est bona fm̄ q̄ causat. hoc non est verū in proposito. q̄ si concedat q̄ bonū sit principium mali. non tñ concedit q̄ sit principium mali fm̄ q̄ bonum. Quō autem debeat ipsus dici origo siue principium patebit in sequenti problemate. ¶ Ad illud quod obijci q̄ contrariorū contrarie sunt cause. dicendū q̄ ista p̄positio habet veritatem fm̄ q̄ intelligitur de contrariis quorū vtrumq̄ est aliqua natura. et in causis agentibus naturaliter. et q̄ sunt ad unū effectū determinate. aliter manifestū est esse falsū. Nam idē deus etiā fm̄ manicheos fecit calidū et frigidū. et eadem rationalis potentia fm̄ p̄m̄ est causa oppositorū. et ideo non habet cum in malis. q̄ malū non dicitur naturā aliquā fm̄ q̄ malū. et q̄ est a voluntate fm̄ q̄ libera. q̄ non est determinata ad alterū contrariorū. ¶ Ad illud quod obijci q̄ quicquid est causa etc. ddm̄ q̄ contra istam p̄positionē peccat locus iohannis bap̄tista fm̄ accedens. sicut et cōtra illā qua dicit. Quis alterū de altero predicat de quocunq̄ predicat subiectū et predicatū. vtraq̄ enim p̄positio habet intelligi de predicato et effectu q̄ ita conuenit vni q̄ non est extraneū alteri. Nō autē sic est in p̄posito. Nam si bonum est causa mali. hoc non est fm̄ id quod habet a summo bono. sed rōne defectibilitatis quā habet de nihilo. ¶ Ad illud quod vltimo q̄rif. dicitur sit ponere primū malū. patet r̄s̄io. Dico enim q̄ est ponere malū ante quod non est aliud malum. sed ex hoc non sequitur q̄ sit primum ens. immo est ibi consequens. Arguitur enim cum superas tūo qui habet in se vim distributionis ab eo quod est in min⁹. ad illud quod est in plus. Unde sicut nō sequitur est primus bono ergo est primū ens. sic nec in p̄posito. Non sic autem est de bono. quia bonū et ens conuertuntur. q̄ ergo est ponere primum malū in genere mali. ideo non est procedere in infinitum. q̄ vero non est primū in genere entis. ideo non habet esse a se s̄ alius de. et ita a bono.

Questio. ij. An malū sit a bona causa. ut pote a voluntate ut efficiente vel deficiente. Et q̄ sic videtur pro per Aug. in Ench. vbi sic ait. Nemo quod causat male voluntatis. non enim habet causam efficientē. sed deficientē ¶ Item hoc videtur per illud quod dicitur a Dionysio. de diu. no. Malū est preter causam et naturā. sed constat q̄ non vult dicere q̄ malū nō sit ab aliquo. vult ergo dicere q̄ non est ab alio tanq̄ a vere causante et efficiente. ergo si aliquo modo est. restat q̄ sit tanq̄ a deficiente. ¶ Item ratione videtur. sicut se habet effectus ad actū efficientē. ita defectus ad ip̄m deficere. sed verus effectus nō potest educi in esse nisi a causa ut efficiente. ergo nec defectus nisi a deficiente. sed malū est defectus circa naturā. sicut dicit Aug. ergo etc. ¶ Item omne perfectū est a causa perfecta. ergo omne deficientis a causa deficiente. sed malū opus dicitur malus propter defectū alicuius debite circumstantie. ergo malū est a causa deficiente. ¶ Item facere et deficere opponuntur. similiter construere et destruere opponuntur. ergo sicut construere est facere. ita destruere est deficere. sed in malū exire est aliqd bonum corrumpere q̄ non dicitur malū nisi quod nocet vel adimit aliquid de bono igitur in malū exire est deficere. ¶ Item omnis efficacia est a primo et summo efficiente. sed malū nullo modo est adeo. ergo nullo modo procedit ab aliquo ut a principio effectiuo. ¶ Contra. Dionysio. de diu. nomi. Anima est causa mali. sicut ignis calefieri. sed ignis est causa calefieri per modū efficiētis. ergo etc. ¶ Item de illud quod prius potest esse q̄ sit habet causam efficientē. sed malum prius potest esse q̄ sit. ergo etc. Maior et minor manifeste sunt ¶ Item respectu illius rei magis iudicatur causa efficiens. respectu cuius est magis sufficiens. sed voluntas nostra magis sufficit ad malū q̄ ad bonū. ergo magis debet dici causa efficiens mali q̄ boni. si ergo bonum est voluntate ut efficiente. malū cōsimiliter erit. ¶ Item si voluntas est causa mali fm̄ q̄ deficiens. aut defectus ille est pena aut culpa. Si pena. ergo pena aī culpam. Si culpa loquamur igitur de prima culpa. Aut igitur est a voluntate fm̄ q̄ deficiens. aut non. Si sic. ergo ante primam culpam est culpa. Si non ergo si primū malum non est a voluntate ut deficiente. videtur q̄ nullū malum. ¶ Item p̄ malū primum est a voluntate ut deficiente. aut ergo defectu naturali aut p̄ter naturali. Si defectu naturali. ergo naturali et semp̄ est principium mali. cū semp̄ habeat hunc defectū in se. Si defectu p̄ter naturali. aut est p̄tractus aut insit⁹. aut voluntarie acquisitus. nullo istorum modorum potest poni in voluntate luciferi et boni primum. etc. ¶ Item si malū est a voluntate deficiente. hoc est aut inquantum deficit

deficit a summo bono. aut inq̄tū deficit a bono q̄d d̄z b̄f̄e. Si l̄ q̄trum deficit a summo bono. q̄ cum talis defectus est in oī creatura. in oī reperit̄ pctm̄. Si inq̄tū deficit a bono q̄d b̄z b̄f̄e. sed nullus a tali bono deficit nisi p̄ merito alicuius culpe. q̄ nullo mō p̄ia culpa a voluntate deficientē esse p̄t. Est igit̄ q̄d q̄ est rō siue dispositio circa voluntatē rōne cuius sit causa p̄ima et line diata ipsius mali. Nō em̄ v̄f̄ esse cā q̄ est ens. nā hoc p̄uenit oī eni. Nec q̄ de nihilo. q̄ hoc p̄uenit tā voluntati bone q̄ male. Nec etiā q̄ volēs. p̄ candē rōnē. Nec q̄ volēs malū. q̄m velle malū est p̄imum pctm̄. et velle malum est p̄imū malum. Si ergo idē nō est rō sui vel cā. voluntas nō dicit̄ cā mali. q̄ volēs malum

13 Rñ. dōm q̄ ab̄s dubio malum siue pctm̄ est a voluntate vt de ficiēte sicut exp̄sse dicit̄ Aug. et p̄cordat̄ Diony. Ad cuius intel ligentiā notandū est q̄ cū aliq̄s effectus d̄f̄ esse a cā aliqua sub dispōne vel p̄ditione sup̄dicta. h̄ p̄t̄ intelligi dupl̄. Aut ita q̄ illa dispositio dicit̄ aliq̄d p̄ambulū ad illuz effectū. aut q̄ dicit̄ aliq̄d annexum aut q̄ dicit̄ eundē effectuz vt informās et nominā suum p̄ncipiū effectiū. p̄io modo lumē d̄f̄ esse a sole lucente. lucere em̄ est actus p̄ambulū ad illuminare. Sēdo mō d̄f̄ lumen esse a sole calcfaciente. calor em̄ p̄comitat̄ lumē. Tertio modo d̄f̄ lumen esse a sole illumināte. euz em̄ dico solem illuminare et lumen esse a sole. idē insuruz d̄f̄ aliter tñ et aliter ip̄ortatus s̄m diuersam p̄parationē. Per hunc moduz intelligendū est in p̄posito. q̄ cum d̄f̄ malū est a voluntate defi ciēte. h̄ p̄t̄ intelligi tripl̄. Propter q̄d notandū q̄ triplex defe ctus reperit̄ circa voluntatē. vnus quidē naturalis. alius cul pabilis. et tertius penalis. Naturalē defectū voco ipsam defes ctibilitatē que inest voluntati bocipso q̄ ex nihilo. Defectū cul pabilē voco ip̄m pctm̄ defectū penalē illud damnum siue nocu mentum siue lesionē q̄ consequit̄ ad illud. De quolibet horz des defectū p̄cedit̄ sermo v̄rtatē b̄z. Nā malum culpe est a volun tate deficientē defectu naturali. ita q̄ ille defectus p̄ambulū est ad culpā. nūq̄ em̄ voluntas p̄ssit̄ in volendo bonū defice re. nisi vanitatē et defectibilitatē in se haberet. Similiter malū est a voluntate deficientē defectu penali. ita q̄ ille defectus est culpe annexus. nūq̄ em̄ est dedecus peccati. sine decore iusti cie. Verum est etiā q̄ malum culpe est a voluntate deficientē de defectu culpabili. non tñ alia culpa. sed eadē diuersimode p̄para ta. eadē em̄ est culpa qua deformat̄ voluntas et eius interior: ac tio. Tñ sic p̄cedit̄ malum esse a voluntate deficientē. sicut actus a substantia agente. Et igit̄ triplex sit defectus circa voluntatem ratione cuius malum dicit̄ p̄t̄ a voluntate deficientē. quoz vnus sc̄s naturalis est p̄ambulū ad defectū culpe. alter vero id est penalis est p̄is et annexus. defectus penalis inseparabiliter p̄e quitur defectū culpabilē. impossibile em̄ esse dedecus pcti si cut dicit̄ Aug. sine decore vindicte. Defectus aut̄ culpabilis non sequit̄ necessario nec inseparabiliter ad naturalē defectuz. Tñ nō necessario sequit̄ si alicubi sit defectus naturalis q̄ ibi sit cul pa. voluntas em̄ non. bocipso peccat̄ q̄ ex nihilo. sed bocipso q̄ est ex nihilo p̄t̄ deficere bocipso q̄ voluntas est potestas. po tens seruare rectitudinē iusticie. bocipso vero q̄ voluntas est ex nihilo. potens est q̄trum est de se illā deferere. et ita defectus ille

15 le circa voluntatē reddit̄ eā ad peccādum. possibilē. Si autē tu queras q̄d faciat̄ ipsam voluntatē egire in pctm̄. et q̄ sit dispo sitio ipsius imediata respectu culpe. idōm q̄ nulla superaddit̄ dispositio. sed ipsa voluntas que est d̄na sui actus et libera. p̄t̄ seipsam conuertere ad illud ad q̄d vult et sicut vult. et si indebit̄ te se p̄uertat tunc peccat. nulla superinducta noua dispositioe a parte voluntatis que sit p̄ambulū ad ipsam culpā. Unde si cut ille qui stat rectus. p̄ssit̄ statim si veller sine noua disposi tione adueniente dimittere se cadere. sic volūtas recta p̄sistēs et in ordinē ad vltimum finem p̄t̄ illum egire. et exitus ille pec catum est. Ex dictis igitur patet qualiter malum est a voluntate deficientē. et ex his manifesta est r̄sio ad oīa que in p̄rariū obiecta sunt. Ad illud quod obijciunt p̄imo q̄ anima est cau sa mali sicut ignis calciferi. Dicendum q̄ non est similitudo q̄ tum ad modum causandi sp̄atē sed generalē. In generalē em̄ modo causandi est conuenientia. quia vtrumq̄ se habet in ras tione cause efficientis. sed in speciali est differentia. quia ignis est causa per modum nature et necessitatis. aīa vero per moduz libertatis. Ille per modum positionis et vere efficientis ista p̄

17 modū p̄uatiōnis et deficientis. Ad illud q̄d obijciunt q̄ ma lum p̄t̄ p̄ius esse q̄ sit et. Dōm q̄ malum eo modo quo habet

esse. eo modo habet et fieri. et qm̄ malū p̄uatiō est et defectus off cut patebit inferius. b̄nc est q̄ sicut maluz esse non est aliquid vere esse. sic nec malum effici est vere ab aliquo fieri vt efficiēte sed vt deficientē. Ad illud q̄d ob̄f̄ q̄ aīa magis p̄t̄ in malum dōm q̄ sufficientia in deficientē non est sufficientia simpl̄. h̄ s̄ fm̄ q̄ sufficientia. et simpl̄ insufficientia. et ideo ex tali sufficien tia inferre veram efficacā est paralogismus fm̄ quid et simpl̄. Prima em̄ p̄positio intelligitur de sufficientia simpl̄ sicut p̄ insipienti. Ad illud q̄d q̄rit̄ vtrum ille defectus sit culpa vt pena. et vtrū sit naturalis vel p̄ternaturalis et iteruz respectu cuius. iam p̄ respōsio. Oibus em̄ b̄is modis vt dictum est p̄t̄ accipi. p̄out aut̄ accipitur p̄o defectu naturali qui inest crea ture. et ex hoc q̄ de nihilo. non notatur ibi cōditio defectus tāq̄ causa p̄iorina et imediata ipsius pcti vt p̄ius dictuz est. p̄out autem accipitur p̄o culpa. non notatur q̄ antecedat. sed q̄ vol untatem denominet. Nunq̄ em̄ est deformis actus a voluntate quin voluntas deformetur. p̄out accipitur p̄o pena. nō no tatur p̄cedere sed cōcomitari. Et p̄ hoc illa tria parent et alia que queruntur consequenter.

Questio. iij. Utrum malū sit a bono s̄m intentionē et vel p̄ter. Et q̄ p̄ter intentionē vt p̄o per Diony. in. iij. de diu. no. Malū est p̄ter intentionē. naturā. et cām. si p̄ter intentionē. habeo p̄positū. Itē Dio. Nes mo operat̄ ad malū aspiciēs. sed q̄ operat̄ aliq̄d p̄ intentionē ad illud aspiciēs q̄d intendit. Nā intētio est q̄dā mētis intuitus. si nullus operans ad malū aspiciēs. videtur q̄ nullus malū intēdit. Itē malū dicit̄ deordinationē ad finē. sed intentio dicit̄ vo luntatē ad finē oīrectā. ergo malū nō cadit sub intentionē. et go et. Itē omne malū q̄d est in natura est p̄ter intentionē na ture. q̄ pari rōnē oī malū q̄d est in moribz est p̄ter intentionē vo luntatis rōnalis. Itē bonū et finis. idē sunt sed intētio est re spectu finis. q̄ respectu boni. q̄ nō v̄f̄ q̄ sit respectu mali. q̄ nūls lo mō malū ab operante p̄ voluntatē intendit. redit̄ q̄ idēz q̄d p̄ius. Sed p̄. voluntas rōnalis est agens p̄ intentionē et delē berationē. ergo si omne malū culpe actualis est voluntariū. oī est p̄ intentionē factū. Itē nullus peccat nisi b̄ns vsuz rōis et oīs talis est operans p̄ intentionē. ergo pctm̄ vt pctm̄ est b̄ esse p̄ intentionē. Itē q̄d sit ab agēte volūtario p̄ter intentio nez sit a casu et fortuna. h̄ malū culpe nō est a casu et fortuna. q̄ nō est ab agente p̄ter intentionē. Itē nullus iudicat̄ malus a facto. sed ab intentionē. bec em̄ est q̄ nomē ip̄onit̄ opi. sed ab eo res proprie et principaliter p̄cedit̄ a quo recipit̄ p̄plementuz et deno iationē. ergo et. Itē q̄ peccat̄ ex malicia. peccat̄ ex cer ta scia. et nullus agēs aliq̄d ex certa scia et malicia agit̄ illud p̄ ter intentionē. ergo si p̄tingit̄ sic malū facere vt p̄t̄ cū peccat̄ in sp̄m̄ sanctum. vt et. Rñ. dōm q̄ de malo est loq̄ dupl̄. aut de eo q̄d est malū. aut de malo sub rōne mali. Et ergo queritur vtrū fiat p̄ intentionē vel p̄ter. dōm q̄ si intentio p̄paret̄ ad id q̄d est malū. si b̄n̄ p̄tingit̄ malum intendere. et tanq̄ finē. et tā q̄ id quod est ad finem. sicut aliq̄s intendit̄ finaliter luxuria ri. vel vane gloriari tanq̄ id quod est ad finem. sicut facere fur tum intendit̄ vt inde possit̄ viuere voluptuose. et intendit̄ mens tiri vt possit̄ falso laudari. Si vera intentio p̄paretur ad malū sub ratione mali. potest esse dupliciter. aut ita q̄ intendat̄ hoc facere tanq̄ malum simpliciter et malum sibi. et hoc modo nullus intendit. quia nihil appetitur a voluntate nisi sub ratiōe boni simpliciter vel boni sibi. Aut ita q̄ intendat̄ hoc tanq̄ malū sim pliciter. verumtamen vt bonuz sibi. et sic malum potest fieri per intentionē. et sit aliquando. h̄ non ab omnibus. sed a maliciosis quibz p̄pter corruptionē palati interioris mala sapiunt vt bo na. Qm̄ igitur id q̄d est malum cadit sub intentionē. et alia sunt que habent maliciam coniunctam inseparabiliter. et qui intēdit aliquid. per p̄sequens iudicatur intendere quod est illi vnū tum inseparabiliter. h̄nc est q̄ malum iudicatur et punitur vt factum per intentionem. Ex his patet respōsio ad questionē. Ad quam respondendum est non simpl̄ sed distinguendo. p̄z etiaz respōsio ad rōnes ad vtrāq̄ partē adductas. Nā prime rationes p̄cedunt de intentionē et de malo sub ratione mali. Nā intentio quicquid principaliter p̄siderat̄ induit̄ ipsuz rōne boni vt appetibilis. Illa tñ ratio de simili in natura non va let. q̄ natura est agens determinatum. vnde semper intēdit q̄d melius est. operatur autē s̄m leges sibi inditas a deo. Unde si quid sit ibi malum hoc est p̄ter intentionē. non sic autē est de

voluntate deliberativa, ipsa enim non semper desiderat quod melius est. Ad rationes ad oppositum per rationem, loquuntur de malo secundum id quod est, et sic bene intendit ab agente per voluntatem, vel inquantum considerat, ut habens intentionem boni simpliciter, vel boni ut nunc, si ne boni ipsi facienti, sicut est in illis qui letantur cum malefecerit. Et sic procedunt omnes ille rationes.

Consequenter queritur de secundo principali scilicet de malo in comparatione ad illud in quo est. Et circa hoc queruntur tria. Primum est utrum contingat reperire malum sequestratum ab omni bono. Secundum est utrum malum habeat esse in bono sibi opposito. Tertio queritur utrum malus sit in eo in quo est tanquam aliquis habitus vel pura privatio.

Questio. I. Utrum aliquid malum sit ab omni bono sequestratum, et hoc est querere utrum aliquid sit ita malum quod nihil habeat de bono, sed sit malum in summo. Et sic videtur. In his quae se dicunt sicut simpliciter ad simpliciter, et magis ad magis, et maxime ad maxime per considerationem per se, sed hoc est vera per se, bono opponit malum magis bono magis malum, et maxime bono maxime malum, si contingit reperire summe bonum, et summe malum. Nam si unum oppositorum ponit in natura, per omnes ponit et reliquum. Item magis et minus de per accessum ad terminum, quibus est reperire magis et minus, contingit reperire summum, sed in malo contingit reperire magis et minus, et sic. Item autem est statum in malis aut non, postquam necesse est statum ponere, nam ille ponit in eo quod actu est, sed statum non est contra summum, et necesse est ponere summe malum, si hoc est quod nihil habet de bono, et sic. Item de per accidens reducitur ad per se, si est ponere malum per accidens, est ponere malum per se, sed illud per se inest alicui quod habet ortum ex propriis principijs illius, si ergo aliquid est malum per se, ut quod eius principia sunt mala, et si principia eius sunt mala, totum est malum, et si totum est malum, nihil est ibi de bono, erga primum si est ponere malum per accidens, est ponere aliquid quod sit simpliciter et totaliter malum, constat autem quod primum est ponere, ergo et alterum. Item de dictum per participationem reducibile est ad dictum per essentiam, cum ergo de aliquid esse malum, aut de per participationem, aut per essentiam, si per essentiam habet bonum per essentiam est summe bonum, ita quod nihil habet de malo, ergo sicut erit aliquid ita malum quod nihil habeat de bono. Si de per participationem et de tale reducitur ad dictum per essentiam, et redit necessario quod aliquid sit malum essentialiter, et ita idem quod prius. Item in quolibet genere est reperire unum primum quo mensurantur omnia quae sunt illius generis. Hoc planum est et per per se quod habet ponit in, et prime per se, hoc etiam per se inducitur, ergo in genere malo rati est reperire aliquid unum quod sit mensura omnium malorum, sed illud non potest esse nisi summum inter omnia mala, et sic. Extra, si est ponere summum malum quod nihil habeat de bono, et esse aliquid bonum est, tunc est ponere summe malum esse, et tunc non habere esse, sed hoc sunt duo in se impossibilia, et sic. Item de omni potentia ut dicit philosophus est de genere bonorum, et si aliquid est summe malum, illud omnino nihil potest, sed summum in omni genere plus potest quam illud quod est contra summum, si ergo illud quod non est summe malum aliquid potest, illud quod est summe malum multa potest, ergo eo ipso quod summum multa potest et nihil potest, sed hoc duo sunt in se impossibilia, ergo et sic. Item de omni scientia est de genere bonorum non tamen scientia boni verum scientia mali, scire enim malum bonum est, si ergo aliquid est summe malum, caret noticia boni et mali, et nec scit facere aliquid quod malum nec ledere, sed hoc ipso quod malum est scit ledere bonum, et hoc ipso quod summe malum est, scit, et nescit bona et mala, si ista sunt in se impossibilia, et sic. Item si aliquid est summe malum, est malum per essentiam et necessario, sed si malum est per essentiam et naturam, naturale est ei facere malum, sed unumquodque deum facit quod est sibi naturale bene facit, et quod bene facit est bonum ergo si aliquid est summe malum ipsum est bonum, et dum male facit bene facit, sed hoc est impossibile, et sic. Item si aliquid est summe malum illud est vilissimum, quanto enim aliquid magis malum est, tanto vilius est, et si vilissimum est inter mala, et inter illa est infimum, sed quod est infimum inter mala non est summum caput malorum, ergo quod est summe malum non est summe malum, si dicas quod non scquitur est vilissimum, ergo non est summe malum, quod hoc est esse summe malum quod infimum est respectu bonorum, obiectum quod si aliquid ponit summe malum, non debet poni super alia sed infra secundum rectum ordinem, ergo non est de re tenebrarum, sed scru, quod est contra errorem istum. Item si est summe malum, ergo illud erit ita opus in malo sicut summe bonum in bono, ergo omne malum subiacet eius potentie, sed cuiuscumque boni corruptio est malum, ergo cuiuscumque boni

ni corruptio subiacet potentie summi mali, ergo si summe malum est, potest corrumpere omne bonum, sed bonum quod potest corrumpi non est summe malum, ergo si est ponere summe malum, nihil est summe bonum, et si non est summe bonum, nihil est bonum, ergo a priori ad vicium si est ponere summe malum nihil est bonum, quod si hoc est omnino falsum et impium, per se. Item deum quod ponere malum aliquid esse quod nihil habeat de bono non solum est perversitas heretica, sed etiam manifeste est cecitatis et stulticie. Sicut enim in opponendo monstratur est ipsa positio implicat in se opposita, implicat enim quod illud sit summe malum sit et non sit, quod idem possit et non possit, et quod idem sciat et nesciat, et dum implicat in se opposita destruit seipsum, nam in ponendo summe malum esse quod nihil de bono habeat, ponit quod illud non sit summum cum ponat quod nullus bonus habeat ponit etiam quod non sit malum, ponit etiam quod nullum bonum habeat oppositum, et hoc omnia in opponendo monstrata sunt, quae manifeste continent errorem istum esse fatuum et ceterum, et autorem siue inuictorem suum ostendunt fuisse execratus et impius. Nunquam enim in tanta tenebrositate intrusus esset impius manicheus nisi fuisset longe ante scribam dei tenebrarum quae execravit mentem eius ut non fulgeret in eo illuminatio veritatis, quae super omnem irradiat intellectus, et versus hodie viget hic error pessimus quod sit inordinabilissimum, et huiusmodi ratio est potissima ipsa mater cecitatis supbia, quae regnat in quibusdam laicis quatuor ad ea quae sunt fidei et morum, et si enim in re ydote presumit sacra scripturam exponere quae est profundissima omnium scripturarum, cum iterum habeat quandam bonitatem exteriores preemunt vitam omnium aliorum, et merito huiusmodi duplicis supbiae execratur ut incidat in errorem istum pessimum, per quem execratur a deo ut ne sciat discernere quod bonum est aut quod malum, dum multa genera bonorum ponunt esse a deo malo, quos etiam per monstrat, v. ca. Neque dicit is malum bonum, et bonum malum ponentes te, lu, et luc, et per per nimiam execrationem in qua sunt amissa sue rationis usu, nulla bene est de efficacia argumentum ad persuadendum, nec totum est ad retrahendum, nec orationum suffragia ad revelandum, nisi si fiat de gratia ipsa illissima, hanc positionem hereticam imo stultissimam et blasphemam repudiando dicam, sicut dicit fides catholica et ratio recta, nihil esse ita malum quod habeat ad persuadendum, nec totum est ad retrahendum, obiectorum notandum quod summum in aliquo genere dupliciter potest dici, uno modo de summum quo nihil potest esse maius, et hoc modo non contingit reperire neque ponere aliquid summe malum, nihil enim est ad hoc malum quod possit esse peius per eo quod aliquid de bono quo possit magis privari, et ita adhuc peius esset, et per tanto dicitur deo, quod malum est infinitum, alio modo de summum quo nihil est maius, in actu sed ipse excedit inter omnia alia, et sic contingit reperire summum in malis, nam lucifer est rex super oculos filios supbiae, pessimus est super oculos, huiusmodi visiofacile est tridere ad obiectum, et ad illud quod primum obiectum oppositione mali, dicendum quod consideratio intelligit ita quod per minus eodem modo accipitur cum dicitur simpliciter et cum dicitur tur cum excessu, non sic autem est in proposito, nam cum dicitur quod bonum opponitur malo, accipitur hic bonum per participationem neque cum vero infertur de summo bono accipitur ibi bonum per bonum per essentiam quod solum est summe bonum, et illi nihil opponit. Ad illud quod obijciatur quod magis et minus accipitur secundum maiorem et minorem accessum ad terminum, dicendum quod verum est in his que dicuntur positionem, non autem verum est in his que dicuntur privationem, imo accipiuntur per recessum, unde magis malum dicitur quod magis recedit a bono et quia nunquam tamen recedit quin adhuc magis possit, hinc est quod nunquam est ibi ponere summum. Ad illud quod obijciatur de statu, dicitur quod status est secundum actum sed non oportet quod sit status secundum potentiam, ut non possit esse vitra progressus, nam et si in rebus creatis non contingat invenire actum infinitum, contingit tamen reperire infinitum in potentia, sicut patet in numero per appositionem, et in continuo per divisiones, et sic in proposito intelligendum, et hoc infra manifestabitur cum agatur de corruptione mali. Ad illud quod obijciatur quod per accidens reducitur ad per se, et similiter dicitur per participationem, reducitur ad dictum per essentiam et similiter quod in quolibet genere est reperire unum primum, et sic. Dicendum quod hoc locum habet in his que dicuntur positiones et naturam que possit causari ex principijs subiecti, et que possit essentialiter dici, et si qua possint alia mensurari secundum eius participationes maiorem et minorem, malum autem privationes dicitur in quantum malum, et ideo ille tres rationes non habent hic locum, et hoc fuit quod decepit manicheum ut dicit Augustinus, quod nescit quid esset malum et quod voluit de malo disputare nesciens quid hoc esset, idco se et nullos

multos precipitavit in errorem. Superbia enim sua fecit ipsum ignorare modum addiscendi. In omni enim inquisitione prius oportet intelligere quid est quod per nomen dicitur. et hoc tanquam precognitionem afferre secum ad rei proprietates posterius cognoscendas.

Questio. ij. Utrum malum siue malicia sit in bono si ubi opposito. Et sic videtur Augustinus in enech.

Lum mala et bona nullus ambigat esse contraria. non solum si mal esse possit. sed mala omnino sine bonis et nisi in bonis esse non possunt. Sic expresse habet et mala sunt in bonis sibi oppositis. Item Augustinus in libro de sermone que bona et mala vocantur deficit regula dyalecticorum qua dicitur nulli rei simul inesse contra. sed ostendit quod non deficit nisi mala essent in bonis sibi oppositis. Item dicitur quod corruptio. sed non corrumpit nisi illud in quo est. et est bono oppositum quod corrumpit. Item videtur quod malum sit in bono sibi opposito. Item seruitus opponitur libertati. sed peccatum quod facit bohem seruum prope inest boni sibi voluntate per liberi arbitrii libertatem. ergo videtur quod malum substantificari habeat in bono sibi opposito. Contra. Dionysius in libro de divinis nominibus. Malum non est existens neque in existentibus. sed esse bonum est de genere existentium. ergo malum non est in bono. ergo nec in bono sibi opposito. Item virtus et viciu sunt opposita. et tamen vniu opponitur. ergo si viciu non est in virtute. ergo nec est in bono sibi opposito. nec etiam cum illo. Item regula dyalectica est vera et necessaria. sed non fallit in aliqua materia. nam si falleret in vna sola materia. repudianda esset tanquam falsa. si igitur argueret quod vniu oppositum non est in altero nec cum altero et circa idem et bona malo opponitur. ergo malum non est in bono sibi opposito. Item si malum potest esse in bono sibi opposito. sed ab ipso non expellitur. et si non expellitur a suo opposito. videtur quod non expellatur ab aliquo et si a nullo expellitur. semper manet. ergo si aliquid semel est malus. semper est malus. Quod si hoc est falsum. restat quod primum. Item ad predictorum intelligentiam est notandum quod bonum in creatura dicitur per ordinationem ad finem. tamen bonum dicitur quod est ordinatum in finem. Ordinato autem respectu. aut ipsum ordinabile. aut illud quod est ordinabile. aut illud per quod ordinatur. Et secundum hoc triplex reperitur in nobis bonum. scilicet bonum quod est ordinabile. et hoc est naturale et bonum per quod ordinatur et hoc est virtus vel gratia. et bonum secundum quod natura ordinabilis est a gratia. et hoc est habilitas media. Intellegendum est ergo quod malum culpe et bono quod est ipsa natura vel substantia non opponitur. quia ipsam substantiam non corrumpit ut dicit Dionysius. Nihil existentium corrumpit in eo quod est essentia vel natura. Et autem bono quod est virtus et gratia simpliciter et directe opponitur. Unde mutuo se expellunt. et simul esse non possunt. Et autem bono quod est habilitas media. quodammodo opponitur et quodammodo non. Nam illa habilitas media habet comparari ad naturam cuius est. et ad gratiam ad quam est. Et secundum quod comparatur ad naturam cuius est. sic non habet oppositionem ad malum. quia habilitas illa ut erat talis nature. indifferens erat ad bonum et ad malum. et sic est subiectum mali. Ut autem comparatur ad gratiam siue virtutem vel etiam ad finem ad quem est. sic habet oppositionem ad malum. Nam malum tollit rectam ordinationem ad illud ad quod est. et reddit minus et minus habilem. Quia igitur malum culpe primo et principaliter circa habilitatem consistit. et habilitas potentie opponitur ipsi malo. cum malum reddat ipsam potentiam inhabilem. hinc est quod Augustinus dicit quod malum habet esse in bono sibi opposito. et quod in huiusmodi oppositis regula dyalecticorum deficit hoc est dicere quod ad talia opposita non se extendit. Unde ex hoc non sequitur quod regula dyalecticorum falsificetur. Sed quoniam mos est philosophi positum considerationibus instantias subinferre. non que falsificent ipsas. sed que intellectum considerationum rectificent et manifestent. sic beatus Augustinus tanquam vir prudens in genio in hac instantia manifestat illam maximam dyalecticorum in his oppositis tenere quod opponuntur oppositione formalis. sicut opponitur virtus et viciu. gratia et culpa. In his autem oppositis quod non opponuntur ratione eius quod sunt. sed ratione eius ad quod sunt non est intelligenda illa regula. nam illa simul possunt stare sicut stat gratia cum concupiscentia. Et iterum vniu potest esse in altero sicut culpa in habilitate. Et his quod sunt dicta manifestata est ratio ad quod nem proposita. Dico enim quod malum substantificatur in bono et non solum in bono. sed etiam in bono quodammodo sibi opposito. sicut ostendunt rationes que ad primam partem inducunt. In bono autem quod dicitur recte et formaliter opponitur sibi substantificari non habet. sicut due ultime rationes quod ad secundam partem inducuntur ostendunt.

Ad illud quod obicitur de verbo Dionysii. quod malum non est in existentibus et. dicitur quod ipse loquitur per se. quod scilicet non est in existentibus secundum quod existetia. sed potest secundum quod deficientia. cum sit privatio et defectus ut iam patebit melius. Ad illud quod obicitur quod tamen vniu opponitur dicitur quod illud intelligendum est de vno genere oppositionis. et intelligendo secundum idem et per se loquendo. Habilitas autem potentie non opponitur ipsi vicio nisi ratione virtutis. virtus enim directe opponitur vicio. et quod naturalis habilitas quodammodo inclinatur ad virtutem hinc est quod vicio opponitur quodammodo licet non omnino ut virtus. et sic patet totum.

Questio. iij. Utrum malum sit in bono tanquam aliis habet virtutem et potentiam aliam et an sit pura privatio.

Et sic non sit ibi tanquam habitus et potentia aliqua sed ut pura privatio videtur. Primo illud Job. i. Sine ipso factum est nihil. glo. nihil. i. peccatum. ergo peccatum nihil est. Item Augustinus. Malum non est natura aliqua. sed defectus circa naturam mali nomine accipitur. ergo malum non est aliqua potentia sed defectus et privatio. Item Augustinus de conceptu virginis. c. v. Iniusticia omnino nihil est sicut cecitas. Non enim aliud est cecitas quam visus privatio vel absentia ubi debet esse. non magis est quod in oculo ubi debet esse quam in ligno ubi non debet esse. Item hoc ipsum videtur ratione. Bonum et ens conuertuntur. ergo de quocumque predicatur ens. predicatur et bonum. Si igitur peccatum vel malicia esset ens. malicia secundum quod bonum haberet aliquid de bonitate. si ergo non habet aliquid de bonitate. non habet igitur aliquid de entitate. Item omne ens a summo ente procedit. nec est aliquid quod essentia que non sit in dei potentia ut illa producat. sed deus non potest peccare nec facere culpam. ergo peccatum in quantum bonum non habet aliquid de entitate ergo nihil est privatio pura. Item omne quod est ens habet aliquam formam. omne enim quod habet aliquam formam. habet pulchritudinem. sed peccatum non habet pulchritudinem cum sit deformitas anime. ergo nihil habet de entitate. ergo puram dicitur privationem. Sed contra Augustinus. Peccatum est factum vel dictum vel concupitum contra legem dei. sed omne dictum vel factum est aliquid ergo peccatum siue malum est aliquid. non ergo privatio pura. Item virtus et viciu sunt contraria. sed contraria sunt in eodem genere et quecumque sunt sub eodem genere utrumque eorum est aliquid et non privatio pura. ergo viciu aliquid est. igitur malum siue peccatum non est omnino nihil. Item siue acceptus est concretive vel abstractive verum est dicere quod peccatum est in aliquid. et omne quod est in aliquid est ens. sicut dicitur quod legit est legens et omne quod amat est amans. et omne quod est ens est aliquid et non est privatio pura. ergo peccatum siue malum siue accipitur concretive siue abstracte non est omnino nihil. Item nihil quod est pura privatio intenditur et remittitur. sed malum vel peccatum intenditur et remittitur quod vniu peccatum est maius alio. et vna malicia est maior altera. ergo peccatum siue malicia non est privatio pura. Item esse ordinatum presupponit esse. sed malum culpe secundum quod malum ordinatum ad malum pene. si igitur secundum quod malum est ordinatum ad penam. videtur quod secundum quod malum habeat aliquid esse. Item aut peccatum est aliquid secundum quod peccatum aut nihil. Si aliquid habeo propositum. Si nihil. et deus punit bohem pro peccato. ergo deus punit bohem pro nihilo. sed qui punit alium pro nihilo iniuste punit. ergo si deus punit bohem pro culpa. videtur quod iniuste faciat in puniendo. Item dicitur quod malum siue peccatum dupliciter potest accipi. Uno modo abstractive. Alio modo concretive. Secundum autem quod malum dicitur concretive sic est cernitur. illud quod deformat vel aliquam actionem vel aliquam substantiam. et sic dicitur malum res mala. ut pote actio mala vel anima mala. Et hoc modo malum aliquid est et habet esse nature. Si autem aliquid dicitur ipsa res mala siue peccator nihil esse. hoc dicitur quantum ad bene esse. quod quidem est esse ordinatum. Tamen cum dicuntur bohem nihil fieri cum peccat hoc non dicitur quod omni esse privent. sed quod privant esse ordinatum. quod quidem est esse completum. et de quo dicit Boetius. quod esse est quod ordinem retinet servatque naturam. Contingit iterum loqui de malo siue de peccato abstracte. et hoc modo malum siue peccatum in recto siue predicatione formalis non est aliquid sed nihil quod non est ens nec bonum sed privatio boni. Quamvis autem malicia vel peccatum nihil sit in recto in obliquo tamen alicuius est. et alicuius ut oppositum. et alicuius ut subiectum. Alicuius ut oppositum sit ut pote bonum. malum enim est privatio boni. et quod si est privatio boni ut tamen non sit omnimoda boni admissio. sic privatio bonum quod relinquit bonum. vni sic privatio bonum gratie quod relinquit bonum nature. sic privatio actum ut relinquit aptitudinem. sic

privat bonum q̄ tum ad effectus vt tñ in subiecto relinquat de bitum. r ideo malū abstractue sumptū formaliter loquēdo pri uatio est. r ideo nihil est. Est etiaz alicuius entis vt subiecti. qz est in aliquo ente. Nō em̄ est oimoda priuatio siue admiratio Et qz fm̄ hanc viā rōnes r autoritates ad primā partē inducte ostendunt malum siue pctm̄ nihil esse. ideo concedende sunt.

- 34 Ad illud qd̄ primo obijct̄ in cōtrariū. q̄ pctm̄ est dictum vel factū r. dōs q̄ ibi accipit̄ pctm̄ siue malū p̄erit̄e prout p̄erit̄ nit actionē subtrata. r hoc mō aliqd̄ est. sed hoc non repugnat
- 35 sed p̄sonat eis q̄ dicta sunt. Ad illud qd̄ obijct̄ q̄ virt̄ r viciuz sunt contraria. dōm q̄ viciū fm̄ q̄ cōtrariā virtutē. vt pote luxuria castitati. non tñ dicit̄ priuationē. sed etiā dicit̄ aliqd̄ ba bitum subtratu quo aliquis redditur facilis ad perpetrandū illud pcti genus. r hoc modo accipiēdo viciū. viciū nō oimō nihil est. Alio modo accipiēdo viciū prout est priuatio bonitatis sic nō contrariā virtuti fm̄ rez. immo opponit̄ sicut priuatio r habitus. Si autē dicat̄ alicubi hoc mō viciuz p̄trariā virtutē. accipitur largo mō p̄sum p̄o qualibet oppositione r repugnā tia. Vel hoc d̄ qz r si fm̄ veritatē viciū opponat̄ virtutē vt pri uatio. hñt tñ virtus r viciū quodāmodo legem p̄ior in hoc q̄ mutuo se erpellunt. r ab vno fit regressus ad alterū in qua p̄di tione opposita vt priuatio r habitus ab his que opponuntur si cut p̄ia distinguunt. Et p̄ t̄o dicit̄ Aug. in ench. q̄ in hoc sal lit regula dyalecticor̄ vocans bonum r maluz p̄traria. r hoc ex cā p̄dicta. Nihilominus tñ dōm q̄ malum est in codē genere cum bono. sed hoc non est proprie r fm̄ rectā ordinationē. sed hoc est per quandā reductionē. r ex hoc nō sequitur q̄ malū sit aliqd̄. Nam priuationes ad idem genus cum suis habitibus reducunt. r tñ ip̄e formaliter loquēdo nihil sunt. Ad illud qd̄ obijct̄ q̄ malū est in aliquo. ergo est. dōm q̄ illud nō sequit̄ nam sicut dicit̄ p̄s. Quedā sunt entia r quedā sunt entium. r quāuis priuationes p̄nt dici entū. nō tñ dicunt̄ entia. Lū autē dico maliciā esse in alio. dico eam esse entis. sed cum dico mali ciam esse ens. attribuo ei entitatē in se. r priuuz esse est esse fm̄ quid. sedz esse est simplr. r ideo est ibi sophisma fm̄ qd̄ r simplr Si autē queratur de hac. Malicia est. vtruz sit concedenda vel nō. dōm q̄ hoc verbū est sicut vult p̄s duplr̄ potest p̄dicari. Aliquū p̄dicat̄ vt cōpositio media inter duo extrema. r sic dis catur tertiū adiacēs. vt cū d̄ homo est alb⁹. Aliquū vero sic p̄s dicat̄ vt res impoztata p̄ ipsum sit attributū siue alterū extres morū. Quū ergo sic d̄. Malicia est. sic hoc verbū est accipiatur vt p̄dicatū. sicut accipiūf alia vba. vt legit̄ r b̄mōi. tūc locutio est falsa. Est ei sensus. malicia ē. i. malicia ē ens. i. essentia aliq̄ hoc enim verbum est significat̄ essentia vel substātiā vniuersaliū q̄. Alio modo potest intelligi p̄dicari vel accipi buiusmodi locutione sicut copula. r est oratio quodāmodo defectiua. r tunc est sensus. malicia est. i. malicia. alicui. inest. ita q̄ ipsa malicia potius intelligitur vt alteri inherens q̄ alteri substās. sicut cū dicitur malum. r intelligitur aliquid esse maluz. Et hoc modo accipiēdo non valet. Malicia est. ergo est ens. Ad illud qd̄ obijct̄ q̄ pura priuatio non intendit̄ nec remittit̄. Dicenduz q̄ si dicat̄ pura priuatio. hoc est priuatio nihil ponens nec in re eto nec in obliquo. hoc modo verum est dicere q̄ nō recipit̄ ma gis r minus. sicut cōm̄era nihil est. r b̄rcoeruz nihil est. nec est vñū magis nihil q̄ reliquum. Alio mō pura priuatio dicitur qz nihil ponit̄ in recto. ponit̄ tñ in obliquo. r hoc mō malicia pri uatio possit̄ dici. sed de hac nō est vez q̄ nō recipiat̄ magis r mi nus. p̄t̄ em̄ magis r min⁹ recipere rōne eiusentis qd̄ respicit̄ q̄ si in obliquo. Quū d̄ maior priuatio. in qua est maior boni corru ptio. r in qua min⁹ de bono relinquif. minor vō in qua min⁹ de bono corrupit̄ r plus relinquif. Et sic p̄ qz ex hoc nō sequit̄ q̄ pctm̄ abstractue loquendo sit aliqua positio. Ad illud qd̄ obijct̄ q̄ esse ordinatū presupponit̄ esse. dōm q̄ verū est i bis q̄ per se ordinant̄. ordinatū p̄supponit̄ esse. in his autē que ordi nantur p̄ accidēs nō presupponit̄ esse in se. sed rōe illius in quo vel p̄ qd̄ ordinat̄. Et hoc modo maluz d̄ ordinari. non qz sit in se ordinatū cum sit priuatio modi. sp̄ei. r ordinis. sed qz ordina bilitatem habet in pena rōne ipsius punibilis. hoc autē melius determinatum est li. iij. di. xlvj. Ad illud qd̄ obijct̄ q̄ si pec carum nihil est. q̄ deus punit̄ boiem pro nihilo. dōm q̄ sicut p̄ tactum est. r si peccatum nihil sit in recto. nihilominus tamē in obliquo est alicuius entis vt oppositi. r alicuius vt subiecti cir ca quod relinquif debitum respectu boni priuati. Dico igitur.

q̄ peccatum est meritum pene. non solum ratione priuationis. sed etiam ratōe debiti relicti r boni priuati vnde non est bono dignus puniri solum quia bono caret. sed qz caret r debet bas bere. Et licet carentia illa nihil sit. debitum tamen habendi ali quid est. r ideo ex hoc non sequitur q̄ deus punit̄ boniū p̄o

Monit̄ pcti notifica ti ones. qd̄ sit peccatum.

Distin. rrrv.

De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

Distin. rrrv. De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

Distin. rrrv. De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

Distin. rrrv. De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

Distin. rrrv. De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

Distin. rrrv. De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

Distin. rrrv. De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

Distin. rrrv. De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

Distin. rrrv. De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

Distin. rrrv. De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

Distin. rrrv. De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

Distin. rrrv. De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

Distin. rrrv. De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

Distin. rrrv. De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

Distin. rrrv. De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

Distin. rrrv. De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

Distin. rrrv. De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

Distin. rrrv. De peccato actuali fm̄ ei⁹ quidditatē. et diffinit̄

radice bz amore malū. r ideo quāvis in pctō omīssiois sit pūa
tio alicuius actus principalis. tñ illa pūatio ortū bz ex amore
alicui boni cōmuta bitis. qd pz. qz aliqs nō vult ad mutatinas
surgere. qz vult in lecto quiescere. ideo pctm omīssionis cadit
sub hoc membro qd dicitur concupitum.

C Peccatū est voluntas
retinendi vī assequēdi qd
iusticia vetat. Contra. ali
qd em est pctm in quo ali
qs. nec vult aliqd retinere
nec aliquid assequi. immo
potius intendit destruere
sicut est in ira r odio r ius
dia. Item velle assequi qd
iusticia vetat vel retinere.
hoc est auaricie vel rapine
ergo omne peccatum erit
rapina. Est igitur qstio cū
pctā ita bñ sint 3 alias vī
rutes sicut 3 iusticias. qre
magis diffinit pctm p op
positū ad iusticias qz p op
positū ad virtutes alias.

Imbro.

C Rñ. ddm qz Augu. diffi
nit pctm p illud qz ē radix
ois mali. hoc autē est amor
libidinosus. r qm ois amor
libidinosus vel est rei ba
bite vel habēde. r hoc pter
ordinē r regulā legis eter
ne ideo dicit qz pctm ē volū
tas assequēdi vel recipien
di qd iusticia vetat ita qz
describit amorē inordinas
r um qz est radix ois pcti. r
pid ad qd est. r p id 3 qd ē
qd ergo obf de ira r odio
ddm qz si sit detestatio cō
sequens. est tñ ibi detesta
tio antecedens. r ppterea
pntef sub hac assignatio
ne. Ad illud qd obijciunt qz
tūc oē pctm erit rapina. di
cendū qz assecutio ibi stat
nō solūmō p cupiditate re
rum terrenarū imo etiā cu
sustinet appetibilis. iustis
cia vero nō tñ ibi stat p
ut est cardinalis virt. sed
prou est virt generalis que oēs virtutes cōplectitur. r qz oia
vicia opponuntur.

C In vtraq assignatione de actuali pctō agit r mortali r nō
veniali. Lōtra. vī. qz male fiat assignatio pcti. si em recta descri
ptio r assignatio debeat cōuenire oī descripto. r p dicit diffini
tōis nō pueniāt oī pctō. ergo nō recte assignant. Si tu dicas
qz pctm nō dicit de eis vniuoce s; equiuoce. Lōtra. qz pueniūt
in cā r effectu bñt vniuoationē. sed oē genus pcti ortuz habet
ex pctō ade tam originale qz actuale qz etiā veniale. oia etiā ge
nera pctōrum in hoc cōueniunt qz reddunt aīam dignam pena
r pūant ea aliquo bono qd est iusticia vel ad iusticiam ordina
tum. ergo videt qz de eis vniuoce dicat peccatū. r si hoc. ergo
vī qz vna debeat rō cōis assignari de pctō put dī de bisoibus
gnibus. Est igitur questio vtrū cōtingat vñā cōem rōnem assi
gnari omni generi pcti. s; est querere vtrū peccatū de cōdicat
vniuoce. Et si tu dicas qz sic. In 3iū est. qz qz vniuoant in ali
quo bñt proportione. sed mortalis r venialis nulla est pportio
ergo nec vniuoatio. **C** Item videtur falsum dicere cū dicit qz
predicte assignationes non conueniant peccato veniali. venias
le em peccatum est dictum vel factum vel concupitum cōtra le
gem dei. sicut dicit Rom. vij. super illud. Non cōcupisces. glo.
Bona. est lex que dum concupiscentiam prohibet. omnia mala
prohibet. ergo venialia prohibentur a lege dei. sunt igitur con
tra legem dei. ergo predicta ratio conuenit veniali.

C Rñ. ddm qz peccatum prout dī de originali. actuali mortali r
veniali. nec dicitur omnino vniuoce nec dicitur omnino equi
uoce. sed quasi medio modo. s; analogice. Ratio em culpabil
itatis primo r principaliter reperitur in peccato actuali. mort
tali. r consequenter in originali. r postremo i veniali. r ideo no
tificationes que dantur de

luntatē r actus. alij neutrum
dicētes oēs act? eē bonos a
deo r ex deo autore eē. Na
lum autē nihil est vt ait augu.
super Job. j. **D**ia p ipm scā
sunt. r sine ipō factū est nihil
i. pctm qd nihil est. r nihil fi
unt hoies cū peccāt. Supra
etiā dixit aug. qz malū est pū
uatio boni. vel corruptio bo
ni. qz ē in li. lxxxiij. q. ait. Sū
mū malū nullum modū bz. ca
ret enis oī bono. **A**t modus
aliqd boni ē nō igit ē qz nul
la specie pntef. totumqz hoc
nomē mali d; speciei pūatōe
reperitū est. Item in dogma
tibus ecclesiasticis dicit ma
lum vel maliciā nō esse a deo
creatā sed a diabolo inuentā
qui r ipse bonus creatus est
Idem etiā in lib. contra ma
nicheos qd sit peccatū osten
dit dices. Peccare quid ali
ud est nisi in veritatis prece
ptis vel in ipsa veritate erra
re. **Q**d si nō volūtatē faciūt.
peccatores iniuste iudicātur
Quid ergo i hac tāta varie
tate tenendū est qd dicendū.
C Vera snia de peccato
proponitur.

C Sane dici potest r libere
tradi d; pctm esse actū malū
interiore r exteriorē. scilicet

ergo omne peccatū est pūaricatio legis r. Itē sicut obediē
tia distinguit ab alijs virtutibus ita r inobediētia ab alijs vī
cīs. ergo male diffinit omne peccatū p inobediētia. Item ita
peccat qz non obedit plato sicut qui nō obedit deo. ergo nō tñ
est peccatū inobediētia celestiu pceptoz. sed etiā terrenoz.
C Rñ. ddm qz lex aliqñ accipit stricte pro lege scripta vī data.
Aliqñ large prout cōprehēdit legē nature. r legē scripture. r le
gem grē. Et in p dicit notificatione lex accipit large. **C** Ad ill
lud qd obf de obediētia. ddm qz obediētia dupl; accipit. Uno
mō prout dicit obseruantia mandatorū dei. r sic est cōis oibus
virtutib;. Alio mō prout spāliter p dicit rōnē pcepti. r sic est
virt? diuisa ab alijs. qz potissime bz vsū suū in bis qz ideo sunt
bona qz pcepta. Et sic obediētia dupl; accipit. s; large r stric
te. r in p dicit notificatione accipit large. **C** Ad illud qd obf
de obediētia prelati. ddm qz totuz pendet ex mandato dei. qz
deus mandat qz obediatur homini.

C Non consistente autē pctō r. virtus fortasse nō esset. **A**ides
tur falsum dicere. qz si non esset culpa purior esset caritas. ers
go virtus perfectior r verior. Si tu dicas qz hoc non asserit. sed
sub dubitatione dicit. **C** Contra. Ita falsum dicit qui certū pro
ponit vt dubium. sicut qui dubiū asserit vt certū. **C** Rñ. ddm qz
in illo vcrbo non ponit nec significat virtus nō esse. nō exite
malicia. s; hoc significat qz nō ita apparet sicut nūc apparet
r ideo dicit fortasse non esset. i. nō cognosceretur ita esse.

tificationes que dantur de
pctō simpliciter potissime
referuntur ad peccatū ac
tuale mortale qd est pecca
tum simplr. Et per hoc pū
responsio ad illa qz obijciun
tur. Nam ex hoc qz illa tria
genera peccatorum conue
niunt in cā r in effectu. non
concluditur qz peccatū dīs
caf de eis vniuoce sed ana
logice. qz in bis non cōmū
nicat equaliter. sed fm pū
r posterius. Et ideo cum qz
ritur vtrum possit vna com
munis ratio assignari. dicē
dum qz potest vna assignas
ri ratio que conueniat eis
fm prius r posterius r ita
fm communitatem analog
gie. vtpote si dicatur qz pec
catum est merituz. pene vī
pūatio boni. **C** Ad illud
ergo quod obijciunt qz nul
la est proportio. dicendum
qz r si nulla est pportio qz
tum ad commensurationez
quātitatē demeriti. est ta
men proportio inter venias
le r mortale fm consimiles
comparationem r ad origi
nem r ad effectum confes
quentem.

Maluz
nihil est
Job. i.

C Quid est peccatum nī
si legis diuine pūaricatio.
r celestium inobediētia p
ceptoz. Videtur qz bec ra
tio Ambro. non conueniat
omni peccato. **Q**uedā em
vt dicit Aug. sunt mala qz
prohibita quedam prohibē
ta qz mala. s; si nulla effe
lex. nec aliqua pcepta da
ta. ad huc essent pctā. non

malā cogitationem et locutionem et operationē. Nec pue tamen in voluntate consistit peccatū ex qua tāq arboze mala pcedūt opa mala tanq fructū mali. Qui dam autē diligēter attendētes verba Aug. quib supra et in alijs scripture locis vtrif. nō indocte tradit volūta tē malā et actus malos inquantū sunt. vel inquantū actū sunt. bona esse inquantū vero mali sunt. pctā esse. q volūtatē et actū quēcunq bonā dei naturā esse dicunt. in quantū actū est. vel volūtas. et ex deo auctore esse. inquantū vero inordinate et cōtra legē dei sit et sine debito caret. pctā est. et ita inq̄tum peccatū nihil est. Nulla enī substantia est. nulla natura est.

Autōritatibus sanctorū confirmat voluntates et actus oēs esse bona inquantum sunt.

Quasi voluntas oīs et actio bonū sit inquantū est. ex eo probāt qd ait Aug. i. li. lxxxiij. q. De boni tantū mō cā est. quo circa mali auctō nō est. qz oīm q sunt auctō est. q inq̄tū sunt intantū bona sunt. Idē probās nihil casu fieri i mūdo ait in eodē. Quicqd casu fit. temere fit. qēqd temere fit nō sit dei puidētia. Si g casu aliqua sūt in mūdo. nō puidētia vniuersus mūdo admīnistrat. Si nō puidētia vniuersus mūd? admīnistrat. aliq natura vel substātia est q ad opus puidētie nō p̄tinet. Omne autē qd est inquantū est bonū est. Summus est em̄ illud bonū cui? p̄cipatione sunt cetera bona. et omne qd mutabile est. nō p̄ se. sed boni illi? p̄cipatiōe inq̄tū est bonū est. qd diuinā etiā puidētiā vocamus. Nihil g casu fit in mūdo. His testimonijs innituntur ad ostēdēdū oē qd est inquantū est. bonū esse. Uñ idēz Aug. in. i. li. de doc. xp̄ia. ait. Ille summe ac primit? est. q oīno incommutabilis est et cetera q sunt. nisi ab illo esse nō p̄t. et intū bona sunt. inquantum acceperūt vt sunt.

Ex p̄dictis colligit atqz inferit qz si mala volūtas et mala actio est. inquantū est. bona est. Sed q̄s est q diffiretur et malā volūtatē esse malā actionē. Mala g volūtas siue actio inquantū est. bonū est. et inquantū volūtas est vel actio. bonū s̄t est. sed ex vicio mala est. qd viciū a deo nō est. neqz aliqd est. Qd Aug. notasse v̄ in lib. lxxxiij. q. dicēs. Viciū est volūtas quo est hō deterior.

De vicio volūtatē

qd viciū lōge abest a volūtatē dei. vt rō docet. Ex b lo eo probāt volūtatē inquantū viciosa ē. nō esse a deo. et inquantū viciosa est. pctā est. Et pctā ē (vt aūt) inquantū nō h̄z ordinē nec finē debitū. Ita et actio inquantū ex malo procedit. et ordinē nō h̄z. et ad malū tendit. Item et aliter probāt oēm actū interiorē vel exteriorē inquantū est esse bonū. qz nō esset act? mal? nisi esset res bona. qz nō est aliq res mala nisi eadē res bona sit. Uñ Aug. in encbi. Dis natura bonuz est. nec res aliq mala esset. si res bona ipsa q mala est. natura nō esset. Nō ergo pōt esse malū nisi eēt aliqd bonū. Qd cū dici videat? absurdē cōnerio tamē ratiocinatōis nos cōpellit hoc dicere

Aug. in encbi.

Ex p̄missis testimonijs asserit oēs actus inquantū sunt. esse res bonas. nec aliqd esse malū. i. pctā nisi idē quo qz fm aliqd bonū sit. et oīm q sunt inquantū sunt deī auctōrē predicāt. et eius voluntate oīa esse quecūqz sunt que inquantum sunt nature sunt.

Summas p̄dico ruz per stringit

Oritur primum dubium ex hac positione q omnia que sunt bona sunt.

Quibus opponit. Si oīa q sunt inquantū sunt. bona sunt et nature sunt. g adulteriū et homicidiū et filia inquantū sunt bona sunt. et nature sunt. et deo volēte sūt.

Qd si est tūc illi q faciūt illa bona agūt. qd penit? absurdū est. His vero sic illi rōdēt Dicit equidē adulteriū homicidiū et h̄mōi n̄ simplr act? denotare. s̄z actū vicia. Ac tūsqz ipos adulteriū et homicidij iquātū sunt vel iquātuz act? sūt a deo eē. et bonas naturas eē. s̄z nō inquantū adulteriū et homicidiū sūt. Et iō nō seq̄ dicit. si act? q homicidia et adulteria sūt a deo sūt q homicidia et adulteria a deo sūt.

Itē aliter eis opponit Si aliqd nō ē malū qd nō sit natura v̄ res bōa. quō g pctā sunt. nō credere in deū nō ire ad eccliam. et h̄mōi cū ista nō sunt nature. imo oīno nō sūt.

Nō est em̄ aliqd vel res aliq nō ire ad ecclaz. vel nō credē et h̄mōi. Ad qd dicit? h̄s atqz h̄mōi dicitōib? q vident? p̄uationes simplr notare et nihil ponere. qz p negationē dicit? vere aliq poni. actusqz p eas significari. Nō credere em̄ i r̄p̄z incredulitatē dicit et noīe incredulitatē malū mētis actū significari. Ita et cū d̄mōi ire ad eccliam malū est. nō eētis p̄tēpt? significat. i. voluntas mala vel ppositū h̄ est em̄ declinare a bono. et iō malū ē sic ecōuerso decliare a malo bonū ē. Sicut g decliatō a malo aliqd pōt. i. volūtatē et ppositū vitadi malū (Nō em̄ p̄t esse bonū qd oīno nihil ē) ita declinatō a bono qd ē. si significat. i. volūtatē et ppositū mali. Et s̄m̄b vera ē et ḡnialis illa pcti mortalis descriptio quā supra posuit Aug.

Oris scdm dubium ex hac positione. q peccatus est corruptio boni.

Pōt etiā qri ab eis dē. cū pctā sit (vt supra dictū ē) p̄uatio v̄ corruptio bōi. et oīs act? mal? sit pctā vtrū sit p̄uatio vel corruptio boni inquantū pctā est vel nō. Si ei inquantū pctā est. corruptio boni est cū corruptio vel p̄uatio boni pena sit bōi. iquātuz g pctā est. pena est. Qd si est. tūc inquantū pctā ē. bonū esse v̄ et a deo eē. Si autē nō inquantū pctā est corru-

Pōt etiam queri ab eis dē. cum peccatum et. Queritur si p̄uatio et p̄uatio positio opponuntur et peccatum recte diffinitum est supra. peccatum est dictus vel factum et. et ego male diffinitur per p̄uationes. Juxta hoc queritur cum vnus rei vna sit diffinitio vnde est hoc peccatū ita multipliciter et varie diffinitur a sanctis. Querit etiam p̄ncipio quid ille diffinitiones distinguatur.

Responsio. Dicendum q de peccato est loqui formaliter. et est loqui materialiter scilicet ratione substrati. Et quia formaliter loquendo p̄uatio est. materialiter vero loquendo substat sibi actus. ideo aliquando diffinitur per p̄uationem. aliquando per positionem. quia quædam sunt formales diffinitiones. quedam materiales. Et vtroqz modo multipliciter. Si enim consideramus peccatum secundum q dicit p̄uacionem. hoc potest esse tripliciter. aut inquantum dicit recessum a bono. aut inquantum dicit recessum a rectitudine nature. aut inquantum dicit simpliciter recessum ab omni boni complemento et perfectione.

Primo modo sumitur diffinitio triplex ab Augustino. que omnes idem circumloquitur diuersis modis. quarum prima sumitur in libro de ciuitate dei. et est bec. Peccatum est absentia boni ubi debet esse.

Secunda de libro de vera religione. Peccatum non est appetitio naturarū materialium. sed desertio meliorum. Tertia de lib. de natura boni. Peccatū est corruptio modi. speciei. et ordinis. Secundo modo seip̄ prout peccatus dicit recessum a rectitudine nature inueniuntur tres diffinitiones que idem circumloquuntur. quamuis aliter et aliter. que est. Peccatum est ab eo quod est secundum naturam in id quod est peccatum naturam auctoris. Alia est h̄m̄f. Peccatū est carentia debite iusticie. Tertia est Aug. Peccatū est defectus quidam a luce veritatis naturā non perimens. sed obscurās. Tercio vero modo v̄s put dicit recessus ab omni

Oppositio

ab ois boni plemento r pfectioe. sic reperit triplex diffinitio que differunt solo dicendi mo quaru pria sumit ab Aug. in li. de li. arb. Quid est auersio a bono icomutabili. Altera vero ab eodem in li. de vera relig. Peccatu est carere bonis icomutabilibus quib' fruendu est. Tertia sumit ab eodem Aug. Peccatus est tenebra itelligibilis. h

sunt viginti. D intelligentiam bulus partis in qua inquiritur quid sit peccatum. cum peccatum sit priuatio mas gis q' positio. est hic questio de corruptione boni. que habet fieri per peccatum. Et circa hoc duo q's

em dictu est inquantu pri uat a visione lucis eterne. De ois sunt notificatioes pcti q's formales. Sunt r alie notificatioes q' pcer nunt actum substratus. Et iste variantur fm triplices p'siderationes pcti qua ba bet sub hac ratioe. Aut vs ad eum que offendit. aut ad virtute qua excludit aut ad bonu vt nunc qd p'cedit. Si in comparatioe ad deu que offendit sic est tri plex. quarum vna accipit ab Aug. in li. p'tra manich. Pctm est in preceptis veri tatis vel in ipsa veritate. errare Alia ab Ambrosio in li. de paradiso. Peccatu est p'uaricatio legis diuine r celestiu inobediencia p' ceptorum. Tertia ab eodem Aug. r habet in lra. Pctm est dictu vel factum vel co cupitum p' legē dei. Secdo modo scz p'paratione ad virtute qua excludit sic re peritur triplex diffinitio. quaru vna sumpta est a ba filio. Pctm e dispositio aie p'rarie se b'is ad virtute. Secda ab Aug. in li. de dua bus animabus. Peccatus est voluntas recipendi v'l assequendi qd iusticia ves tat. ibi enim accipit iusticia g'nalr put oem virtute tunc p'p'ccatur. Tertia ab eodem Aug. in li. de vera religione. Peccatus est ap petere que rps cōtempnit. Pctm vel p'ccare que rps ap petit. Naz rps fuit omnis virtutis speculum r excm plar. Tertio modo scz p' p'parationem ad bonu qd p'cedit. similit' inuenit triplex assignatio. re p'ueni ens lz differat modo dis cendi quaz vna est ab Au gu. in li. de ciui. dei. Pctm est male vri bono. Secun da vero in li. de tri. Pctm est vri fruendis r frui vtes dis r s'it i li. xxxij. q. Ter tia est eiusdē Aug. in li. de arb. Pctm est sp'cto incō mutabili bono rebus mu tabilib' adberere. Fortaf sis autem alie notificatio nes ab istis. xvij. poterūt reperiri. Nam due alie sūt que vident circūloqui pec catum fm vtrāq' acceptio nem. vt est illa. Peccatum est actus incidens ex defectu boni. Et illa. Peccatum est p'ene eterne meritum. Et sic in vniuerso

prio est. querit' g' fm qd cor ruptio sit. Si em corruptio e r nō inq'tū peccatū est. cū nō sit nisi bonum. p'ter q' in eo q' pctm est. g' inq'tū bonū ē. cor ruptio vel priuatio boni est. Ad qd et ipi dicūt actū ma li nō inq'tū est. neq' inq'tum bonū est eē priuatioe vel cor ruptionē boni. sz inq'tū pctm est. nō tñ inq'tū pctm est pe na est vel aliqd qd a deo fit. Et enim ex verbis p'missis Aug. colligit' pctm d' corru ptio vel priuatio actiue non passiue. Nā ideo maliv' pec catū dicitur corruptio boni qz natura bonā q'licunqz pri uat bono. Nā si nō priuat ali quo bono. nō nocet vt supra Aug. ait. Nocet aut. adimit' g' bonū. Non aut nocet nisi inq'tū est. g' inq'tuz pctm est priuat bono. Itaqz inq'tum peccatū est. priuatio v'l corru ptio boni est. Sz cū ubi sit inq'tū peccatū est quomodo pōt bonū corrūpere vel adū mere. Aug. te b' docet in li. d' natura boni dices. Abstine re a cibo non est aliqua s'ba. tñ s'ba corpus si oino abstinea tur a cibo languescit r frangi tur. Sic non est s'ba pctm eo tñ natura anime corrūpitur. Pctm nō id est culpa. p' prie aie corruptio ē. Si aut querit' in quo possit corrūpi aia. In pabola illi' q' icidit i latrones q' eū vulnerauerūt r spoliauerūt clarescit. Inci dit em hō i latrōes. qñ p' pec catū i p'tatē diaboli tradit. r tñc p' pctm expoliat' gratuis tis bonis. i. virtutib'. r in na turalib' bonis vulnerat. que sunt rō r intellect'. memoriaz ingeniu. r h'mōi q' p' pctm ob tenebrant' r viciat'. Per pec catū et priuat' illo bono cui' p'icipatioe cetera bona sunt quo tāto magis priuat' q'to mag' se ab eo elogat. Ab

eo aut se elongat hō p' pecca tū nō loci distantia. qz vbiqz tot' r p'ns est oib'. r oia i ip so sunt. vt ait aug. in lib. lxxx ij. q. r ipe loc' nō est. Locus tñ dei abusuē d' tēplū dei nō q' eo p'tineat. sz q' ei p'ns sit r ihabitās. id aut aia mūda i telligit'. Per peccatus ergo nō fm locum aliq's lōge fit a deo. sz in eo lōge fit q' ab ei' similitudine recedit. r tātō lō gius quanto fit dissimilior. Illa aut vt ait aug. in li. lxxx ij. q. q' p'icipatioe filia sumit deo. recipiūt dissimilitudine At ipa similitudo nullo mō ex aliq' pte pōt esse dissilis. Cū sit vt cū similitudo p'ns filii' sit ex nulla pte p'ri possit esse dis silis. cui' p'icipatioe filia sūt quecūqz deo filia sunt. r illa p'nt recipe dissimilitudinē. Nā h' est aut qd hōies a deo deo dissilem faciat queadmoduz pctm. Cū aut pctm sit priua tio vel corruptio boni q' est i aia. est etiā priuatio v'l corru ptio boni cor'pis. sicut cor'p' hōis priuauit b'nficio illius imortalitat' r impassibilitatis quam habuit ante peccatus. Dicit' tertiu' dubiu' ex hac positioe q' corruptio bo ni est pena. Querit' aut solet vtz r pe na sit priuatio vel corruptio boni. Ad qd facile r'nderi p'te si p'dicta ad memoriā reuocē tur. Diximus em supra pri uationē v'l corruptionē boni accipi actiue vel passiue. i. fm efficiētā vel effectū. Ideoqz priuatio vel corruptio boni d' r peccatū r pena. sed pec catū fm efficiētā qz priuat. r corrūpit bonum. Pena au tem fm effectuz id est fm pas sionem que est effectus pecca ti. Aliud est em culpa. aliud pena. Alteruz est dei. i. pena. Alterum dyaboli vel hominis est. i. culpa.

bonum habeat per peccas tum corrupti. Secudo ve ro queritur de mō corrup pendī. Circa primum ques runtur tria. Primo querit' ur vtrū a pctō sit boni cor ruptio. Secundo queritur vtrū peccatū sit ipsa corru ptio passio. Tertio q'rit' vtrum peccatus in quantū corrumpit bonum p'rarie tur bono increato.

Questio. i.

Utrum peccatum aliquo d bonum habeat corrūpere Et q' sic videt' Aug. in eni cbi. Quid est aliud qd dis citur malum nisi priuatio boni. bonum enim minus malum est. cuz ergo culpa committitur. ibi necessario aliqd bonū priuat. sed non est dare q' priuet per aliud q' per culpam. ergo necesse est ponere q' peccatus beat bonū priuare. r priuando corrūpere. Et hoc Aug. in sinuat expressi' paulo post cū subiungit. Ideo maluz corrūptio est nature. qz cā qualicunqz priuat bono.

Item hoc ipsum ostendit Aug. quod nullo bono priuat. non nocet. q' qd nos cet. aliquo bono priuat. sz malū nocet. b' manifestum est. ergo aliqd bonum adū mit. r aliquo bono priuat. sed qd priuat r adimit' bos num illud corrūpit. g' r.

Item sicut se hnt vicia cor'porū ad cor'pora. sic vicia aiarū ad aias sed vicia cor'porū ledūt r aliquo mo do corrumpunt cor'pora. er go vicia animaz aliqd cor rumpunt circa ipsam aiaz mam. talia autē vicia sunt pctā. ergo r. Item quan do quis peccat. aut perdit aliquid boni aut n'bu. Si nihil ergo ita bon' est post sicut ante. ergo ita bonus est qui peccat sicut ille qui non peccat. ergo ita debet placere deo vnus sicut al ter qd est manifeste falsuz Restat igit' q' aliqd boni p'dit. sed illud bonū qd p'dit corrumpit. g' est alicus ius boni corrūptuum.

Sed p'tra hoc arguitur sic primo auctoritate Aug. q' dicit q' peccatū est corru

ptio modi spēt r ordinis. sz corruptiois nō est corrūpere. nā si corruptio corrūperet. pari rōe r alia corruptio. r sic in infinitū

Et iterum actionis non est agere, ergo videtur quod si peccati sit corruptio eius non sit corrumpere. Item si peccati corrumpit, aut ratione boni substrati, aut ratione defectus. Ratione boni substrati non, quia cum corrumpit bonum sit malum, bonum in quantum bonum esset causa mali quod est falsum. Si ratione defectus, contra corrumpit est agere sed nullus defectus est principii actus, ergo peccati ratione defectus non corrumpit. Item si corrumpit, aut corrumpit peccatam, aut aliam. Aliam non constat, quia multa sunt peccata que non fiunt in aliam. Si corrumpit peccatam, sed contra, nihil corrumpit seipsum, et nihil secundum idem naturam est esse agens et patiens. Et iterum, nullum malum pene corrumpit punientem, ergo videtur quod malum culpe non corrumpat peccatam, nec aliquem alium, ergo etc. Item si corrumpit, aut ex parte carnis, aut ex parte anime. Ex parte carnis non, quia multa sunt peccata que conferunt ad regimen sanitatis corporalis et ad oblectationem carnis. Si ex parte anime. Sed anima est immortalis, ergo in ea nulla cadit corruptio. Nam si corruptio in ea cade-ret, impossibile esset ipsam esse perpetuam. Item si corrumpit aut corrumpit quantum ad substantiam, aut quantum ad potentias, aut quantum ad actum. Quantum ad substantiam non, hoc constat. Quantum ad potentias non, videtur, quia potentie sunt incorruptibiles sicut et substantia. Preterea, nec intendunt nec remittunt, nec habent minor potentiam voluntatis post culpam quam ante culpam. Quantum ad actum non videtur, quia peccati subternit sibi actum, et supponit, et nihil corrumpit illud sine quo esse non potest, et per quod egreditur in esse, ergo peccati non corrumpit quantum ad actum, nec quantum ad potentias videtur esse ergo etc. Item si peccati corrumpit aliquid bonum aut ergo corrumpit bonum nature, aut bonum gratie. Non bonum nature, quia ei non opponitur, et videtur Dionysius. Nihil existit corrumpitur in eo quod est essentia vel natura. Si igitur corrumpit bonum gratie ergo nullus potest peccare nisi bonum gratiam, quia bonum non corrumpitur nisi in eo in quo est sed hoc est falsum, quia peccatores peccare possunt, ergo etc. Est igitur questio quod bonum est illud quod habet in nobis peccati corrumpere. Responsum dicitur quod absque dubio sicut Augustinus in pluribus locis dicit, peccati corrumpit et aliquid bonum privatur. Cum enim per peccatum fiat anime deformatio et obscuratio, nec possit intelligi aliquid deformari vel obscurari sine amissione alicuius luminis et pulchritudinis, necesse est intelligi per peccatum aliquid in nobis bonum corrumpi. Ad quod intelligendum notandum est quod peccatum non est qualiscunque privatio, nec cuiuscunque boni, nec in quacunque creatura repta, sed peccatum siue culpa privatio est iusticie. Iusticia autem videtur dicitur Anselmus, est rectitudo voluntatis. Voluntas autem est in sola rationali creatura, ac per hoc et iusticia et sicut iusticia est voluntatis rectitudo, sic culpa que iniusticia est, est voluntatis obliquatio. Sicut igitur per obliquationem fit declinatio a rectitudine, et quedam rectitudinis exterminatio, sic in culpe commissio fit in anima quedam rectitudinis ademptio siue corruptio. Et est attendendum quod cum ad rectitudinem voluntatis tria concurrunt, scilicet ipsa potentia rectitudinabilis, et ipse habitus rectitudinis, et ipsa habilitas media peccatum non corrumpit ipsas potentiam secundum potentiam est, nec simpliciter, nec secundum quid ipsum vero habitum rectitudinis simpliciter tollit. Ipsam vero habilitatem media quodammodo corrumpit, et quodammodo relinquit, ergo potentiam nec diminuit, nec auferit iusticia simpliciter tollit, habilitatem vero media diminuit, dum bonum per peccatum minus et minus redditur ad rectitudinem iusticie habitus, secundum quod linea que magis et magis curvat minus est habitus ad dispositionem rectitudinis. Concedendum est igitur sicut rationes ostendunt quod malum culpe habet bonum corrumpere. Ad illud vero quod obijciunt quod privationis non est privare, nec corruptio corrumpit, dicendum quod quantumvis actus non habeat generare alium actum, tamen habitus habet generare actus, et ideo malum culpe potest esse corruptio et deordinatio existens in actu potest esse causa deordinacionis voluntatis secundum habitum, et ideo peccatum siue malum culpe dicitur corrumpere, cum actus inordinatus voluntatem reddit inhabilem, nec sequitur ex hoc quod actio sit ex actio, sed quod deordinatio in habitu sit ex deordinacione in actu. Ad illud quod dicitur, videtur, quod malum corrumpat ratione boni substrati, vel ratione defectus, dicendum quod corrumpere duo dicitur, scilicet agere et deficere. Nam corruptio est actio cum defectu. Dico igitur quod malum culpe habet corrumpere ita quod ratione boni substrati est ratio agendi, ratione vero defectus est ratio deficiendi. Illud per voluntas cum de peccato corrumpit se, quod de seipsum movet deordinate, reddit se inordinatam et ad bonum minus habitile, nec potest se deordinare nisi

volendo et seipsam movendo. Et quod dico se mouere dico aliquid bonum substratum. Quod autem dico inordinatum, dico defectum. Et dicitur satis congruum exemplum ponit Augustinus, et magister recitat in littera quod malicia corrumpit sicut abstinentia corrumpit. Ad corruptiones autem abstinentie et concurrunt vis naturalis consumptiva, et defectus alimentum, et ita actio cum defectu. Sicut in proposito intelligitur deus est. Ad illud quod dicitur, aut peccata corrumpit se aut alter, dicitur quod corrumpit se, quod vero subiungit quod nihil corrumpit seipsum. Dicitur quod verum est si agat secundum operationem nature sue debitam, culpa autem non fit secundum ordinem nature, sed per naturam. Et si obijciatur quod nihil est agens et patiens secundum idem, dicitur quod istud falsum est in his potentibus que per seipsum reflectunt. Nam sicut dicit Anselmus, voluntas est instrumentum seipsum movens, et cum deordinate seipsum movet se ledit et sibi ipsi nocentem infert pro eo quod vel recto ordine se privatur, vel per inordinate se elongat. Ad illud quod dicitur, aut peccati corrumpit rationem carnis aut anime, dicitur quod principaliter rationem anime. Nam si peccati aliquid corrumpat rationem carnis, hoc accidit, sicut superfluitas coitum, vel cibi, vel potus, nocet corpori. In anima autem peccati semper aliqua corruptione facit non secundum substantiam secundum quam est immortalis et incorruptibilis, sed secundum rectitudinem et habilitatem ad ipsam secundum quam anima est variabilis, et videtur in eodem statu permanet, sicut per experientiam quod dicitur sumus in hac miseria. Ad illud quod dicitur, videtur corrumpat quantum ad substantiam aut quantum ad potentiam, aut quantum ad actum, dicendum quod malum culpe corrumpit quantum ad actum, non simpliciter, sed in quantum ad actum est inordinabilis in fine, non enim culpa privatur ipsum actum, sed privatur ordinem actus in fine. Et per hoc etiam modum dico quod non corrumpit potentiam sed habilitatem siue ordinabilitatem per quam ordinatur ad suum complementum. Obiectio autem illa currit ac si diminueret potentias sub ratione potentie et actum sub ratione actus, et ideo per illud. Ad illud quod dicitur, videtur corrumpat bonum gratie vel nature, dicendum quod proprie loquendo et generaliter malum culpe est privatio habitus iusticie in bonum nature et bonum gratie, quod quodammodo tenet medium inter bonum gratie et bonum nature. Et ratione est quod ad bonum gratie ordinat attenditur penes ipsam bonum et malum motus ratione vero est quod naturalis est, non tamen debet esse in iustis sed etiam in peccatoribus, et ideo peccati siue fiat ab aliquo qui habet iusticiam, siue fiat a peccatore, semper invenit aliquid quod privatur et corrumpat.

Questio. ij. An peccati sit ipsa corruptio passio esse sicut dicit ipse Anselmus, non est aliud quod absentia vel carceris iusticie ubi debet esse, sed privatio iusticie passiva non est aliud quod carceris debite iusticie, et essentialiter loquendo culpa est corruptio passio est passio. Item Augustinus, i. p. 1. Justitiam dicitur sic esse, ut ois mori inordinat? pena sibi sit, sed mori inordinat? est culpa, pena autem motus inordinati non est nisi corruptio passiva qua homo incurrit ex illa inordinacione, ergo peccatum est ipsa privatio passio sicut maliter loquendo. Item omnes actiones anime passiones sunt sicut vult philosophus, ergo omnis inordinata actio anime est inordinata passio, sed quod est inordinatum est culpa, ergo illa passio siue corruptio inordinata, est culpa. Item cum anima deformat seipsum, ipsa deformitas qua anima deformat remanet in ea et culpa similis ter. Aut ergo illa deformitas est culpa, aut aliquid aliud, et constat quod culpa que remanet in anima non est aliud quod ipsa deformitas que anima deformat facta est, ergo videtur quod peccatum sit ipsa corruptio passio. Item corruptio passio in qua est privatio modi speciei et ordinis aut est culpa, aut est pena. Si pena ergo talis privatio videtur quod sit a deo, ergo deus reddit animam deformem et iusticia privatam, quod propheta est dicere, Restat igitur quod sit culpa. Sed contra Augustinus, de lib. ar. Culpa est malum quod facimus et pena malum quod patimur, si ergo corruptio passio est malum quod patimur, videtur quod non sit culpa sed pena. Item Augustinus, Malum culpe est affectio voluntaria, Malum vero pene est affectio involuntaria, quod nemo vult corrumpi nec deformari, ergo videtur quod non sit culpa sed pena. Item magister in littera, peccatum dicitur privatio actus non passio nam ideo malum vel peccatum dicitur corruptio, quia natura que bono privatur. Item hoc videtur ratione, Omnis pena est iniusta et laudabilis, sed omnis corruptio passio est pena, cum damnum nocet et puniat ipsum qui corrumpitur, ergo omnis corruptio passio est iniusta et laudabilis, sed nulla culpa est iniusta et laudabilis, ergo nulla culpa est corruptio passio dicitur, sicut per philosophum est. Item est causa et effectus essentialiter distinguuntur, sed peccati corruptio est principium corruptionis passio, et corruptio passio est ipsa

ipsa culpa distinguunt essentialiter. non est igitur culpa corruptio boni passiva dicta. **¶** Rñ. ad predictorum intelligentiam est notandum sicut praedictum est. peccatum est corruptio consistens circa voluntates et eius actum. cum sit obliquatio a rectitudine iusticie. voluntas autem in actu suo est in se ipsam movens. Unde quoniam voluntas ad aliquid movetur libere. si movetur vel afficiatur inordinate. illa inordinatio respicit et voluntatem moventem. et voluntatem motam. Quod voluntas dum inordinate afficitur inordinate movetur. et inordinate movetur. quoniam igitur culpa potest considerari in actu nihil aliud est quam motus voluntatis inordinate. et ad illud motus percurrat actio et passio. non tamen est corruptio actio. imo est corruptio passio. Nam et inordinatio qua anima se deordinat. et inordinatio qua anima deordinatur extra est culpa differens comparatione. una tamen per essentialitatem. Et quod quales sunt actus tales sunt habitus. maxime cum habitus generaliter actibus. sicut est in genere malorum habituum. bene est quod de se motus vel privatio in voluntate relicta. et bene in se aliquid correspondens actioni. et aliquid correspondens est passioni. Nam voluntas dum peccat actualiter efficitur inhabilis. et in quantum bene ratione movetur. et in quantum bene ratione mori. et ideo ita culpa considerata ut in habitu. et in quantum remanet in anima post actum peccati. et est corruptio siue privatio correspondens actioni. et est corruptio siue privatio correspondens passioni. Et sic eadem culpa est corruptio siue privatio boni. non solum actus. sed et passiva dicta. secundum veritatem loquendo secundum appropriationem vero corruptio illa in quantum est actus intellectus tenet mere rationem culpe. in quantum vero passiva dicta tenet rationem pene. Quod in quantum est actus dicta. tenet rationem voluntarii. in quantum tamen vero passiva rationem involuntarii. nec ista sunt incommensurabilia circa eadem actionem et motum. Nam expressis videmus quod in eadem actione corporali una et eadem actio et delectatur et leditur. et per se perstritur. sicut cum scabiosus scalpello cutem suam dilaniat et dilaniando delectatur et dilaniando et leditur. et vnum plus et reliquum displicet. Sic et in eadem actione spirituali est aversio ab incommensurabili bono. et conversio ad commutabile bonum. et aversio plus. et aversio displicet. Sic in proposito intelligendum est quod eadem culpa potest dici actus et passiva. tunc actus dicitur. proprie tenet rationem culpe. In quantum vero passiva tenet rationem pene. Et dicitur sunt igitur rationes ostendentes quod aliqua corruptio passiva. utpote illa que est rectitudinis privatio culpa est. **¶** Ad illud ergo quod primo obicitur quod culpa est malum quod facimus etc. id per rationem. ex his que dicta sunt. Nam cum idem motus possit esse actus et passio. in quo voluntas se ipsam movet. sic et eadem actio potest esse pene et culpe. sed sub alia et alia ratione. Sic respondendum est ad sequens quod obicitur de voluntario et involuntario. **¶** Ad illud quod obicitur tertio de verbo magistri. dicitur quod illud dicitur per quamdam appropriationem. magis enim proprie dicitur culpa corruptio actus. quam corruptio passio. Tunc est etiam quod caret iusticia quam bene culpabilis est. Ratio vero principalis quare culpabilis est. est ex hoc quod ipse fecit sibi illam caritatem. nam si involuntarie eam sustineret aliter. tunc teneret potius rationem pene quam culpe. **¶** Ad illud quod obicitur quod omnis pena est iusta et laudabilis. dicitur quod est pena iustitiae et pena acta et pena facta. Et cum dicitur quod omnis pena est iusta et laudabilis. hoc intelligitur de pena iustitiae. de pena acta vel facta non bene veritate. nisi potest intelligi sub ratione pene. privatio autem tenet passiva siue ipsius a se deformatio. non est pena iustitiae sed est pena acta. quod anima bene peccat in se facit dum peccat. **¶** Ad illud quod obicitur quod peccatum est causa corruptionis passiva. dicitur quod illud intelligitur de peccato quod est in actu. quod est causa corruptionis in voluntate per modum habitus. et utrumque sicut ostensum est prius. bene rationem actionis et passionis. potest tamen dici quod si peccatum dicitur corrumpere non tamen est proprie causa corruptionis. sed potius ipse peccans. Et si dicitur peccatum esse causa corruptionis passiva. hoc dicitur ratione ipsius peccantis. sicut actio dicitur esse causa passionis ratione ipsius agentis. fortassis enim idem potest esse actio et passio sola comparatio ne differens.

Questio. iij. Utrum peccatum ex hoc quod corrumpit bonum dicitur bono increato. Et sic videtur. Primo per Augustinum dicitur. et de civitate dei. Utrum est spiritus deo tamquam malum bono. nature vero quam vitiat non tamen est spiritus sed etiam obnoxium. ergo videtur malum in eo quod corrumpit naturam spiritus summo bono. Item quod facit boiem rebellere et spiritus deo. illud potissime deo spiritus. Item peccatum facit boiem inimicum deo. et pugnat adversus deum et resistere. sicut ex diversis locis scripture accipi potest. ergo etc. Item spiritus effectum attestat spiritus carum. maxime quoniam causa sic est alterum spiritus quod non potest esse in reliquum. sed summi boni est iusti-

cia facere. peccatum vero est iusticia privare. nec deus potest privare iusticia. nec malum potest facere iusticia. ergo videtur quod malicia sit summo bono spiritus in hoc quod privat iusticia. **¶** Item quod spiritus precepto alienius. spiritus ipsi precipiunt. sed malum spiritus verbis et mandatis dei. in hoc quod est corruptio. et corrumpit illud quod mandata dei precipiunt servari. ergo etc. **¶** Item caritas et cupiditas opponuntur. sicut gratia et culpa opponuntur. sed gratia et caritas deo uniuersum et assimilantur. et in hoc maxime bene cum summo bono conveniunt. ergo et cupiditas et culpa. reddunt animam deo deformem. et ab eo separant. et si hoc. ergo bene cum deo spiritus et repugnancia. **¶** Item spiritus malum nullum spiritus. nisi ei cui est malum. et nullum inest malum. nisi ei cui nocet. si ergo nullum malum summo bono potest nocere. quod iam non esset summum. videtur quod ratione privationis boni non dicitur malum aliquid summo bono. **¶** Item omnia spiritus nata sunt fieri circa idem. sed maxime nullo modo natum est fieri circa summum bonum. ergo nullo modo spiritus summo bono. **¶** Item omnia spiritus aliqua est proportio. si maxime ad bonum increatum nulla est proportio. ergo nulla spiritus est istius malum ad illud summum bonum. **¶** Item de spiritus aliquo modo resistit et repugnat suo spiritus. sed diuine virtuti cum sit omnipotentissima nihil potest resistere. ergo impossibile est malum spiritus deo. nec in se nec in suo opere. **¶** Item nihil quod facit ad pulchritudinem operis spiritus sapie artificis. sed mala que perpetrant faciunt ad decorem vniuersitatis. ergo nullo modo spiritus nec bonitati nec sapie conditoris. Queritur ergo per quomodo habeat illud intelligi. quod malum facit boiem deo inimicum et aduersarium. cum dei voluntas impleatur ex oibus. et omnia subiaceat eius voluntati et nutui. **¶** Rñ. dicendum quod aliquid malum spiritus alicui bono dupliciter potest intelligi. Aut in se et secundum formam. Aut in suo effectu et in operatione. Primo modo malum non potest spiritus summo bono. cum illud sit bonum per essentialitatem. cui nihil omnino est spiritus. Secundo vero modo quodammodo potest spiritus in. et quodammodo non. **¶** Nam dupliciter potest aliquid repugnare alicui in suo effectu. aut quod repugnat ex parte virtutis ipsius agentis. aut quod repugnat ex parte idoneitatis ipsius suscipientis. Primo modo nihil potest repugnare deo in suo opere. quoniam virtus dei omnipotentissima est. et ideo nullum potest inuenire obstaculum. **¶** Secundo modo sub distinguendum est. quod nocentem inferre effectui. hoc potest esse dupliciter aut simpliciter et vniuersaliter. Aut in parte. Primo modo nihil potest spiritus deo in opere suo. Tunc enim est et talis ordo vniuersitatis quem ei conditor dedit. ut a nullo possit malo perturbari secundum quod in pluribus locis vult Augustinus. Ultimo vero modo aliquid potest repugnare deo in effectu suo. quod per malum bene contingit aliquid dei effectum reddi minus habitum ad susceptionem diuine influentie ad obtentum perfectionis et beatitudinis. ad quem ordinatur ex sua prima additione. Et sic per vnum modo malum potest dici spiritus deo in suo effectu. sicut rationes ad primam partem inducte ostendunt. alius vero modis non. sicut ostendunt rationes que ad secundam partem inducuntur et ita diversis vijs verum concluduntur et procedunt. **¶** Per hunc etiam modum soluendum est ad illud quod ultimo querebatur. scilicet per quomodo dicitur dei inimicus. Nam iuxta modum predictum distinguenda est voluntas beneplaciti et voluntas signi. voluntas beneplaciti est ipse deus. voluntas vero signi dicitur aliquid effectum creatum. Dum ergo dicitur quod aliquid quis bene aduersus deo. hoc non intelligitur quod aduersus et inimicus voluntati beneplaciti. cui nullus potest resistere. immo semper implet vel ab ipse vel de ipse. sed hoc dicitur quantum ad voluntatem signi. quod cum deus precipiat vnum. bene malum facit per arrium. et ita deo aduersus. et tale boiem que sic aduersus deo. deus odit. non affectu et repugnancia voluntatis. sed effectu punitionis. sic enim boiem affligit sicut quis affligeret suum aduersarium. Et sic cum affligendo ordinat eum ad honorem suum et reddit eum sibi subiectum. et sic voluntati beneplaciti voluntates ceterae subseruiunt et militat. quod uti alique contrarie videantur. ratione eius quod repugnant voluntati signi. Sic etiam omnia mala a deo ordinantur quod repugnare videantur diuino ordini in aliquo effectu particulari. Et per hoc que dicta sunt satis potest faciliter ad quesita responderi.

Consequenter quantum ad secundum principalem queritur de modo corrumpendi bonum per peccatum. Et cum dicat Augustinus. quod malum sit corruptio modi spiritus et ordinis. id circa hoc queritur tria. Primo queritur utrum per quodlibet malum corrumpatur ista tria simul et inseparabiliter. Secundo queritur utrum hec tria per malum corrumpantur equaliter siue eque principaliter. Tertio queritur utrum possint corrumpi totaliter.

Questio. i. Utrum per quodlibet malū habeat ista
 & inseparabiliter. Et q̄ sic v̄. Primo p̄ diffinitiones mali quā
 ponit Aug. Malum est privatio modi sp̄s & ordinis. Si enim
 hec diffinitio recta est ergo d̄ p̄venire cuiuslibet malo. ergo qd̄
 libet malum est privatio istoz trium. ¶ Itē impossibile ē
 esse modum sine specie & ordine. & e converso. sed que necessa-
 rio se concomitantur inesse. necessario se p̄comitatur in privati-
 one. Si ergo malum est privatio alicuius hoz. necesse est q̄
 simul illa tria habeat corrumpere. ¶ Itē maior est p̄terio in
 his tribus. videlz modo specie & ordine q̄ sit in habitibus vir-
 tutuz. qui sunt diversi formaliter fm̄ sp̄m. sed p̄pter p̄terio-
 nem habitū cū amittitur vnus habitus necessario & oēs per-
 duntur. ergo multo fortius cū per maluz privatur ordo. priva-
 tur simul sp̄s & modus. ¶ Item per donum gratie melioraf-
 aia & eius habitus quātū ad hec tria. s. modū sp̄m & ordinē.
 Nam gratia reddit aīam meliorem & pulchriorem & rectiorem.
 ergo cū culpa directe opponatur gratie. & tollat ipsam gr̄am.
 videtur q̄ hec tria simul & inseparabiliter corrūpat & minuat.
 ¶ Sed p̄tra. Modus attenditur in creatura per comparatio-
 nem ad deum sub rōne efficientis. & sp̄s sub rōne exēplaris.
 & ordo sub rōne finis sed quā creatura deordinef a deo p̄ cō-
 parationē sub rōne finis. nihilominus tñ salua comparatio
 ipsius ad deū. sub rōne efficientis & exēplaris. ergo ad corrup-
 tionem ordinis nō sequitur necessario corruptio modi & sp̄s
 ¶ Itē in corporibus videmus modū auferri sine specie. & spe-
 ciem etiam auferri posse sine ordine per aliqd̄ maluz qd̄ nocet
 bono nature. Nā aliquis habēs indebitam quantitatē h̄z pul-
 chritudinē forme. & e converso. & sibi est i ordine. sed sic h̄z ma-
 lum culpe ad modum sp̄m & ordinē in sp̄ialibus. sicut maluz
 qd̄ nocet nature ad modū sp̄m. & ordinē in corporalibus. si er-
 go in corporalibus non privantur illa tria simul & inseparabi-
 liter videtur q̄ nec in sp̄ialibus. ¶ Itē nos videmus q̄ alia
 bona naturalia sic se habent q̄ vnum pōt auferri sine altero. si-
 cut fortitudo sine eloquentia & e converso. ergo si modo sp̄s.
 & ordo dicunt bona naturalia ipsius aīe videtur q̄ vnum sine
 altero privari habeat per malum culpe. ¶ Item tñ vnuz vni
 opponitur. ergo malum vnum opponitur vni bono. aut igitur
 quodlibet p̄tmi claudit in se tria p̄tā. siue mala. aut si vnuz
 est p̄tmi siue malū. v̄ q̄ non tollat simul & semel ista tria. Si
 tu dicas q̄ ista tria p̄currāt simul in vnū bonū. quero qualiter
 possint intelligi cū vidantur differre formaliter. Et iterū cum
 in oibus habeat reperiri qualiter dicunt p̄ malū culpe privas-
 ri qd̄ non reperit nisi in sola creatura rōnali. ¶ Rñ. ad p̄dis-
 ctoz intelligentiā est notandū q̄ triplex fuit modus assignan-
 di & distinguēdi modū sp̄m & ordinē in rebus. Nam aliqui ac-
 ceperunt ista tria fm̄ diuersas p̄prietates in eadem re confi-
 deratas. ita q̄ modus dicat aliquid pertinens ad genus quā-
 titatis. & sp̄s aliquid pertinens ad genus qualitatis. & ordo
 aliquid pertinens ad genus relationis. Sed iste modus assi-
 gnandi non consonat verbis Aug. Nā ipse vult q̄ in quolibet
 quātūcūq; paruo bono. non solum in substantia. sed etias in p̄-
 p̄tate substantie sit reperiri ista tria. vnde hec tria se exten-
 dunt ad oīa entium & predicamentoz genera. ¶ Alius v̄o mo-
 dus assignandi & distinguēdi ista tria sumitur per compara-
 tionem ad diuersa. Quilibet enim res tripliciter habet p̄sides
 rari. videlz in se. & per comparationem ad alias res vniuersi.
 & in comparatione ad finem. Ut aut in se consideratur. sic at-
 tenditur in ea modus. Nam vnaqueq; res in seipsa finita est &
 modificata. Ut aut comparatur ad res alias. sic attenditur in
 ea sp̄s sicut attenditur pulchritudo partium fm̄ situm quem
 habēt in toto. Ut aut comparatur in relatione ad finem. sic at-
 tenditur in ea ordo. Vnaqueq; enim res ordinata est dum d̄z
 recte tendit ad finem ad quē est. Iste aut modus dicendi & si
 videatur elici ex verbis Aug. Adhuc tñ veritatem perfecte nō
 attingit. oibus em̄ alijs rebus circūscriptis remanente vna so-
 la aīa adhuc pōt peccare. & adhuc pōt attendi in ea modus spe-
 cies & ordo. Et ideo hic est tertius modus dicendi predictis
 rationabilior q̄ modus sp̄s & ordo considerantur in eadē re
 fm̄ diuersas comparationes siue relationes ad idēz. Attendū
 tur em̄ in vnaq; creatura fm̄ q̄ ipsa est vestigiū creatoris qd̄
 quidem vestigiū consistit in cōparatione creature ad creato-
 rem fm̄ triplex genus cause. sicut primo li. dictū fuit ita q̄ mo-

dos attenditur fm̄ comparationē creature ad creatorē in rō-
 ne cause efficientis. sp̄s in rōne exēplaris cause & ordo i ra-
 tione finalis cause. Et q̄ quodlibet ens quātūcūq; modicum
 h̄z istam comparationem ad deum in quolibet ente creato res-
 peruntur hec tria. Iuxta hunc igitur modū attendenduz est
 q̄ creatura rōnalis & est natura vel creatura quedam. & est
 terius p̄ter alias creaturas operans per voluntatē. & vtroq;
 modo habet comparari ad deū. & vtroq; mō h̄z reperiri in ea
 modus species & ordo. vtroq; etiā mō h̄z circa eā reperiri in ca-
 lum qd̄ est istoz triū corruptiū. sed malū culpe p̄prie h̄z cō-
 sistere circa ipsam fm̄ q̄ est voluntarie operās. & iō p̄uare ha-
 bent modū sp̄m & ordinē fm̄ q̄ p̄sistit circa ipsam voluntatē.
 vt est voluntarie operās. Voluntas autē cū h̄z modū sp̄m & or-
 dinē sicut d̄z bona est. Tūc aut voluntas nra bona est qm̄ in mo-
 uēdo siue operādo p̄uinaf diuine voluntati. vt principio mo-
 uēti. & p̄formaf ei vt regule dirigēti. & vni cū vt fini quietati.
 & in primo attendit modus. in secō sp̄s. & in tertio ordo fm̄ cōs-
 parationē in triplici ḡne cāe. Quicūq; v̄o aliq; peccat. necessa-
 rio discontinuaf a deo tāq; a principio mouēte. q̄ deus nō p̄-
 mouet ad p̄tmi. Discordat a deo tāq; a regula dirigēte. & con-
 gat se & deordinat se a fine quietate. Et sic p̄ q̄ omne pecca-
 tum corrumpit circa voluntatem hec tria. s. modum sp̄m & or-
 dinem simul & inseparabiliter. Et concedēd̄ sunt rationes q̄
 hoc ostendunt. ¶ Ad rationes v̄o in oppositum adductas sa-
 cile est respondere. ¶ Ad primuz enim qd̄ obijctur q̄ semper
 manet & salua comparatio ad efficiens & exēplar. Dicendum
 q̄ voluntas vt natura quedam est habet ad deum comparari
 illo triplici genere cause. & fm̄ hoc h̄z quedam modum species
 & ordinem in quibus communicat cum omni genere creature.
 & malum culpe non habet hoc modo illa p̄uare. Alio modo si-
 cut predictum est habet comparari ad deum vt mouētem & di-
 rigentem & quietatē. & hoc modo non manet salua compara-
 tio ad deum sub rōne exēplaris siue regule dirigētis. nec
 etiam sub rōne mouētis sicut nō manet sub rōne finis.
 ¶ Ad illud qd̄ obijctur q̄ in corporibus vnum potest adimī si-
 ne altero. Dicendum q̄ hec in corporibus dupliciter possunt
 accipi. Vno modo prout accipiuntur penes dispositiones dis-
 uersas. & hoc mō vnum pōt adimī sine altero. h̄z hoc mō nō at-
 tendit in eis rō vestigiū. Alio mō prout attendant penes idē
 fm̄ cōparationes. videlicet p̄t eadē forma substantialis dat
 modū. sp̄m. & ordinem. fm̄ diuersas comparationes in tripli-
 ci genere cause. Et hoc dico quātum ad primum esse. vel p̄t
 eadem forma accidentalis dat quātuz ad bene esse. Et hoc mō
 nunq; fallit quin si fiat corruptio in mō. per consequēs ē fiat
 in specie & ordine. & e converso. ¶ Ad illud quod obijct. q̄ in
 alijs bonis naturalibus non est ita. Dicendum. q̄ non est simi-
 le. quia alia bona naturalia essentialiter differūt. & ideo vnuz
 potest corrūpi & tolli sine altero. nō sic autem est in modo. spe-
 cie. & ordine. immo circa idē fundant sicut ostensū est & per
 hoc patet responsio ad vltimū. ¶ Nam & si modus. species. &
 ordo. videantur esse tria bona. non tamē sunt diuersa p̄ essen-
 tiam. sed dicunt tres comparationes eiusdē boni. ¶ Patet et
 illud qd̄ vltimo querebatur. quare seculi culpa non est in omnib;
 in quibus reperitur modus. sp̄s. & ordo q̄ nō est privatio il-
 lozum triuz. fm̄ q̄ in eis consistit generalis ratio vestigiū. & cō-
 sistunt circa omnem creaturam. sed prout consistunt circa vol-
 untatem deliberatiuam.

Questio. ij. Utrum hec tria p̄ quodlibet p̄tmi corrupā
 gu. in lib. de natura boni. vbi hec magna sunt. magna ē bonū
 vbi parua parua. ergo fm̄ hec tria attendit interior & diminutio
 in omni bono. ergo si idē bonū nō pōt esse magis & minus se-
 ipso. necesse ē q̄ cū ista tria privant. q̄ equiter privent. ¶ Itē
 ista tria sunt vestigiū trinitatis summe. vbi est p̄fecta equali-
 tas & substantialitas. ergo sicut hec tria ita sunt substantialia
 ita. q̄ vnū sine altero esse nō pōt. sic et sunt equalia. ergo quā-
 tū diminuit d̄ vno. necesse ē tñ diminui de reliquo. ¶ Itē hec
 tria privari nō ē. nisi bonū privari. sicut prius ostensū ē. h̄z in co-
 dē & fm̄ idē. nō est magis & minus reperiri. ergo si p̄ idē malū
 ista tria privant. necesse est privari equaliter. ¶ Item quāto
 voluntas plus recipit a deo. tāto ē deo similior. & quāto ē deo si-
 milior. tāto magis ad deū tendit. ergo necesse est q̄ quantum
 habet

babet de mo. tñi bz de specie r ordine. r si hoc necesse est illa tria bona p malū priuari equaliter. ¶ Sed 3. vñ q malū pñcipaliter pñcet ordinē. qñ malicia in ope pñcipalr. attendit penes intencionis deordinationē. ergo si penes bac pñcipalr pñstet ordo. vñ q malum plus habeat priuare ordinē q modū vel spēm. ¶ Itē modus spēs r ordo correspondēt illis tribus. videlz vnitati veritati r bonitati. sed maluz pñcipalr r plus aufert de bonitate q auferat de vnitare r veritate. ergo si bec tria correspondēt illis tribus. vñ qñd adimant ista tria equaliter. ¶ Itē bis tribus in quibus agē dī rō vestigij. videlicet mō spēs r ordinē. correspondēt illa tria in qbus attendit rō imaginis. videlz memoria. intelligentia r voluntas. sed pctm cum deformat imaginē nō deformat oēs potētias equaliter. immo pñcipaliter r magis deformat voluntatē. ergo pari rōne nō corrumpit equaliter modum spēm r ordinē. sed pñcipaliter aufert ordinē q modū vel spēm. ¶ Itē pctm loquēdo essentia liter r pñcipalr deformatas est. sed oīs deformatas pñcipaliter dicit priuationē forme siue pulchritudinis. ergo spēs. igit culpa nō priuat bec tria equaliter. sed pñcipalr priuat speciem. ¶ Itē malum aliquo modo pōt bñ ordinari. sicut dicit Aug. in Ench. sed nullo mō pōt spēm habere cum sit priuatio. ¶ vñ q in malo magis fiat priuatio spēs q ordinis. non sit ergo priuatio illorū trium equaliter. ¶ Itē non sit priuatio in aliquo respectiuo. nisi per priuationē prius factam in aliquo absoluto in aliquid em p se r pñcipalr. nec est motus nec mutatio. ¶ si ordo dicit relationem ad alterum non pōt fieri corruptio in ordine nisi p corruptionem factam in specie. videtur igit q corruptio facta p malum non respiciat illa tria equalr. ¶ Rñ. dñm q cum illa tria videlz modus spēs r ordo. prout priuant p malum culpe sunt condiciones eiusdēz bone voluntatis. nō solum abinuitim inseparabiles. verū etiā equales equaliter p uantur per quodcūqz malum culpe. Quodlibet em maluz culpe intantum deordinat. inquantum facit deo dissimilē. r intantum elongat a deo. ita q quēadmodū gratia equaliter reddit animo ordinatā r speciosam r potētē in bonū tñi vel magis culpa deordinat ipsam r deñcit in malū. Et quēadmodum in gloria filij est adequatio dōtū. sic etiā in culpa equaliter sit priuatio boz trium. Et id sicut dicitur in gloria esse tota merces prosperacionem r equalitatē in dōtibus gloriosis. sic etiam vñ dicit Aug. in l. lxxij. q. q totum nomen mali de spēs priuatione repertū est non qz p malū spēs priuet vel pñcipaliter. sed qz in priuatione spēs intelligit priuatio alioz. Concedēde sunt igit rōnes que ad primā partē inducuntur. ¶ Ad illud qd obijctur q malicia pñcipaliter consistit penes intentionem. dñm q verū est. sed qd ipse obijct q ordo attendit penes intentionem. dñm q illud intelligit penes quandam appropriationem. nam circa ipsam intentionē consistit modus spēs r ordo. ex quibus r bona est intentio r bona est actio que ex intentione procedit. ¶ Ad illud qd obijct q ordo attendit penes intentionem. dñm q verū est. sed qd ipse obijct q ordo attendit penes intentionem. dñm q illud intelligit penes quandam appropriationem. nam circa ipsam intentionē consistit modus spēs r ordo. ex quibus r bona est intentio r bona est actio que ex intentione procedit. ¶ Ad illud qd obijct q ordo attendit penes intentionem. dñm q verū est. sed qd ipse obijct q ordo attendit penes intentionem. dñm q illud intelligit penes quandam appropriationem. nam circa ipsam intentionē consistit modus spēs r ordo. ex quibus r bona est intentio r bona est actio que ex intentione procedit.

priuat per malum. immo malum est ordinabile in pñcipalr ordinem illum. ¶ Ad illud qd obijctur q non sit priuatio in respectiuo. nisi per aliquod absolutum. dñm q tam spēs q ordo vt hic accipitur. vñ rōne est respectiuum. ideo non magis priuatur vnum per alteruz q eoducit. Nihilominus tñi bec tria tolluntur per mutationem factam circa aliquid absolutū. tñi enim priuatur cum liberum arbitrium peccat inordinate mouendo seipsum.

Questio. iij. Utrū per malū ptingat bec tria corū r rūpi totalr. Et q nō vñ Aug. i. Ench.

Bonū minui malū est. Quis quātūcūqz minuat aliqd remanē at. ergo p culpā nūq auferit totū bonū. qd p malū corrūpitur sed tale bonū attendit in mō specie r ordine. ergo rē. ¶ Item Aug. in li. de natura boni. loquēdo de bis tribus. vbi bec magna sunt magnū bonū est. vbi parua parū. vbi nulla nullum. ergo si per culpam totaliter fieret boz trium ademptio. fieret peccantis adnihilatio. sed hoc est impossibile q aia peccando adnihilat. igitur impossibile est q ista tria totaliter corrūpantur. ¶ Item malū si malum est aliquid adimit. sed impossibile est q aliqd tot mala faciat. r tñi peccet. qñ ad huc possit peccare. ergo nūq tñi peccat quin ad huc inueniat culpa in eo aliquid bonum quod possit adimere. sed hoc bonum consistit in mō specie r ordine. ergo rē. ¶ Itē de nemine desperandū est dū est in via. ergo quātūcūqz peccet ad huc habilitatē bz bene faciendi. sed qdū bz habilitatē bñ faciēdi. ad huc bz aliquod bonum qd malum pōt corrūpere r si hoc. bz modum spēm r ordinem. ergo ista nūq corrūpant totaliter p malum culpe.

¶ Itē dēmus q in aliquo corrūpant totaliter. tunc querit. aut ille desinit esse aut nō. Si sic. ergo p pctm ptingit corrumpere substantiā immortalē r incorruptibilē. aiam. s. rōnalē qd est impossibile. Si autē nō desinit ēē. aut ergo pōt peccare aut non. Si pōt peccare. ergo aliqd bonum pōt pēdere. r si hoc ad huc bz aliquod de habilitate r mō r specie r ordine que corrūpant per malū culpe. Si nō pōt r substantiā rōnalis que nō pōt peccare habens liberam voluntatē. melior est illa que potest peccare. qz de similibz est. ergo p multitudinē pctōz peruenit ret homo ad statū meliorē. sed hoc est falsum r impossibile. ergo r illud ex quo sequit. videlz q modus r spēs r ordo totaliter adimant per pctm. ¶ Sed ptra. Dē illud a quo sit adēptio r ablatio si nō est infinitum. aliqd totaliter est ademptuz. sed omne bonum qd est in aia. siue sit habilitas siue potentia finitum est. ergo si per malum culpe tollit r adimit. necesse est q aliqd totaliter adimatur. ¶ Itē si tñi maluz adimit. tñi de bono. ergo maius malum maius adimit. r duplo malum duplo adimit. sed nullum est pctm ita magnum quin ad huc possit ēē maius. ergo si vñ parū pctm adimit aliquid de bono. possibile est q aia cōmittat ita magnum pctm q totaliter adimit bonum. qd per peccatum priuatur. ¶ Item quātūcūqz corporalis quātitate data quātūcūqz modicū idē auferat. vñ pōt si a mari auferatur gutta aque. contingit intelligere q aliqd totum auferatur. ergo pari ratione videtur in quantitate virtutis q quātūcūqz parū auferatur per malum. si homo peccet cōtinue aliquando totum erit consumptum. ¶ Itē sicut se habet gratia adeo potest crescere q omnino potest auferre pronitatem. sicut p3 in xpo r beata virgine. in quibus fuit tāta gratia q nulla fuit in eis ad malum pronitas. ergo pari ratione vñ q adeo potest crescere culpa q totaliter perdat ad bonum habilitatem. ¶ Item sicut status glorie confirmat in bono. ita status damnationis confirmat in malo. ergo sicut per gloriā red dicitur homo impossibilis ad malum. ita per damnationē eternam. reddit impossibilis ad bonū. sed vbiqz est ad bonum impossibilitas ibi nulla est ad bonū habilitas. si ergo habilitas ad bonū est illud qd adimit per pctm. r cuius modus species r ordo tollit p culpam. vñ q bec aliqd totaliter sit adempta. ¶ Rñ. dñm q absqz dubio per malū culpe non contingit oino remoueri r priuari habilitatem voluntatis ad bonū. nec modum speciem r ordinem. qui fm illam attendunt. r hoc manifeste apparet. qz nūq voluntas potest esse sine naturali habilitate r aptitudine ad bonum. sicut ergo non potest voluntas peccando desinere esse. sic non potest totam habilitatem illam perdere r modum r speciem r ordinem. que fm illam attendunt totaliter amittere. Et hoc quidem dicit Aug. expresse

et cõter consentiunt in hoc oēs doctores. Sed qualiter p peccatū habilitas illa ptine adimaf. et nūq̄ finiatu sine consusmatur. difficile est assignare. Et sup hoc diuersi senserūt diuerfimode. Quidā em̄ voluerūt dicere q̄ habilitas illa nūq̄ totaliter tollit. p eo q̄ si sit finita in se. est tñ ordinabilis ad infinitū bonū. et ad infinitos actus. et id nūq̄ pōt tolli. nec per peccati magnitudinē. nec p peccati multitudinē. Sed iste modus dicendi non satisfacit. nā habilitas quātūcūq̄ diminaat p peccatum. ad hoc est ad infinitū bonū. ad hoc etiam est ad infinitos actus. ergo ex illa parte ita magna est sicut prius erat. ergo in nullo est diminute. igit̄ ordinatio ad bonū infinitatē vel ad actū multitudinē. nihil facit ad illius habilitatis diminutionē. immo potius ex hoc posset argui q̄ nullo mō minuit cū infinitū nō sit minus infinitū ex capte qua infinitū est. Et p̄pterea alij dixerūt aliter q̄ illa habilitas et si semp̄ diminaat. nūq̄ tñ totaliter tollit q̄ diuisibilis est in infinitū. sicut em̄ i corporalib⁹ quantitas molis diuisibilis est in infinitū. et nūq̄ pōt adeo p̄ diuisione diminui quin ad hoc possit minor effici. sic in spūalibus habilitas potētē que est quantitas virtutis. nūq̄ pōt p̄ peccatū adeo parua effici q̄n ad hoc possit minor fieri et hoc nihil p̄hibet q̄ aliquid sit finitū actu et infinitū diuisione et ita q̄ sit semp̄ diminubile. et nūq̄ totaliter p̄sumptibile. Sed nec iste modus dicendi satisfacit. Nā quīs ptinum sit diuisibile in infinitum. nūq̄ est tñ continuū aliqd̄ ita magnū q̄ si diminaat diminutione quātūcūq̄ parua. et postmodū cōsequēter fiat ab actio partis ita parua sicut prius. et sic p̄r procedendo quin aliq̄n torū p̄sumat. sicut p̄r si a mōte auferretur ita modicū. sicut est vnus arborum. ergo si malus aliqd̄ tollit de illa habilitate cū non sint ibi infinita tanta. aliq̄n erit tota liter consumpta. Si tu dicas q̄ hoc verū esset si in sequēti culpa tñ adimeret sicut in prima. nūc aut̄ nō est sic. q̄ semp̄ min⁹ et minus adimit. et ita nūq̄ finit. Si q̄s em̄ in diminuēdo acciperet mille simā partē diminubilem. et postmodū mille simā partē residua. sic p̄cedendo nūq̄ totaliter tolleretur. Si inq̄ hoc mō dixeris non satisfacit p eo q̄ maior culpa plus tollit de bono. et minorē culpā p̄cedentē pōt subsequi maior culpa et sic p̄r p̄cedēdo. ergo semp̄ pōt fieri maior. et maior adēptio et ita necessario aliq̄n poterit fieri illi totius boni p̄sumptio. Et id dixerūt alij aliter. videlz q̄ q̄ illa habilitas semp̄ minuit. et nūq̄ finit. hoc venit ex hoc q̄ est durabilis et continuabilis in infinitū quīs sit actu finita. Quā sicut aqua q̄ est in fonte scaturiente. actu finita est. nūq̄ tñ pōt tñ exauriri. q̄n semp̄ remaneat. p̄pter hoc q̄ est ibi virtus ptine influēdi. sic et in p̄posito dicit se habere q̄ ipsa habilitas ad bonū ortū bz a libertate voluntatis. et quātūcūq̄ voluntas se actu debilitet. q̄ tñ semp̄ manet libera. semp̄ pōt se ad bonū debilitare. Et id sicut si q̄s subtraheret radios soli illuminanti. sol posset ptine radios suos restaurare. quīs habeat actualiter finita rem. sic et in p̄posito dicit se h̄re. et id cū peccatū nō possit ipsa voluntatē q̄ est radix et principū illius habilitatis perimere. et voluntas semp̄ possit illā habilitatē ptinere. malū. culpe nūq̄ pōt eam totaliter p̄sumere quīs aliquo mō possit diminuire. Sed nec iste modus dicendi satisfacit. Nā si id habilitas non finit. p̄pter hoc q̄ ptine restaurat. sic duo sequerent̄ in cōuenientia. quoz vnū esset q̄ nec habilitas minueret nisi ad iētē p̄us. sicut nec aqua fontis. Aliud esset q̄ hō posset resurgere a peccatō p̄ seipm. si illā habilitatē posset voluntas sine gr̄a restaurare. et restaurādo ptinere. Et p̄pterea est quartus modus dicēdi. videlz q̄ habilitas semp̄ pōt minui. et nūq̄ totaliter cōsumi. et hoc q̄ est elōgabilis a rectitudine in infinitum. Sicut em̄ linea curva pōt infinites elōgari a rectitudine. i. nūq̄ tñ elōgari q̄n ad hoc possit magis. Sic cū malū corrūpat habilitatē elongādo ipsam a rectitudine. p eo q̄ ipsum malum sine malicia est curuata et intēso in malo est p̄ recessus a bono. habilitas illa nūq̄ adeo diminiuit q̄n ad hoc possit magis diminiui. q̄ nūq̄ adeo elōgat. q̄n magis possit elōgari et nūq̄ adeo curuata q̄n possit magis curuari. et id semp̄ pōt per malus diminiui. et nūq̄ totaliter tolli. Hic aut̄ modus dicēdi inter ceteros p̄dictos. magis v̄ esse rōnalis p eo q̄ fundat sup modum adimēdi ipsius mali. Corrupit em̄ sicut dictū est p̄ elongationē a bono. sicut dicit Aug. et magister in si. di. recitat in littera. Ad huius igitur modi intelligentiam ampliorē habendam notandum est q̄ sic corrupit et diminiuit culpa habilitatē illam sicut ei opponitur sed non opponitur illi habilitati fm̄ id qd̄ est. vt p̄dictū est supra. siue prout fundat in natura. sed fm̄ id ad qd̄ est. i. prout ordinat a gr̄a. et ideo nūq̄ corrupit eam nec minuit ita q̄ aliquā partem sui auferat fm̄ id qd̄ est. sed q̄ deordinat ab eo ad qd̄ est. ac p̄ hoc sic minuit q̄ reliquit. et ideo sic corrupit q̄ nūq̄ totaliter tollit. Unde si cut dicit magis q̄ concupiscentia ex v̄u cbaritatis tollit. Unde si nūq̄ finit. q̄ cbaritas nūq̄ opponitur ipsi concupiscentie fm̄ radicem suā et fm̄ id in quo radicatur. sed fm̄ id ad qd̄ inclinatur. sic intelligēdū est esse in proposito. et illud melius manifestatur si sumatur exemplum in termino. Habilitas enim illa quam dicimus diminiui. non est aliud q̄ idoneitas aie ad suscipiēdū gratiam et ad cooperandū gratie ita suscepte. In hoc igitur dicitur culpa illam habilitatem minuire q̄ reddit aiam minus idoneam ad v̄tūq̄. Dum enim hō peccat deum offendit. et ex hoc efficitur indignus et ineptus ad suscipiēdū gratiam dei. In hoc etiam q̄ peccat pronus ad malum redditur. et in hoc efficitur ineptus ad opa virtutū. sed plus est istud q̄ magis est aliquis adeo indignus gratia dei. quin ad hoc possit esse indignior. q̄ nūq̄ tñ offendit. quin ad hoc possit magis offendere. nūq̄ est adeo indignus q̄ p̄ditu est in statu vie. sit susceptibilis gratie. et ita nūq̄ ex illa parte efficitur inhabilis in summo ad susceptionē gr̄e. V̄t ex parte pronitatis. nullus est adeo pronus q̄n possit ad hoc magis pronus effici pro eo q̄ voluntas semp̄ est libera. et ideo nūq̄ pronitas in voluntate pōt fieri necessitas. et ita pōt homo semper fieri magis ac magis pronus et magis ineptus ad cooperandū gratie. et per hoc ex neutra parte totaliter debilitat. Et sic p̄r q̄ habilitas illa per culpam semp̄ pōt minui. et nūq̄ totaliter tolli. Et ratio huius est. q̄ nō minuit alicuius partis ablatione. sed elōgatione. non fm̄ id qd̄ est sed fm̄ id ad qd̄ est. hoc em̄ mō illi habilitati opponit. et id per hūc modum ab ea diminiuitur. Concedende sunt igitur rationes que hoc ostendunt. Ad rationes ad oppositū satis plana est responsio. Nam quod obijcit primo secundo et tertio per hoc soluitur quia ille tres rationes ex malo intellectu diminutionis procedunt. Arguunt em̄ ac si habilitas minueret fm̄ id qd̄ est. et pars aliquota tolleretur. hoc aut̄ nō est sic. sed per elongationē vt dictū est. Et id nūq̄ pōt tot peccatis debilitari. quin ad hoc possit magis pluribus. nec etiā tāto peccatō q̄n ad hoc maiori. Et id dicit Dionys. q̄ malum est infinitum. non q̄ aliqd̄ sit malum summū quo nihil possit esse peius. sed q̄ non est aliqd̄ ita malum q̄n ad hoc possit esse peius. Et ideo p̄ quātūcūq̄ malū nūq̄ adimit habilitatē fm̄ totū. quīs enim sit finita. modus tñ adimēdi ipsam potēdit sc̄v̄q̄ in infinitum nō infinitate actuali sed potentiali. qua. s. dicimus q̄ curuam a recto in infinitum potest recedere. Ad illud v̄o qd̄ obijcit q̄ gratia totaliter tollit concupiscentiam. Dm̄ q̄ quedam est gratia que opponitur ipsi concupiscentie fm̄ id qd̄ est. quedā v̄o que opponitur ipsi solum fm̄ id ad qd̄ est. et prima est quedam gratia gratis data. et totaliter pōt tollere concupiscentiā. dū sanatur et reintegratur naturā vitiatā. Alia v̄o est gratia gratificans. Et de hac dicit Aug. q̄ quīs diminiuat concupiscentiā. nūq̄ tñ finit eam. et hūc gratie assimilatur culpa respectu habilitatis non alteri. Nam sicut dictum est non opponitur illi habilitati fm̄ se. siue fm̄ id in quo est. sed fm̄ id ad qd̄ est. Ad illud qd̄ obijcit q̄ gloria reddit impossibile ad malum. sed tñ aliter et aliter. quia gloria reddit impossibile ad malum in hoc q̄ in eo auferatur radix mali. s. ipsa concupiscentia. et datur plenitudo boni. Dā natio v̄o eterna reddit impossibile ad bonum. non q̄ ibi sit plenitudo oīs mali. nec etiam quia auferatur naturalis aptitudo ad bonum. sed quia auferatur merendi spacium. et deus amplius non offert gratiam iuuantem ad bonum. Et ideo illa impossibilitas non dicitur per priuationem habilitatis omnimodam. sed potius propter benefaciendi impedimēta. Quā si alij quis dānatus ad status vie reduceretur nulla sibi habilitate collata. de nouo habilitatē haberet ad susceptionē gratie. Et propterea quīs ordinatio habilitatis impediatur. tñ habilitas nūq̄ totaliter tollit. Esto aut̄ q̄ p̄cederet q̄ tolleretur in inferno. ad hoc tñ nō sequeret q̄ totaliter tolleretur p̄ peccatū. Nulla enim culpa ponit boicem extra statū vie. et id nec auferit boi habilitatem ad gratie susceptionem.

Distinctio xxxvj. Utrum peccatum sit pena peccati.

Sciendum est quodammodo sic esse peccatum et. Supra de terminavit magister quod sit peccatum secundum rationem et distinctio non. In hac parte inquit utrum peccatum sit pena peccati.

Distin. xxxvj. in duas partes. In quarum prima magister movet quod non illa et determinat secundum opinionem aliorum. In secunda vero per opinionem peritatis ibi. In nullo tamen iudicium factum veritas etc. Prima pars per tres partes. In prima adducit magister auctoritates quod ostendit quod unum peccatum sit alterius peccati pena. Sciendum est tamen quodammodo sic esse peccatum ut sint et pene peccatorum. unde de Augustino super illud locum per. lviij. super cecidit ignis et non viderit sole. ait. Ignis superbie et concupiscentie et ire intelligitur. Istas penas pauci vident. id eas maxime commemorat apostolus in epistola ad Romanos. et enumerat multa que peccata sunt et pena peccati. Inter primam enim peccatum apostasie et ultimam penam ignis eterni. media que sunt. et peccata sunt et pena peccati. Hec ergo que super Ezechiel. ait. L'oreneti que non vult penitere ponit deus offensiculum vbi. L'grauis in pignat. Peccatum enim quod per penam citius non delet. aut peccatum est et causa peccati. aut peccatum et pena peccati. Ut moyses. Mondum sunt completa peccata amorreorum. et david inquit. Appone iniquitatem super iniquitatem eorum. Et alius per per. Sanguis sanguinem tetigit. I. peccatum peccato additum est. Paulus que ait. Propterea tradidit illos deus in passiones ignominie etc. Et ite. Ut impleant peccata sua semper. Tobi que per angelum dicit. Qui in sordibus est sordescat adhuc. Ex his testimoniis colligitur peccatum aliquid et peccatum esse et penam peccati. Douet quodammodo utrum peccatum sit culpa et pena. an secundum diuersa. et determinat secundum aliorum opinionem. Et id merito querit utrum creatura non culpa. ergo non est voluntaria causa. Ite non est causa necessaria. que peccauit in vno peccato non est necesse quod peccet in altero. ergo non est quod aliquo modo sit causa. Ite si peccatum est causa peccati aut ratione alicuius boni substrati. aut ratione defectus. Non ratio boni substrati. quia tunc magis deberet dici bonum esse causa mali que peccatus causa peccati. Non ratione defectus. quod quod nihil est. nullius est causa. interio enim causalitatis in solis entibus reperit propter quod est quod peccatum sit causa peccati. et ratione cuius peccatum sit causa peccati. Unde dicitur quod cum in peccato duo sint. videlicet puerio et auer-

Adducit auctoritates que bus ostendit quod unum peccatum sit alterius peccati pena.

Sciendum est tamen quodammodo sic esse peccatum ut sint et pene peccatorum. unde de Augustino super illud locum per. lviij. super cecidit ignis et non viderit sole. ait. Ignis superbie et concupiscentie et ire intelligitur. Istas penas pauci vident. id eas maxime commemorat apostolus in epistola ad Romanos. et enumerat multa que peccata sunt et pena peccati. Inter primam enim peccatum apostasie et ultimam penam ignis eterni. media que sunt. et peccata sunt et pena peccati. Hec ergo que super Ezechiel. ait. L'oreneti que non vult penitere ponit deus offensiculum vbi. L'grauis in pignat. Peccatum enim quod per penam citius non delet. aut peccatum est et causa peccati. aut peccatum et pena peccati. Ut moyses. Mondum sunt completa peccata amorreorum. et david inquit. Appone iniquitatem super iniquitatem eorum. Et alius per per. Sanguis sanguinem tetigit. I. peccatum peccato additum est. Paulus que ait. Propterea tradidit illos deus in passiones ignominie etc. Et ite. Ut impleant peccata sua semper. Tobi que per angelum dicit. Qui in sordibus est sordescat adhuc. Ex his testimoniis colligitur peccatum aliquid et peccatum esse et penam peccati.

Sciendum est tamen quodammodo sic esse peccatum ut sint et pene peccatorum. unde de Augustino super illud locum per. lviij. super cecidit ignis et non viderit sole. ait. Ignis superbie et concupiscentie et ire intelligitur. Istas penas pauci vident. id eas maxime commemorat apostolus in epistola ad Romanos. et enumerat multa que peccata sunt et pena peccati. Inter primam enim peccatum apostasie et ultimam penam ignis eterni. media que sunt. et peccata sunt et pena peccati. Hec ergo que super Ezechiel. ait. L'oreneti que non vult penitere ponit deus offensiculum vbi. L'grauis in pignat. Peccatum enim quod per penam citius non delet. aut peccatum est et causa peccati. aut peccatum et pena peccati. Ut moyses. Mondum sunt completa peccata amorreorum. et david inquit. Appone iniquitatem super iniquitatem eorum. Et alius per per. Sanguis sanguinem tetigit. I. peccatum peccato additum est. Paulus que ait. Propterea tradidit illos deus in passiones ignominie etc. Et ite. Ut impleant peccata sua semper. Tobi que per angelum dicit. Qui in sordibus est sordescat adhuc. Ex his testimoniis colligitur peccatum aliquid et peccatum esse et penam peccati.

Douet quodammodo utrum peccatum sit culpa et pena. an secundum diuersa. et determinat secundum aliorum opinionem.

Et id merito querit utrum creatura non culpa. ergo non est voluntaria causa. Ite non est causa necessaria. que peccauit in vno peccato non est necesse quod peccet in altero. ergo non est quod aliquo modo sit causa. Ite si peccatum est causa peccati aut ratione alicuius boni substrati. aut ratione defectus. Non ratio boni substrati. quia tunc magis deberet dici bonum esse causa mali que peccatus causa peccati. Non ratione defectus. quod quod nihil est. nullius est causa. interio enim causalitatis in solis entibus reperit propter quod est quod peccatum sit causa peccati. et ratione cuius peccatum sit causa peccati. Unde dicitur quod cum in peccato duo sint. videlicet puerio et auer-

sio. ratione utriusque peccati habet ad aliud peccatum disponere. et per hoc peccatum aliud de causare. Ratione quidem auersionis. quod in hoc quod a deo auertit elogatur a bono. et per hoc bono efficaciter impotens ad resistendum malo. Ratione puerionis sicut actus vnius virtutis disponit ad actum alterius. utpote actus nutritiue ad generatiuam.

peccatum in quantum peccatum est sit pena peccati. Non vero cum ois pena peccati iusta sit. Unde Augustinus in libro retracta. Dis pena peccati iusta est et supplicium nois. Si ergo peccatum quod est peccatum et pena peccati in quantum peccatum est. pena peccati est cum ois pena iusta de iusticia dei veniat. ut in quantum peccatum est iustum esse et a deo puenire.

Ad quod illi respondent peccatum sic dici penam peccati. quod per peccatum in quod merito precedit peccati habet laborem deserere deo corruptum bona natura. Sicut ignis eternus de pena malorum. quod ea cruciantur nec tamen ipse cruciatus malorum ignis est. sed per ignem sit in boie. Ita per peccatum corruptum natura et imminuit bonam nature. et est ipsa immunitio et corruptio boni passio et pena. non est essentialiter ipsum peccatum per quod sit. sed id peccatum dicitur permissum est. quod per peccatum ilico ut peccat habet sit in homine illa corruptio que tamen sit deo auctore. Illa enim pena siue passio que est boni corruptio a deo est. Illius tamen (ut sic dicam) materia et causa est peccatum. quod a deo non est. Quod vero Augustinus notasse et iuxta hunc sensum intellexisse cum ait in libro de predestinatione scilicet. Predestinatione deus ea presciuit que fuerat ipse facturus. Sed presciuit de etiam que non est ipse facturus. id est omnia mala. que et sic sunt quedam que ita peccata sunt ut etiam pene sint peccati secundum illud apostolum. Tradidit illos deo in passiones etc. non tamen peccata dei est. sed iudicium. scilicet pena. In scriptura enim sepe nomine iudicij pena intelligitur. Hic diligenter intendentibus insinuare videtur ea que peccata sunt et pene peccati non

peccatum in quantum peccatum est sit pena peccati. Non vero cum ois pena peccati iusta sit. Unde Augustinus in libro retracta. Dis pena peccati iusta est et supplicium nois. Si ergo peccatum quod est peccatum et pena peccati in quantum peccatum est. pena peccati est cum ois pena iusta de iusticia dei veniat. ut in quantum peccatum est iustum esse et a deo puenire. Ad quod illi respondent peccatum sic dici penam peccati. quod per peccatum in quod merito precedit peccati habet laborem deserere deo corruptum bona natura. Sicut ignis eternus de pena malorum. quod ea cruciantur nec tamen ipse cruciatus malorum ignis est. sed per ignem sit in boie. Ita per peccatum corruptum natura et imminuit bonam nature. et est ipsa immunitio et corruptio boni passio et pena. non est essentialiter ipsum peccatum per quod sit. sed id peccatum dicitur permissum est. quod per peccatum ilico ut peccat habet sit in homine illa corruptio que tamen sit deo auctore. Illa enim pena siue passio que est boni corruptio a deo est. Illius tamen (ut sic dicam) materia et causa est peccatum. quod a deo non est. Quod vero Augustinus notasse et iuxta hunc sensum intellexisse cum ait in libro de predestinatione scilicet. Predestinatione deus ea presciuit que fuerat ipse facturus. Sed presciuit de etiam que non est ipse facturus. id est omnia mala. que et sic sunt quedam que ita peccata sunt ut etiam pene sint peccati secundum illud apostolum. Tradidit illos deo in passiones etc. non tamen peccata dei est. sed iudicium. scilicet pena. In scriptura enim sepe nomine iudicij pena intelligitur. Hic diligenter intendentibus insinuare videtur ea que peccata sunt et pene peccati non

dicas siue passio est imaginis deformatio. Deformatio autem imaginis deo displicet. et nihil quod deo displicet est a deo. Ideo enim est fieri deo auctore et deo volente. ergo talis corruptio non est a deo. Ite eadem sunt principia actionis et passionis. ergo si corruptio actio non est a deo. ut si sit per nec corruptio passio. Unde dicitur quod illud verbum non est dictum secundum opinionem magistri. sed secundum opinionem aliorum. sicut per ex ipsa serie littere. Quod tamen quod illud idem verbum magister dixit in ultimo capitulo precedentis distinctionis. Aliter respondendum est quod in illa corruptione. et est considerare defectus

sic vna culpa habet disponere ad aliam. utpote gula ad luxuriam. Est igitur peccatum causa peccati. i. dispositio trabes siue inclinans ad aliud peccatum. tamen ratione auersionis que ratione puerionis. sed ratione auersionis in qua concitatur oia peccata. quodlibet est causa cuiuslibet. ratione vero concuersionis in qua distinguuntur non quodlibet est causa cuiuslibet. sed peccatum vnius generis disponit ad peccatum generis primi. utpote spirituale ad spirituale. ut superbia ad inuidiam. et carnale ad carnale. ut gula ad luxuriam. Ad illud ergo quod obicitur quod non est voluntaria nec necessaria. dicitur quod peccatum non est sufficiens causa peccati. sed de hoc quod trahit voluntate ut committat aliquam culpam et ita reducit ad causam voluntariam. Ad illud quod dicitur. utrum sit causa ratione positionis vel defectus. Dico quod ratione utriusque. sicut visum est. Conuersio enim inordinata disponit ad aliam puerionem inordinatam. Ex puerione enim inordinata. auget in nobis concupiscentiam et pntas ad malum. et dum auget pntas et concupiscentiam. quasi quoddam pondus ponit in anima. Quod enim est pondus in corporibus. hoc est amor in spiritualibus. Et idem dicitur Gregorius. quod peccatum quod per penam non diluit. mor pondere suo ad aliud trahit. et ita nec defectus per se facit. nec bonum per se. sed vnum cum alio. Illud tamen argumentum non valet. quod defectus non potest esse causa alicuius. sed non potest esse causa peccati. Causare enim peccatum non est causare aliquid. sed potius deficere. Unde est ibi subtilissima secundum quod et simpliciter. Hic ut peccat bonum sit in boie illa corruptio que tamen sit deo auctore. Sed hoc est. quod illa boni corruptio siue actiue

Handwritten signature or note in red ink.

etum. et deordinationem. Est nihilominus ibi considerare passionem et ordinem ad precedentem actionem. et quantum ad hoc duo ultima. corruptio ista tenet rationem pene. et quantum ad hoc dicitur esse a deo. videlicet inquantum pena simpliciter autem loquendo ut dicatur corruptio modi speciei et ordinis esse a deo. siue deformatio imaginis. non admittitur sicut rationes ostendunt. propter hoc quod talis corruptio et defectum dicitur et deordinationem. quod est culpa. sicut supra est ostensum. Et est talis corruptio pena non inflicta. nec contracta. sed acta et ideo quodammodo tenet rationem culpe. sicut ostensum fuit in precedenti distinctione. Et quantum ad hoc non intelligitur illud quod in littera dicitur. Et per hoc patet ea que in littera obijciuntur.

Ro. i.

in quantum peccata sunt. sed in quantum pene dei esse dicuntur. nam cum dixisset deum non esse facturum mala aliquid id est peccata. quod posset ei obijci. quod peccata esse et penas peccati. et pena peccati omnis iusticia est. et ideo a deo est. quasi determinans deum quod faciat ea. vel quod non faciat. addidit reliqua. Juxta vero predictam intelligentiam peccata sane dicuntur pene. Unde apostolus appellat eas passiones ignominie quod ut ait autoritas. id quod peccata sunt quod delectantur. sunt tamen passiones nature nominande. quod per ea corrumpitur natura.

Magister explanat opinionem alienam. quod non omne peccatum est pena peccati.

Et hoc ex hoc sensu ostenditur peccatum mortale posset dici pena. non tamen omne potest dici pena peccati. Pena enim peccati. ut predictum est. est illud cuius causa est aliud peccatum peccati. Nam peccatum sic dicitur pena peccati respectu precedentis sicut dicitur causa peccati respectu

sequentis. Quo fit. ut idem peccatum et causa sit et pena peccati. sed alterius peccati pena. et alterius causa. Ut enim gregorius in moralibus ait. Peccatum quod peccatum non diluit. suo potest moram aliquid trahit. Quia fit. ut non solum peccatum sit sed et causa peccati. Et illo quippe culpa subsequens oritur. Peccatum vero quod ex peccato oritur. non solum peccatum. sed et pena peccati est. quod iusto iudicio deus cor peccatis obnubilat. ut precedentis peccati merito et in alia cadat. Quod enim liberare noluit deferendo percussit. Proinde ut Augustinus ait. Precedentis est hec pena peccati. et tamen etiam ipsa peccatum est. Iudicio enim iustissimi dei traditi sunt. ut ait apostolus de quibusdam siue deferendo siue alio modo explicabili siue inexplicabili in passiones ignominie. ut crimina criminibus vindicarent. et supplicia peccatorum non tamen sunt tormenta. sed et viciorum incrementa. Illa ergo peccata que enumerat apostolus. quod de superbia sunt non solum peccata sed etiam supplicia sunt. Ecce ex his ista sunt perspicua quod peccata. etiam penas et causas peccati esse. et illud peccatum esse penam peccati quod causam precedentis tamen sequentis culpe. Sed cum ait crimina criminibus vindicari. vel insinuare ea ipsa que peccata sunt essentialiter esse penas peccati. id est punitiones peccati. Ad hoc autem inquit illi hec et similia dicta esse secundum rationem predictam. et ideo intelligenda fore secundum hanc summam expositionem. Intelligentia enim dictorum ex causis est assumenda dicendi.

Magister determinat quod non proprie peccatum sit secundum propriam opinionem confirmans ea autoritate scripturarum.

In nullo tamen iudicio factum veritati putatur. si quis dicat ipsa eadem que peccata sunt essentialiter ut ita dicitur esse penas. postea subiungit quod videtur punitiones iuste sunt. et a deo sunt. nec tamen peccata a deo sunt. Videtur hoc esse implicatio contradictoria. primo enim dicitur quod

Utrum peccata aliter quod essentialiter sint peccata et pene peccati.

que iuste sunt. et a deo sunt. nec tamen in quantum peccata sunt a deo sunt nec in quantum peccata sunt. pene peccati sunt. et tamen in quantum peccata sunt. privationes boni sunt. Sed ut supra dictum est causaliter et actue dicitur privationes. Quod autem quedam peccata pene sint et ipsa pena iusta sit et a deo sit evidenter tradit Augustinus in libro retracta. id est dicens quedam necessitate fieri ab homine que mala sunt et eadem iusta pena peccati sunt.

Sunt inquit que dam necessitate facta improbanda. ubi homo vult recte facere et non potest unde et illud apostolus. Non quod volo facio bonum. sed quod odi malum hoc ago. Et illud caro concupiscit adversus spiritum et spiritus adversus carnem. Hec enim iniuste sibi adversantur. vel non ea que vultis facitis. sed hec omnia ex illa mortis damnatione sunt. Nam si non est ista pena hominis sed natura. nulla ista peccata sunt. Si enim non receditur ab eo modo quo naturaliter factus est homo cum hec facit. ea utique facit quod dicitur. Si autem homo quod ita non est bonus. nec habet in potestate ut sit bonus. siue non videndo qualis esse debeat. siue videndo et non valendo esse qualem se esse debere videt penam istam esse quis dubitet. Vis autem pena si peccati pena est iusta est et supplicium nominatur. Si autem iniusta est pena. quam penam esse nemo ambigit iniusto aliquo dominare. homini imposita est. Porro quod de ordine dei et iusticia dubitare de merito est iusta est hec pena. et pro peccato aliquo impeditur. Non enim quisque iniuste dominans aut surripere hominem potuit velut ignorantem deo. aut extorquere iniuste tanquam iniustitiam ut hominem iniusta pena cruciaret. Relinquit ergo hec pena iusta de damnatione hominis veniat. His atque aliis pluribus testimoniis dicitur quedam esse peccata et penas peccati essentialiter. Preterea nullatenus ambigendum est quedam peccata absque ullo scrupulo penas esse ut iniustitia que est dolor alieni boni et ira que etiam non in quantum pene sunt peccata sunt. Ita etiam de cupiditate et timore et aliis huiusmodi sentiendum est. Unde Augustinus in libro lxxiiij. quod ait. Vis perturbatio passio. omnis cupiditas perturbatio. omnis ergo cupiditas passio. Vis non passio cum est in nobis ipsa passione patimur. Vis ergo cupiditas cum est in nobis ipsa cupiditate patimur. et in quantum cupiditas est patimur ea. omnia autem passio in quantum ipsa patimur non est peccatum. ita et de timore non enim consequens est ut si patimur timorem. ideo non sit peccatum. quod multa sunt peccata que patimur. sed non in quantum patimur eis.

unum et idem essentialiter loquendo est pena et culpa. Et post dicitur quod idem ipsum est a deo. et non est a deo. Rursus dicitur ad hoc quod illud et similia intelligenda sunt cum reductione applicatione. ut quod dicitur quod aliquid peccatum est pena peccati. et quod pena illa est a deo. aperte intelligitur secundum quod pena hoc est secundum rationem deordinationis. Et hoc innuit magister littera cum dicit quod non in quantum peccata sunt peccata sunt a deo sunt. quod dicitur a deo. Cum in idem concurrat ratio deordinationis et ordinis per assertiones ad diversa. ordinatio est a deo. deordinationis vero minime.

Sunt inquit quedam necessitate facta improbanda. Contrarius usus videtur Augustinus dicitur in libro de duabus tabulis. Dicit enim quod illud solum est peccatum a quo liberum est abstinere. Et dicitur eadem hoc quod sicut magister determinat infra quedam necessitas est ad peccata venialia peccata saltem in venialibus. Illa autem ratio est verbum quod ibidem sequitur. intelligitur de peccato actuali mortali. Quasi litera autem necessitas sit ad venialia. hoc habebit quod nec infra suo loco ubi magister inquit de. xiij.

Ad dunt

Quod sine deo peccata sunt et pene. ut ita et iniusta

Addit quodam actus non tñ essentia sed et gñe bonos esse. vt reficere esuriētē. Querit p quāto dicit esse bonū in gñe. Si dicitur quod bonum absqz circūstātia aliqua supaddita. tñc vt qz reficere indigētē nō sit bonū in gñe. qz est ibi circūstātia debita in eo qd reficit. Si tu dicas qd bonū in gñe dicitur esse cōe rñt uersale. tunc sñt vt qd de beret dicit bonū in specie euz gñale dicat respectu spci. Est igit qd p quāto dicat aliqd esse bonū in gñe. Querit et de sufficiētia ipsius diuisionis per tria mēbra. vt em esse in sufficiētia qz nō tñ est bonū in gñe. et bonū ex intētionē et cā. sed et bonum gratie et gñe. **C**ñ. dōm qd mgt diuidit dicit bonū nō quocūqz mō. s; bonū put est in actu. bonū aut bñdōi b; pñderari in se si ne fm se. et sic est bonū nature. b; iterū pñderari fm cōparatiōē ad naturā debitā. et sic dicit bonum in gñe. b; iterū pñderari fm alia tria gñia causas. rñ. videls in cōparatiōē ad efficiēs et formā et finē et sic est bonū pfectū. Et sic p; sufficiētia. qz oia act; aut cōparat ad suū pñcipiū efficiēs solum. Aut cōparat ad suū pñcipiū efficiēs put respicit debitū obiectū. Aut comparat ad suū pñcipiū efficiēs put respicit debitū obiectū et finē cōgruū. Bonū aut fm qz respicit naturam debitā dicit esse bonū in gñe p eo qd sicut genus dicit esse i potentia ad esse cōpletus. qd cōplet p aduētū differētiarū. sic in actu trāscēte sup naturā debitā quodā modo inchoat bonū moris. Illud aut bonū moris specificat et cōpletur p aduētū circūstantiarū. vñ pōt fieri et bñ et male. Sñt intelligendū est de malo in gñe. Quāuis autem bonū et malū possint differēter fieri et bñ et male. nihilominus tñ bonū quāntū est de se. dicit inchoatiōē boni. et malus sñt malū. et id nomē boni tenet. qz in ipso saluat rō gñis. Tñ bonum nature respectu boni moris est quasi in potētia materia. que est potētia passiva. bonū aut in gñe aliquo mō est bonū moris. ex hoc qd transit supra materiā debitā. et ideo assimilaf potētie gñis que est aliquo mō actiua. Venus em est forma vt dicit pbo. s; p cōparatiōē ad dñas in diffinitōē sic sicut materia. Et p hoc p; responsio ad obiecta. Nā bonū ex circūstātia contineri pōt sub bono pfecto. vel sub bono in gñe. Et em est indutum oibus bonis circūstātijs pñtēct sub bono pfecto Si aut deficit in aliqua circūstātia. reducif ad bonū in gñe sub bono aut pfecto comprehenditur actus gratuitus et gloriosus. Possent aut plura queri de hac materia. sed alibi magis gñs habent locum qd bñ.

Dintelligentiā huius partis circa tria incidit bñc qd. Primo querit de cōparatiōē culpe ad penā fm idēitatē. Secūdo vo querit de cōparatiōē culpe ad penā fm inseparabilitatē. Tertio querit de cōparatiōē pene ad diuine iusticie eqtatē. **C**irca primū duo querunt. p;lo queritur vtrum vnū peccatum sit alterius pcti pena. Secūdo

queritur vtrum vnū peccatum sit alterius pcti pena. Secūdo

queritur vtrum passiones anime sint pene tñi. an pene simul et peccata.

Questio. 1. vñ Apoc. vltimo. Qui in sordibus ē sordescat ad huc. glo. Iustum est. sed esse in sordibus. non est aliud qd esse in pctis. et sordescere non est aliud qd peccare. ergo peccatus ē meritū alterius peccati. igitur a relatiuis peccatum sequens est retributio pcedentis. sed retributio peccati non est nisi pena. ergo etc. **C** Item Grego. expressius dicit et habet in littera. Inter primum peccatum apostasiet vltimam penam ignis eterni media que sunt peccata sunt. et pena pcti. **C** Item Isido. Deus occulta sup biam clericorū vindicat per manifestam luxuriā. sed vindicta peccati ē pena. ergo manifesta luxuria est pena peccati superbie. **C** Item ex hoc qd bñ peccat. meretur a deo reslinqui. sed ex hoc qd relinquit cadit pñr in aliud peccatum. ergo si hoc iustum est. qui vnū pctm commisit. meretur p consequēs dimitti cadere in aliud. ergo si dimissus cadit in aliud peccatum. illud qd scdo perpetratur. ordinē habet ad primum sicut ad meritū. sed oē tale est pena pcti. ergo etc. **C** Item omne illud est peccati pena. in quo bñ dñs ficatur et leditur. et in qd per illud pctm inducitur sed superbus bocipto qd vult alii excellere necessario cadit in inuidiā qñ videt alium se superare. Sicut enim dicit Aug. in

Questio. 1. vñ Apoc. vltimo. Qui in sordibus ē sordescat ad huc. glo. Iustum est. sed esse in sordibus. non est aliud qd esse in pctis. et sordescere non est aliud qd peccare. ergo peccatus ē meritū alterius peccati. igitur a relatiuis peccatum sequens est retributio pcedentis. sed retributio peccati non est nisi pena. ergo etc. **C** Item Grego. expressius dicit et habet in littera. Inter primum peccatum apostasiet vltimam penam ignis eterni media que sunt peccata sunt. et pena pcti. **C** Item Isido. Deus occulta sup biam clericorū vindicat per manifestam luxuriā. sed vindicta peccati ē pena. ergo manifesta luxuria est pena peccati superbie. **C** Item ex hoc qd bñ peccat. meretur a deo reslinqui. sed ex hoc qd relinquit cadit pñr in aliud peccatum. ergo si hoc iustum est. qui vnū pctm commisit. meretur p consequēs dimitti cadere in aliud. ergo si dimissus cadit in aliud peccatum. illud qd scdo perpetratur. ordinē habet ad primum sicut ad meritū. sed oē tale est pena pcti. ergo etc. **C** Item omne illud est peccati pena. in quo bñ dñs ficatur et leditur. et in qd per illud pctm inducitur sed superbus bocipto qd vult alii excellere necessario cadit in inuidiā qñ videt alium se superare. Sicut enim dicit Aug. in

Epilogum facit ad alia transiturus. **S**atis diligēter eoz posuim sciam qd dicit oēs actus naturas esse. et inquantū sunt bonos esse. in quo tractatu quedam interseruimus que nō ex eo:um tñ persona accipienda sunt. qz ab oibus catholice sapientibus absqz hesitatione tenent atqz autoritatum testi monijs et rōnibus eoz traditionē munuimus. qui dicunt oēs actus essentia sui. i. inquantū sunt esse bonos. Quosdā vo inquantū inordinate sūt peccata esse. Addunt quoqz quosdam actus non tñ essentia sed etiā genere bonos esse vt reficere esuriētē. qui actus est de genere operum misericordie. Quosdā vo actus absolute ac perfecte bonos dicunt. quos non solum essentia vel genus. sed etiā causa et finis commendat. vt sunt illi qd ex bona voluntate p;oueniūt et bonum finem metiuntur.

li. de vera relig. Necessē b; alij inuidere. qd nō vult ab alio susperari. ergo vt qd inuidia sit pena supbie. et inuidia absqz dubio est pctm. ergo pctm est pena pcti. **C** Sed 3. Qis pena peccati est laudabilis. et nulla culpa ē laudabilis. ergo nulla culpa est pena pcti. Maior pbat. qz oē qd iustū est laudabile est. sed ois pena pcti est iusta. sicut dicit Aug. et habet in lra. **C** Dis no: vo p se p; **C** Item ois pena est ordinariua culpe. et per hoc faciens ad vniuersi decorē. sed culpa subsequēs non ordinat culpam precedentē nec decorat vniuersum. immo magis deturpat. ergo culpa nō est pcti pena. **C** Item si culpa subsequēs est pena pcedētis. ergo a relatiuis culpa pcedēs est meritū sequētis. pari rōne illa culpa que est subsequēs est meritū alterius. et sic deinceps. si ergo nullum pctm d; remanere impunitum. vt qd bñ debeat peccare in eternū. si ergo hoc est inconueniens et indignū p; qd pctm nō est pcti meritū. igit nec vnū pctm est alterius punitiū. **C** Item si sequēs pctm punit pcedens. ergo cum deus non punit bis in idipsum. culpa sequētis pcti perpetrata. culpa pcedēs nō d; puniri aut si punitur non d; tñ puniri qd si hoc esset verum reportaret quis cōmodum de malicia qd si hoc est inconueniens. p; etc. **C** Item si peccatum est pena peccati. et deus non punit supra condignum. nunq; peccatum sequens esset malus peccatum precedentē qd si hoc de plano est falsum. qz de minorū peccato denentur ad maius. planum est qd peccatum non est pena peccati.

¶ **¶** dñm q̄ absq̄ dubio sicut auctoritates sc̄torum exp̄sse dī
cūt. tenendū est q̄ peccatū est pena pct̄i. Sed a duertendū est
q̄ circa hoc est duplex modus intelligēdi s̄m q̄ m̄ḡ in l̄sa in
nuit. Quidā em̄ dicere voluerūt q̄ pct̄m̄ est pena pct̄i. non tñ
essentialiter s̄m s̄m id qd̄ est. sed rōne eius qd̄ cōcomitat. vel
rōne eius qd̄ consequitur. sicut p̄s q̄ peccatum manifestum est
ex quo consurgit infamia d̄ esse v̄ndicta pct̄i occultī. non ras
tione ipsius transgressionis. sed rōne infamie consequentiā.
¶ Vel pct̄m̄ in quo est manifesta ignominia est pena pct̄i super
bie. sicut pct̄m̄ heresis et alia b̄m̄oi. que vocat apl̄s passiones
ignominie. pena est rōne ignominie non rōne culpe. Et breuis
ter quodlibet pct̄m̄ p̄t̄ dici pena pct̄i precedētis rōne lesionis
quam infert. et sic idem d̄: pct̄m̄ et pena pct̄i. ita tñ q̄ peccatum
d̄ essentialiter. et pena pct̄i causaliter. Sed qm̄ s̄m istū modū
nō tñ vñ pct̄m̄. possit dici pena alterius. sed etiā vñ pecca
tum possit dici pena sui causaliter loquendo. q̄ peccans sc̄ip̄
sum ledit. Et iterum sicut ostensum fuit in precedentibus. nō
tñ actio inordinata est culpa. v̄rsū etiā ip̄a deformitas que re
manet in aīa. et ip̄a aīe deformatio non modica est ei pena. Et
rursus sicut rationes prime ostendunt. quedam ordinatio me
riti et retributionis est inter culpam precedentem et sequentē.
etiā quantū ad id qd̄ culpe sunt. Ideo est alia opinio cui ma
gis videtur consentire magister q̄ peccatum sequens nō tantū
causaliter sed etiā essentialiter. vt sic loquamur. est pena pct̄i
precedētis. et hoc dicendo sicut maḡ dicit. in nullo sit p̄ctu
dicitum veritati. immo hoc est satis planū. Nā pena dicit duo
et dicit malū siue dānū. et dicit ordinē ad precedēs meritum. et
hec duo p̄tingit reperiri circa sequēs pct̄m̄. Damnicatio em̄
et nocumētū est in ip̄o s̄ q̄ peccatum. eo em̄ est peccatum quo
nocet. et magnū malū incurrit quis cū incidit in peccatū. etia
si nihil aliud deberet habere posterius. Ordinationem v̄o ha
bet in eo q̄ sequens. hoc ip̄o enim qd̄ est in peccato. dignus
est dimitti cadere in aliud. Iuxta illud Apoc. vi. sicut d̄: i gl.
Iustum est vt qui in foridibus est sordescat ad huc. Conceden
dum est igitur simpliciter q̄ peccatus p̄t̄ esse pena pct̄i. vt ex
p̄sse dicunt auctoritates sc̄torū. ¶ Ad illud v̄o qd̄ primo obij
citur q̄ oīs pena est laudabilis. dñm q̄ illa propositio dupli
citer p̄t̄ intelligi. Aut q̄ laus attribuatur pene s̄m id qd̄ est aut
inquantum pena. Si attribuatur pene s̄m id qd̄ est. sic est falsa.
multe enim sunt pene que sunt passiones ignominie. et nō sunt
laudabiles sed vituperabiles. Si aut̄ attribuatur pene sub rō
ne pene. hoc est inquantū est precedētis pct̄i punitiua. sic oīs
pena est laudabilis p̄pter hoc q̄ ordinata est et per eundē mo
dum intelligēda est hec propositio. Oīs pena est iusta. Eum er
go inferitur q̄ peccatum sit iustum vel q̄ sit laudabile est ibi so
p̄b̄sina s̄m accidēs. q̄ proceditur a laudabilitate ordinis ad
laudem rei ordinabilis. hoc aut̄ non sequit. q̄ frequēter laus
ordinis extranea est rei ordinabili. maxime cū illud qd̄ est vis
tuperabile ordinat̄ conueniēter et laudabiliter. ¶ Ad illud qd̄
obij q̄ oīs pena est ordinatiua culpe. dñm q̄ verū est q̄ eo mō
ordinat quōd punit. et illa que simpliciter est pena. et simpliciter
punit est simpliciter ordinatiua. et illa que sufficienter punit.
sufficienter ordinat. Que v̄o est pena s̄m quid. et non punit suf
ficienter. ordinat solum s̄m qd̄. et verum est illud q̄ sicut qd̄az
ordo laudabilis est. l̄s magis manifestus pene infernalis ad
culpam. ita quidam ordo est laudabilis. l̄s minus manifestus
peccati subsequētis ad peccatum precedentens. et in hoc ordine
laudatur diuina iusticia. que committentē vñ pct̄m̄. iusto iu
dicio permittit labi in aliud. ¶ Ad illud qd̄ obij q̄ culpa p̄ces
dens est meritum sequētis. dñm q̄ est meritū cōgruū. et est me
ritum condigni. Et cum d̄: culpa precedentens esse meritū sequē
tis. hoc non est quantum ad meritum condigni sed congruū. q̄
quidem congruitas in alia congruitate de facili potest recom
pensari. Sicut enim est congruum q̄ deus peccatozem p̄mit
tat labi in aliud peccatum. sic est etiam congruum vt q̄ male
v̄sus est vita eam sibi auferat et in infernum demergat. Sicut
etiam congruum est. vt dimittat eum cadere in aliud peccatū
sic etiam congruum est vt si velit abstinere det ei auxilium vt
in aliam culpam non corruat. ¶ Ad illud qd̄ obij q̄ deus non
punit bis in idipsum. dñm q̄ peccatum sequens non erat pes
na in qua fieret retributio de condigno. sed solum de p̄gruo.
Et sic retributio eius qd̄ meretur quis quantum ad meritum
congruū non p̄iudicat ei qd̄ meretur quantum ad meritum

condigni. Dat enim deus iustis bona in presenti. non p̄pter
hoc dat minora in futuro. sic intelligendum est se habere in po
posito. ¶ Ad illud qd̄ vltimo obij q̄ deus non punit supra con
dignum et. tam p̄s responsio. Hoc enim intelligitur de pena q̄
a deo infligitur proprie. et de ea que circa peccatum precedēs
respicit meritum condigni. v̄trūq̄ aut̄ boz deficit in p̄posito.
Nā culpa sequēs s̄m id qd̄ est nō est a deo. culpa etiā sequens
non ordinatur ad precedēs peccatum s̄m ratione condigni
sed s̄m ratione congrui. Congruit enim hoc ordini diuine ius
ticie sicut ostensum est.

Questio. ij. ¶ **¶** Utrū passiones aīe sint pene tñ. an p̄
v̄. Omne illud pro quo quis meretur mortes eternam. est pec
catum. sed pro passionibus aīe meretur quis mortem eternam
¶ Dat. v. Qui irascitur fratri suo. reus est gebenne ignis. ergo
ira que est passio anime est culpa. pari ratione et alie passiones
anime. ¶ Item omne illud qd̄ directe repugnat virtuti est cul
pa. sed ira et inuidia et alie passiones anime repugnant virtuti
bus. ergo et. ¶ Item oē illud qd̄ est contra rationē rectā. est
culpa. sed passio aīe que est dolor de alieno bono. est cōtra ras
tionem rectam. que de illo iudicat esse gaudendum. ergo et.
¶ Item illud maxime tenet rationem culpe. qd̄ maxime est i
pugnatiua gratie. sed iniudicia gratie fraterne. maxime re
pugnat gratie sp̄ss̄cti. ergo cū bec sit passio aīe et pena. videt̄
q̄ passiones anime sint pct̄i. ¶ Itē ad hoc ipsum est ratio Au
gu. in lib. lxxvij. q. Arguit em̄ sic. Oīs perturbatio est passio.
omīs cupiditas est perturbans. ergo oīs cupiditas est passio
sed planum est q̄ cupiditas est culpa. ergo peccatū est passio.
et econuerso. redit igitur idē qd̄ prius. Sed contra. In omni
peccato sicut vult Aug. in l. de lib. ar. regnat libido. v̄bi cūq̄
aut̄ regnat libido. ibi est improba delectatio. ergo omne pecca
tum inquantum est peccatum delectat. sed huiusmodi passio
nes anime eam puniunt et contristant. ergo videtur q̄ non sint
peccata. ¶ Item omnis culpa actualis est voluntaria. sed iste
passiones anime non sunt voluntarie. ergo non sunt culpa. sed
tñ pena. ¶ Item omni culpa vituperatur. passionibus autē
anime non laudatur nec vituperatur. sicut vult p̄b̄s̄os̄p̄.
ergo passiones anime non sunt peccata. ¶ Itē opposita sunt
nata esse in eodem genere. sed nulla virtus est passio. cum om
nis virtus sit in genere habitus. ergo nullum vitium siue pec
catum est passio. ¶ Item in omni peccato est conuersio ad cō
mutabile bonum. in huiusmodi autem passionibus anime que
sunt inuidia ira tristitia potius est tediū boni. et auersio q̄ cō
uersio. ergo tales passiones aīe nō sunt culpe. ¶ R̄. dicendū
¶ sicut exp̄sse dicit magister in littera. et probat per autoris
tatem Aug. multe sunt passiones anime que non sunt solū pes
nates. v̄rsū etiā culpabiles. sicut ira et inuidia. Licet aut̄ b̄m̄oi
passiones peccata sint. tamē non sunt pct̄i inquantum passio
nes. sicut idē Aug. dicit. et habetur in littera. Omnis autem
passio inquantū ip̄a aliquis patitur non est peccatum. sed bu
iusmodi passiones pct̄i sunt rōne inordinatiōis voluntatis cō
iūcte. vel antecedenter vel p̄ter. p̄pter qd̄ notandū est q̄
quidam est passio illata ab extrinseco. et circa hanc non conis
sit meritū nec demeritū nisi inquantū a voluntate respicit vel
acceptat. Unde occidit pro x̄po non est meritū nisi in quantū
volitū est ab eo q̄ occidit. v̄nde proprie loquendo in talibz pas
sionibus non est qd̄ meritorū. sed sufferentia passionis. Est et
alia passio q̄ orit̄ ab intrinseco. Et bec dupliciter potest
oriri. q̄ quedam orit̄ ex corruptione nature. quedam v̄o ex cō
uersione voluntatis libere. Et illa que orit̄ ex corruptione natu
re in duplici differentia est. qm̄ natura corrupta est vitiosa cor
ruptione per concupiscentiam. et corrupta est corruptione pes
nali per mortalitatem inflictam. Ille igit̄ passiones q̄ oriuntur
ex corruptione nature vt est corrupta penali corruptione. tenet
rationē pene tñ. vt fames et sitis. ille v̄o q̄ oriunt̄ ab ip̄a vt est
corrupta corruptione vitiosa. non tñ habet rationē pene. sed
etiam culpe. sicut sunt inordinate affectiones anime que cōsur
gunt ex morbo concupiscentie. et tales sunt passiones ire et in
uidie et consimiles. s̄m aut̄ q̄ b̄m̄oi passiones aīe oriunt̄ ex vo
luntatis conuersione ad aliq̄ bonum amabile. sic s̄m q̄ volū
tas habet cōuertit̄ dupliciter. passiones huiusmodi sunt in du
pliciter ḡne. ¶ Voluntas enim aliq̄ conuertit̄ ad bonum simpli
ter. et tunc detestatur et odit qd̄ aduersatur illi bono. v̄p̄o
et pct̄i.

te peccatū. et hoc mō passiones inde cōsurgentes sunt iuste et meritoze. Conuertit etiā voluntas aliquādo ad bonum propriū et ad bonū vt nunc. et tūc passiones que inde cōsurgunt culpabiles sunt et male sicut et volūtas a qua oriunt. sed nō habent plenā rōnem malī et culpe nisi quā voluntate consummant vt pote cū aliquis vult irasci vel etiam vult contristari. Et sic pty q̄ hōi passiones anime peccata sunt. et in quātum oriunt ex corruptione concupiscentie et in quātum oriuntur habent ex inordinato more voluntatis deliberatiue. Et decedende sunt igitur rationes ostendentes aliquas passiones anime esse peccata.

13 Ad illud vō quod obijctur pmo in contrariū q̄ libido regnat in omni pctō. dōm q̄ verum est; s̄m q̄ libido dicitur improba voluntas: sed nō op̄ s̄m q̄ libido dicitur immoderata delectatio. Nihilominus tamē potest dici q̄ et in istis peccatis reperitur libido respectu ppriū motiū. Nam inuidus delectat in boni singularitate. et iracūdus delectat in adeptione vindicte. immo qd plus est sicut vir iustus ex rectitudine volūtatē delectatur dolēdo de malo culpe. sic etiā inuidus quādam refectationem inuenit in dolēdo de aliena prosperitate. ita q̄ delectatio est de vno. et tristitia est de altero. Quēadmodum em̄ alius quis dū amittit illud qd multū dilexit tristat̄ vehementer et magna est illi solatio posse tristari. et ibi solū inuenit quietem in fletu et dolore. sicut Aug. in. iij. p̄f. dicit de se. sic inuidus in dolēdo de bono alieno. in illa passione inuenit quādam delectationē in eo qd placet sibi de bono alieno p̄abescere. illa tū delectatio multū est resperfa amaritudine.

14 Ad illud qd obijctur q̄ passiones sunt inuoluntarie. dōm q̄ inuoluntarium dicitur dū p̄cipit sicut et volūtarium. Vno mō dicitur volūtarium cuius p̄cipium est volūtas. Alio mō dicitur volūtarium qd concomitatur volūtas. Et s̄m hīc duplicē modū dupl̄ dicitur inuoluntariū. Vno mō vt dicatur inuoluntariū qd non est a voluntate efficiente. Alio mō vt dicatur inuoluntariū qd non fit cū voluntate concomitante. P̄mo igitur mō accipiēdo inuoluntarium. sic veritate h̄ de passionibus que fiunt ab extrinseco. qz eaz p̄cipium est extra. volūtarium autē est cuius p̄cipium est in ipō. nō autē h̄ veritate in passionibus que fiunt ab intrinseco sicut p̄ ostensum est. immo possunt esse volūtarie nō solum sicut a voluntate concomitante. immo sicut a volūtatē causante. dū diligit aliquid inordinatē.

15 Ad illud qd obijctur q̄ passiones nō laudantur nec vituperantur dōm q̄ hoc verū est per se loquēdo. put tū radice habent ex volūtatē. et volūtas concomitatur eas. et laudari possumus et vituperari sicut p̄ ostensum est. ideo ratio illa nō p̄cludit q̄ hōi passiones nō sint peccata. sed qz pctā nō sint in quātum eis patimur.

16 Ad illud qd obijctur q̄ nulla virtus est passio iam patz respōsio. Nam alia qua virtus potest circa passiones cōsistere. sicut patientia et fortitudo put ille passiones efficiunt volūtarie. sic et in p̄posito intelligēdum est esse. Nihilominus tū potest dici q̄ quāuis passio nō sit virtus nisi ex actu volūtatē simul cōsistentis. potest tū aliqua passio put egrediat̄ a natura viciata et corrupta esse pctā. nec valet illa ratio cū plura exgans ad cōplendū bonū q̄ ad cōmittendū malū. Ad vitium iam p̄ respōsio. Nam iste passiones oriuntur ex cōuersione volūtatē ad cōmutabile bonū. et ideo peccata sunt. nunq̄ em̄ quis inuiderit alicui nisi nimis amaret ppriū bonū. vt vult Damasc. Ira videret esse lete concupiscentie. immo generalit̄ sicut ostendit Aug. in. iij. de ciuitate dei. cap. vij. omnes huiusmodi passiones oriuntur habent ex amore.

17 Consequēter querit̄ de cōparatione culpe ad penam s̄m inseparabilitatem. Et circa hoc duo queruntur. P̄mo queritur vtrum contingat in aliquo ponere culpam sine pena subsequente. Secundo queritur vtrum contingat in aliquo reperire penam sine merito peccatis culpe.

Questio. i. Vtrum p̄tingat in aliquo ponere culpā sine pena subsequente. Et q̄ sic v̄. Eccl̄. v. Altissimus est patiens redditor. sed patiens nō statim vindicat iram suā. sed vsq̄ in tēpus expectat. ergo videt̄ q̄ deus peccatorem nō statim punit. ergo p̄tingit in aliquo esse culpā sine pena. Item p̄not̄ est deus ad miserendū q̄ ad p̄denandū sed meritū nō h̄ statim cōiunctū p̄cisiū. ergo videt̄ simil̄ q̄ culpa nō statim habeat iunctā penam. ergo et. Item pena est vt dicit Aug. labor inuoluntarius. sed impijs et peccatorib̄

bus in bacula multa prospera pueniūt. et plures sunt q̄ adeo in malo letant q̄ dolore nō sentiūt. ergo videt̄ q̄ ponere sit pctā absq̄ pena saltem ad tempus. Item si statim peccator: cum peccat punit. aut punitur sufficēter. aut nō sufficēter. Si sufficēter. ergo nō deberet amplius in inferno puniri. Si non sufficēter. ergo aliqd de culpa ad tps remanet impunitū. sed qua rōne aliqd remanet impunitū. eadez rōne et totū. ergo vt pctā possit saltē ad tempus separari a pena. Item multo misericordior et benignior est deus q̄ sit aliqs homo. s̄ ad laudem benignitatis humane spectat vt in nullo vindicet iniuriā sibi factā. ergo multo fortius hoc decet facere deū. ergo videtur q̄ saltē ad tps debeat relinquere pctā impunitam. Sed cōtra Aug. i. confes. Sufficit dñe et sic est. vt pena sua sit sibi om̄nis inordinatus animus. si ergo ad culpā necessario sequitur animi inordinatio. necessario igitur ad culpā sequitur aliqua punitio. Item vbiq̄ est pctā ibi est punitio modū speciei et ordinis. vbiq̄ autē hoc est ibi est dānificatio vbiq̄ autē dānificatio est merito culpe. ibi est iusta punitio. ergo impossibile est culpā esse in aliquo absq̄ pena. Item quicūq̄ inordinate conuertitur ad bonū vt nūc. auertitur a bono simpliciter. et quicūq̄ acquirit carnalem delectationem p̄dit sp̄salem consolationē: sed perdere sp̄salem consolationem ad quā antea nata est. et amittere deum qui est omne bonum anime. hoc est maximū dānum et penā incurrere. ergo videtur q̄ nūq̄ peccatum cōmittat absq̄ pena. Item vnuersum ideo dicitur esse valde bonum: qz optime ordinatum. sed in eo quod est optime ordinatum nō potest esse ordinis corruptio. nec simpliciter. nec ad tempus: sed peccatū absq̄ pena est inordinatū. ergo impossibile est ad momentū pctā esse impunitū. Item ad iusticie p̄fectionem spectat supare iniusticiā. sicut ad sapientie p̄fectionem spectat vincere maliciā. vt dicit Sap. vij. Sapientia vincit maliciā. sed quia sapientia vincit maliciā. impossibile est aliquid quod malum esse q̄ diuina sapientia non statim ordinet. et ex inde bonum aliquid eliciat. ergo cū iusticia dei similiter om̄nem superat iniusticiā. impossibile est aliquam culpam cōmitti quin statim ad eā nō sequat̄ aliqua pena. R̄n. dōm q̄ im

18 possibile est culpā in aliquo esse quin ad ipam sequatur pena inseparabil̄. Et ratio huius potest sumi ex p̄fectione diuine equitatis. et ex pulchritudine vnuerfitatis. et ex inordinatiōe culpe. et ex p̄ditione peccatis nature. Ex p̄fectione diuine equitatis rō sumit̄ sic. Ante em̄ equitatis est deus qui est iudex om̄. vt nō patiat̄ de decus pcti ad modicū esse sine decore iusticie. omni em̄ modo debet iusticia iniusticiā superare. Ex pulchritudine vnuerfitatis ratio sumit̄. vnuersum em̄ ex ordine pulchritudinem h̄. et talis est ista pulchritudo qualē decuit fieri ad ostensionē summe sapientie. et ideo nullo modo sedari potest. ac p̄ hoc nec ad momentū esse in ea aliquid inordinatū. et ita nec pctā a pena separatū. Ex corruptione culpe rō sumit̄. Nūq̄ em̄ culpa cōmittitur quin modus speciei et ordo circa actiōne volūtatē p̄ueat. et dū volūtas se volūtarie in actu suo deordinat. semetipam incuruat. et dū incuruat. mō. specie et ordine p̄uatur q̄tum ad habilitatē ad bonum. talis autē p̄uatio magna est in ipa aia dānificatio et lesio. Et id dicit Aug. i quo dam sermone de innocētibus. Nemo h̄ iniustum lucrū sine in isto dāno. vbi lucrū. ibi dānum. lucrū in archa et dānum in consciētia. Tulit vestem et p̄didit fides. acquirit pecuniā et p̄didit iusticiā. Ex p̄ditione peccatis nature rō sumit̄. qz volūtas rōnalis q̄ est causa peccati quasi media est inter sensualitates sensibilitatē et sinderesim. media est etiā inter deū et alias creaturas. et cū se p̄uertit ad hec inferiora. ab eo recedit q̄ sursum est. et dū acq̄rit paruū bonū. amittit magnum bonū. qz dum acquir̄ vt nunc bonū. amittit simpl̄ bonum. et que erat media. facit seipam infimā. Similiter cum peccando concordat cum sensualitate. discordat cū sinderesi. et dum cū sinderesi discordat. incurrit ex illa repugnātia remorsum quēdam et afflictionem internam. et ita dū peccat perdit magnum bonum. perdit bonorē ppriū. p̄dit solatiū. et incurrit remorsum. Et sic patet q̄ ad culpam inseparabiliter sequitur pena. siue dicatur pena quedā dānificatio siue dicatur pena afflictio siue inuoluntaria passio. sed pena que est dānificatio s̄m sequitur et in actu et in habitu. qz nunq̄ est homo in culpa quin semp sit in dāno. Afflictio vō siue remorsio sequitur saltē in habitu quānto p̄pter delectationē intensam vel in cōsiderationem siue distra

etione animi non sentiat. Et ex hoc patet quod peccati claudit in se pena. et quod peccatum potest dici pena peccati. et etiam pena in ipso. Secundum enim diversam comparationem voluntatis peccatis ad sinceritatem et sensualitatem. idem ipsum et habet rationem peccati. et habet rationem pene. sicut ostensum est. Et concedende sunt igitur rationes probantes quod pena sequitur culpam inseparabiliter. **¶** Ad illud ergo quod primo obijcit in contrarium quod altissimum est patiens redditor. dicitur quod dupliciter est loqui de pena. scilicet quantum ad statum inchoationis. et quantum ad statum consummationis. Et primo modo puniuntur homo remediabiliter. secundo irremediabiliter. Penam igitur secundum statum inchoationis et remedia bilitatis statim infert deus. quod hoc decet suam iustitiam. Secundum statum vero consummationis et irremediabilitatis differt. hoc enim decet suam benignitatem et patientiam. **¶** In cuius divinitas non ex pectat ad penitentiam. **¶** Ad illud quod obijcit quod deus non statim remunerat. dicitur quod sic in pena magnitudo afflictionis differt et interior afflictio et remorsio peccati concomitantur. sicut in benefactis seu beneficis dei dulcedinis multitudo abscondit benefactis. nihilominus tamen aliquae primitie spiritus degustantur. et in omni bono opere quedam iocunditatis conscientie et tranquillitas bene operanti procedit. que est sicut fructus et remuneratio operis illius. et hoc est quod dicit apostolus. Laborantem agricolam oportet primo de fructibus edere. **¶** Ad illud quod obijcit quod pena est passio involuntaria et afflictiva. tam patet responsio ex his que dicta sunt. Nam ibi est damnificatio et afflictio quibus non semper sentitur. **¶** Ad illud quod obijcit quod deus punit sufficienter aut non dicitur quod punit sufficienter hoc est dupliciter. Aut simpliciter. aut secundum quod competit status presentis. In presenti igitur puniuntur culpa sufficienter. sed hoc non simpliciter. sed prout competit status presentis. et ideo in tali punitione saluat debitus ordo. et nihilominus post egressum a se a corpore debet fieri pene accumulatio. nec remanet in presenti. nec in futuro aliquid impunitum sed totum puniuntur. et plus et minus secundum quod exigit locus et tempus. **¶** Ad illud quod obijcit quod homo benignus donat. dicitur quod non est simile. pro eo quod cum deus sit ipsa iustitia. si propter offensam dimitteret impunitam iniuriam faceret ipsi iusticie. non sic autem est de homine. Preterea cum ipse sit victimis iudex. et servans omnia puniendum. Unde quod ipse dimittit impunitum. alius punire non potest. non sic autem est de homine qui bene alium superioris iudicet. et quod ipse non puniunt. quasi ad deum remittit.

¶ Utrum pena possit esse in aliquo sine culpa precedente. Et quod non videtur. primo autoritate Hieronymi. ait enim sic. Quicquid patimur peccata nostra meruerunt. **¶** Item Gregorius in quadam collecta. Nulla eis nocet aduersitas. si nulla dicitur eis iniquitas. ergo si non peccasset deus iniquitatem culpae. ut quod nullo modo sequi possit supplicium pene. **¶** Item Augustinus in primo tractatu. Mors et vita a deo deo est. sed vita ut a donante. et mors ut a vindicante. si igitur a deo est mors ut a vindicante. pari ratione et omnia alta pena. sed omnia vindicta respicit meritum culpe precedentis. ergo videtur quod in nullo sit aliqua pena. quin in ipso prius fuerit culpa illius pene meritoria. **¶** Item pena quantum est de se dicit aliquod malum. Dividitur enim malum in malum culpe. et malum pene. ergo sicut malum culpe dicit privationem boni alicuius boni et alicuius ordinis. ita etiam et malum pene. ergo sicut malum culpe indiget ordinari. ita et malum pene. sed sicut malum culpe ordinatur per sequens malum pene. sic malum pene per antea malum culpe. igitur sicut culpa non potest esse sine pena. sic nec pena sine culpa. **¶** Tres omnia punitionis secundum quod bene dicitur est effectus divine iusticie. iusticia autem secundum quod bene dicitur meritoria exigentia. nullum autem est meritum pene nisi peccatum. ergo impossibile est aliquid puniri nisi in eo quod peccasset macula peccati. **¶** Sed contra Job. xvij. Non peccavi. et in amaritudinibus moratur oculus meus. Et similiter Job. vj. Utinam appenderentur peccata mea quibus iram merui. et calamitas quam patior in statera quasi arena maris bec grauior appareret. ergo videtur quod pene que fuerit in Job non fuerit merito precedentium peccatorum. **¶** Item Job. ix. ca. Quis peccavit hic aut pariter eius ut ce cus nasceret. vbi dicitur. neque hic peccavit neque parentes eius. Et exponit Augustinus. quod hoc non dicitur. quod non peccauerunt. sed quod cecitas non erat pena peccati. ergo idem quod prius. **¶** Item pro peccato originali non meretur quis nisi semel mori. et Lazarus non tantum fuit mortuus semel sed bis. ergo videtur quod prima mors aut secunda fuerit ei absque merito peccati inflata. **¶** Item tota die videtur

demus quod impius affligit iustum. Et de hoc etiam propheta dicitur. Quare taces peccate impio iustorum se. sed non esset iusta que etiam peccate si iustus pro peccatis suis puniret. ergo videtur quod multe pene infliguntur que non infligunt merito peccatorum. **¶** Item christus fuit a iudeis interfecus. et planus est quod in ipso nullum fuit omnino peccatum. et mors illa pena fuit. hoc constat. ergo videtur quod pena possit esse absque culpa peccati. **¶** Item dicitur quod malum pene dupliciter potest ordinari. Uno modo ad malum culpe quod deus ordinat. Alio modo in comparatione ad bonum quod deus elicit ex illa pena. Dico igitur quod si aliqua pena infligatur cuius ordinatio principaliter consistat in comparatione ad malum culpe puniendum. necesse est aliquam culpam peccati peccasse. nec tamen peccasse. sed etiam aliquo modo committari inseparabiliter. pena enim ordinata ad puniendum culpam. aut est directe ordinata ad solam puniendum. aut est ordinata principaliter ad malum excludendum. primo modo est pena infernalis. et secundo modo est pena purgatoria. Et primo modo requirit pena presentiam culpe secundum deus formitatem et maculam. Secundo modo requirit culpam presentiam secundum reatum et sequela. Si autem pena infligatur principaliter propter ordinem quem habet ad bonum quod inde elicitur aut ergo propter bonum proprium. aut propter bonum alienum. Si propter bonum proprium sic requirit quod in subiecto illo aliquis fuerit culpa. et quod possit esse de futuro. Si autem propter bonum alienum. sic sufficit pena ut fuerit culpa in alio quod in eo quod puniuntur. in eo videtur pro quo pena illa infligitur. pro quo modo fuit in christo. cuius mors et passio erat ordinata ad redimendum genus humanum. et liberandum et reparandum a lapsu in quem ceciderat ex peccato primi parentis. Et sic patet quod omnia pena aliquo modo respicit culpam. sed quedam ut presentem in se. ut pote pena infernalis. quedam ut preteritam in se. ut presentem in reatu et sequela. sicut pena purgatoria. Quedam vero solum ut preteritam et hoc in eo quod puniuntur. et sic est omnia pena iustorum christi excepto. Quedam vero respicit culpam non in se. sed in alio. sicut patet in christo. Cum ergo queritur. utrum omnia pena sit causata a culpa. Dicendum est quod intelligatur de causa meritoria de condigno. sic non habet veritatem. si autem intelligatur de causa sine qua non. sic aliquo modo veritate habet. Nulla enim esset pena in homine nisi peccasset culpa. Et per hoc patet rursus ad questionem propositam qua sequitur utrum pena possit esse in aliquo sine culpa precedente sine quod quodammodo verum pena possit separari a culpa. Concedendum est enim quod sic propter ordinationem quam bene ad bonum posteri quod ex ea elicitur. **¶** Ad illud ergo quod obijcit de Hieronymo. Dicendum est quod Hieronymus non accipit ibi mereri pro merito digni. sed potius pro merito proprii. quod quidem est sicut dispositio pambula. Et verum est sicut dicitur est quod nisi fuisset in nobis peccatum originale in nobis non esset protracta penalitas nisi esset afflictio aliqua pene. et quod in christo fuit. hoc fuit solummodo pro voluntate. **¶** Ad illud quod obijcit de Gregorio. dicendum quod faciendum est vis in hoc quod dicit nulla nocet aduersitas nam aduersitas que infligitur homini exigit merito precedentis peccati. non est ad eius documentum. sed potius ad eius presentiam. **¶** Iuxta illud apostoli. Diligentibus deum omnino coo. in bono. **¶** Ad illud quod obijcit quod mors est a deo vindicante ita alie pene. dicitur quod in opere iusticie se multum immiser opus misericordie. Et ideo quibus prima dispositio ad penam fuerit vindicta. multum tamen pene sequuntur ad illam dispositionem. que potius sunt beneficentia divine misericordie et divine visitationis quam sint instrumentum ire. Cum ergo dicitur quod mors est a deo vindicante. hoc intelligitur de ipsa necessitate moriendi. sed ex hoc non sequitur quod omnia alia pena sit a dei vindicta. immo sicut tacet est potest esse a dei misericordia. que erudit et flagellat omnem filium quem recipit. Sic enim competit presentis status. **¶** Ad illud quod obijcit quod pena ordinatur ad culpam sicut econverso. Dicendum quod non est simile. Pena enim habet ordinari sicut dictum est dupliciter. non solum ad prius. sed etiam ad posterius. peccatum autem secundum quod bene dicitur ordinari bene solum ad posterius videtur ad penam et ideo culpa semper dicitur inordinatio. nisi presentiam assistit pena pena vero propter ordinationem ad posterius bonum. ordinata et utilis esse potest. etiam si nulla sit culpa in eo qui puniuntur illius pene meritoria. Illud enim malum recompensatur pro malum bonum quod inde elicitur. sicut patet in ceco nato. et in Job et in Lazaro. et in quolibet viro iusto. Quod autem bona inde eliciantur inveniuntur in. iij. dist. xv. **¶** Ad illud quod ultimo obijcit iam patet responsio. quia si puniuntur sit a divina iusticia. nihilominus tamen plerumque est a divina misericordia. **¶** Et

cut enim

cut esse vult Aug. in quoda sermone que facit de flagellatione pbaraonis. cu de? immittebat pbaraoni flagella impendebat mie bnficia. q: cor eius ad puerfione exercitabat. cu vo subtrahebat. hoc erat ex rigore iusticie. que ppter ipsius pbaraonis peccata du illa flagella subtraherebat. ipsum obdurari sinebat r pro tanto scriptura dicit q: cor eius indurabat.

Onsequenter querit de coparatione pene ad diuine iusticie equitate. Et circa hoc querunt duo. Primo qritur vtru aliqua pena fit a deo. Secdo dato q sic queritur vtru ois pena fit ab ipso.

Questio. i. Utrum aliqua pena fit a deo. Et q non videt. Sapient. i. Deus mortem non fecit. ergo si mors inter omnes penas est maxime manifestatiua diuine iusticie. r bec no est a deo. videtur igitur q nulla alia pena fit ab ipso. Item Aug. super illum locum psal. Deus duc me dicit in iusticia tua. cum punit malos deus. non solum malu eis infert. sed i suis malis eos relinquit. ergo videtur q nulla pena fit id quod est a deo fit. Item pena est malu repugnans nature: sed p dicitur nature nihil facit ptra natura. sic ut vult Aug. igitur videtur q nulla pena fit a deo. Item omnis pena inducit priuatione alicuius boni. r priuatio boni dicitur boni defectum. defectus aut non habet causam efficientes sed deficientem. si ergo deus nullius est causa deficientis. nullus defectus potest esse ab eo ergo nec pena aliqua. Item sicut malu culpe priuat bona dispositione voluntatis. sic malum pene priuat bonam dispositione nature. sed ita est a deo natura sicut voluntas r ita conferuatio nature sicut coferuatio voluntatis. si q mala dispositio voluntatis no est a deo. pari rone nec mala dispositio nature: q sicut no est a deo culpa. ita non est a deo pena. Item sicut in deo est summa bonitas q tum ad reititudine voluntatis que est iusticia. sic in deo est summa bonitas quantum ad completionem r pfectionem nature sed deus q: summe bonus est r summe iustus. non pot facere aliquid malum. siue aliqua. in iusticia siue pccati. ergo pari rone cu sit bonus summe per naturam. non poterat ab eo egredi malu qd sit in nocumentu nature. igitur sicut ab ipso no erit malum culpe. sic nec malu pene. Sed ptra. Esa. xlv. Ego dno formans lucem r creans tenebras. faciens pacem r creans malum. sed hoc no intelligit de malo culpe. ergo necesse est q habeat veritate de aliquo malo pene. Item expfius Deute. xxxij. Ego occidam r ego viuere facia. percutiat ego sanabo. sed occisio r pculsio est pena. ergo r. Item ad huc magis expfite Ecclesiast. xj. Bona r mala. vita r mors. paupras r honestas. a deo sunt sed bmoi sunt: pene. q r. Item ad huc expfite de nouo testam. Matt. xxv. Ite maledicti in ignem eternu. sed ab illo pncipaliter est pena qui dicitur sntiam sed hic est deus. ergo r. Item Augu. in lib. de arbi. Deus est autor mali quod patitur: sed hoc est malu pene vt ibide dicit. ergo aliqua pena est a deo. Item sicut actus diuine mte est pccare. ita actus diuine iusticie est punire. ergo sicut pccati remissio r indulgentia est a diuina mta. ita peccati punitio est a diuina iusticia. ergo aliqua pena est a deo tanq a causa. Item dicitur q pena plus dicit q malu. Malu em plus importat absentia siue defectus boni. vbi dicit esse. pena vo importat ordinem ad ipm merituz culpe. r simul cu hoc dispositione aliqua significat circa ipm punibile. Qm igitur tam ordo q dispositio rei dicit esse a deo sicut a pncipio. binc est q ronabilr pcedit q pena fit a deo illa potissime que importat ordinem fundatu sup reale dispositione. Et qm dicit aliquo mo ordine ad culpa pcedente. r culpa pcedens no est ex pstitutione nature sed pot ex voluntatis inordinatione. binc est q r si pena dicitur a deo. no tñ dicit a deo faciente sed a deo vindicatore. Concedendum est ergo aliquas penas a deo esse. sicut ostendunt rones ad hoc inducte p eo q alique pene sunt dispositiones ipsius punibilis. r dispositiones no qua lense q: sed ordinate fm rigore diuine iusticie. Ad illud qd obi in pccatiu q deus morte no fecit. iam p r rñio. q no negatur q mors no fit a deo vindicare: sed q: no fuit a deo naturam instituyente. ideo deus ea inflitit q: homo eam meruit merito culpe. Ad illud qd obi q deus cu punit malos no infert eis malu. Dicendum q Aug. no vult ibi negare pena infert a deo s: hoc vult ibi negare q defect? ille q claudis in intellectu pene. no causet a deo. Unde no dicit no infert pena sed no infert malum. malum em dicit ipsum defectum sicut dicitur

etum est. pena aut no tm dicit boni defectione: s: etia dicit pntibilibs dispositione. Ad illud qd obi q conditor nature. nihil facit ptra natura. Dicendum q si natura dicatur naturalis creature obediencia vel naturale iudicatoriu fm q bo est babilis ad iusticia. q: vtruq: boz dicit immediata ordinatione ad deum. sic deus no facit ptra natura. sicut nec facit ptra seipsuz. Alio mo natura dicitur vis operans fm solitu cursuz etia quod dicitur q bonu qd dicit creature ex sua origine. r hoc mo deus facit ptra natura. siue per miracula potentie. siue p supplicia vindicantis iusticie. r sic non facit simplr contra naturam. imo potius fm natura. cuius operatio subiacet diuine potetie. r ordinatio subiacet diuine iusticie. Et cu de? vtr? creatura siue ad manifestatione diuine potentie. siue ad manifestatione diuine iusticie. vtr? ea put dicit. Ad illud qd obi q pena dicitur priuatione r defectu. Dicendum q generalr loquendo pena no dicit solum defectu. immo quedam pena est q dicit vera passionem circa ipm punibile. Unde sicut actio ignis eterni qua agit in aiam aliquid est. sic r passio qua patit aia ab igne aliquid est. Et iteru aliqd ordinatu est. r ita a deo est a quo e omnis essentia r ois ordo. Et ppter hoc deficit illa ratio. q: non ois pena dicit defectum puru. Ad illud qd obi q malum pene priuat bonam dispositione nature. sicut malu culpe dispositionem voluntatis. Dicendum q non est simile. q: malum culpe priuat inordinate r vituperabiliter. malu vo pene fm q bmoi priuat ordinate r laudabilr. Et q: qd laudabile est. deo attribubendum est. quod vo vituperabiliter non. binc est q recte aliquid malu pene deo attribuit. malu vo culpe no. sicut infra melius videbit. Et per hoc p r responsio ad vltimu qd obi q de p r sectione bonitatis quantum ad voluntatem r naturam dei. Qd dicitur em bñ q vtriusq: est summa pfectio. q: vna r eade. Qd em est in eo natura r voluntas. coparatio tñ diuine voluntatis ad culpa r pena. siue eoduerso pene r culpe ad diuinam voluntatem differens est. q: culpa ppter sui deordinationem. deordinatione ponit circa peccante. pena vo no deordinatione connotat circa punientem r ordinantem.

Questio. ij. Utrum ois pena fit a deo. Et q sic videtur ad Ro. xij. Vbi vindictam r ego retrii. ergo vindicta p pccati copetit ipi deo. sed ois punitio vindicta quedam est. ergo ois pena r punitio est a deo. Item Augu. dicit. r bñ in littera. Omnis pena si peccati pena est. iusta est r suppliciu noiat. s: o qd iustu est a deo est. q ois pena a deo est. Item Ro. i. Tradidit illos de? in passiones ignominie glo. paulo ante. Deserit de? no apponendo gratia. vel apposita subtrahendo. si igit nulla pena magis caret rone bonit pulchritudis q subtractio gfe r passio ignominie. r bmoi pene sunt a deo sicut p r textu r ex glosa. ergo r ois pena. Item nulla pena est acerbio: q pena infernalis nulla pena habet plus de rone priuatiuis et defectus q pena mortis. s: vtraq: itaq: est a deo ergo ois alia pena. Item subtractio gratie directe opponitur collationi gfe. sed gratia dare hoc maxime placet diuine bonitati. ergo inter oes penas minime est bec pena a deo auctore. sed bec est a deo auctore. ergo r ois alia. Probatio minoris. In subtractione gratie est gratie adnubilatio r quedam dei de habitaculo cordis expulsio. sed opatio adnubilationis solum deo est possibilis. sicut dicit Aug. cu sit infinita distatia inter extrema. r pterea nihil potest deū eijcere. ergo videt q talis subtractio gfe no possit esse nisi a deo tanq ab auctore. Item omne illud qd ordinat inordinatu. r restituit bonore deo sublatum est a summo ordinatore r honoris p p r zelatore. sed ois pena fm q bmoi est ordinatiua culpe. in omni etia punitioe bonoz redditur deo cui subtractus est per culpa. ergo omnis pena fm id qd est procedit a diuina iusticia. Sed contra. Excecatio est quedam pena: sed excecatio non est a deo. sed ex propria malicia. sicut dicitur Sap. ij. Excecauit illos malicia eoz. ergo no est omnis pena a deo. Q: aut excecatio non fit a deo. apparet tam ex textu q ex verbis. Augu. qui dicit super illud Joban. i. Lux in tenebris lucet. ibi dicit q quomodo ceo presens est lux copozalis r ipse no est presens lumini. sic intelligendum est in luce spirituali. r hoc ipse textus innuit. Item amissio siue expoliatio gratuito est qdaz pena. s: bec non est a deo. immo potius a diabolo. fm q dicitur Luc. x. de homine descendente a hierusalē in hierico qui a latronib? fuit vulturatus r spoliatus. ergo no omnis pena est a deo. Quod

fit expoliatio gratuitoz nō sit a deo apparet per hoc q̄ dicit
 Ansel. q̄ homo nō h̄ gratiā non q̄ deus nō dat. sed quia ipse
 non recipit. ¶ Item imaginis deformatio est quedā pena sed
 deus imaginē suā nullo mō deformat. Immo indignatur p̄tra
 deformantē. ergo nō ois pena est a deo. Quod autē imaginis
 deformatio non sit a deo apparet. qm̄ imaginē dei deformare
 est cōtumeliā deo inferre. sed deus nunq̄ facit sibi cōtumes
 liam: ergo nunq̄ deus deformat imaginem suā. ¶ Item si nul
 lus purus defectus est a deo et aliq̄ pena est purus defectus.
 ergo aliqua pena nō est a deo. Maior manifesta est p̄ se. q̄ de
 defectus nō h̄ causam efficiētē sed deficientē. s̄ deus nullus
 est causa deficientis. Minor p̄bas. q̄ ignorātia nihil aliud est q̄
 spūalis tenebra. ergo est priuatio pura. et ignorātia est pena. q̄
 et. ¶ Itē nullū viciū est a deo. aliqua pena est que non est a deo.
 Maior: et minor per se sunt manifeste. ¶ Itē nullus p̄ctm̄ est a
 deo. sed aliq̄ peccatū est pena. sicut ostensum est supra. et ma
 nifeste apparet in illa deformitate que remanet in aīa post cul
 pam p̄p̄trātā ergo aliqua pena est q̄ nō est a deo. ¶ Rñ. ad
 36 predictoz intelligentiā norandū est q̄ pena de sui generali ac
 ceptione dicitur nocuentū ordinatū. nocuentū autē compa
 rationē h̄ et ad ipsum nocuentū. et ad illud quod patit nocuem
 tum. et ad illud fm̄ cuius priuationē nocuentū illud attēdit
 Et fm̄ istā triplicē cōparationē nomen pene h̄ triplicē acces
 sionem. Unde dicitur pena aliquādo actio rei ledentis. fm̄ q̄ adu
 stio ignis infernalis dicitur esse pena reproboz. Dicitur etiā pena
 passio rei lese siue punite. fm̄ dicitur afflictio reproboz ē cor̄ pes
 ne eterna. Dicitur etiā defectus alicuius boni in quē incurrit
 ex illa passione. sicut defectus quietis. salutis et pacis. est pes
 na reproboz. Quocūq̄ autē istoz modoz dicatur pena siue as
 ctio. siue passio. siue defectus. semp̄ nomen pene vt sic impossi
 tum est ab ordine. et q̄ dicitur nominat vt ordinatū. Et qm̄ om̄e
 ordinatū vt tale p̄cedit a deo a quo est ois ordo. quocūq̄ mos
 do dicatur pena. et quicūq̄ dicitur pena in q̄tum pena a deo ē. et qm̄
 om̄e ordinatū a deo ē. a deo em̄ habet q̄ sit ordinatū deo pla
 cet om̄is ordo. et idem est fieri deo auctore et deo volente. Si
 autē loquamur de pena fm̄ illud quod subest huic ordini a quo
 imponit nomen pene. tunc dicendum est q̄ si pena dicat defectus
 etus siue carentia alicuius boni. sic dicendū est q̄ talis defectus
 nō est a deo. non em̄ habet causam efficiētē sed deficientē
 37 tem. nec pena que talem defectum nominat est a deo. ¶ Si au
 tem pena dicatur ipsa passio rei punite q̄ est via ad defectum
 alicuius boni. tūc distinguendū est: q̄ quedā est passio que est
 ordinata. quedā vō que q̄ntus sit ordinata fm̄ quid. est tñ deor
 dinata simplr. quedam vō medio mō se habens. Passio illa q̄
 est ordinata simpliciter est illa passio que est pure penalis. s̄
 cur passio famis et sitis. et talis passio a deo ē. vnde famis et si
 tis a deo dicitur esse. Passio vō que est deordinata simplr. sed ordi
 nata fm̄ quid est illa que est culpabilis sicut ē deformatio ima
 ginis et corruptio habitatis ad bonū. et talis nō est concedē
 da esse a deo. Passio vō media est illa que est passio viciosa. vt
 pote illa que est ex rebellionē carnis ad spm̄. que quodāmodo
 ordinata est ad culpaz precedentem. quodāmodo deordinata
 est. quia ē inclinatiua ad culpam sequentem. et hec non conces
 ditur esse a deo. Et magister dixit supra distin. xxiij. q̄ somes
 et p̄cupiscentia nō habent deū auctore: sed diabolum aut homi
 nem. Et sic distinctū est de pena put dicitur actio rei punitiue.
 ¶ Ex p̄dictis igit̄ p̄t q̄ si ois pena sit a deo in q̄tum tenet
 38 rōnem pene. nō om̄e tamen quod dicitur pena a deo est. immo q̄
 dam est a deo. quedā non. Illa est a deo que dicitur positionem
 aliquā. ita q̄ nō noiat deordinationē. et hec est simpliciter pes
 na. Illa vō nō est p̄cedenda esse a deo que nominat simplr de
 fectum. vel q̄ nominat positionē aliquā cū deordinatione. Cū
 nec cōcedit a deo esse excecatio. nec obduratio. nec imaginis
 deformatio. nec ḡfie subtractio siue expoliatio. nec error: nec
 ignorātia. nec p̄cupiscentia. nec bis cōsimilia. oia em̄ hec vel
 dicūt defectū vel deordinationē aliquā. Concedende sunt igit̄
 tur rōnes ostēdentes q̄ non ois pena est a deo. ¶ Ad illud q̄
 39 obijciatur q̄ ois vindicta est a deo. et similr ad sequens quo dicitur
 q̄ ois pena iusta est. dicendum q̄ ille due rationes non cō
 cludūt nisi q̄ pena sit a deo sub ratione pene. sic em̄ aliquid dicitur
 quod respicit ordinem qui attendit fm̄ vltionem diuine iu
 sticie. de eo autē quod subest non oportet illud intelligi q̄ sit a

deo. Nam crimina criminibus vindicant fm̄ q̄ sancti dicunt
 supra ostensum fuit. ¶ Ad illud q̄ obijciat q̄ passio ignominie et
 subtractio gratie est a deo. Dm̄ q̄ proprie loquēdo neutrua
 deo esse cōceditur nisi permissiue. fm̄ q̄ deus dicitur obdurare. q̄
 ipso nō apponente gratiā homo obduratur. sicut etiā deus dicitur
 tradere in desideria cordis. Unde glo. dicit ibides. Tra
 dere est p̄mittere et nō incitare: sed dimittere. p̄cedentibus q̄
 pe culpaz causis iure et merito. deseruitur a deo et per hoc q̄ de
 seruntur. desiderijs tradunt. Similr q̄ dicitur deus gratiā subtra
 here. hoc nō est q̄ auferat gratiā datā. sed q̄ domine se auer
 tente. deus cam nō continuat. ¶ Ad illud quod obijciatur de
 41 pena mortis et eterne dānationis. Dicendum q̄ vtraz a deo ē
 vtraz em̄ positionē aliquam vel dispositionē nominat sine de
 ordinatione aliqua. Et si obijciatur q̄ pena infernalis ē acers
 bissima. dicendū q̄ acerbitas nō impedit quin pena sit a deo
 sed potius deordinatio defectus. Et si obijciatur q̄ mors dicitur
 defectum. Dicendum q̄ mors nō tñ dicitur defectum immo dicitur
 passionem et p̄gressum ab esse in nō esse. qui quidē est per aīe et
 corpore separationē. vbi est dolor et afflictio. et h̄ defectus ses
 quatur ad illam passionē. mors tamen nō nominat purū defe
 ctum. sed potius passionē et transitum illum. et ideo cōceditur
 mors esse a deo. quis nō p̄cedat de alijs penis quaz nomina
 imponunt ab ipso defectu. ¶ Ad illud quod obijciat q̄ subtra
 ctio gratie est a deo. Dicendum q̄ falsum est p̄p̄rie loquendo. 44
 nisi dicatur p̄missiue vt dictum est. Quod vō obijciatur q̄ ibi ē
 annihilatio et dei expulsiō. Dicendum q̄ deum expelli non est
 aliud q̄ gratiam dei repelli. Gratiam autē dei repelli nō est
 aliud q̄ gratiā corūpi. p̄ eo q̄ ipsa cum sit accidens nō habet
 saluari nisi in substantia rationali. ¶ Gratia autē corūpitur. 43
 adnihilatur nō per actionem contrarij agentis. sed p̄pter des
 fectum in seipsa. Deficit autē in seipsa p̄pter hoc q̄ subiectum
 deficit sibi. Hīa em̄ nō est nata esse subiectū gratie nisi p̄uer
 sionem sui ad deū. Et ideo cū se a deo auertit. iam gratia gras
 tumfaciens in ea nō potest saluari. et ideo in seipsa deficit. 44
 ¶ Quod ergo obijciatur q̄ nihil pōt gratiā adnihilare et deus
 de habitaculo suo eiecre. Dicendum q̄ illa ratio p̄cedit ac si ta
 lis adnihilatio vel abiectio fieret p̄ virtutem alicuius agētis
 hoc autē nō sit. immo sit p̄pter ineptitudinem suscipiētis sicut
 visum est. ¶ Ad illud quod obijciat q̄ om̄e ordinatum et quod
 reddit bonozem deo est a deo. Dicendum q̄ hoc verum est in
 45 quātum tale. Sed cum assumit q̄ om̄is pena est viciosa odi
 verū est in quātum pena. et tunc cōclusio vera est. videlz q̄ om
 nis pena in q̄tum pena a deo est. sed si ex hoc arguatur viter
 q̄ om̄e illud q̄ dicitur pena est a deo. vt p̄tē culpa vel viciū
 vel defectus. fiet sopbissima fm̄ accidens. q̄ sunt quedam que
 deo attributa potius sonant in cōtumeliā q̄ in gloriā. Et
 propterea si alicubi vñq̄ inueniatur q̄ concupiscentia vel igno
 rantia vel cetera similia a deo sint. exponenda sunt verba. vel
 dicta sunt esse a deo: quia sunt permissiue. vel quia dicitur esse
 se a deo in quātum sunt pene. vel dicuntur esse a deo fm̄ q̄ cōs
 cernunt aliquod ens. non fm̄ illud a quo primo et principalis
 ter imponuntur.

Distinctio. xxxvij. Utrum actio subtrata. id est in qua peccatum committitur sit a deo et.

¶ Ant autē et alij plurimi longe aliter de peccato et.
 Supra ostēdit magister quomō peccatum sit pec
 cati pena. ad declarādum qualiter peccatum est
 priuatio. In hac parte intendit maḡ inquirere.
 vtrum actio in qua p̄ctm̄ cōmittit sit a deo. p̄pter
 hoc q̄ supra dictū fuit q̄ peccatū est actus. Et qm̄ supra p̄ter
 cutus fuit opinione illoz qui dicunt actionē subtrata malit
 cie esse a deo. hic sc̄do p̄sequitur aliam opinionē qua quidam
 ponebant nec maliciā nec actionē malam esse a deo. Diuidi
 tur autē pars ista in duas partes. In quaz prima ponit p̄dis
 ctam opinionē. In sc̄da vō opponit p̄tra opinionē partis ad
 uerse. ibi. In hoc autē vbo superioris sentētie et. prima pars h̄
 tres partes. In prima explicat maḡ illam opinionē. In sc̄da
 da vō subiungit eius defensionem. ibi. Illa quoq̄ Augustin⁹
 verba quibus dicit et. In tertia vero ex predictis elicit quan
 dam cōclusionem. ibi. Et quo colligitur res aliquas et. Simi
 liter secunda pars principalis habet tres partes. In prima
 parte opponit contra aduersam opinionem. In secunda vero
 loco

loco determinationis ponit quendam comonitionem ad auditoris eruditionem. ibi. Intendat diligenter his verbis etc. In tertia vero remouet quasdam dubitationem. ibi. Cum igitur omnes catholici tractatores in hoc consentiant etc.

Distin. xxxvij.

Opera diaboli que vicia dicuntur actus sunt. mala vero non res. Sed contra. Fulgentius dicit et habet nec magis in glosa super Roma. us actus. Deus illius rei est vltor cuius non est actor. ergo na. nec si deus est vltor peccati: int et peccatum est res. Ites videtur qd contraria implentur in illo verbo. Om

Quare ne em ens est aliqua res. peccatu sed vitium est actus sicut ibi ee ipse dicit. et actus est que dicitur. dam differentia entis. ergo idem est dicere vicia esse actus et no res quod affirmare inferius et negare superius de eodem qd est impossibile. Item ipse Augustinus videtur sibi contradicere cum dicit in encib. qd alique sunt res quibus homines mali sunt. et tales no sunt nisi si vicia et peccata. ergo vicia sunt res.

Respon. dicendum qd res accipitur comuniter et pprie et magis proprie. Res fm qd comuniter dicitur. dicitur a reo: reus et sic comprehendit omne illud quod cadit in cognitione siue sit res exterius siue in sola opinione. Proprie vero dicitur res a ratu rata ratum. fm qd ratum dicit esse illud quod non tmmodo est in cognitione. immo est in rerum natura siue sit ens in se. siue in alio. et hoc mo res couertitur cus ente. Tertio modo dicitur res magis proprie fm qd dicitur a ratu rata ratum. prout ratum dicit illud quod est ens per se et firmum. et sic res dicitur solum de creaturis et substantijs per se entibus. Si igitur res accipitur primo modo. peccatu est res et quantum ad actiones substrata. et quantum ad deformitatem. et sic accipit Fulgentius. Si vero res dicitur secundo modo. actus sic peccatu dicitur res no ali no rone deformitatis: sed ratione actus substrati et sic accipit Augustinus in encib. de. Tertio modo accipiendo

Explicat alioz opione qd dicunt malos actus nullo modo ee a deo nec ee bonos. siue in eo qd sunt. siue alio modo. a

Unt autem et alij plurimi longe aliter de peccato et de actu sentientes. Asserunt em voluntate mala et actu malum pctam esse. et nulla rone bona nec fm aliquam rone ex deo autore esse. qd sine deo sunt. Sine eo naqz (vt ait euangelista) factu est nihil. i. pctm. Qd dicit esse nihil no qd no sit actio vel voluntas mala qd aliquid e. sed qd a vero esse separat homines. et ad malu trahit. et sic ad no esse deducit. Qui em a summi boni participatioe recedunt: qd solu vere accipie est merito no ee dicunt. Ideoqz Augustinus dicit sup Johannem. pctm nihil esse. nihilqz fieri cu peccat hoies. Hac ergo rone astruit pctm nihil esse qd a vero esse hoiem elongat. Noluntateqz mala atqz actione siue locutione mala. pctm ee dicit qd puaricatio et inobedientia hec sunt. et d legem dei sunt. que tm sunt. sed ab hoie vel diabolo no a deo. Nullatenus emz hec a deo esse dicit siue inquam sunt siue alio modo.

Nonit opionis pdicte defensione qtr. s. determinatvba Aug. pmissa qbus ait. b De qd est in pta e. bonu. Illa quoz Aug. verba quibz dicit. omne quod est inquam est bonum esse. et deum habere autorem. de naturis siue de substantijs tm accipienda fore tradunt. Substantie vero noie atqz nature. dicunt significari substantias ipsas. et ea que naturalr habent. s. que coeata sut eis sicut aia naturaliter habet intellectum et ingenium et voluntatem et hmoi qd ex verbis Aug. pmissis colligitur vbi bonu hoiem appellat bona natura. et malum hominem malam natura. Secundum hanc ergo assertionem vel acceptionem mali actus non sunt nature vel substantie nec etia boni actus. qd vtiqz videt

Aug. inuere in libro retractionu distinguens inter substantias siue naturas. et bonas actioes siue malas. Aperiens em quomodo intelligendum sit. quidam in libro de vera religio. ab eo traditu ait. Hoc de substantijs atqz naturis dictu est. Inde em disputabat. non de bonis actionibus atqz peccatis. Aperte hic videt diuidere inter naturas siue substantias. et actiones siue peccata. Ideoqz asserunt pfati doctores. actioes interiores vel exteriores non esse naturas vel substantias qd si male sunt. pctam sunt. neqz a deo sunt. No mali actus no sunt nature. Augustinus videt notare in pma rone contra pelagianos ita dices

Opera diaboli que vicia dicitur actus sunt no res. Idez in quarta rone. Omne malum natura no est: s. actus accides alicui ex defectu boni. Quobz qd natura non est deus no fecit. qd natura e omne quod fecit. Ites omne quod natura bonum est. deus ex nihilo fecit. non diabolus. Ex pdictis elicit quada conclusionem. s. qd fm illos res alique sunt qd a deo no sunt qbz hoies mali sunt.

Ex quo colligit res aliqs ee qd a deo no sunt. eisqz hoies mali sunt. Qd nihilominus et ipsi cedunt inmitetes verbis Augustini. superius positis. qd in encib. determinas illa vba propere. De his qd dicit bonu malum. dicit de ipsis rebz quibus hoies mali sunt no de hominibus hoc esse intelligenda. Sunt ergo alique res quibus hoies mali sunt. Id autem quod fit deterior. a deo non est. qd vt ait Augustinus in lib. lxxvij. quoniam deo autore non fit deterior. No est ergo deus autor reru quibus homo deterior fit. At sunt alique res vt dictum est quibus hoies mali sunt ergo alique res qd a deo non sunt. quia pctam ipse sunt. Ideoqz scriptura in pluribus contestatur locis deum non esse autorem maloz id est eoz que peccata sunt.

Opponit aduersari

Aug. inuere in libro retractionu distinguens inter substantias siue naturas. et bonas actioes siue malas. Aperiens em quomodo intelligendum sit. quidam in libro de vera religio. ab eo traditu ait. Hoc de substantijs atqz naturis dictu est. Inde em disputabat. non de bonis actionibus atqz peccatis. Aperte hic videt diuidere inter naturas siue substantias. et actiones siue peccata. Ideoqz asserunt pfati doctores. actioes interiores vel exteriores non esse naturas vel substantias qd si male sunt. pctam sunt. neqz a deo sunt. No mali actus no sunt nature. Augustinus videt notare in pma rone contra pelagianos ita dices

Opera diaboli que vicia dicitur actus sunt no res. Idez in quarta rone. Omne malum natura no est: s. actus accides alicui ex defectu boni. Quobz qd natura non est deus no fecit. qd natura e omne quod fecit. Ites omne quod natura bonum est. deus ex nihilo fecit. non diabolus. Ex pdictis elicit quada conclusionem. s. qd fm illos res alique sunt qd a deo no sunt qbz hoies mali sunt.

Ex quo colligit res aliqs ee qd a deo no sunt. eisqz hoies mali sunt. Qd nihilominus et ipsi cedunt inmitetes verbis Augustini. superius positis. qd in encib. determinas illa vba propere. De his qd dicit bonu malum. dicit de ipsis rebz quibus hoies mali sunt no de hominibus hoc esse intelligenda. Sunt ergo alique res quibus hoies mali sunt. Id autem quod fit deterior. a deo non est. qd vt ait Augustinus in lib. lxxvij. quoniam deo autore non fit deterior. No est ergo deus autor reru quibus homo deterior fit. At sunt alique res vt dictum est quibus hoies mali sunt ergo alique res qd a deo non sunt. quia pctam ipse sunt. Ideoqz scriptura in pluribus contestatur locis deum non esse autorem maloz id est eoz que peccata sunt.

Opponit aduersari

Opponit aduersari

boc nomen res. sic peccatum nec est res rone deformitatis. nec rone actus substrati. et sic accipit Augustinus in verbo pposito cum dicit qd opera diaboli vicia sunt non res. Et per hoc patet responsio ad totum. Quod natura no est deus no fecit etc. Videtur hoc esse falsum. quia multa sunt que sunt preter naturam et tamen constat qd a deo sunt. sicut multa accidentia que inducuntur per acquisitionem et per violentiam. et etiam per gratiam et per miraculu. Itē omne quod est natura ali qua. vel est substantia. vel proprietas ei naturaliter inherens: sed multa sunt que nec naturalr insunt. nec per se sunt. ergo non videtur esse. verum illud quod dicitur qd deus non fecit illud qd natura non est. Respon. dicendum qd sicut hoc nomen res tripliciter accipitur. ita hoc nomen natura vno modo dicitur natura resque naturaliter est: vel proprietas que naturaliter inest

Secundo modo dicitur natura largius no solu res per se ens vel proprietas naturaliter inherens s. etia omne quod conseruat naturam. vel quod salte ali quo bono non peruat. et istos duos modos ponit magister i littera. Tertio modo dicitur natura largius siue omne ens qd est i alia qua re materiali. siue sit naturaliter inherens siue non siue sit saluatiuū siue non. Cum ergo dicit Augustinus qd natura est omne quod deus fecit potest accipi natura tribus modis. fm qd facere dei accipitur triplr. Uno enim modo facere dicitur deus creando. Secundo modo cooperando. Tertio modo cooperando. et ita fm qd extenditur verbum faciendi extenditur nomen nature. sicut facere dicitur deus actionem substratam peccato cooperando libro arbitrio. sic etiam nomen nature se extendit ad illam actionem. Et sicut facere dei nunq se extendit ad deformitatem. sic nec natura. Et ideo ex hac autoritate no potest haberi qd actio substrata deformitati non sit a deo.

Secundo modo dicitur natura largius no solu res per se ens vel proprietas naturaliter inherens s. etia omne quod conseruat naturam. vel quod salte ali quo bono non peruat. et istos duos modos ponit magister i littera. Tertio modo dicitur natura largius siue omne ens qd est i alia qua re materiali. siue sit naturaliter inherens siue non siue sit saluatiuū siue non. Cum ergo dicit Augustinus qd natura est omne quod deus fecit potest accipi natura tribus modis. fm qd facere dei accipitur triplr. Uno enim modo facere dicitur deus creando. Secundo modo cooperando. Tertio modo cooperando. et ita fm qd extenditur verbum faciendi extenditur nomen nature. sicut facere dicitur deus actionem substratam peccato cooperando libro arbitrio. sic etiam nomen nature se extendit ad illam actionem. Et sicut facere dei nunq se extendit ad deformitatem. sic nec natura. Et ideo ex hac autoritate no potest haberi qd actio substrata deformitati non sit a deo.

Et sicut facere dei nunq se extendit ad deformitatem. sic nec natura. Et ideo ex hac autoritate no potest haberi qd actio substrata deformitati non sit a deo.

Et sicut facere dei nunq se extendit ad deformitatem. sic nec natura. Et ideo ex hac autoritate no potest haberi qd actio substrata deformitati non sit a deo.

Et sicut facere dei nunq se extendit ad deformitatem. sic nec natura. Et ideo ex hac autoritate no potest haberi qd actio substrata deformitati non sit a deo.

com res dicitur secundo modo. actus sic peccatu dicitur res no ali no rone deformitatis: sed ratione actus substrati et sic accipit Augustinus in encib. de. Tertio modo accipiendo

Quid ergo mirum si deus dicit non esse actor...

Respon. dicendum est ad hoc qd istud argumen...

psal. 137

Iniquitas quippe ipsa non est substantia...

Contra. Aut enim substantia dicitur proprie...

Iniquitas est natura quam formavit deus...

Quid ergo mirum si deus dicit non esse actor...

Contra. Aut enim substantia dicitur proprie...

Iniquitas est natura quam formavit deus...

opinionem ex illo verbo de actor...

In hoc autem verbo superiorum...

Respon. dicendum est ad hoc qd istud argumen...

Contra. Aut enim substantia dicitur proprie...

Iniquitas est natura quam formavit deus...

Contra. Aut enim substantia dicitur proprie...

Iniquitas est natura quam formavit deus...

Contra. Aut enim substantia dicitur proprie...

rationem et causam dictionum...

Remouet dubium de peccato non de pena...

igitur omnes catholici tractatores...

igitur omnes catholici tractatores...

igitur omnes catholici tractatores...

igitur omnes catholici tractatores...

igitur omnes catholici tractatores...

dicitur qd iniquitas substantia non est...

Penarum enim deus actor est...

igitur omnes catholici tractatores...

igitur omnes catholici tractatores...

igitur omnes catholici tractatores...

igitur omnes catholici tractatores...

igitur omnes catholici tractatores...

Marginal notes on the right side of the page.

presuppositio opz etiam scire distinguere. primo circa penam quatum ad rationem pene. et quatum ad illud quod subternitur. Secundo oportet scire q aliqua pena est acta. aliqua contracta aliqua influcta. Tertio opz intelligere distinctione huius nominis res. qm dicitur tripliciter. Quarto oportet intelligere distinctionem huius nominis natura et substantia fm q disticta sunt supra. Et bis intellectis manifestantur ea que dicuntur in littera.

D intelligentia huius partis in qua magister inquit. utrum actio culpabilis sit a deo. incidit hic questio circa duo principalia. Primo queritur. utrum omnis actio fm q actio sit a deo. Secdo querit. utrum actio defectiva fm q defectiva a deo sit. Circa primu queruntur tria. Primo queritur. utrum a deo sit ois actio fm q actio. Secdo queritur. utrum a deo sit ois actio fm q actio. Tertio queritur. utrum a deo sit omnis compositio.

Questio. 1. Utrum ois actio fm q actio sit a deo. Et sic videt. Job. xv. Sine me nihil potestis facere. s; ois actio aliquo mo est ens siue sit actio peccati siue alia. ergo etc. Si tu dicas q illud intelligit de actioe ne bona. Contra. Esa. r. Nunqd eleuabit securis contra eu q fecerat in ea. glo. Sicut instrumenta nihil sunt p se agentia. ita sensu naberit nihil per se opatus est. si ergo actio sennaberit mala erat et crudelis. et sennaberit in illa actione erat instrumentum dei. videt ergo q ois mala actio sit ab ipso tanq a primo principio. Item que sunt eiusdem generis habent eadem principia prima. sed dare elemosina pp deum. et dare elemosina ppter vanam gloria eiusdem generis actiones sunt in genere nature. si ergo actio ista qua quis dat elemosinam ppter deum est a deo. videt q actio illa qua qis dat elemosinam causa inanis glorie sit a deo. Item opatio miraculoz est a solo deo. sed aliquis in faciendo miracula peccat. q; facit ppter vanam gloria. ergo videtur q aliqua actio substrata deo: mitati culpe sit a deo ergo pari rone et omnis alia. Item omnis scientia a dno deo est. sed aliquis addiscit propter auaricia. ergo cum addiscere non possit nisi deo coadiuuante et cooperante. et illud addiscere sit peccatum actio substrata peccato comparat ad deum sicut ad principium. Item aliquis adulterando generat prolem. Quero igit utrum illa actio siue coitus ille sit a deo vel non. Si est a deo: habeo ppositu. Si no est a deo. ergo proles genita no est a deo. si igit hoc est impossibile ponere q aliquis homo sit qui non sit a deo. ergo et illud ex quo sequit. videt q actio substrata peccato no sit a deo. Item actio que subternitur peccato no oino nihil est sicut manifeste apparet. Si igitur aliquo mo est ens. quero a quo sit. Si est a potentia creaturae. necesse est q sit ab ea fm id quod bz de entitate. illud ergo fm q actio est ab illa potentia. aut est a deo aut no. Si ea deo eadome illud quod est causa cause. sit causa causati per se intellegendi videt si medium causatum est causa postremi fm id quod habet a primo. tunc sequitur necessario q talis actio sit a deo. Si vo non est a deo. tunc quero aut est a se. aut ab alio. Si ab alio. tunc quero similr de illo alio. aut est a se aut ab alio. g; vel erit abire in infinitum. vel erit ponere q creatura aliquid habeat a seipsa. vel q habeat ad alio q a deo quod sit primum principiu in quo sit status. sed bec omnia sunt impossibilia et sequit ex hoc q aliqua actio no est a deo. ergo etc. Sed contra. Deus non facit contra sua prohibitionem: quia tunc sibi ipsi contrarius esset. sed deus prohibet aliquam actionem fm q actio est. sicut pbibuit Ade no comedere de pomo. ergo videtur q illa comestio Ade no fuerit a deo. Quia aut illa actio pbibita fuerit fm q actio apparet. q; comedere de pomo illo de se erat bonu. et nulla erat in eo desonitas nisi postq fuit pbibitum. Item omnis actio que est a bonavoluntate vt est operans per charitatem est bona bonitate perfecta in genere moris. sed omnis actio que egredif a deo: egreditur a voluntate optima. in qua est summa charitas ergo ois actio cuius deus principiu est: est bona bonitate moris. sed actio substrata peccato non est bona bonitate moris. ergo non est a deo. Item oia quecumq; deus facit. bono fine facit. vniuersa est opatur propter se. oia aut qd fit bono fine simplr bonum est. actio aut substrata peccato no est simplr bona. ergo no pot esse a deo tanq a causa. Item quado cuq; operas continuat regule diriges in operando. recte operas et bene. sed regula liberi arbi. est

ipsa rectitudo voluntatis diuine. ergo in omni operatione in qua deus cooperat libero arbitrio quado sit continuatio operantis ad regulam rectitudinis. si igitur in aliqua operatione potest esse obliquatio. videtur quod cooperatio eius non sit a deo. Item si opatio que est subiecta peccato est a deo et a libero arbitrio. aut tota est a deo. et tota a libero arbitrio. aut pars a deo et pars a libero arbi. Si tota a deo. et tota a libe. arbi. ergo videt q tota sit simul et bona et mala. quod est omnino impossibile. Si pars a deo. et pars a libe. arbi. sed qua ratione ponitur vna pars esse a libero arbitrio. eadem ratione potest poni et altera. et sic videtur q tota operatio ita sit a libero arbitrio q non sit a deo. Item si deus cooperatur libero arbitrio in actione que est substrata peccato. aut igitur liberum arbitrium mouet principaliter q deus. vel everso. Constat q liberum arbitrium in illa operatione neq; principaliter neq; eque principaliter potest mouere sicut deus. cu tam in mouendo q in causando cuiuscumq; dicatur esse. siue causa siue motor: principalissimus intelligat. ergo deus mouet principaliter. si ergo motor: principalis excitat et mouet motore non principaliter. videtur q in operatione culpabili liberum arbitrium excitetur a deo. ergo cum adulter luxuratur. et latro furatur ad tales actiones a deo excitatur. quod omnino absurdum est. Respon. dicendum q sicut magis dicit in littera circa istam questionem fuerit diuerse positiones a deo magnoz virozum. a deo rationabiles vt nec magister ausus fuerit dissentire que caruz magis contineat veritatem. Attamen quia per multam discussionem. dubia dicuntur ad manifestationem. nuc comuniter tenetur q illa opinio verior sit que dicit q omnis actio siue substrata peccato siue no fm id quod est actio. est a deo nec immerito. q; illud oportet ponere si pensetur eminentia diuine potentie. et indigentia potetie create. Quia em deus est causa primordialissima. ideo est influentia maxime in causis secundis. et a deo magne influentia vt nec modicu seu quatuorcuq; parum dum tamen aliquo modo sit ens: procedat ab ali qua causa creata. nisi cooperante diuina potentia. Omnis etiam potentia creata quatum est de se defectiva est. nec est pure actiua. ergo quatuorcuq; faciat modicam operationem necesse habet adiuuari ab ea potentia que est actus purus. ppter omnis modam impmjectionem cu materia. et que sola sibi sufficit nullo modo indigens adiuuari a ca alia. Et ideo bec positio q dicit oem actionem esse a deo fm q actio est. absq; omni ambiguitate tenenda est. Unde Ansel. in lib. de concordia predestinatio nis et prescientie. Ois qualitas et omnis actio. et quicquid habet aliquam essentia a deo est. a quo est ois iusticia et nulla iniusticia. Facit igitur deus omnia siue iusta siue iniusta voluntate id est bona opa et mala. In bonis quidem facit q sunt et q bona sunt in malis vo facit q sunt s; no q mala sunt. Et itez ibidem. Oes actiones et oes motus facit deus. q; ipse facit res a quibus et ex quibus et per quas. et in quibus fiunt. et nulla res by illa potentia volendi aut faciendi nisi illo dante ipsum quoq; velle quod aliquando iustum est. aliquando iniustum a deo est. Non esse vo bonum. non est quid. nec a deo est. Decedende sunt igitur oes rationes ad prima partem inducte. Ad illud vo qd obijctur q deus non facit contra suam prohibitionem. Dicendum q verum est. sed deus cum prohibet aliquam actionem. non prohibet sibi sed alij. et non prohibet suam cooperationem quam non subtrahit creature: sed ipsi creature prohibet operationem. et ideo dum cooperatur ei non facit contra sua prohibitionem. Et si tu obijcias mihi quod nihilominus actio pbibita a deo est a deo. Dicendum q in actione pbibita est duo considerare. et q est actio. et quod est prohibita. Ab eo autem sit fm q est actio. non autem fm q prohibita. et ideo no sequitur q contra seipsum faciat. Ad illud quod obijctur q omnis actio que est a voluntate bona est bona. Dicendum q veritatem habet in voluntate creata. sed non oportet q veritate habeat in voluntate increata. loquedo de bonitate moris. Et ratio huius est ista. q; cum aliqua actio est a bona voluntate creata. cu voluntas increata que ei cooperatur absq; dubio bona sit. simplr actio illa bona est q; tota eius causa est causa bona. Sed cu voluntas increata est bona que cooperatur voluntati create. voluntas creata potest esse deordinata. et rone illius potest venire defectus circa operationem illa. Unde sicut videm q in aliqua operatione q est a deo et a virtute creata ex defectu vir

tutis create totali deficit opatio illa, sic etiam ex deordinatione illa voluntatis create, pringit deprauari illa actione. Alter possit dici q opatio d: duplr. Uno modo d: operatio opusope rans. Alio modo opus operati. Et cum d: Si volutas est bona, opus est bonu hoc intelligendum est de opere operate, qd scz est actus ipsius voluntatis, vt velle, r sic non by instatiam in deo, qz velle dei deus est, r actio dei de' est isto modo. Si autem dicatur opatio ipsum opus opatum, sic non sequitur q tale opus sit bonum bonitate completa sine meritoria, sed sufficit q sit bonu bonitate nature, sicut p: opera que pcedunt a voluntate dei bona sunt bonitate nature, r hanc bonitate babz

11 actio que substrata est malicie. Ad illud vo quod obijcitur q deus facit oia ppter se, ddm q verum est, r concedendu est etia q actioes malicie substrata pp se facit, ppter se em coope ratur creature. Tum aut d: q opatio que fit ppter deum est bona bonitate moris, hoc intelligit de opatione creature rationis. Nam de deo intelligi no pot p eo q deus non tm coope ratur creature ronal, sed etiam irrationali, illa tamen opatio non d: esse bona bonitate moris. Ad illud quod obijcitur q

12 quando agens creatu p:tinuatur regule dirigeti non errat, dicendum q veru est si simpliciter p:tinuet ei. Tunc autem conti nuatur ei simplr quando continuat r quatum ad opationem, r quatum ad circustantias, cum vo erit in opatione circustans tjs debitis priuata, in hoc q erit in opationem ei continuat, sed in hoc q priuat ea debitis circustantjs deficit r ab ea discor tinuatur, r ita discor tinuatur no agedo sed deficiendo r deficie do est principiu mali, r in hoc q deficit a deo recedit, qz defes ctus ille a deo no est. Quamvis em deus cooperet operanti, no

13 tamen deficit cu deficiente. Ad illud quod querit, Aut tota opatio est a deo r, dicendu q tota est a deo, r tota a libero arbitrio. Non em est intelligendum q deus cooperetur libero arbitrio, sicut cu duo ferunt lapidem, vnus cooperat alteri: s: quia deus est intime agens in omni actione, r intimus est ipsi potentie opanti, ita q potetia ipa in nihil erit quod no fit ab ipo. Et si obijciet q eadem actio erit tota bona r tota mala ddm q deus illi actioni non dat nisi bonitatem nature, liberu autem arbitriu non priuat ea bonitate nature sed bonitate moris. Et ista duo non habent oppositiones videlz q aliquid ba beat bonitatem nature: r priuatu sit bonitate moris. Ad illud

14 quod obijcitur q deus est principale mouens in tali actio ne, ddm q veru est, attamen no sequit ex hoc q exaltet liberu arbitrium ad faciendam illam operationem. Excitatio em dis cit aliquo effectum gratie puenientem ipam voluntatem. Hec autem requiritur in bonis meritorijs, in alijs vo operibus ins differentibus vel etia malis no est nisi sola cooperatio diuine virtutis, que existens in creatura potensalr, essentialr r pres entialiter, sicut conseruat eam in essendo, sic adiuuat in ope rando, ppter quod conceditur ibi esse cooperatio, non p:uectio vel subsecutio.

Questio. ij Utrū ois rei pseruatio sit a deo. Et q sic vs. p:mo p Grego. Licet in nibi lum cederet nisi manus p:dito:is ea p:ineret. q oia que cōser uatur: a deo pseruant. Itē esse est actus entis, r viuere viu uentis: s: nullus actus est q no sit a deo imediate, q nullu esse r nullu viuere, si q creatura p:tinue est, r p:tinuatio in esse no ē aliud q duratio, cu esse ei no possit esse nisi a deo, ois rei cō seruatio est a deo. Item nihil mutabile subsistit nec salua sine esse nisi p imutabile r firu, sed omne esse creatu mutabile est r variabile, saltē a p:terito in futurū, sicut em dicit Hiero. Solus de' est q no notat p:teritu vel futurū, q nihil pot subsistere nisi deo pseruate. Itē quāto effectus magis p:cipit a cā, tan to magis p:det ab ipa, r quātomagis p:det ab ipa, tāto min' pot durare vel subsistere sine ipa, sed omne creatu totū qd est r qd bz, a deo habet, ergo impossibile est aliquid nec ad momen tum conseruari in esse nisi deo conseruante. Item sicut se by essentia ad primā essentia, r sapientia ad primā sapientiaz, ita se by duratio ad primā durationē: sed ois essentia a pma essen tia, r ois sapientia a pma sapientia est, ergo ois duratio a pma duratione pducit sicut a pncipio, ergo nihil inesse pseruatur nisi p deū. Sed p:tra Aug. in lib. de natura boni tractas illud quod dicitur Ecclesiastes. viij. Verbo eius potestate ē ple nus dicit q suum dicere est suū facere: sed statim quādo deus fecit creaturam simul cū hoc disposuit quatum creatura dura

re debuit, ergo vs q statim dedit ei virtutem continuadi se in esse, ergo non videtur q amplius deus imediate cā conser uet. Quod si tu dicas q virtus creature data indiget ad hoc virtute diuina simul cooperante. Contra si suū dicere est suū facere r dicere non potest esse successiuū, ergo nec facere, s: cō seruatio creature est cū successione, ergo no videtur q illa cō seruatio sit a deo sicut a pseruate. Item ad nobilitate agen tis creati p:tinet q potest facere opus p se stabile, no indiget ipso artifice cōtinue sustentate, sed deus est artifex multo no bilior: r multo potentior, ergo videt q operibus suis det tale esse q no indiget ipso pseruate continue. Igitur conseruatio rerū no videtur imediate esse a deo. Item idem est pncipi um essendi r pseruandi: sed forma sufficienter dat vniciq rei esse, ergo videt q ad conseruationē vniciq rei suffi ciat virtus p:rie forme. Quod si tu dicas q forma non potest conseruare suā materiā planū est hoc esse falsū: in anima que habet vim vegetatiuā r regitiuam corporis. Itē si ois res conseruat a deo imediate, cū diuina virtus nec possit a se de ficere, nec possit ab alio separari, videt q nulla operatio crea ture, nec p defectū sup:plius, nec per actionem contrariū possit aliqū terminari, nunq em deficit duratio sine defectu virtus tis conseruantis, r planū est illud q multarum actio termina tur: ergo videt q talis conseruatio non sit a deo tanq a pnci pio imediate. Itē q creatura pseruat si sibi p: relinuat vs aut pseruat inesse aut corripitur. Si pseruat inesse, habeo ppositū, videlz q non ois pseruatio est a deo. Si corripit, aut hoc est aliena actione, aut p:ria inclinatio. Aliena actio ne non: qz nulla creatura pot aliam in nihilum redigere, p:ria inclinatio non: qz natura semp desiderat qd melius est r forma appetit vniri materie, r materia forme, q si motus sed: tur inclinationem r appetitū, semp durabit r nunq deficit, ergo redit ides qd prius, videlz q non omnis pseruatio a deo est. Itē, ddm q non solū oim actionem, veruetiam omnem pseruationē necesse est a deo esse. Et ratio hui' est necessitas r indigentia ex parte creature. Omnis em creatura ex nibilo est r aliunde habet esse, Quia ex nibilo est, ideo quodāmodo vana est r vanitati subiecta est. Quia vo aliunde habet esse, ideo esse est sibi quodāmodo accidens p:trario mo est in deo Unde Hyla, vij. de trinitate. Esse non est accidens deo s: sub: sistens veritas, r manes cā, r naturalis generis p:rietas. Si cut igitur vanum no potest ful: ciri nisi per verū r stabile, r ag cidens non pot ful: ciri nisi per subiectū, sic esse creature no po test pseruari absq munificetia creatricis essentie. Unde sicut creatura by essentiam et actionem, ita etiam habet r duratio nem, r ppter hoc q:is creatura no possit esse actu infinita, ni bilominus tm ponitur seu punif duratioe infinita. Infinitas em durationis no ponit in creatura aliqua actualcm infinita tem. Et ratio huius est, qz potetia per quā durat creatura, no tū est ipsius creature, immo etia creatricis essentie. Veru est etia q in creatura ē aliqua potentia ad duradum: sed illa non est oino in actu, imo est in potetia quodāmodo respectu illius virtutis q est actu infinita. Et hoc est qd vult dicere p:bo in li bro de causis q oēs virtutes infinite pendetes sunt per vnus infinitū pncipiū, qd est virtus virtutū. Concedēde sunt igit rōnes oidentes q ois rei cōseruatio est a deo tanq ab imme diato pncipio non tm est ab ipo sicut a tota causa. Sicut em in creatura est aliqua virtus operatiua creata, sic etia aliqua virtus conseruatiua. Ad illud ergo quod p:mo obijcitur q suum dicere est suum facere, dicendum est quod hoc non dicitur imediate, ppf hoc q ad dicere sequit facere, quoniam de' dixit ab eterno, r fecit in tpe, sed hoc dicitur est, qz no est noua opatio ex parte dei ipsum facere sup: additū ad dicere, sicut cō tingit in opatione creature. Nec valet quod obijcitur q dices re non est successiuū p: id quod est, qz dicere r facere dei de' est, r eternū quid est. Verū tamen sicut ab eterno pot procedere re temporale sic a diuino dicere in quo nulla est successio, pot test procedere successiua duratio, que quidem successiua est non ratione exigentie ex parte dei conseruantis, sed ex parte rei pseruate. Ad illud quod obijcitur q artifex creatus pot test facere per se opus stabile, dicendum q non est simile p: eo q artifex creatus sic facit rem q no facit eius pncipiū h: trinseca, non em potest in totam rei substātiā. Et p:opera res facta conseruari potest in p:mis r p: p:is pncipijs que non dependat

nō dependēt a p̄tate artificis. nō sic autē est in ope dei. Q̄d est opus q̄d de facti. s̄m totū sui facit. et iō totalr ab ip̄o depēdet
 18 et sine et adinotio p̄servari nō p̄t. Ad illud q̄d obi q̄ idem est principii essendi et p̄servadi. Dm̄ q̄ verū est in genere cāe formati. et s̄llr verū est in genere cause efficiētis. Quāvis iḡ esse in creatura sit a forma creata tanq̄ ab informate. nihilominus tñ a deo est tanq̄ ab efficiēte. Ideo sicut ad p̄servatio nem rei necessaria est virtus forme cōplentis. sic etiā necessa
 19 rium est adinotio p̄mi et immediatē efficiētis. Ad illud q̄d obi q̄ si de p̄servaret res nihil corrumpere. Dm̄ q̄ illud argumētū deficit duplr. Primū quidē q̄ de p̄servatō voluntariē et ideo tantū p̄servat q̄. um placet sibi et s̄m dispositionē sapie sue. p̄terea. P̄servatio rei nō est a deo tanq̄ a tota cā. s̄ requiritur ex parte creature idoneitas ad p̄servatiōē. et virtus quodāmodo p̄servatiua. ad cuius defectū velociorem vel tardiorē. sequit̄ diuturnior vel minus diuturna duratio creature et cum est idoneitas creature ad durandū impetuum. vtpote
 20 simplicitas. de esse eius eternalr p̄tinuat. Ad illud q̄d que ritur vtrū si creatura sibi relinqueret corrumpere. Dico q̄ sic. Et si querat vtrū aliquo agere vel nō. Dico q̄ nullo agere. sed p̄pter defectū in seipsa. Talis est corruptio q̄ est annihilatio dicit purū defectū. et iō nō requirit cām efficiētē. s̄ deficientē. hec autē creatura ē ex hoc q̄ ex nihilo est. Et si obijciat q̄ naturalis inclinatio cuiuslibet rei est ad durandū in esse. et q̄ motus sequit̄ inclinatioē. Dm̄ q̄ verū est de inclinatioē mot⁹ dicente positionē. Neq̄ est etiā p̄ncipijs rei saluatis in esse sup que fundat illa inclinatio. Si autē creatura sibi relinqueret. p̄ncipia rei in esse nō p̄servarent. immo in seipsis deficeret et ideo inclinatio ad esse periret. Posset etiā dici q̄ cū ponitur creatura sibi relinquitur ponitur q̄ divina virtus se subtrahat. et cū ponitur q̄ divina virtus se subtrahat p̄ p̄ncipijs creatu re admirabilio. Sicut est p̄ opationē virtutis infinite p̄t fieri eductio de nihilo in esse ita etiā p̄ subtractionē p̄t fieri ad nihilatio. et p̄ tanto dicit Aug. q̄ solū diuine virtuti possibilis est admirabilio creature. Verū tamen illud vbi intelligendū est sane. q̄ multum calūniabile est.

Questio. iij. Vtrū ois cōpositio sit a deo. Et q̄ sic videt̄. vbi cūq̄ est aliqua cōpositio ibi est aliqua cōponentis actio. sed ois actio est a deo. ergo ois cōpositio est a deo. Item sicut potētē et virtutis est distinguerē et separare. sic potētē et virtutis est res vnire et cōponere. sed omne q̄ est potētē. est ab opotentia creatoris q̄ te. Item vbi cūq̄ est cōpositio. ibi est aliqua vnio vbi cūq̄ est vnio. ibi est aliqua vnitas. s̄ ois vnitas est a p̄ma vnitate. p̄ma autē et summa vnitas de⁹ est. ergo ois cōpositio est a deo. Item Aug. de vera reli. Ois res habet bec tria scz q̄num aliquid sit. et specie p̄p̄a discernatur. et rerum ordinē non cedat. sed sicut dicit augu. in. tj. de ciuita. dei. Ab eo est ois modus. et ois species. et ois ordo. sine quibus nihil esse nec cogitari p̄t. ergo si omne cōpositum et ois cōpositio aliquid modo est. videtur igitur ois cōpositio a deo esse Sed p̄tra sup illud. i. Lox. viij. Scimus quā ydoliū nihil est. glo. Materiam ydoli dñs formauit. sed stulticia hominū formā dedit. Et post quecūq̄ in creaturis facta sunt. facta sūt per verbū. sed forma hominis in idolo nō est facta per verbū. sicut peccatū nō est factū per verbū. videtur ergo q̄ cōpositio talis forme cū tali materia non sit a deo. Item quedā sunt que impossibilia sunt cōiungi non tñ a natura. sed etiam a deo. vtpote q̄ aliquid sit simul et semel albū et nigrum. sed intellectus noster fantasticus frequenter cōponit talia. nulloy autē cōpositio est a deo nisi eoz que sunt a deo cōponibilia. si ergo opposita nō sunt a deo cōponibilia. et cōponuntur ab intellectu. videtur q̄ nō ois cōpositio sit a deo. Item quedam sunt q̄ nō possunt cōiungi in eodē sine monstruositate sicut duo capita in eodē corpore. et talis cōpositio nō p̄t esse a natura nisi cū errore et p̄ter intentionē. si ergo deus in nulla cōpositione errat. nec facit errare. videt̄ q̄ talis cōpositio nullo modo posse esse a deo. Itē aliqua sunt q̄ impossibile est cōiungi sine deordinatione. vtpote si homo cōmisceret brutovet ecouerso. si igitur talis cōpositio nō est aliud q̄ cōponibilia deordinatio. hoc t̄pō cū deordinantur q̄ sic componuntur. et deordinatio nō sit a deo. v̄ q̄ aliqua cōpositio nō sit a deo. 21 Rñ. Dicendum cum cōpositionis nomen tripliciter acci

platur. in qualibet suarum acceptionū aliquid dicit. Dicitur em̄ cōpositio cōponentis actio. s̄ etiam cōpositio componibilis passio. dicit̄ tertio mō cōpositio rei cōposite dispositio Et qm̄ tam actio q̄ passio. q̄ etiā dispositio rei cōposite s̄m q̄ cōposita est aliquid dicit̄. et omne quod dicit̄ aliquam positionem a deo est. concedēdum est simplr q̄ ois cōpositio sit a deo s̄m q̄ cōpositio. sicut et ois actio et cōseruatio. Attendendum est tamen q̄ quēadmodum quedam actiones sūt que moy nominate comūte sunt malo. sicut mendacium et adulteriū. sic quēdā quarūdas rerū cōpositiones sunt quas inseparabilr concommitatur aliqua deformitas et inordinatio. Unde quēadmodū actio que coniuncta defectū malicie inseparabilr de a deo esse. ita tñ q̄ defectus malicie nō ē a deo. s̄ a defectu creature. vtpote libere voluntatis. sic cōpositio cui iuncta est deformitas et inordinatio sic est a deo q̄ illa deformitas q̄ vere defectus est. est a defectu alicui⁹ cause cōponentis create. vel a defectu ip̄oz cōponibiliū. Cōcedende sunt iḡ rō nes osidentes q̄ ois cōpositio est a deo. Ad illud q̄d primo obi de cōpositione q̄ est in ydolo. Dm̄ q̄ ydolum s̄m q̄ bñdī notat aliqd artificiatū p̄tinens in se aliquid numinis vel diuinitatis: s̄m hoc duplr intelligitur ibi cōpositio. s̄ forme artis ad materiā. et diuinitatis ad artificiatū. et p̄ma quidē cōpositio est ex p̄te rei. scda vō est solūmodo s̄m estimationes ydolatre. Quātum ad primā cōpositionē ydolum aliquid est. q̄tum vō ad scdam nihil est in mūdo. in re q̄us aliquid estimetur. Loco ergo q̄ cōiunctio talis forme cum hac materiā cū sit reas liter ens. q̄d a deo est. Cōcedendū est nihilominus q̄ illa estimatio in q̄tum aie actus est. a deo est. sed cōpositio diuinitatis ad illud artificiatū que estimatur esse. oino nihil est. et bec a deo nō est. q̄ nō est talis cōpositio s̄m rem. Similr ordinatio illius forme artificialis ad p̄tinentiā diuinitatis. illa quidē pot⁹ est deordinatio q̄ aliqua positio et bec quidē a deo nō est sed a defectu cognitionis et fidei. Lū ergo d̄ q̄ forma ydoli in tali materia nō sit a deo. nō negatur cōpositio huius forme cū hac materiā absolute esse a deo. s̄ hoc negatur q̄ nō est a deo ad id p̄pter quod homo illam effigiem efficit. Et sic patz pro quāto d̄ ydolum nihil esse. s̄ pro eo q̄ est nomen impositum a fictione cui subest falsitas. p̄tz etiā q̄ ydolum q̄tum ad aliqd quod notat sit a deo. et q̄tum ad aliqd nō. Unde quicquid est positionis ibi a deo est. illud autē quod est priuationis vel defectus non est a deo sed a defectu nostro. Ad illud q̄d obi citur q̄ intellectus cōponit aliqua que sunt impossibilia cōponi. Dm̄ q̄ talia impossibilia sunt cōponi p̄pter inseparabilitatem deordinationis. Nunq̄ em̄ p̄t esse nec intelligi aliqd simul et semel sub duobus oppositis. quin intelligatur cōfusio et inordinatio. Et qm̄ in actione dei quā deus per se agit vt tota cā non p̄t esse defectus ordinis. q̄ si esset. iā potētia ei⁹ in opando deficeret. hinc est q̄ talia a deo nō p̄t cōponi. S̄z cū deus cooperatur intellectū potēti deficere. sic potest esse q̄ illud q̄d est ibi positionis sit a virtute dei. quod vō est priuationis sit a defectu intellectus creati. ideo rō illa non valet. q̄ si nō p̄t deus p̄ se illā cōpositionē facere. q̄ nō possit in faciēdo aliq̄ cooperari. Ad illud q̄d obi citur de his que nō possunt cōponi sine monstruositate tam p̄ rñsio. Qm̄ cū dico cōpositio nem monstruosam. duo dico. et dico cōpositiones. et dico vteri⁹ inurriā deordinantē. Et cōpositio quidē ē a deo. deformitas autē monstruositatis est a defectu et errore nature q̄ venit ex improporione virtutis ad materiā supra quā agit. siue pro eo q̄ materia supabundat. siue pro eo q̄ deficit. et vtrobiq̄ est defectus debite p̄portionis. Ad illud quod obi citur q̄ quedā est cōpositio que nō potest esse nec intelligi p̄ter inordinatiō nem. vtpote si pes poneretur in pectore. si homo coiret cū iumento. dicendū est q̄ et si vnū necessario cōsequatur ad aliud. et intellectus vn⁹ inseparabilr cōsequat̄ ex intellectu alteri⁹. nihilominus tñ diuersitatē habent. q̄ vnū dicit priuationem et aliud dicit positionē. et ideo potest vnus deo attribui. q̄uis alterum non attribuat.

Consequēter circa scdm articulū q̄rif de actio ne defectiua vtz sit deo attribuenda. Et circa hoc q̄run̄ tria. Primo q̄rif vtz a deo sit actio iniusta s̄m q̄ iniusta. Secdo querit̄ vtrū a deo sit opatio fortuita s̄m q̄ fortuita. Tertio q̄rif vtrū a deo sit enūciatio falsa. s̄m q̄ falsa.

nihil agit sine puidētia. vñ q̄ casuale & fortuitum inq̄tū bñdī nō sit a deo. ¶ Itē casus & fortuna accidit per defectū p̄coꝝ gnitionis. sed de' nihil p̄t facere nisi p̄coꝝgnoscens & p̄sciens. ¶ Nihil casuale inq̄tū bñdī est a deo. ¶ Itē sicut bonum repugnat malo. ita fortuna repugnat puidētie: sed a deo q̄ summe bon' est nō p̄t egredi aliqua opatio iniusta. ¶ p̄ rōne cum sit summe prudēs nō p̄t erire ab eo aliqua opatio fortuita. ¶ Itē fortuitū fm̄ q̄ fortuitū ortū h̄y a cā per accēs. ¶ si deus esset cā fortuitū fm̄ q̄ bñdī. de' esset cā alicui' rei p̄ accēs: sed cā p̄ accēs reducī h̄y ad cām nobilitatē. ¶ si aliqua causa esset nobilitati: deo. qd̄ ē absurdū. ¶ Itē sicut iusticia se h̄y ad suā cāz sic casuale & fortuitū ad suā. sed iniusticia nō p̄t eē ab aliquo nisi opante iniuste. ergo casuale & fortuitū nō p̄t esse nisi ab eo q̄ operat casualr & fortuite. sed de' nullo mō operat casualr nec fortuite. ergo casualis siue fortuita opatio fm̄ q̄ bñdī nō est a deo. ¶ Rñ. ddm̄ q̄ si casualer fortuitū fm̄ id̄ qd̄ est sit a deo. inq̄tū tñ casuale vel fortuitū a deo nō est. Et ratio dñtus est. qz casuale & fortuitū aliqd̄ ponunt vtpote effectū q̄ est ex cursu causarū ob aliud inceptaz. Aliqd̄ etiā p̄uuant. dicit em̄ casus & fortuna defectum intētionis & p̄coꝝgnitionis. & qm̄ ope ratio causarū & cursus ad p̄ducendum tales effectus aliquid ponit. iō a deo est. qz vō p̄uatio intentionis defectus est. iō a deo nō est. & qm̄ casuale & fortuitū vt sic nominatur imposita sunt a tali defectu. hinc est q̄ nō sunt p̄cedenda a deo esse. Et docuit dicere Aug. in lib. lxxxiij. q. cū dicit. Quod casu sit te mere sit. & ideo sicut nō concedimus q̄ temerariū fm̄ q̄ bñdī sit a deo sic nō est p̄cedendū q̄ casuale vel fortuitū fm̄ q̄ bñdī sit a deo. & qz tam casuale q̄ fortuitū vt sic est. est nomen impositum a p̄uatioe intētionis. fm̄ q̄ p̄uatio intētionis dupl'r p̄t intelligi. fm̄ hoc casuale & fortuitum dī dupliciter. ¶ Uno em̄ mō p̄t intelligi p̄uatio intētionis vniuersalr respectu cuiuscūq̄ agentis. siue particularis siue vniuersalis. siue operantis siue cooperantis. siue eꝛequentis siue gubernantis. Et hoc mō nihil est casuale. & casus & fortuna hoc modo nihil sunt. Et hoc mō aliqui p̄bī posuerūt casus. & improbat Aug. in li. lxxxiij. q. q̄ per hoc q̄ puidētia totus mūdus administrat. & ita nihil sit qd̄ nō p̄tineat ad opus puidētie. Alio mō p̄t intelligi p̄uatio intētionis respectu agentis particularis. vtpote particularis nature & intellectus creati. & hoc mō aliqd̄ casuale. & casus aliqd̄ est. fm̄ q̄ dicit Boet' in li. de p̄sola. diffinies casum & ostēdens qualr quis p̄t operari casualr. videt' cū aliq̄ quid assequit inopinate. & ideo dicit. Casus est inopinatus rei euctus. vbi simul tangit p̄uatioe & p̄uatioem. P̄uatioem per hoc quod dicit euctus. p̄uatioe in hoc quod dicit inopinatus. & illa quidē p̄uatio nō est respectu dei. qz de' nihil potest facere inopinate siue improuisse. nec etiā a deo est cū sit defectus. sed pot' a defectibilitate creature. Concedende sunt igit' rōnes ostēdentes q̄ nihil est a deo casuale. ita q̄ casuale fm̄ q̄ casuale nō est a deo. ¶ Ad illud vñ qd̄ p̄mo ob' in cōtrarium q̄ cursus causarū a deo est. iam patz rñsio. arguit em̄ de casu fm̄ q̄ dicit p̄uatioem non fm̄ q̄ dicit defectus. ¶ Ad illud qd̄ ob' q̄ a deo est causa per se & per accidēs. ddm̄ q̄ aliter dicit accēs de ente put est differentia entis. alr put est differentia cause. P̄out est differentia entis dicitur habituē ad subiectum. q̄ quidē p̄uatio est nō p̄uatio. P̄out autē est differentia cāe dicit p̄uatioe intētionis p̄ quā aliqd̄ dicit esse cā alicuius p̄ se. & iō nō sequitur q̄ si modus essendi per accēs inq̄tū bñdī sit a deo. q̄ & modus opandi p̄ accēs inq̄tū bñdī sit a deo. ¶ Ad illud qd̄ ob' q̄ diuerse cause indigent aliquo superiori cōiungente ad hoc q̄ possint vñū effectum p̄ducere. Dicēdum q̄ illud dupl'r potest intelligi. Uno mō vere. alio modo false. Si em̄ ita intelligatur qd̄ ad hoc q̄ aliq̄e due cause p̄currant necessaria sit noua influētia cause superioris. plus q̄ si nō concurrerēt. & q̄libet oparet' p̄ se. sic nō h̄y veritatē. hoc em̄ ipō q̄ aliq̄s abscondit in terra thesaurū & aliq̄s fodit in eadē terra siue noua influētia ille due opationes causant thesaurū inuētionem. Si autē ita intelligat' q̄ oēs cause que p̄currūt ad vñū effectū reducunt' ad aliquod vñū principū. sic veritatē h̄y p̄ eo q̄ illa q̄ nō possunt reducī ad vñū principū oīno sunt diuersa. & ideo nunq̄ possunt ad vñū effectū concurrere. Si em̄ in vno principio nō p̄uenirēt. iam oīno non haberent aliqd̄ eodē. & iō necesse est ponere q̄ tam cause cōcurrētēs q̄ eaz' cursus sint ab vno principio primo. S; tñ ex hoc nō sequit' q̄ casuale inq̄

tum bñdī sit a deo q̄uis sit a deo fm̄ id̄ qd̄ est. qz casus nō tñ intēdit & dicit euentū. sed etiā euentū inopinātū. ¶ Ad illud qd̄ ob' q̄ cā p̄ accēs indiget adiutorio sicut cā p̄ se. ddm̄ p̄estue rum respectu ei' q̄ efficit. h̄ nō indiget adiutorio respectu ei' in quo deficit. p̄ se em̄ p̄t deficere. h̄ nō p̄ se p̄t efficere. et iō non sequit' ex hoc q̄ casuale sit a deo. nisi fm̄ illud fm̄ q̄ aliqd̄ ponit. nō fm̄ q̄ dicit p̄uatioe intētionis. Et si obijciat' q̄ miraculū inq̄tū bñdī est a deo & tñ dicit p̄uatioe p̄suetudinis. qz sit p̄ter solitū cursū. ddm̄ q̄ alr miraculū sit p̄ter solitū cursū & alr fortuitū p̄. et intētionē. Miraculū em̄ sit p̄ter solitū cursū ita q̄ sup̄ cursū nature. vñ plus dicit p̄uatioe q̄ p̄uatioe. casuale nō ita sit p̄ter intētionē q̄ fiat supra intētionē h̄ deficit ab intētionē. ¶ Ad illud qd̄ ob' q̄ de' p̄t q̄ aliqd̄ agens vñū assequat' & aliud intēdat. ita q̄ vtrūq̄ sit a deo. ddm̄ q̄ verū ē. h̄ assequat' vñū & intēdere aliud nō facit casus vel fortuna inq̄tū q̄ aliud intēdit ab eo q̄ assequat'. h̄ inq̄tū nō p̄uidet nec intēdit illud qd̄ assequit'. Si em̄ illud & aliud intēderet. iā nō oparet' casualr siue fortuite. ¶ Itē itēdere ad aliud sit a deo. nō tñ a deo est nō intēdere illud qd̄ assequit' qz p̄mū dicit p̄uatioe. & scdm̄ p̄uatioe. & casuale siue fortuitū inq̄tum bñdī nō nolatur a p̄mo sed a seō. & p̄terea inq̄tū tale non est a deo: sed a defectu repto in agente creato.

Questio. iij. Utrū enūciatio falsa fm̄ q̄ bñdī sit a deo. Et q̄ sic vñ. Quicūq̄ aliq̄ duo sūt dan' sup̄ idē fm̄ rē. si vñū est a deo & reliquū: h̄ falsitas alicui' p̄pōnis & veritas siue oppositē fundant' sup̄ idē. hoc em̄ ipō q̄ bec est vera bō ē aial. bec ē falsa. bō nō est aial. ¶ q̄ oīs p̄pōnis vñtas sit a deo. vñ q̄ oīs p̄pōnis falsitas sit a deo. ¶ Item vñtas est adēctio rei & intellectus. & falsitas est inadēctio rei & intellectus. sed sicut se h̄y equalitas & inequalitas tas in reb'. ita se h̄y equalitas & inequalitas in p̄pōtionib'. sed equalitas & inequalitas in reb' sunt ab ipō deo. sicut em̄ a deo est q̄ aliqua duo sunt cōlta. sic a deo ē q̄ aliqua duo sic se babcāt q̄ vñū excedat reliquū. vnde Aug. dicit q̄ si essent oīa equalia. nō essent oīa. ergo pari ratiōe adēctio & inadēctio signi ad signatum est ab eodē principio. ¶ Item ab eo est falsitas p̄pōtionis qui solus p̄t facere p̄pōtionem ipsam esse falsam. sed demonstrato aliquo peccatore ista est va. iste nō est iustus. & nullus p̄t hanc facere falsam nisi solus deus qui p̄t ei dare iusticiā. ergo &c. ¶ Item maioris dignitatis est falsificare hanc p̄pōtionē. ille est peccator q̄ verifficare eā. q̄ em̄ peccat bocipio q̄ peccat verifficat eā. & hoc in dignitatis est: ergo si oīs p̄pōtionis veritas a deo est. videt' multo fortius q̄ talis p̄pōtionis falsitas sit a deo. ¶ Sed p̄. om̄e qd̄ deus p̄t facere h̄y exemplar in deo. sed enūciatio falsa fm̄ q̄ falsa non h̄y exemplar in deo. cū ipsa veritas sit rō exēplandi. ergo enūciatio falsa fm̄ q̄ falsa nō est a deo. ¶ Itē: si cur se h̄y bonitas ad maliciā: sic se h̄y veritas ad falsitatē. sed a summa bonitate nullo mō potest esse malicia. ergo a summa vñtate nullo mō potest esse falsitas. ¶ Itē verū & ens p̄uertunt'. h̄ a deo nō p̄t aliqd̄ eē qd̄ nō sit aliq̄ mō ens. si em̄ pure nihil eēt. a deo nō esset. ¶ a deo nō p̄t eē nisi verū. h̄ enūciatio falsa inq̄tū bñdī dicit p̄uatioe verū. ergo videt' q̄ a deo non des beat causari fm̄ q̄ bñdī. ¶ Item omne qd̄ deus potest facere potest dicere. sed falsum nō potest dicere. ergo nō potest facere. P̄uatio minoris. Si dicit falsum. aut ergo scienter. aut ignorāter. Ignorāter nō. hoc constat. Si scienter sed quicūq̄ dicit falsum scienter. mentif. ergo deus mentiretur. quod est p̄pbanū & impiū dicere. ¶ Rñ. ddm̄ q̄ falsitas nihil aliud est q̄ defectus veritatis in re que nata est verifficari. sicut malicia dicit p̄uatioe bonitatis & rectitudinis circa actionē q̄ nata est rectificari. & iō sicut actio mala inq̄tū actio ē a deo. inq̄tū vñ mala & iniusta. a deo nō est. sic enūciatio falsa inq̄tū enūciatio a deo est. inq̄tū vñ falsa nō ē a deo. ¶ Un̄ quēdam modum in actioe dupl'r p̄siderat' bonitas. vna nature & altera moris & vna est essentialis & altera accidētalis. & ideo vna p̄uaf. altera relinquit' & rōne ill' bonitatis q̄ relinquit'. actio illa est a deo. ¶ Sic in omī enūciatione duplex ē veritas. vna essentialis. & bec est veritas qua p̄pōtio rep̄ntat illud ad qd̄ rep̄ntandum instituta est. & bec nunq̄ p̄uaf ab enūciatione. ¶ Dis em̄ enūciatio significat illud ad qd̄ instituta est. siue sit vera siue falsa. Alia vñ est veritas accidētalis que attenditur in p̄pōtionē in hoc q̄ rep̄ntat rem fm̄ q̄ est. tunc em̄ dicitur adēctio

ri signū signato. et veritas enūciationis nō est aliud q̄ quedā
 a dēctio. et bec veritas p̄uaf p̄ falsitatē. tūc em̄ est p̄positio
 enūciatio falsa q̄ signū nō rep̄tat rē sicut est. vel res nō est si
 cut rep̄tat p̄ signū. et hoc est q̄ dicit p̄bus. Ab eo q̄ res est
 vel nō est. d̄ oīo vera vel falsa. hoc est dicere ab eo q̄ res est si
 cut rep̄tat d̄ oīo vera. ab eo q̄ res non est sicut rep̄tat d̄
 oīo falsa. Sicut igit̄ iniusticia est puatio rectitudinis. sic falsi
 tas est defectus adēctiois. et iō sicut deo vt autoz nō attri
 buit̄ iniusticia actionis. sic non d̄ ei attribui falsitas oīonis.
 vtroq̄ em̄ nō defectus ē. et nullus defectus deo attribūctus
 est. Notandū est t̄n q̄ si nullus defectus sit a deo. t̄n magis ali
 quis defectus elongat̄ a causalitate dei q̄ ali⁴² fm q̄ sunt diuer
 si modi deficiēdi. ¶ Est em̄ quidā defectus q̄ dicit puationē
 alicut⁴³ positiois et ordinis. sicut est defectus culpabilis. et iste
 est defectus vituperabilis et vituperabile reddit actorē. et talē
 defectū deus nō facit. nec etiā facit aliqd̄ quo facto creatura
 tali defectu deficiat necessario. vñ nec de⁴⁴ facit p̄ctm̄. nec facit
 aliq̄ peccare. nec facit aliqd̄ quo facto necessario sequat̄ pec
 catū rōne illi⁴⁵ qd̄ deus facit. hoc dico p̄ aīc infusione in q̄ ne
 cessario s̄bit culpa originalis. s̄ hoc nō est ex actu dei. s̄ ex p̄
 uaricatione p̄mi parētis. Est et alius defectus q̄ est puatio ali
 culus positiois. nō t̄n est puatio ordis. p̄tingit em̄ aliquos de
 defectus. pōt t̄n ei attribui fm q̄ ordinatus. et de tali defectu
 s̄ nō possit dici q̄ de⁴⁶ eū faciat. q̄ defectū facere est deficere.
 pōt t̄n dici q̄ facit aliqd̄ q̄ facto necessario p̄sequitur ille defe
 ctus. et talis defectus est falsitas et ignorātia. et cecitas. et p̄lles
 t̄n q̄uis nō possit p̄cedi q̄ de⁴⁷ faciat falsitatē oīonis sine oza
 tionem falsam fm q̄ falsa est. pōt t̄n p̄cedi q̄ de⁴⁸ faciat aliqd̄
 quo facto aliqua oīo est falsa necessario. sicut cū iustificat im
 p̄m. facit aliqd̄. quo facto bec enūciatio est falsa. Iste est im
 pius. Et occidende sunt igit̄ rōnes ostēdentes q̄ enūciatio falsa
 fm q̄ falsa nō sit a deo. ¶ Ad illud q̄ d̄ ob̄ q̄ falsitas et veritas
 fundant̄ sup̄ idē. d̄m q̄ verū ē. s̄ t̄n aliter et alr. q̄ veritas fun
 datur p̄ modū positiois. et falsitas p̄ modū puationis. et iō nō
 sequit̄ q̄ sint ab eodē. Lū aut̄ d̄ q̄ q̄ sup̄ idē fundant̄ ab eodē
 sunt. hoc intelligit̄ q̄ sup̄ illud idē fundant̄ et eodē p̄n
 cipio. R̄ndendū est q̄ nō est s̄le. q̄ in rebus vno mō inequali
 tas dicit puationē equalitatis vbi d̄ esse. et tunc nō est a deo
 cū sit defectus. Alio mō inequalitas dicit gradū et ordinē qui
 d̄ esse inter res. et hoc mō et si videat̄ dicere puationē. q̄ t̄n
 dicit positioē a deo est. s̄ inadēquatio signi ad signatū semp̄
 dicit defectū. p̄ eo q̄ signū institutū est vt rep̄tat signatū fm
 q̄ est. et iō in adēctioe signi ad signatū est falsitas. inadēqua
 tio vō in rebus nō est falsitas. Et p̄pterea nō sequit̄ q̄ si ina
 dēquatio rei ad rē est a deo q̄ inadēquatio signi ad signatum
 sit a deo. Posset t̄n dici q̄ inadēquatio in p̄tū b̄mōi cum dicat
 defectū equalitatis a deo nō est. q̄uis illud qd̄ subest a deo ē.
 ¶ Ad illud qd̄ ob̄ q̄ deus pōt falsificare enūciationē. d̄m q̄
 bec est verax p̄p̄ia. deus facit. quo facto. aliqua p̄positio est
 falsa. bec aut̄ est min⁴⁹ p̄p̄ia. deus facit aliq̄ p̄positioē falsi
 sam. sed bec est simplr̄ improp̄ia. deus facit falsitatē in p̄posi
 tione. et hoc q̄ falsitas nominat̄ ip̄m defectū p̄esse. et ideo in illa
 rōne est s̄p̄b̄sima fm accis que sic arguit. facit aliqd̄ quo fas
 cto p̄positio est falsa. ergo facit p̄positioē falsam sine falsita
 tem in p̄p̄one. ¶ Ad illud qd̄ ob̄ q̄ maioris dignitatis est fal
 sificare aliq̄ p̄p̄onem q̄ verificare. d̄m q̄ veritatē ad falsi
 tatē p̄tingit cōparari duplr̄. Aut loquēdo formalr̄ aut causa
 liter. siue rōne ei⁵⁰ qd̄ subest. Si loquēdo formalr̄. sic cū veri
 tas dicat adēquationē. et falsitas inadēquationem. et ita falsi
 tas puationē. veritas positioē. dignus est oīno aliqd̄ ve
 rificare q̄ falsificare. q̄quid illud sit cū dignior sit veritas q̄
 falsitas. si t̄n p̄tingat dicere dignius respectu eius in quo nul
 la est dignitas. Si aut̄ cōparamus veritatē ad falsitatem ras
 tione ei⁵¹ qd̄ responderet ex parte rei. sic dico de plano q̄ aliq̄
 digni⁵² est illud qd̄ ex parte rei reddit illā p̄positioē falsam q̄
 illud quod reddit p̄positioē verā sicut p̄t̄. dignus est em̄ q̄
 reddit istam p̄positioem falsam. iste non est bonus. q̄ q̄
 reddit eā veram. Et ratio huius est ista. q̄ q̄uis veritas de se
 dicat positioē. q̄ dicit adēquationem. illa adēquatio ex p̄te
 alteri⁵³ extremi ita bene pōt resp̄cere puationē sicut positio
 nem. et defectum sicut effectū. Sicut em̄ defectus est ordinā

bilis et t̄n defectus est. sic est cognoscibilis. et sic est significabi
 lis. ideo cum queritur sup̄ quid fundetur veritas enūciatio
 nis. nō oportet q̄ ex parte rei respōdeat aliquav̄ veritas. Sicut
 enim verum ens contingit vere significare de ipso ipsum esse.
 sic etiā de illo quod nullo modo esse contingit vere significari

Determinat q̄ ex p̄te si
 nis venit rectitudo voluntat̄. a
 lūitate eiusq̄ sine
 differendum est.
 Sciendū ergo ē
 q̄ ex sine suo (vt
 ait Aug.) voluntas cognosci
 tur vtrū recta an p̄ua sit.

boc q̄ significatū sit a deo. immo est ibi s̄p̄b̄sima fm accis. s̄
 cut si argueret̄ ordinatio culpe et pene est a deo. ergo culpa est
 a deo. Sic nō sequit̄ i p̄posito vera significatio furti ē a deo
 ergo furtū est a deo. Et sic p̄t̄ q̄ si veritati nō semp̄ correspo
 deat ex parte significati aliquid excellētius q̄ falsitati. t̄n veri
 tas nobilior est q̄ falsitas. et ideo nō sequit̄ q̄ si verificatio p̄
 positiois sit a deo. q̄ ab eodē sit p̄positiois falsificatio sine
 falsa enūciatio fm q̄ falsa. Et sic patent quest̄a.

Distin. xxxviii. Quātr̄ in ḡnali per actū volunta
 tis p̄ctm̄ introducitur.

Distinctio de voluntate eiusq̄ sine et. Super oīs
 dit maḡ quid sit malum sine p̄ctm̄ in generali. In
 hac parte determinat qualr̄ peccatum per actum
 voluntatis habeat̄ introduci. Diuiditur aut̄ pars
 ista in tres. In quā prima determinat magister
 qualiter peccatum a voluntate habeat̄ ortum in generali. In
 secunda vō descendit ad speciales differentias peccati. infra
 dist. xliij. Cum autē voluntas mala et operatio et. In tertia vō
 inquir̄ vtrū ortum habeat̄ in ipsa voluntate potestas peccans
 di. infra dist. xliij. Post predicta cōsideratione dignum occur
 rit et. Prima pars h̄ duas. In prima inquir̄ maḡ qualiter
 ipsa voluntas habeat̄ deprauari. Secūdo vō qualr̄ ex p̄uauas
 te voluntatis fiat deprauatio in actu exteriori. infra dist. xl. post
 bec de actibus adijciendū videt̄. Prima pars h̄ duas. In pri
 ma determinat qualr̄ voluntas habeat̄ deprauari. In secūda
 vō inquir̄ quare magis deprauetur voluntas in suo actu q̄ ali
 qua alia potentia infra. distin. xxxix. Hic aut̄ occur̄ quest̄o sa
 tis necessaria. ¶ Prima pars que continet p̄sentem distinctio
 nem habet duas partes. Quā em̄ deprauatio et rectificatio vo
 luntatis attenditur p̄ncēs finem. et voluntas habet comparari
 ad finem mediante intentione. ideo pars ista duas h̄ par
 tes. In quarum prima determinat magister de rectificatione
 et deprauatione voluntatis ex parte finis. Secūdo vō inqui
 rit differentiam voluntatis. intentionis et finis. ibi. Solet etiā
 queri quid distet̄ inter voluntatem et intentionem. Prima pars
 habet quattuor partes. Quia em̄ obliquatio cognosci habet p̄
 rectitudinem. ¶ nam rectum iudex est sui et obliqui ideo in pri
 ma parte determinat magister q̄ ex parte finis venit rectitudo
 voluntatis. Secūdo determinat quis sit ille finis. ibi. Qui er
 go c̄baritatem sibi ponit finē. In tertia vō determinat de vni
 tate finis respectu bonarū voluntatum. ibi. Sed queritur vtrū
 omnes bone voluntates. Quarto vō mouet quoddā dubium et
 determinat ibi. Verū tamen huius sententie qua dictum est et.
 Secūda vō pars in qua determinat de differentia voluntatis
 intentionis et finis habet duas. In quarū prima querit differ
 rentiam fm rationem. ibi. Solet etiā queri et. Secūdo de
 differentia fm rem. ibi. Sed querit̄ vtrū intentio et. Et fm hoc
 duo determinantur in parte ista. sc̄ de comparatione volun
 tatis ad finem. et de differentia intentionis et voluntatis.
 ¶ Ex sine suo et. Sed p̄tra. beatitudo est bonū nobis igno
 rum. vnde hoc est illud qd̄ nec oculus vidit nec auris audiuit
 et. ergo si per ignotū nō possumus aliqd̄ cognoscere. vñ q̄ vol
 untas nō possit cognosci. vtrū sit bona vel p̄ua ex illo sine.
 Item certius est nobis qd̄ est p̄sens nobis ip̄s qd̄ est abs
 sens. si ergo nō cognoscimus p̄sentia per absentia. sed magis
 e conuerso.

reverso. videt q per beatitudinem no fiat cognitio bonita tis in voluntate. Rñ. dicendum q cognitio beatitudinis du plex est. videlz in vniuersali & particulari. Cognitio beatitudinis in vniuersali omnibus est innata. Cognitio vo in parti culari videlz vbi sit beatitudo poneda. habet a nobis p habitus fidei aliquo mo. & aliquo modo expectatur habenda per deiformitate gloriose. Nunc enim cognoscimus quasi speculando. & a remotis. & semiplene. tñc autē cognoscimus expectando perfecte. Licet autem nunc non cognoscamus perfecte cognoscimus tamē certitudinaliter certitudine fidei q beatitudinis do est magnum et verum bonum. De voluntate nostra. vtrū sit recta vel praua nos nescimus nisi per coniecturam. & ideo sicut certum est ratio veniendi in cognitionem dubij. sic cognitio beatitudinis facit venire in cognitionem bonitatis voluntatis. dum quis videt suam voluntatem ad beatitudinem tendere. Quod ergo obijciat q beatitudo nobis nota est iam patet responsio. Verū est enim q non est nobis nota per experientiam est tamē nobis nota per fidem. Ad illud quod obijciatur q rectitudo voluntatis est nobis pscns. dices dum q sicut in pmo libro ostēsum fuit. scilicet caritas & gratia sunt nobis pscntia. sunt tñ nobis ignota in qntū gratuita. qz de eis nulla pot haberi experientia. vnde & si certissimus sim de affectioe mea sicut est affectio. valde tamen dubius sum de affectione mea vtrū sit ordinata vel gratuita & ita acquirō mihi probabilitatez. per aliqua signa.

Finis autē bone voluntatis beatitudo est. vita eterna. ipse deus. Male vero finis est aliud. scilicet malus leditio vel aliquid aliud in quo non dicitur voluntas quiescere. Finis bonū insinuat ppha dices. ois summationis vidi si. ec. Caritas q̄ cui? latū mandatū est finis ois summationis est. i. ois bone voluntatis et actiois ad quā oē pceptū referēduz ē. vñ Aug. i enchir. Dia pcepta diuina referunt ad charitatē.

De q̄ dicit ap̄tus. Finis pcepti est charitas de corde puro & scia bona & fide non ficta. Dis itaqz pcepti finis charitas est. i. ad charitatē refertur oē pceptū. Qd̄ vero ita sit vel timore pene vltima intentio ne carnaliter non referatur ad charitatē que est dilectio dei & primi. nōdum sit quēadmodum oī fieri. quīs fieri videatur. Tñc ei recte finitū mandat de. & que consilio monet cum referuntur ad dilectionē dei & primi. His verbis aperte insinuat quis sit rectus finis voluntatis. siue actionis bone. scilicet charitas que & deus est vt supra ostendimus.

Determinat q̄s sit ille finis ostēdens q̄ deus est finis ois bone actiois. qz charitas est nec tñ spūs sanctus. sicut etiā xps & pater. nec hi sūt hi tres fines sed vnus. Qui q̄ charitatem sibi ponit finē. deū sibi ponit finē vñ & xpm finē legis ad iusticiam dicit ap̄tus esse omni credenti.

Finis pcepti est caritas de corde puro & conscientia &c. Contra hoc verbum ap̄tus obijciat. Qm̄ pcepta directius sunt ordinata ad obediendū q̄ ad amandū. ergo potius debuit dicere. obediētia est finis pcepti q̄ caritas. Item cū finis quē assequimur ex obseruātia mandatorū est ipsa vita eterna. potius deberet dicere finis pcepti est vita eterna q̄ caritas. Iuxta hoc querit de numero & distinctioe illarū conditionū appositaz. scilicet de corde puro &c. Lū enim caritas nō sit de fide nec de cōscientia. sed potius de affectione. non videtur recte notificari per illas conditiones.

Respon. dicendū q̄ fm̄ q̄ doctores exponūt. apostolus hic diffinit caritatem. sed quidā sic exponunt vt ille determinationes. de corde puro &c. sint determinationes ex parte subiecti. & hoc quod dicitur finis pcepti. sit ipsa notificatio. vt sit sensus caritas pcedens de corde puro &c. est finis pcepti. Alio modo exponit vt hoc totū sit notificatio. finis pcepti de corde puro &c. hic modus dicēdi videtur congruentior. Et fm̄ hunc modū dicēdi notandum q̄ caritas hic diffinitur per actum

suum. Actus autē caritatis qui est amare dupliciter habet nocentiam. & per comparationē ad illud a quo procedit tanq̄ a principio efficiente. & per comparationem ad illud quod ad ipsam caritatem terminatur sicut ad quietatem. et ideo in illa eius notificatione tangitur duplex operatio. videlz ad cor purum.

Et recte dicitur xpus finis legis ad iusticiā. Vt ait aug. i li. sicut p̄speri. In xpo lex iusticie nō consumit sed implet. Dis enim pfectio ex ipso & in ipso est & ultra quē nō ē q̄ spes se extēdat. Finis fidelium xpus est ad quem cū peruenit currentis intentio. nō habet quo amplius possit venire. sed habet id in quo debeat permanere. Finis ergo rectus atqz supremus deus p̄ter est & filius & spūs sanctus. nec hi tres sunt tres fines. sicut vnus finis. qz nō tres dii. sed vnus deus.

Determinat de vnitāte finis respectu bonarum voluntatum.

Sed querit vtrū oēs bone voluntates vnū tñ habeāt finē. De hoc aug. in xj. lib. de tri. ita ait. Alie atqz alie voluntates suos p̄prios fines hñt. qui tñ referuntur ad finē illius voluntatis qua volumus bene viuere. & ad eam peruenire vltimā que non refertur ad aliud sed amanti per seipsam sufficit. quēadmodum voluntas videndi finem habet visionē. et voluntas videndi fenestrā. finem habet fenestrevisionem. Altera vero est voluntas p fenestram videndi trāseuntē cuius item finis est visio trāseuntis. ad quod etiā predictē referuntur voluntates. Itē recte sunt voluntates. & oēs sibi met religate. si bona est illa ad quam cuncta referuntur. Si autem praua est prauae sunt omnes. &

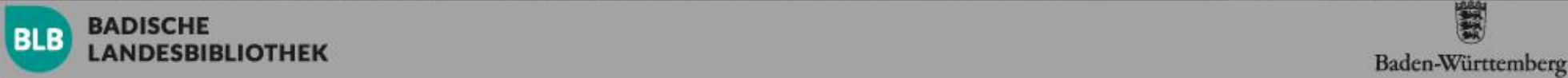
tres sunt tres res quibus fruendum est. sicut dicit Augustinus in lib. de doctrina christiana. ergo sunt tres fines. Item intentio finis dirigitur per fidem. sed fides ponit tres articulos in credendo patrem & filium & spūs sanctum. ergo pari ratione intentio intendit in eū statuens sibi tres fines. Queritur ergo quare non sit diuersitas finium sicut pluralitas articulorum. Rñ. dicendū q̄ rationis est distinguere. & voluntatis vnire. Rursus sicut dicit Damascenus. persone distinguuntur ratione. & conueniunt re & natura. fm̄ hoc ergo intelligendum est q̄ nomina illa que sunt cōia ad rem & rōnem. illa possunt pluralificari. illa vero que sunt realia pluralificari non possunt. ideo potest dici q̄ pater & filius & spūs sanctus sunt tres res. non tamē potest dici q̄ sint tres bonitates. Rursus. quia articulus dicit quod est ex parte rationis. finis vero dicitur quod respicit voluntatem. ideo possumus dicere plures articulos. nō tamē possumus di

et ad ipsum preceptum. Et quia puritas cordis a qua immediate procedit actus dilectionis presupponit fiduciam fidei. & certitudinem spei tanq̄ dispositiones preambulas. idē manifestaret apostolus q̄ actus caritatis presupponit actus aliarum virtutum theologiarum tanq̄ disponentes ad ipsum ista tria dicit. De corde puro in quo tangit caritatis sanctitatem. Conscientia bona. in quo tangit spei fiduciam. Et sic de non ficta. in quo tangit fidei constantiam. Et in his duobus apostolus caritatem perfectissimē commendat. in hoc quo ostendit q̄ in actu caritatis consistit complementum omnis virtutis. et si quis omnis bone operationis. que intelligitur in nomine precepti. Unde intellectus predictē diffinitionis est iste. Caritas est finis precepti &c. id est caritas est illud in quo consistit omnis mandati adimpletio. et omnium virtutum perfectio & bene est q̄ scriptura adeo nobis commendat caritatem. et maxime scriptura noui testamenti. et apostolus eam laudat elegantissime. Quod ergo obijciatur de obedientia et vita eterna q̄ debeant dici finis precepti. dicendum q̄ obedientia ordinata est ad caritatem habendam. et vita eterna non est aliud q̄ caritas consummata. Finis ergo rectus atqz supremus deus pater est &c. Contra. finis est res qua fruendum est. sed si bone voluntates vnū habeant finē tñ que dā bone diuerfos fines consummatur.

35. c.

Tby. j.

30. f.

tere plures fines. Is enim
 sint plures articuli nati
 est in eis veritas. qz cūve
 ritas cōpleta fm qaliqd
 ponit reducat ad verita
 tem incompleta. r vna sit
 veritas incōpleta in pfe
 et filio r spūsancto fm q
 sunt vna cbaritas et vna
 veritas. illi tres articuli
 sup vna veritate realem
 fundari bñt. Ad illud
 ergo qd obi q sunt tres
 res. Ddm q rō illa nō va
 let. sunt tres res q tres fi
 nes. qz proceditur a plu
 ralitate personali ad plu
 ralitatem essentialem. et
 differenter accipitur res
 cū d: finis est res r cū d:
 tres sunt res. Ad illud
 qd obi qd q fides distin
 guit. ddm q ex hoc nō se
 quitur q intentio distin
 guat plures fines. sicut
 fides plures articulos.
 nā cū intentio in cbaritate
 consummet. r cbaritatis
 sit vnire. plus habet intē
 tio rōnem vniciēdi q ra
 tionem distinguēdi.

id rectar voluntatum onerio
 iter qddā ē ascendētū ad brī
 tudinē. qd certis velut passib
 agit. Prava aut r distortar
 voluntatū iplicatio vinculi ē
 q alligabit q hic agit vt pñcia
 tur tenebras extiores. Hic
 autoritatū testimonijs euide
 ter mōstrat plures in fidelib
 rectas esse volūitates pprios
 ac diuersos fines hñtes. et in
 vñū eundēqz. qz oēs referunt
 ad vnum q est finis finium de
 quo pauloan dixim. ita econ
 uerso sorte est in malis.

Quoet r determinat du
 bium de duobus finibus con
 stituendis.

Meruntū huic snie qua di
 ctū ē fidelū quas dā rectas vo
 luntates diuersos fines sorti
 ri. r tñ ad vñū referri vt obuiā
 re qd alibi augu. ammouet ne
 sez nobis duos fines ostitua
 mus. ita in quibus in li. de ser.
 do. in mōte. Nō debemus id
 euāgelizare vt māducemus sz

Quat. vi.

id māducare vt euāgelizemus. vt cibus nō sit bonum
 qd appetit. sz necessariū qd adiicit vt illud impleatur
 Querite primū regnū dei. r hec oia adiicient vobis.
 Nō dixit primū qrite regnum dei. r deinde qrite ista
 quīs sint necessaria. sz ait hec oia adiicient vobis. id ē
 hec osequent si illa qritis. ne cū ista qritis. illinc auer
 tamini. aut ne duos fines cōstituatis. vt r regnum pp
 se appetatis. r ista necessaria pp illd. Ergo pp regnū
 dei tñ debemus opari oia vel cū regno dei. non solam
 mercedē corporeale meditari. Ecce hic apte dicit ne du
 os fines nobis ostituam. sz vñū tñ. i. regnū dei. cū su
 pra dixerit bonas volūitates alias r alias pprios hñe
 fines. Ad huc aut sibi nō repugnare. ai aduertit q ver
 bis pmissis simplici oculo diligēter intēdit. Qui ei di
 xit ne duos fines nobis ostituam. sz oia pp regnū dei
 faciamus. ipe pmissit q debemus māducare vt euā
 gelizemus. Cū autē hoc ita facim. actionis illi finem
 euangelij ostituim. sed r hñc finē ad regnū dei referi
 mus. Māducamus em pppter euāgelium r manduca
 mus r euāgelizamus pppter regnū dei. duos igit fines
 nobis in māducado ostituimus. Sed ista faciētes nū
 quid peccam. absit. Nam r ipe sic facere suadet si dili
 gent ei vba ispiciam. Cū g ait. ne duos fines nobis
 ostituamus. fines in diuersa tendētes intelligi voluit
 sez quoz alter ad alter nō referat. Itaz cū dicit pp re
 gnum dei tñ oia agenda nec cū ipso mercedē tpalem
 meditandā. ita intelligendū est vt nō meditemur appe
 tendo cū regno mercedē tpalem. ita q nō pp regnū sz
 pppter se. vt. i. regnū pp se appetamus. r ista pp illud.
 sicut ipe docet. Si em petimus vitā eternaz. petimus
 etiā tpalia a deo. si ea petimus pppter vitā eternā non
 offendimus. neqz sinistra tunc scit qd faciat dextra. qz
 mercedē tpalem nō pppter se meditamur. sed pp regnū
 dei. vt sit leua sub capite r dextra in amplexu. Alio qn

Quidif
 pcor dia
 pdictio
 rum.

Quo in
 telligen
 dū finū
 lud. Ne
 duos fi
 nes no
 bis osti
 tuam.

Zu. xij.

Quat.
 vij.

si hec tpalia propter se querim sicut eterna. miscetur
 dextre sinistra. ideoqz cū dñs dixerit. Attē dite ne iusti
 ciam vestra faciatis corā hoibus vt videamini ab eis.
 alibi ait. Sic luceant opa vestra bona corā hoibus. vt
 glorificent patre vestrū q in celis est. Propter deū er
 go oia facienda sunt. vt oia que facimus omniumqz fi
 nes ad eum referamus.

Querit differentiam voluntatis r intentionis
 finis fm rationem.

Solet etiā qri. qd distet iter volūtatē r intentionē
 ac finē. Ad qd dici pōt inter volūtatē r finē certo atqz
 euidenti mō distinguū. Volūtas est qua volumus. Quis si
 aliqd. Finis nō volūtatē est vel illud qd volumus. qd
 implet ipa volūtas. vel potū aliud pp qd illud volumus.
 Intētio nō interdū p volūtatē interdū p finē volūta
 tis accipit. q diligēs ac pius lector i scriptura vbi hec
 occurrūt discernere studeat. Finis nō volūtatē ē de
 lectatio bona vl mala. ad quā nitit quisqz puenire. vñ
 Aug. sup illū locū. psal. Scrutās corda r renes. sic ait ps. xij.
 Dē solus scrutat corda. i. qd quisqz cogitet. r renes.
 i. qd quēqz delectet. qz finis curet cogitationis ē de
 lectatio ad quā cura r cogitatione nitit qsqz puenire.
 Et paulo post. Opera nra q sunt in dictis r factis pñt
 hoies videre. sz q aio fiant. r quo venire cupiāt. solus
 deū videt q cū videt cor. eqi celo r nō delectari nos i car
 ne. sz i dño. i. cū bone sunt cogitatioēs r eaz fines. di
 rigit iustū. Idē sup alterū. ps. locū illum. f. In laqueo
 isto quē abscōderunt comprehendēs est pes eoz. dicit ps. lx.
 Ides aie amor est. q si prau est d: cupiditas vel libido
 si rectus d: cbaritas. Lo mouet aia qñ ad locū quo rē
 dit. i. ad delectationē bonā vl malā quo se puenisse per
 amozē letat. Finis g volūtatē vt pmissum est d: r il dēs cū
 lud qd volumus. r illud pp qd volumus r intētio ad illd
 respicit pp qd volumus. r voluntas ad illud qd volumus
 vt vbi gratia. Si velim esuriētē reficere vt habeam
 vitam eternā. voluntas est qua volo reficere esuriētē
 cuius finis est refectio esuriētis. Intētio nō est qua
 sic ad vitā puenire volo. Finis nō supremus est ipsa vi
 ta. ad quam r alius finis refertur.

Querit differentiam voluntatis r intentionis
 r finis fm rem.

CSz qrit vtz intētio talis
 sit volūtas. r si volūtas ē anī
 hoc ope sit vna eadēqz volun
 tas qua volo reficere esuriētē
 r qua volo hñe vitā eternā. vt
 nēpe talis intētio volūtas esse
 vt em volūtas est q volo refice
 re pauperē. ita r volūtas est q
 pillud volo hñe vitā. Et alia
 quidem videt voluntas esse.
 qua volo habere vitā. et alia
 qua pauperi subuenire volo.
 Sz ista ad illam referē. Nam
 r si hoc ita placeat vt in eo cū
 aliqua delectatione voluntas
 acquiescat nōdum est tamen
 illud quo tenditur. sed hoc ad
 illud refertur vt illud depute
 tur: tanq patria ciuis. istud
 vero tanq refectio vel mansio

CSz qrit vtrū intētio
 rē. Querit ar bic de qōne
 quā magi nō determinat i
 partē alterā. vtrū. i. volū
 tas finis r cū qd est ad fi
 nem sint due voluntates
 aut vna. nā q due sint vt
 p hoc qvna ē creati: alia
 increati. vna tpallor alia
 eterni. Qu aut vna sit vt
 per hoc q ibi est vnus pp
 alterū. vbi autē hoc est. ibi
 tñ vñū est. vt cū diligo vi
 num dulce nō diligo duo
 sed vnum. Cū hñ. ddm q
 mgf ponit bic duas rñso
 nes. nec tñ aliquā eaz res
 probat nec aliquā magis
 approbat. Et rō bus est.
 quia fm diuersas consi
 derationes verum dicit
 vtraqz r vtrunqz oportet
 dicere. Cū enim dicit q
 sunt

sunt voluntates due. Alia dicit qd est voluntas vna. hoc aut dicitur...

Intelligentia huius partis in dicitur hic questio circa duo. Et primo queritur de comparatione voluntatis ad suam finem...

Questio. I. Quomodo voluntas sit bona et commendabilis ratione boni finis. Et philosophus dicit in ethicis...

tates non sunt equaliter bone. vnde bonitas voluntatis non sit eius ex fine. Item manducare bonum est. ergo si quis finaliter predicat...

in ppter gradus, repertos in apporimatiōe & ordinatione voluntatum ad illum finē, voluntates non sunt equaliter bone. Ad duo vltima iam ptes responsio et predictis.

Questio. ii. Quis sit ille finis et cui? bonitate voluntas est bona, et ad que debet referri nre voluntates ad hoc q sint recte. Et q bmoi finis sit charitas, v. i. l. by. i. Finis pcepti est charitas, s. ad illu. sine referende sunt voluntates, ad que referunt pcepta, si q charitas e finis pcepti, charitas est finis bone voluntatis. Item ad ma. xiiij. Qui diligit primu lege impleuit. Et iteru. Plentitudo legis e dilectio, s. ad illud referende sunt voluntates in q pfi sit plenitudo et summatio legis, si q charitas et dilectio e bu iusmodi, ptes et. Item hoc v. rone. ois bona voluntas ad hoc ordinat vt bo fruatur deo, et ad hoc q habeat deū sed nos nec fruimur deo nec habem? ipm nisi per charitate. Sillr bfecharitatem no est aliud q habere deū, si ergo ois bona voluntas est ordinata ad hoc q habeat deū, v. q finis ois bone voluntatis sit ipa charitas. Item natura in opando finalr intēdit formā pficientē in esse nature, ergo voluntas in opando princpalr intēdit formā pfectiua in esse moris, sed formā vel habit? pfectius voluntatis in esse moris est ipa charitas, q charitas est finis princpalis ois bone voluntatis. S. ptra. Ro. r. Cū nis legis xps, sed idē est finis legis et bone voluntatis, q v. q xps sit princpalis finis bone voluntatis, no q charitas. Item Berni. in li. de dil. deo. De amore venif in charitate, et de charitate venif in sapiētiam, ergo sapiētia est excellētius q charitas, sed illud debet poni finis bone voluntatis quod est excellētissimum: ergo finis bone voluntatis non est charitas sed sapiā. Item finis est illud quo fruendū est, s. charitate no est fruendū, qz solo bono increato est fruendū, ergo v. q charitas no sit finis princpalis bone voluntatis. Si tu dicas q finis bone voluntatis no est charitas creata s. increata, l. dtra. aplos finis pcepti est charitas pcedens de corde puro et fide no ficta no ē nisi charitas creata, ergo et. Item finis bone voluntatis est illud quo habito voluntas nihil vltra qrit, sed habita charitate adbuuolūtas vltra querit aliquid videlz ipm deum, immo quāto maior rem bz charitatē, tāto magis querit, ergo videtur q charitas no habeat rōnem finis. Item quod est pondus in corporebus hoc est amor in spiritibus, sed pōdus in corporebus nullo modo ē esse finis motus localis, ergo amor in spiritibus nullo modo dicitur esse finis appetitus rationalis, ergo nec voluntatis. Item finis et principiu sunt distincta, sed charitas est radix oim bonaz affectionū, si ergo finis cōsequitur illud qd est ad finē, et charitas est radix, videtur q nullo modo debeat dici finis bone voluntatis. Respō. dōm q magi recte dicit in eo q finem omnis bone voluntatis charitatē assignat, secutus est em in hoc apli doctrinam et beati Aug. Nam apls expresse dicit q charitas est cōsummatio pcepti et plenitudo legis. Augu. etiā dicit in encbi. q oia pcepta diuina referunt ad charitatem. Et in li. de doctri. xpia. ostēdit q ad charitatis mādas tum cōmendandū ordinat tota scriptura, et ita charitas non tñmodo est finis bone voluntatis, sed etiā toti? sacre scripture et cognitionis fm pietatē. Licet autē deus vel beatitudo siue xps possit dici finis bone voluntatis, maluit tñ magi dicere q charitas sit finis p eo q cōpleta ratio fruēdi cōpetit ipi charitati. Cū em duplr dicatur finis, v. z finis in quo quiescit et finis quo quiescit. Et finis quo quiescit, dicitur duplr vel simpliciter, vel vt nunc, quolibet istorū modoz charitas est finis bone voluntatis. Nam charitas increata que de? est, de qua d. i. L. añ. Job. deus charitas est, est finis in quo quiescit, l. charitas vō creata et cōsummata, vt pote charitas patrie est finis quo quiescit simplr in deo, l. charitas vō inchoata vt pote charitas vie est finis quo quiescit in deo vt nunc, sicut em locatū no quiescit in loco nisi mediāte pondere, sic āla in deo non bz quietari qui est eius locus et finis vltimus nisi mediāte dilectione que bz cōsiderare bonum sub ratione boni. Bonū autē sub ratione boni simul tenet rōnem finis et amabilis, et ppterca intētio finis potissime attribuitur charitati. Concedende sunt igitur rōnes que hoc ostendūt. Ad illud ergo quod obijctur q xps est finis pcepti, dicēdum q per hoc no excluditur quin charitas sit finis, Nam et si xpus sit finis in quo quiescit, nihilominus charitas pōt esse finis quo

quiescit in xpo. Rursus charitas fm q est finis in quo quiescimus puenit toti trinitati et iō simul possunt bec duo stare q xps sit finis legis, et charitas similr. Ad illud quod obijctur q de charitate puenitur ad sapiētiam, ergo sapiētia est excellētior, dōm q p. Ber. ibi loquit de sapiētia, sapiētia no dicit aliud donū q charitas, sed nouum statum eiusdem doni, ita q charitas cōter accepta distinguitur ptra charitatē dicitam appropriare, p. v. tñ charitas cōter describitur sic cōtinet et amozet sapiētiam, et hoc mō ponitur esse finis pcepti. Ad illud qd obijctur q finis est illud quo fruendū est, dōm q fm q finis d. duplr, s. quo quiescit et in quo quiescit, sic etiā frui aliquo dicitur duplr. Ant sicut obiecto aut sicut dispositiuo, vtroqz mō charitate fruimur. Nam charitate que deus est fruimur sicut obiecto, charitate que habitus est fruimur sicut dispositiuo, et sic ptes q illud nō obusat pposito. Ad illud quod obijctur q voluntas habito sine suo quiescit, dicēdum q illud verum est quādo habet finē suū cōplete, charitas autem et si in via habeatur, non tamen habetur complete, Ignis em est in syon, et caminus in hierlm, cum autē habebitur in patriā, nihil vltra queretur p eo q per eam habebitur bonum in creatum in quo consistit finis et quietatio oim nostror desideriorum. Ad illud quod obijctur q pondus in corporebus no est finis motus dōm q non est sile, quia pondus reperitur in corporebus tam in absentia loci debiti q in pntia, charitas autē nunq est in ala nisi deo pfecte, Unde ois qui habet charitatem bz deū, et propterea dum ois nostra operatio ad habēdum deū ordinat, ordinatur ad habēdam charitatē no sic autē est de pondere, qz nō quodlibet corpus habens pōdus bz loquens sibi debet. Ad illud quod obijctur q finis et principiu sunt diuersa, Rndent aliqui q charitas differentiā mō est principiu et finis, nam principiu est boni operis fm esse inchoatum, et finis em esse cōsummatus et perfectus. Ad hoc em vnus quisq bene operat, vt in eo dect amor et charitas auget, aut pōt dici et pbabilius q sicut ista tria, modus, spēs et ordo, sup idem fundant, et tñ modus dicit comparationē ad efficiens, et spēs ad formā vel exēplar, et ordo dicit cōparationē ad finē sic charitas respectu boni opis pōt habere et rōnem efficiētis et finis fm diuersas cōparationes, l. charitas em ptiuar voluntatem nostrā ipi deo vt principio mouēti, et cōformat vt regule dirigenti, et iungit vt fini quietati, et ideo sicut ipse de? bz rōne efficiētis in qm mouet, et formalis in qm dirigit et finalis in qm quietat, sic et ipa charitas respectu opis rōnem bz ist? triplicis cause, nec est inchoētis: qz fm pōm tria genera kau saz possunt in vni cōincidere, Et sic ptes q si charitas sit principiu boni operis, nihilominus pōt esse finis fm diuersas cōparationes. Et per hoc ptes rñtio ad illud quod vltimo queratur quare charitas dicitur radix et forma virtutū et finis hoc enim dicitur fm diuersas cōparationes nostre voluntatis ad diuinā voluntatem, dicitur etiam super hoc vinculum perfectionis in comparatione ad primos qui nobis vinculo charitatis iunguntur.

Questio. iij. Utrū bone voluntatis sit vn? solus finis v. Deur. vi. Diliges dñm deū tuū et c. glo. Non vult deus suū amorē partiri vt simul cū ipō aliud diligam? ergo scūqz sibi diuersos pstituit fines, nō facit qd de? vult, et si non facit qd de? vult, nō bz bonā voluntatē. Item sup illud pōt. i. Siue p occasionē siue p veritatē, glo. Quisqz a deo aliud q deū qrit, nō caste diligit, s. illa voluntas bona est q nō aliud q deū diligit, ergo nulla voluntas est bona que aliud q deū querit. Item sicut status est in pmo principio, ita et in fine vltimo, s. pmiū principiu in quo est stat?, nō est nisi vnicū, ergo si finis bz rñdere principiu, videt q bone voluntatis nō dz statui nisi si nis vn?, ergo si voluntas statuit sibi fines plures non facit qd dz, ergo nō est bona. Item quicūqz diuersos fines intēdit bz cor suū diuisum, sed q cor suū diuidit, non diligit deū et toto corde, nec in toto corde qrit deum, et quicūqz talis est, deo nō placet q pceptit se et toto corde amari, et vult totū cor possidere, ergo nō videt q bona voluntas possit esse que sibi statuit diuersos fines. Sed ptra. i. L. orin. it. sup illud. Quoniam dz in spe qui arat et c. glo. Predicator qui corda aperit vel fidē debet arare in spe stipendioz tpalium, ergo videt q bona voluntas non tñ possit poni cre finem spiritualem, sed etiam temporalem

temporalē. ergo vult qd possit diuersos fines habere. ¶ Itē Luc. xv. Quāti mercenarij in domo patris mei etc. dicit Ambro. qd multi sunt mercenarij qd adū dāt spē fidei & charitate. sed mercenarius statuit sibi finē creatū. videlz aliquā mercedē qd est beatitudo creata. Si em̄ solū finē increatū sibi statueret. tā non esset mercenarius sed filius. ergo si ptingit esse bonos mercenarios. ptingit bonā volūtate bñe fines diuersos. ¶ Itē bonū additū bono facit malus bonus. ergo si vnus bonus finis facit voluntatē bonā. ergo multo fortius multi boni fines. ergo vñ qd tāto voluntas melior sit quāto plures statuit. sibi bonos fines. ergo nō est necesse qd bona voluntas habeat vnū solum finē. ¶ Itē sicut concupiscibilis appetit dulcedinē. ita irascibilis appetit celsitudinē. & rōnalis appetit pulchritudinē. si ergo pulchritudo nō tm̄ est finis rōnalis sed ē pfectio. & sic de alijs & pluribz pfectibz plures sunt pfectiones cū sint in nobis tres vires diuerse. qbus sursum pueritur. videlz rōnalis concupiscibilis. & irascibilis. vñ qd in oi bona actione & voluntate sit assignare diuersos fines. ¶ Rñ. ddm̄ qd bone voluntatis vnus solus est finis principalis. propter qd intelligendum qd plures fines statuere hoc pōt ēē triplr. Vno mō ita qd finis sit sub fine & ppter finē. Alio mō ita qd vnus sit finis principalis. alter nō principalis. ita tm̄ qd finis nō principalis nō referat ad principalē actualiter. Tertio mō ita qd vterqz sit finis principalis. Exēplū aut̄ buius assignari pōt in eo qd frequenter accidit videlz cū qd vadit ad eccliam ad pceptēdas distibutiones. hoc em̄ pōt facere triplr. Aut ita qd principalr̄ intendit bonoē & gloriā dei cū vadit ibi decātare laudes. Et simul cū hoc intēdit obtinere pecuniā vt pauperibus distribuat. vñ in alios vsus licitos ad bonoē dei puerat. Alio mō pōt alius quis ire ad eccliam intēdens deo placere. & simul cū hoc pecuniā acq̄rere. ita tm̄ qd eius acquisitionē ad deum nō refert. nec tm̄ ipsam pecuniā statuit finē principalē. p eo qd ipsam nō diligit ppter se. Tertio mō vadit qd ad eccliam duplicata intentione. ita qd vult deo placere & vult obtinere pecuniā. quam si cur auarus appetit acq̄rere vt possit thesaurū suū ampliare. & in eo delectari ppter se. Primo mō statuere diuersos fines est bonū & meritoū. & p̄tinet ad bonā volūtate. Secōdo mō statuere diuersos fines nō est bone volūtatis. loquēdo formaliter. atq̄ nō sic repugnat quin possit cū ea stare. est enim ibi p̄tenti veniale nō mortale. Et hoc vult dicere Aug. in li. p̄f. cū ait. Quidus te amat qui tecū aliquid amat. qd non ppter te amat. Tertio vō modo statuere diuersos fines non est bone volūtatis. immo contra bonam voluntatem. talis enim vult duobus dñis seruire. & hoc est impossibile. sicut dicit Mat. vj. Qñ em̄ sic principaliter duos intendit fines. verificatur illud p̄phetis cum. Loangustatum est stratum. ita vt alter decidat. & palliū breue vtrūqz operire nō pōt. & talis est voluntas hypocritarū quibus vt damnatiōis eterne cōminatur scriptura p eo qd terram ingrediuntur duabz vñs. Et ideo dicit Eccl. ij. Ne accesseris ad ipsū duplici corde. qui em̄ accedit in corde. & corde bypocrita est. & qd gaudiū bypocrite ad instar puncti est. ideo dicit Eccl. x. Diuisum est cor eoz nunc interibunt. Sic igitur ex dictis colligit qd bone voluntatis plures possunt esse fines. ita qd vnus sit finis principalis & alter nō principalis. siue finis sub fine. plures aut̄ constituere fines principales bone volūtatis repugnat sicut ostēdūt rōnes que ad primam partem in ducuntur. Lū em̄ vnū solū sit summū & verū bonum qd quiescat humanum desiderium. necesse est qd volūtas bona ad hoc qd recta sit statuatur sibi finem vnū. ¶ Ad illud ergo qd primo obf̄ in contrarium qd qui arat dicit in spē arare. ddm̄ qd ipsa glo. illam obiectionem dissoluit. dū seipsam manifestat in sequentibus. facit em̄ vñ in hoc qd dicit in spē. non ppter spem. Nam ppter dicit finem principalem. in vero nō tm̄ modo dicit finem principalem. immo etiā finem qui p̄tinet infra finem. Et ideo ex illo verbo nō sequit qd aliquis possit sibi plures fines principales statuere. immo si recte intelligat. potius sequit oppo sitū. ¶ Ad illud qd obf̄ qd mercenarius statuit sibi finē creatū ddm̄ est qd est bonus mercenarius & mal'. & malus mercenari' in duobus differt a bono. Primo quidē qd malus mercenari' statuit sibi finem creatū. quo habito non necessario bñ deus. Bonus vō mercenarius statuit sibi finē creatū. quem bñ nō est aliud qd bñ deū sicut ipsam fructiōē dei. Secōdo vō differt in hoc qd malus mercenarius statuit sibi finē creatū tāq̄ p̄n

cipalē. bonus vō mercenarius statuit sibi finē creatū tāq̄ finem sub fine. Nō em̄ amat deū ppter fructiōē. sed fructiōē ppter deū. Et ideo ex hoc nō bñ qd finis bone volūtatis plures ficef. ¶ Ad illud qd obf̄ qd bonū additū bono facit malus bonum. ddm̄ qd illud verū est qñ additio boni ad bonū fit saluo ordine. cū em̄ bonitas necessario ponat ordinem. si additio boni ad bonum tollat ordinē bonū nō auget. sed potius perimit. Quia ergo pluralitas finum principalium ordinez nō seruat. qd fm̄ rectum ordinem status dicit esse in vno. & vnicus dicit esse vltimum hinc est qd pluralitas finum principalium bonitatē voluntatis non augmentat. sed potius ipsam voluntatem deprauat. qd dum vult placere vni displicet alteri. & dū vult assequi vnum. perdit reliquum. ¶ Ad illud qd obf̄ qd rōnalis appetit suam pulchritudinē & concupiscibilis dulcedinē etc. ddm̄ qd pulchritudo celsitudo & dulcedo pōt dupliciter accipi. Aut p ut est perfectiua & informatiua virtutis aie. aut prout est ipsius aie motiua. Primo modo tenet rationem finis sub fine. et sic plurificari pōt fm̄ diuersitatem dotium anime. Secōdo modo prout. s. tenet rationem obiecti & motiui. sic vnitatem habet. Nam in deo idem est pulchritudo celsitudo & dulcedo. & sic tenet rationem finis principalis. Et sic p̄ qd quis plures fines non principales contingat constituere. tm̄ ad hoc qd voluntas sit bona. necesse est vnū solum finem esse principalem. Nam aliter nō diligit deus ex toto corde.

Questio. iiii. Utrū male volūtates habeant vnū cum finē. Et qd sic vñ Aug. sup̄ illuz locū ps. Scrutans corda etc. Finis cure & cognitionis humane est delectatio ad quam quisqz nitit puenire. si ergo oēs volūtates male finaliter querūt delectationem. vñ qd oim volūtatum malarum sit vnū finem assignare. ¶ Itē malarū voluntatū est frequentius vnus malus exitus siue terminus. sicut dicit Ro. vj. Quoz finis mors est. ergo si earū ptingit esse vnus terminū pari rōne vñ qd ptingat esse vnū finem vitium. ¶ Itē que conueniunt in principio conueniūt in fine vltimo. s. oēs male volūtates conueniunt in principio. sicut dicit Aug. in li. de vera relig. Planum est inq̄ in toto malefaciendū gñe nō bil aliud qd libidinem dñari. si ergo conueniunt in vno principio. vt p̄tinet in libidine. vñ pari rōne qd conueniant in vno fine. ¶ Itē viciū imitatur virtutem fm̄ apparentiam. vñ sicut virtus nūq̄ quiescit citra beatitudinē verā. ita viciū inquit rit beatitudinē simulatam. ergo sicut oēs virtutes faciūt tēdere voluntatem ad vnū finem. s. beatitudinē. sic vñ qd oia vicia faciunt tendere voluntatem ad vnū finem. s. qui habet at similitudinē. cum vero fine. ¶ Sed contra. Contrariarū voluntatum contrarie sunt delectatiōes. vbi aut̄ sunt delectatiōes contrarie. ibi sunt fines diuersi. sed voluptates faciūt voluntates sibi vnicem repugnare. ergo faciunt diuersos fines habere. ¶ Itē mala voluntas ponit finem in creatura. sed impossibile est qd in vna creatura inueniat nra voluntas sufficientiā cum nō sufficiat volūtati humane nisi sola trinitas si ergo volūtas nō quiescit nisi in eo fine in quo ponit sufficientiam. vñ necessaria qd voluntas mala diuersos sibi fines cōstituat. ¶ Itē male volūtatis appetitus ortus & radicem h̄t ex libidine. sed libido est id quo quis amat bonum p̄prium. si ergo bonum p̄prium necessario diuersificat in diuersis. necesse est diuersarū volūtatum diuersos fines reperiri. ¶ Itē vnitas & conformitas volūtatum bonarum venit ex vnitate amoris in quo vnunt & colligant. si ergo amor in quo diuersi colligant & vnunt vnica dicit habere radicem in pluribus reperit tam cū hoc nō pueniat amor libidinis. sed solum amor charitatis qui est amor sp̄s̄cti. videtur qd malarum voluntatum nō sit finis vnicus sed diuersi. ¶ Rñ. ddm̄ qd e contrario est in bonis volūtatis & in malis. Nam bonarū volūtatum vnicus est finis. siue bone volūtates sint diuerse diuersitate materia li. siue diuersitate formali. Diuersitatem aut̄ materialem voco qñ plures boies in eodē gñe affectionis afficiunt circa aliqd. Diuersitatem aut̄ formalem voco qñ idem bō diuersis habitibz virtutum afficit circa diuersa. Siue em̄ sic siue sic h̄t cōtingat plures fines p̄prios & p̄prios assignare. tm̄ finem vltimum & principalē necesse est esse vnū. videlz ipm̄ deū. Et rō buius est pfectio amoris mouentis. & pfectio appetibilis quietatis. Quia em̄ amor charitatis liberalis est. & nō querit qd suū est. sed cōe bonū. hinc est qd plures boies ex charitate moti. idem

Quia siue sic h̄t cōtingat plures fines p̄prios & p̄prios assignare. tm̄ finem vltimum & principalē necesse est esse vnū. videlz ipm̄ deū.

bonū appetitū finaliter. Rursus. qz appetibile illud cōpletissimū est in quo nō solū, ptingit reperiri bonū pfectū. sed etiā oē bonū. hinc est qz oēs volūntates quātūcūqz diuerse inueniūt si nē suū in quo quietantur. Ecōtra est in malis volūntatibus ppter impfectionē amoris appetibilibs. Propter impfectionem nāqz amoris libidinosi. voluntates solo numero differētes diuersos habēt fines. ppter ea qz amor libidinosus semp qrit qd suum est. qz semp querit bonū ppterit. iō si multi ex amore libidinoso pueniāt in actū vnū. tū vnusquisqz querit finē suū ppterit. vt pz in adulteroz meretrice. qz iste querit delectatio nē illa querit nūmum. Propter impfectionē etiā appetibilibs necesse est diuersas voluntates formalr differētes bfe diuersos fines. qz em luxuria appetit iocunditatē r leticiā. r auaricia sufficiētiā. r supbia excellētiā. r bec oia nō ptingit reperiri circa eādē rem creatā. sed circa diuersas. hinc est qz volūntates male differētes formalr nō vnū sed diuersos fines sibi pstituit. Tū pcedende sunt rōes qz hoc ostendunt. Ad illud qd primo obf qz delectatio est finis cure r cogitatiois. Dicendum qz in rōne illa est figura dictionis p eo qz nō eadē delectatio est finis cure r cogitationis humane sed diuerse. vnde stat ibi delectatio in sua gñalitate. r magis bz ibi suppositio nē simpliciē qz psonalē. r iō cum p delectationē descēdit ad finis vnitatē. fit sopbificatio fm figurā dictionis exōmūta

27

28

29

30

tione suppositiois. Ad illud qd obf qz malarū voluntatuz est vnus malus exitus. ergo vnus malus finis. ddm qz nō est ille. Nā male voluntates differunt in puerfione sed pueniunt in auerfione. r malus exitus principalis respicit auerfionem qz puerfionē. finis vō mouēg principalis respicit puerfionē qz auerfionē. iō nō sequit qz cū finis sit vn' exitus quo ad mortē dānationis qz fm hoc sit vnus finis motiuus quātū ad qd

29

tē delectationis. Ad illud qd obf qz voluntates male pueniunt in principio videlz in libidine. ddm qz in principio nō pueniunt nisi p quādā pformitatē. Nā alia est libido in vno. r alia in altero. r iō nō sequit ex hoc qz pueniāt in finē vniciū. Atqz r si in principio pueniūt. nō ppter hoc necesse esset qz pueniūt in termino. Nā malū semp pcedit in dispersionē. bonū vō semp redit ad vnitatē. Quanto em aliqd magis colligif. tanto magis vigorat. r est pfectius. quāto vō magis dispergit tan to magis recedit a pfectione r cōpletēto. Et iō dicit pbas qz malum est multifarie. r bonū vno mō. Ad illud qd obf qz vicium imitaf virtutē. ddm qz sic imitaf qz plus bz de difficultudine qz similitudine. magis enim virtuti contrariatur qz ei pfor metur. r iō eo potius inferri pōt qz male voluntates habeāt finēs diuersos si bone habent vnūcum qz econuerso. qz enim in hoc consistit perfectio virtutis. vicium magis in hoc a virtute deficit qz cā imitari possit. Et sic pz qz malarum voluntatū nō est vnus finis sed diuersi.

Consequēter qrit de scdo principali. videlz de dña intētionis r voluntatis. Et circa hoc qz runf duo. pmo qrit vtrū intētio sit in solis rōnalibus. Scdo qrit vtrū intētio in partibz pāribz rōnes dicat aliqd ex parte intellect' vel ex parte affectus.

Questio. i. Vtrū intētio sit in bis solis qz participāt rōnē. Et qz sic v' sicut dicit glo. sup illud Luc. xj. Vide ne lumē etc. Vlo. lumē aie est intētio sed pstat qz intētio nō est lumē corporale sed spūale. si igit lumē spūale est in solis substantijs spūalibus qz nate sunt illuminari a summa luce r be sunt sole creature rōnales. v' ergo qz intētio sit in solis rōnalibus. Itē intētio est actus vis collatiue. Qui eniz intēdit ab vno in aliud tēdit. r vnū cōparat alteri. si ergo vis collatiua reperit in solis participātibus rōnē. v' qz in eis solū reperiat intētio. Itē intētio est illud fm qz aia immediat' iungit vltimo fini. ergo in eis solū est reperiri intētionē qz hnt potentiā mediāte qua deū pnt capere r ei vniri. Italia sunt sola rōnalia. qm ipsa sola sunt ad imaginē dei. ergo v' qz in bis solū ptingat itētionē reperiri. Itē intētio est supmū in aia. vñ ipsa d: esse caput nostrum r oculus n'f. sed illa in qbus cōis camus cū irrōnalibus creaturis sunt infima r citra rōnem. ergo v' qz in nulla alia creatura a rōnali ptingat intētionē reperiri. Sed contra. In oi eo qd operaf p intētionē est reperire intētionē. sed natura vt dicit pbs est operās p intētionē ergo v' qz in re naturali est intētionē reperiri r ponere. Itē

oē illud qd mouet ad aliqd eo obtēto qd est cū em mouebat illud intēdebat. nisi em illud intēderet nō moueret. ad eius abfentiā nec qd fecerit ad eius pntiā. si igit res naturales sunt diuisimodi vt pz cū lapis mouet deorsum v' qz intētio nō tū sit i rōnalibus. sed ē in reb' irrōnalibus. Itē omne qd facit alit quod opus ordinatū ad finē ab illo diuersum operaf p intētionē. sed nature irrōnales sunt bmoī. sicut pz in aranea qz facit telā ad captendas muscas. ergo v' rē. Itē itentio est regula appetitus. qz si nō est ponere aliqd in vnuerso pnatum regimine r ordine. v' qz vbiqz est ponere appetitū. est ponere intētionē. sed appetitus nō solū est in substantijs rōnalibus sed etiā in irrōnalibus. Itē. ad pnticoz intelligētiā est notādū qz circa hāc qōnē duplex est modus dicēdi qz ad pnticoz occurrit. Qnus est vt distinguamus in modo operandi p intētionē penes pntiā r alienū. At em satis rōnabilr posse dici qz qdā sunt qz mouent p intētionē pntiā. qdā ē qz mouent p intētionē alienā. Per intētionē pntiā mouent illa qz finē p cognoscunt. r operationē suā ad finē pferunt r referunt. Per intētionē alienā mouent illa qz intra se nō hnt potētiā discernendi. regunt tū r dirigunt ab eo qz discernit. sicut sagitta ab arcu emissā moueri pōt dici p intētionē nō inqnatūz arcus vel sagitte. sed sagittāris. Per hunc qdē modū satis rōnabilr pōt dici qz oēs res naturales p intētionē dir moueri. p eo qz mouent sicut deus instituit. r sicut gubernat r regit. Itē em in oi opatione est principalis motor. r fm hunc modū dicēdi intētio pntiā reperit in solis substantijs rōnalibz. Itē irrōnalia fm aliqū modū dicēdi p intētionē opari dicant. Sed qnto iste modus dicēdi rōnalis sit r veritate dicat. nō tū v' sufficiēter dicere cū dicit qz natura d' opari p intētionē nō rōne ppter intētionis. sed rōne intētionis alienē. qz nō dicit sufficiēter cū nature assignet intētionē alienā tū. fm hoc em casua lia r fortuita cū nō fiat pter diuinā intētionē. nō deberent dici facta pter intētionē. Rursus cū videmus qz naturalia appetitū hnt mediāte quo tendūt ab vno in alterū r vnaqz res habeat vim suā regitiuā mediāte qua ad propriū finem inclinat. v' qz naturalia nō tū habeāt moueri intētiōē extrinseca r aliena. sed etiā qz moueant intētionē pntiā r intrinseca. Itē ppter ea est alius modus dicēdi. qz sicut triplex est appetitus videlz naturalis sensualis sine aialio r rōnalis. r quislibet istoz appetitū habeat suū regimen. nō absurde regimē cuiuslibet istoz trium appellat intētio. maxime tū pntiā v' catur intētio regimen appetitus rōnalis. Et rō bonus est. qz ad regimen r directionē appetitus naturalis plus spectat dirigi qz dirigere. ad directiuum vō appetitus rōnalis pntiā spectat dirigere. directiuum vō appetitus brutalis quodāmodo medium tenet. r hinc est qz naturalia mouent quādā necessitate rōnalia vō mera liberalitate. bruta vō mouent quādā ipso tuositate. que est infra libertatem r supra necessitatem. nō em pnt se oino reprimere. r tū pnt ad oppositas partes tendere. Sicut igit regula directiua opationis reperitur in rōnalibz pntiā. in sensualibus minus pntiā. in naturalibus impotētiā pntiā. sic r intētio. Itē per hoc patet responsio ad qōnem pz positam. r ad rōnes ad vtrāqz partem. Nam intētio pntiā accepta fm qz d: lumen per qd est collatio r tendentia in deus accipitur circa aie supremum. r iō eo hoc modo in solis rōnalibus reperitur. sicut rōnes ille ostendunt. Intētio vō pntiā ut dicit tendentiam ordinem r directionem appetitus ad alit quem terminum vel finem quietantem. non tūmodo est in rōnalibus. immo etiam in brutis. sicut alie rōnes ad aliā partem ostendunt. r sic pz qz vtrūqz diuersis v' v' verū concludit. r propterea coucedendū sunt.

Questio. ij. De intētionē scdm qz reperit in rōna libus. Vtrū se teneat ex parte intellectus vel ex parte affectus. Et qz ex parte affectus v' Ber. ad Eugentiū. vt oculus sit simplex duo sunt necessaria. videlz cbaritas in intētiōē. r veritas in electiōē. sed cbaritas nō est nisi in voluntate. qz si cbaritas est in intētionē. intētiōē tenet ex parte voluntatis. Itē Aug. dicit r b' in lra. Intētio est qz sic ad finem puenire volo. sed nemo vult puenire ad finem nisi p volūntatem. qz intētio est ex parte volūntatis. Itē intētio iungit cū ipso fine. sed voluntas nō tūmodo dicit appetitum eoz qz sunt ad finē. immo etiā ipsius finis sicut vult pbs. si ergo illud qd principalr iungit cū fine est intētio. r bocipm est voluntas

voluntas. vñ q̄ intētio sit volūtas. ¶ Itē meritū principaliter
 refidet p̄ncipaliter. sed illd̄ p̄ncipaliter qd̄ p̄ncipaliter refidet
 meritū & demeritū est ipsa volūtas. ergo vñ q̄ intētio se tenet
 atq; ex parte volūtaris siue affectionis. ¶ Sed 3. Mat. vj. Si
 oculus tuus fuerit simplex. &c. ibi glo. exponit vt̄ p̄ oculū intel
 ligat̄ intētio. si ergo oculus aīe nō est affectus sed intellectus
 vñ q̄ intētio nō se tenet ex parte affectus sed magis ex parte
 intellectus. ¶ Itē sup̄ illud Mat. vj. Videte ne lumē qd̄ i te.
 Bio. intētio qua bonū qd̄cūq; facimus lumē est. s; lumē se tenet
 nec ex parte cognitūe. ergo &c. ¶ Item intētionis est referre
 opus siue volūtatē in finē. sed eius est referre cuius est p̄ferre
 & p̄ferre est p̄p̄te ipsius rōnis. q̄ & intētio. ¶ Itē sicut volun
 tas nūq̄ vult aliqd̄ volūtū nisi illud p̄cogno. ca. a rōne. sic nūq̄
 q̄ appetit finē nisi rō vel affectus rōnis eā p̄curat q̄ finē illū
 ostēdat. si igit̄ intētio est illa que finē mōstrat vt̄ q̄ intētio ex
 parte rōnis se tenet. Si forte tu dicis q̄ se tenet ex parte rō
 nis & volūtaris s̄l. Sed 3. Intēdere est act̄ vnus. ergo ē vn̄
 potētie. ergo nō pōt esse volūtaris & rōnis s̄l & semel. ¶ Item
 si intētio se tenet ex parte volūtaris & rōnis. aut ergo sicut po
 tētia aut sicut passio aut sicut habitus. Sicut potētia non vñ.
 q; cū voluntas & rō nō sint vna potētia. & ita i vno hoīe respec
 tu vnus finis sit vna intētio. noīe intētionis nō pōt intelligi
 potētia. Pari rōne nec habitus. q; nō est vnus habitus i dua
 bus potētijs. Qd̄ nec passio p̄stat. q; passionib; non meremur
 nec demeremur circa intētionē aut est meritū & demeritū. nul
 lo igit̄ modo vñ q̄ intētio simul spectat ad rationē & voluntatē
 ¶ Itē si simul spectat ad rōnē & voluntatē. quero ad quā prin
 cipaliter. Et principaliter vñ se tenere ex parte rōnis p̄ hoc qd̄
 glose dicunt q̄ intētio est lumen & oculus. qd̄ quidē est solus
 rōnis p̄p̄te. Qd̄ aut̄ principaliter se tenet ex parte volūtaris
 tis. vñ per hoc q̄ intētio principaliter respicit finē. & potētia i
 nobis que principaliter respicit finem voluntas est cū bonum
 & finis sint idē. ergo finon pōt principaliter esse ex parte vtrū
 usq; vñ q̄ non constat in vtraq; potētia. s; in rōne & volūtaris.
 ¶ Itē inferius non se extendit ad plus q̄ suū superius s; intel
 ligētia est vn̄uersalis: q̄ intētio. An̄ Dam. Intelligētia est p̄
 mus motus. que vñ circa aliqd̄ est intelligētia intētio d;.
 Si ergo intelligētia nō se extendit ad rōnē simul & voluntatē. sed
 tñ p̄sistit in rōne. Pari rōne vñ q̄ s̄l nec intētio. ¶ Rñ. ad p̄
 dictor̄ intelligētia est notandū q̄ frequēter ad cognitionē ref̄
 per. iudicimur per considerationem vocabulor̄. Qui enim p̄
 ma vocabula imposuerunt proprietates rerum potissime con
 siderauerunt. & iuxta illas vocabula imposuerunt. Si igit̄ ve
 limus attendere hoc verbum intēdere compositus est ab in & tē
 do. hoc aut̄ prepositio in. duplicē pōt importare habitudinem
 cum componitur huic verbo tēdere. aut sicut ad obiectū aut si
 cut ad terminum vltimum. P̄mo mō hoc qd̄ est intēdere s̄
 gnificat solā p̄uersionē potētie respectu obiecti. Sed 3. mō
 nō tantūmodo significat conuersionem. immo significat cum
 hoc quandā collationē & conuersionem quietationē. & fm̄ istam
 duplicē acceptionē hoc verbū intēdo diuersam h; constructio
 nem. Differt enī dicere. intēdo in hoc intēdo hoc. ¶ Cū enim
 dico. intēdo in hoc. intēdere dicit p̄uersionē potētie ad aliqd̄
 tanq̄ ad obiectū. Cū vñ dico. intēdo hoc. intēdere dicit p̄
 uersionē potētie ad aliquid tanq̄ ad finē vltimū que intēdit affe
 qui. & cui vult copulari. Et iō in prima acceptione huius verbū
 intēdere inter ipsum. & suū casuale cadit prepositio media. vt̄
 per hoc significet directio & p̄uersionē potētie ad illud tanq̄ ad
 obiectum supra qd̄. In altera vñ significatione non cadit p̄
 positio media. pro eō q̄ hoc verbū tēdere de se dicebat inclina
 tionem & ordinationē ad aliquid. & hoc prepositio in. s̄v̄ sun
 ta super hoc addit quietationē. vnde sensus est. intēdo beati
 tudinē. i. tendo in beatitudinē. & propterea non oportet ex
 36 r̄ius addi prepositionē. ¶ Et fm̄ istum vltimū modū accipien
 di est hic sermo de intētionē. Et qm̄ istud vocabulū duo spos
 tat videt; quandā collationē & p̄ter hoc quandā p̄uersionē
 cū collationē. & quā dā tendētia cū quietationē. & vnū istor̄ est
 rōnis. & alterū volūtaris. hinc est q̄ in noīe intētionis claudī
 tur simul actus rōnis & voluntatis. Quāuis enī sit vnū voca
 bulum. tñ fm̄ q̄ compositū est sic implicat duarū potētiarū
 actus p̄iunctos ad vnū perficiendū. qd̄ non posset facere act̄
 37 vnus sine actu alterius. ¶ Et est simile de verbo consentiēdi
 qd̄ quis videat importare vnū actum. tñ necessario duos s;

cludit. Nā p̄sensus nō est aliud q̄ p̄cordia voluntatis s̄l & rō
 nis ad vnū aliqd̄ faciendum. vnus vt̄ arbitrāris & iudicāris
 alterius aut vt̄ p̄cordiā. & p̄terea sic recte noīat & respicit
 li. ar. qd̄ quidē simul cōsistit circa voluntatē & rōnē sicut supra
 fuit ostensum. An̄ sicut tota dispositio familie p̄det ex consensu
 su patrifamilias & matrifamilias. sic tota dispositio agendo
 rum in domo p̄te p̄det ex consensu voluntatis & rōnis. Et si
 cut p̄det dispositio & regimē ex consensu. sic p̄det directio
 & obliquatio ex intentione. Sicut enī ad rectū motū progressi
 uū concurrunt simul operatio visus ostendentis vias. & opera
 tio pedis incedentis. sic in actu intēdēdi claudī simul actus
 rōnis & voluntatis vnus vraspiciētis. alterius vt̄ tendentis.
 Et q; isti actus coniuncti sunt ideo per vnū vocabulum com
 positum important. Et hīs p̄ responsio ad questionem propo
 sitam. & ad rōnes ad vtrāq; partē. Concedendum est enī q̄ in
 tentio noīat aliquid ex parte voluntatis sicut rōnes ad primā
 partem concludunt. Verum est etiam q̄ intentio nominat alī
 quid ex parte rōnis. rōne cuius d; & oculus & lumē. sicut osten
 dunt rōnes alie. & quantum ad hoc duo intētio dirigit habet si
 de & charitate. fide clarificante oculum intellectus. & charita
 te rectificante pedem affectus. ¶ Ad illud ergo qd̄ obf̄ 3. hoc
 q̄ non possit esse simul in ratione & voluntate. q; intendere di
 cit vnū actum. dōm q̄ falsum est. immo importat plures
 actus sicut & consentire sicut ostensum est. ¶ Ad illud vñ qd̄ q̄
 39 ritur vtrū sit sicut potētia. vel sicut passio vel sicut habitus.
 dōm q̄ si intētio aliqñ dicat ipsa potētia intēdens. aliqñ dis
 catur ipse habitus fm̄ quem intendit. aliqñ dicat actus inten
 dendi. aliqñ ipsum intētum. principaliter tñ nomē intentionis
 impositum est ipsi actui. nihilominus tñ in alijs acceptionib;
 contingit aliqñ reperiri. Nam cum d; q̄ intētio est oculus. ac
 cipit̄ intentio pro potētia. Cum d; intētio est lumen. accipitur
 intentio pro habitu dirigente. Cum d; q̄ intentio est ipse
 finis. sicut dicit m̄ḡ in littera. accipitur intētio p̄ intēto. Cum
 d; q̄ intentio quedam est recta quedam est obliqua. accipit̄
 tur intentio pro actu. Cum d; dicit p̄s q̄ oē qd̄ est in anima ē
 potētia vel passio vel habitus. dōm q̄ p̄s sub habitibus cō
 prebendit actus. vel loquitur de hīs que sunt in anima per mo
 dum quietis. non per modum fieri. Talia enim potius dicunt̄
 tur esse ab aīa q̄ in anima. Et sicut p̄s q̄ intentio pōt esse act̄.
 potest etiam esse habitus & potētia. & sicut non nominat vnū
 actum simplicē sed plures. sic non noīat vnū actum. nec
 vnā potētia tñ. Nec valet rō illa est vna intētio. ergo vna po
 tentia vel vnus habitus. q; hoc est vnū nomen impositū plu
 ribus. sicut supra dictum fuit de libertate arbitrij. & sic est in
 hoc noīe p̄cordia & p̄sensus. ¶ Ad illud qd̄ q̄rif in quo sit prin
 40 cipaliter. dōm q̄ fm̄ diuersa. & principaliter est in cognitūa. &
 principaliter in affectūa. Nā quantum ad directionē principa
 lius se tenet ex parte cognitūe quātum vñ ad tendētia princi
 palius se tenet ex parte affectūe. & hoc non est inconueniens.
 ¶ Ad illud qd̄ obf̄ q̄ intētio est inferius ad intelligētia. dōm
 41 q̄ Dam. loquit̄ de intētioē fm̄ aliā acceptionē. s; fm̄ q̄ dicit cō
 uersionē ipsius virtutis intellectūe ad aliqd̄ obiectum deter
 minatū. p̄ que modū d; in alterū intēdere q̄ illū aspicit vel cō
 siderat. & talis modus accipiēdi frequēter habet in scriptu
 ra. An̄ Act. ij. d; q̄ claudus qui stabat ad portam templi intē
 debat in eos. i. in Petrum & Iohannem. Et p̄s. Deus in adū
 totum meum &c.

Distin. xxxix. Quare voluntas magis deprauet i
 suo actu q̄ aliqua alia potētia.
Hic autē oris qd̄ satis necessaria &c. Supra
 ostēdit m̄ḡ vñ volūtas habeat rectificari &
 deprauari. In hac parte inq̄rit quare volū
 tas magis deprauet in suo actu q̄ aliq̄ alia
 potētia. Diuidit aut̄ pars ista in duas pars
 tes. In quarū p̄ia inq̄rit de cā priuationis
 volūtaris deliberatūe. In scda vñ inq̄rit d
 rectitudinē volūtaris humane fm̄ q̄ mouet p̄ modū nature.
 ibi. P̄terea q̄rif solet quō intelligēdi sit &c. P̄ia ps diuidit̄
 in duas partes. In quarū p̄ia mouet qd̄nē & determinat
 In scda vñ opponit p̄dictā solutionē ad maiorē voluntatis
 explanationē ibi. Sed ad huc q̄rif quare b̄mōi naturalis &c.
 S̄l scda ps p̄ncipalis diuidit̄ in duas partes. In q̄rū p̄ia
 mouet dubitationē & opponit. In scda parte cas; dissoluit fm̄

diversorum opinionem. ibi. proposita est questio profunda etc. Et sic principia liter duo determinat magister in parte ista. quare voluntas vs depravari possit cum sit naturalis aie potetia r quali bo natus rali ad bonuvelit r appetit. vs rone naturalis iudicatio. qd qde est scia q semp bonu dicit r rone scintille ronis vel scie q qde est sinceris q semp ad bonu inclinatur r mas lum recalcitrat.

Distin. xxxii. questio

Donet qone q cu voluntas sit de his q homo naturaliter h3. quare pctm fore dicatur cum nullum aliud naturale pctm sit.

Ita qnt ois qd satis necessaria ex supiorib3 r trabes. Dicitur est em supra voluntate inesse naturalr boi sic aut int ellectus r memoria que aut boi natu ralia sunt quatū cūq3 viciēf. bona tū esse non desinūt. qz nō valet vitū boni

tate in qua deus eaz fecit penitus consumere vt verbigrā. Intellectus vel rō r ingenū. ac memoria. r vicijis ac pctis obnubilent r corrupant: bona tū sunt. nec peccata noiant. sicut Aug. de rōne q est imago dei in qua facti sumus euidenter ostēdit in. xv. li. de trini. Nec est inqt imago in qua hoies sunt creati. qua ceteris aialibus psunt. q creatura in reb3 creatis excellētissima est cū a deo iustificat. a deo rmi forma in formosam mutat formā. Erat em itervicia natura bona. hec aut imago rō est vel intellect. Cū g voluntas de naturalib3 sit qre ipsa n semp bonū ē. r si aliqñ vicijis subiecta r. Ad hoc facile rīdet q dicit oia q sunt inquātū sunt bona esse. qz r ipsam voluntatē inquātū bona est vel inquātū voluntas est vt. s. posuim3 bonū esse asserūt. sed inquā inordinata est mala est r pctm est. vbi pōt ab eis rōnabiliter qri. Si voluntas inquātū inordinata est. pctm est. quare g intellect. rō ingenū r hōi. cū inordinata sunt pctā nō sunt. Inordinata nō sunt sicut voluntas cū ad rectū finē nō tēdit eorūq3 actus puaricationes existūt. Ad qd illi dicūt voluntatis noie aliqñ vim. f. naturalē potetia volēdi. aliqñ actū ipsius vis significari. Uis aut ipsa naturalr aie insita nūq3 pctm ē. sicut nec vis memorādi vel intelligēdi. S3 actus huius vis qz voluntas d: tūc pctm est qñ inordinatus est.

Determiatio.

Opponit 3 determinationē pdictā. vt clarius agat de voluntate. inqres quare act3 voluntatis sit pctm si actus aliarū potetiarū nō sunt pctā.

Sed adhuc qrit quare hui3 naturalis potetie act3 pctm sit. si aliarū potetiarū actus pctā nō sunt. f. potetie memorādi. cuius actus est memorare. r potetie intelligēdi. cuius actus est intelligere. Ad qd r ipsi dicūt. qz alteri3 gnīs est actus ille voluntatis q actus memorie vl intellectus. Dic em actus est ad aliqd adipi scēdū vel nō admittēdū. q nō pōt esse de malis qñ sit mal3.

Velle em mala malū est. Sed intelligere vel memorari mala malū nō ē. Quāuis etiā hos actus malos esse interdū non iprobe asserāt. Memorat ei interdū q3 malū vt faciat. r qrit intelligere vt sciat im pugnare. Ecce qualiter soluitur pmissa qd ab his q tradūt oia esse bona inquātum sunt. Qui nō dicūt voluntates ma

a Velle em mala malus est etc. Quicq3 vñ hoc sit. Ety q silt sit i actu intel ligendi r in actu volendi. Rñ. fm Actus em recipit denoiā quosdā tionem ab obiecto. g sicut velle malū est malū. ita et intelligere. Cū rē intelligere dicit motū a reb3 ad aiam. r velle dicit motum ab aia ad res. ergo vñ q plus pēdeat actus intelligēdi a re intellecta q act3

las peccata esset nullo modo bona. breuius respondent dicentes actum voluntatis non esse de naturalibus. s3 vim ipsam r potentiam volēdi que semper bonum est. r in oibus est. etiam in parvulis in quib3 nondum est eius actus.

Donet dubiū quō hō q seruus est pcti naturalr vult bonum.

Proterea queri solet quō intelligēdi sit qd ait Amb. Exponens illud verbū apostoli. Nō qd volo illud ago. sed qd nolo illud facio. Dicit em q hō subiectus pctō facit. qd non vult. qz naturalr vult bonum. Sed voluntas hec semp caret effectu nisi grā dei adiuuet r liberet. Si homo subiectus pctō est. vult quidē malū r operatur. qz seruus est peccati. r eius voluntatē (sicut supra dixit Augu.) libenter facit. quomodo ergo naturaliter vult bonum. An est eadez voluntas. i. idem motus quo libenter peccato seruit. r quo naturaliter vult bonum. Sed non est eadem voluntas. que ergo istarum est. qua cum hō mo iustificat a seruitute peccati liberatur. Ut enim differuimus superius gratia dei voluntatem hominis liberat et adiuuat. que voluntatē hois preparat adinuandam r adiuuat preparatam. Sed que est illa voluntas. an illa q naturaliter vult bonū. an illa q libeter seruit pctō. si tū due sunt voluntates.

Soluit dubiū fm variis opinionibus.

Proposita est qd pfunda q varia a diuersis expositione determinatur. Alij em dicūt duos esse motus vñ quo vult bonū naturalr. Quare naturalr quare naturalis d: qz talis fuit motus nature humane ipi ma conditione in qua creati sine vitio sumus que proprie natura d: fuit em hō creatus in voluntate recta. Cū in eccle. dog. scriptū est. Firmissime tene primos hoies bonos r rectos esse creatos cum li. ar. quo possent si vellent propria voluntate peccare. eosq3 non necessitate sed propria voluntate peccasse. Recte ergo d: hō naturaliter velle bonū. qz in recta r bona voluntate cōditus est. Superior em scintilla rationis que etiam vt ait Hiero. in chain nō potuit extinguī. bonum semp vult r ma

volēdi a re volita. ergo si malicia est a vitio r in tellecto potius d3 depravari actus intelligēdi q actus volēdi. Rñ. dicitur q malicia existēs rē obiecto magis depravaf actus volēdi q actus intelligēdi. Et rō huius duplr sumit. Tū ex parte virtutis. quia tāta est vis amor3 vt trāformet amātem in amāz. Cū q dicitur gic iusticiā iustus fit. r q dicitur gic iniquitates iniquus fit. r ppterca d: de malis q faci sunt abominabi les sicut ea que dilexerūt nō sic est de actu intelligēdi. Nā est aliquo mō conformet nō tā transformat hoc aut ptingit ppter maiores vim vitijs que cōsistit in ipō amore. Sicut enim dicit Dion. Amore dicimus vim vitijsam. ppterca dicitur. i. Cor. vj. Qui adderet deo vñ spiritus sit. Alia est ratio ex parte obiecti. Bonum ei inquantū bonū est obiectū affectus non intellectus. Intellectus autē r tate r memorie obiectum est vt rum sub ratione veri. vel bonum sub ratione veri. r dicit q intellectus qñ intelligit falsus est falsus nō tū qñ intelligit bonus est bonus. affectus hō nō d: esse falsus. qz vult falsum quīs dicat esse mal3 qz vult malū. vel bon3 vult bonū. Virtus em p pto obiecto denoiari d: r p hoc patet respōso ad vtrāq3 obiectionē. Istud aut melius infra patebit dist. xi. vbi inquirat mag. Utrū oē pctm habeat esse a voluntate.

Superior em scintilla rōnis etc. bonum vult malū semp odit. Sed cōtra. Impossibile ē simul r scintillam voluntatē moueri motib3

motibus. In his, vel etiam disparatis, sed bonum aliqui vult malum, ergo non vult quod illa bona vult bonum, falsum ergo dicit cum ait. Quod illa scintilla semper vult bonum. Si tu dicas quod voluntas naturalis et deliberativa sunt diverse potentie, et ita simul possunt moveri diversis motibus. Contra, in littera precedenti habetur et etiam sequenti quod illa voluntas que vult bonum, gratia adveniente liberatur et adjuvatur. si ergo voluntas que a gratia liberatur et adjuvatur, hoc est in qua habet persistere potestatem vult quod eadem sit potentia voluntatis qua bonum naturaliter vult bonum, et qua aliqui vult malum. Si tu dicas quod eadem est voluntas, tamen disposita diversis habitibus et finibus illorum habituum diversitates potest habere diversos motus. Obiicit contra hoc, quod illa potentia est unica et simplex, ergo quando convertitur se ad actum versus habitum, non potest se convertere simul et semel in malum et in bonum. Non ergo semper vult bonum. Quod si hoc procedat, est ratio in Aristotele quod nulla virtus destituit sua naturali et propria operatione et maxime virtus naturalis cuius est moveri uniformiter, ergo videtur quod actus voluntatis naturalis qui est appetere bonum, simul sit cum actu voluntatis deliberative, qui est velle malum. Contra respondet, dicitur quod sicut magister dicit in littera, duo sunt hic motus dicitur. Quidam enim dicunt quod actus que voluntas naturaliter vult bonum non est diversus vel distinctus ab eo quo voluntas vult deliberative malum, sed sicut malo culpe in actu extrinsecus subiectum bonum nature, vult unum et idem actus est bonum bonitate nature, et malum malicia moris, sic dicitur intelligitur in voluntate quod voluntas naturaliter vult bonum, in quantum vult actum subiectum, vult nihilominus malum in quantum illud actum deformat. Sed illud non sufficit dicere, quod cum Aristoteles dicit quod bonum naturaliter vult bonum, non intelligitur de bono nature tamen quod dicitur est actus voluntatis, et etiam moris. Multum enim iusticia naturalis voluntate. Et propterea est aliter modus dicitur que magister primo ponit in littera quod duo sunt motus et aliter est motus quod voluntas appetit naturaliter bonum, et aliter quod voluntas deliberative vult malum. Utrum autem possint esse simul, hoc magister non determinat. Et circa hoc duplex est opinio doctorum. Quidam enim dicunt quod potest esse simul per se actus deliberativus non excludit actum naturalem, et vult istos actus est voluntatis ut movetur naturaliter, et aliter movetur deliberative, et quod voluntas naturalis et deliberativa sunt quod ostensum fuit una est potentia et eadem potentia, quod plene movetur in bonum vel in malum non potest simul et semel moveri motu opposito et etiam disparato per simplicitatem potentie. Contra dicitur aliter quod motus voluntatis naturalis non est semper actualiter in bonum. Et quod dicitur magister in littera quod semper vult bonum, hoc intelligitur habitualiter, impedit autem et suffocat per malicia voluntatis deliberative, ut non exeat in actum, sicut est in dante in quibus synderisis non instruat ad aliquid bonum et iustum. Quicquid autem sit de hoc vult posse esse motus voluntatis ut est natura, cum motus voluntatis ut est de deliberativa, hoc tamen verum est quod voluntas naturalis qui bonum appetit non est semper in suo actu, quod non semper cogitat de bono, et cum cogitat, frequenter nullo modo afficitur et ideo in littera illa exponendum est quod hoc quod dico, semper dicat per se in quantum ad habitum voluntatis non quantum ad actum. Et quod obiicit quod virtus non privatur propria operatione, dicitur illud intelligitur de operatione substantiata qui respicit esse rei, de operatione vero in quantum est respectu alicuius extrinseci non semper habet veritatem quod non privatur actione. Sere enim oes virtutes videmus in suis actibus recipere interpolationem nec tamen ex hoc dicimus eas esse ociosas, vel propria operatione privari, dum in actus proprios sunt nate extrinsecus loco et tpe.

bonum vult. Alii gratiam vero naturaliter bonum vult bonum, non tamen absolute procedi oportet bona habere voluntates, sed potius malam. Alii autem dicunt vna esse voluntate, id est vnum motum quo naturaliter vult bonum et ex vicio vult bonum malum, eo quod delectatur, et in quantum tum vult bonum naturaliter bonus est in quantum malum vult malus est.

dicit quod homo naturaliter vult bonum, aut si verum est vult quod per hoc quod bonum naturaliter vult bonum quod sit simpliciter bonus. Contra, dicitur quod bonitas voluntatis inchoat in appetitu naturali, et summat in virtute deliberativa, nec est voluntas simpliciter bona et recta, nisi sit recta in quantum movetur deliberative, et in quantum movetur naturaliter, et ideo sicut argumentum non valet, immo est ibi quod et simpliciter iste est castus naturaliter, ergo est castus ita illud quod sequitur, iste vult bonum naturaliter, ergo habet bonam voluntatem. Ad hoc illud quod obiicit quod veriori modo inest quod igitur naturaliter et, dicitur quod ista comparatio veritate habet quod illud quod igitur accidentali non presupponit illud quod igitur naturaliter, cum autem presupponit, tunc non habet veritatem. Sicut enim melius est bonum vivere quam vivere et

bonum vivere presupponit vivere, sic melius est voluntas qui recte movetur et naturaliter et deliberative quam naturaliter tamen. Ad illud quod obiicit quod naturale non affuecit in Aristotele, dicitur quod hoc verum est de eo quod simpliciter est naturale, videlicet de eo quod a natura inchoat et consummat, sed hoc non est verum in eo quod inchoat a natura et consummat ab assuetudine, vel est a gratia et tale est velle bonum. Et per hoc patet que dicuntur in littera in hac parte.

bonum vivere presupponit vivere, sic melius est voluntas qui recte movetur et naturaliter et deliberative quam naturaliter tamen. Ad illud quod obiicit quod naturale non affuecit in Aristotele, dicitur quod hoc verum est de eo quod simpliciter est naturale, videlicet de eo quod a natura inchoat et consummat, sed hoc non est verum in eo quod inchoat a natura et consummat ab assuetudine, vel est a gratia et tale est velle bonum. Et per hoc patet que dicuntur in littera in hac parte.

Intelligentia igitur huius partis incidit hic quod circa duo. Primo quod de ipsa scientia que est voluntatis quodam regula directiva. Secundo quod de synderisis que dicitur ipsius scientie scintilla. Circa primum tria quodammodo. Primo quod de ipsa scientia in comparatione ad subiectum, vult scilicet ex parte cognitivae vel ex parte affectivae. Secundo quod de ipsa scientia in comparatione ad originem, vult scilicet sit a natura vel ab acquisitione. Tertio quod de ea in comparatione ad effectum, videlicet vtrum omnis conscientia habeat obligare.

Questio. I. Utrum scientia teneat se ex parte intellectus et ex parte affectus. Et quod ex parte intellectus vult primo illud Ecclesiastici vii. Scit scientia tua, quod tu crebro maledixisti alijs, scire est actus propriae potentie cognitivae, si ergo scientia est scire scientia se tunc ex parte cognitivae. Item Damascenus dicit, scientia est lex intellectus nostri, sed lex intellectus non dicitur nisi scriptura que directe respicit intellectum, ergo scientia se tunc ex parte potentie intellectivae. Item ois scientia est ex parte intellectus, ois scientia est scientia que ois scientia est ex parte intellectus. Quodammodo propositio per se manifestata est. Quodammodo propositio, quod ois scientia alicuius rei est scientia illa rei, ergo a pluribus ois scientia est scientia. Item scientia dividitur per rectam et erroneam, sed erroneam respicit habitum vel actum intellectivum, si ergo diuisum et diuisum spectat ad eadem potentiam a se vult quod scientia teneat se ex parte potentie cognitivae. Item hoc patet ostendit per actum, legere enim et iudicare et dirigere et testificari et arguere, oes sunt actus spectantes ad cognitionem, sed oes habent tales actus attribuunt scientie. Nam scientia est liber in quo legitur mus, scientia etiam interius iudicat, conscientia testatur, conscientia arguit, conscientia etiam regit et dirigit, ergo videtur quod conscientia totaliter se teneat ex parte cognitivae, cum actus et habitus sint eiusdem potentie. Sed contra, si conscientia se teneat ex parte cognitivae, aut ergo sicut potentia aut sicut passio aut sicut habitus. Non sicut passio, quod passiones maxime respiciunt affectivam. Non sicut habitus, quod scientia modo est munda et modo immunda, et nullus habitus transmutatur a mundicia in immundicia, et e converso. Restat igitur quod si scientia teneat se ex parte cognitivae, non erit aliud quam potentia cognitivae, ergo si potentia cognitivae est de oibus non solum de operabilibus, sed etiam de speculabilibus, vult quod scientia non tamen attendat circa ea que sunt morales, sed etiam circa ea que sunt disciplinaria, quod manifeste falsum est. Item sicut intellectus se habet ad verum, ita affectus se habet ad bonum, ergo si aliquid est cuius perfectio consistit in bonitate illud magis spectat ad bonum quam ad intellectum, sed conscientia est bonum, dicit enim apostolus, I. Thimothei, I. Caritas est de corde puro et scientia bona. Et iterum I. eadem epistola, Dilites in illis bonam militiam bonae fidei et bonam scientiam, ergo et. Item lex carnis re

Alii gratiam vero naturaliter bonum vult bonum, non tamen absolute procedi oportet bona habere voluntates, sed potius malam. Alii autem dicunt vna esse voluntate, id est vnum motum quo naturaliter vult bonum et ex vicio vult bonum malum, eo quod delectatur, et in quantum tum vult bonum naturaliter bonus est in quantum malum vult malus est.

Bonitas voluntatis inchoat in appetitu naturali, et summat in virtute deliberativa, nec est voluntas simpliciter bona et recta, nisi sit recta in quantum movetur deliberative, et in quantum movetur naturaliter, et ideo sicut argumentum non valet, immo est ibi quod et simpliciter iste est castus naturaliter, ergo est castus ita illud quod sequitur, iste vult bonum naturaliter, ergo habet bonam voluntatem.

pugnat legi mētis sicut dicitur Dam. dicit. sed lex carnis se tenet ex parte motiue. ergo lex mētis tenet se ex eadē parte sed p̄scia est lex mētis. sicut supra dicit Dam. ergo p̄scia tenet se ex parte affectiue. ¶ Itē remorsus est actio potētie affectiue. vbi dicitur q̄ em̄ est remorsio ibi est q̄dā dolor: et passio. s; p̄scie est remorsus dicitur sicut dicitur super illud. i. Cor. i. Nihil mihi conscius sum. gl. in nullo me remordet p̄scia mea. ergo v̄ q̄ consciētia ex parte affectiue se tenet. ¶ Itē delectabile et penale se tenet ex parte potētie affectiue. sed in nobis est pena et leticia ex parte cōscie. ¶ Tū vermis consciētie erit magna pena in damnatis. s; v̄ q̄ cōscie tenet se ex parte potētie affectiue non ex parte cognitiue. ¶ R̄. ad predictoz̄ intelligētiā notandus est q̄ sicut nomē intellectus aliq̄ accipitur p̄ potētia intelligēdi. aliq̄ p̄ habitū. aliq̄ p̄ ipso principio intellecto. sic nomē consciētia tripliciter consuevit accipi a doctoribus sacre scripturę. Aliq̄ em̄ accipitur consciētia pro ipso conscito. et sic dicitur Job. Dam. q̄ consciētia est lex intellectus nostri. lex em̄ est illud q̄d p̄ consciētiam nouimus. Aliq̄ h̄o accipitur consciētia pro eo quo conscij sumus. s; pro habitu. sicut consciētia accipitur pro habitu scie cognoscētis. Aliq̄ autē accipitur consciētia pro ipsa potētia consciētie. vt ita dicam s; q̄ d; q̄ lex naturalis scripta est in consciētio nostris. Cum igit̄ tribus modis accipi soleat consciētie nomē. v̄sitationi t̄ modo nomē consciētie pro habitu accipit sicut et nomē sciētie a quo componitur. ¶ Si igitur q̄ratur consciētia cuius potētie sit habitus. Dm̄ q̄ est habitus potētie cognitiue. aliter t̄ q̄ sit ipsa speculatiua scia. q̄ scia speculatiua est p̄fectio intellectus nostri inquantū est speculatiua. p̄scia h̄o est habitus p̄fectus in intellectu nostro inquantū est practicus. siue inquantū dirigit i opere. et sic intellectus h̄o quodāmodo rōnē motiui. nō q̄ efficit motū. sed q̄ dicitur et inclinatur ad motū. et p̄terea talis habitus non simpl̄ notatur scia sed consciētia. vt in hoc significatur q̄ habitus iste nō p̄fectus illā potētia speculatiua in se. s; put est quodāmodo iuncta affectiui et opationi p̄pter q̄d nos nō dicimus q̄ dictamē consciētie sit ad hoc principiu. oē totū est maius sua parte. et ad filia. sed bñ dicimus q̄ p̄scia dicitur deū esse honorandū. et consilia principia q̄ sunt sicut regule agēdoz̄. Et dēdū est igit̄ sicut rōnes ostēdunt q̄ conscia se tenet ex parte potētie cognitiue. s; nō se tenet s; q̄ est speculatiua: s; s; q̄ est practica. Intellect̄ em̄ speculatiua et practica eius eadē potētia dicitur extēsiōe differētē sicut dicit p̄bō nec est aliquo mō intelligēdū q̄ intellectus practicus sit appetitus vel voluntas. hoc em̄ negat ipse p̄bō. ¶ Ad illud ergo q̄d obf̄ in p̄rium q̄ scia nō p̄t esse potētia nec passio nec habitus ex parte cognitiue. ddm̄ q̄ immo noiare p̄t et potētiam et habitū. et cū noiatur potētiam nō noiatur v̄l potētiam cognitiua. sed put se extēdit ad cognoscēda ea que sunt moris siue ad moralia. Et autē noiatur habitū nō solū noiatur habitū naturalē. imo et p̄t noiare habitū acquisitū. Et q̄ habitus acquisitus p̄t purificare et sedare aīam. hinc est q̄ p̄scia dicitur mūda et immūda. recta et nō recta. Verū istē dñe plus respiciūt p̄scias s; q̄ stat pro noiē potētie q̄ s; q̄ stat pro noiē habitus. ¶ Ad illud q̄d obf̄ q̄ p̄scia dicitur esse bona et mala. ddm̄ q̄ bonitas et malicia nō t̄mōdo respiciūt affectū. imo etiā itellectū practicu et eius habitū. pro eo q̄ intellectus practicus nō t̄m̄ p̄sistit in vero s; etiā se extēdit ad bonū. Et p̄terea indicatorium illud q̄d quidē est p̄scia bonū est q̄ bonū dicitur. et ad bonū inclinatur a malo retrahit. et ipm̄ refugit. et id nō sequit̄ q̄ p̄scia sit in potentia affectiua. Ad hoc enim q̄ dicitur bona non opz̄ q̄ sit affectio p̄ essentiali. sed sufficit q̄ cū ipsa affectiue et voluntate habeat quādam cōcomitantia. ¶ Ad illud q̄d obf̄ q̄ lex carnis opponit legi mētis. ddm̄ q̄ sicut dicit maḡ Aug. de serō vicio. In sensualitate siue in boie exteriori nō t̄m̄ est corruptio quātum ad potētiam motiua et inclinatiua. sed etiā quantum ad sensitua. et ideo q̄uis lex carnis principaliter consistat in concupiscentia ad malū inclinante. nihilominus t̄m̄ p̄sūponit fantastica et cognitiua sibi carnalia. inordinate representantem. Et consistit in lege mētis est ista duo considerare. Consciētia autē quantum est de se magis directe opponitur legi carnis ratione cognitionis p̄ambule q̄ ratione concupiscentie. ¶ Ad illud q̄d obf̄ de remorsu. ddm̄ q̄ p̄scia dicitur remordere p̄pter h̄ q̄ dum ipsa monstrat aliq̄d malum ipsi affectui habet̄ rectitudinem. sup̄inducit remorsum pro eo q̄ ille affectus recalcitrat

vnde remorsus nō est a consciētia principaliter mouēte. sed sicut a dicitante. a scintilla autē p̄scie q̄ quidē est synderisis est sicut a mouēte. vt melius iam patebit. ¶ Ad illud q̄d obf̄ q̄ penale et delectabile est ex parte p̄scie. ddm̄ q̄ non est a consciētia nec in consciētia nisi sicut in disponente et dicitante. Vnde dicitur enim et dolere proprie affectionis est. sed cum p̄scia que est rectus testis testificatur de bono facto q̄ est bonū. et de malo facto q̄d est malum. generat̄ h̄o dolere vel gaudiu in affectu. Unde ap̄s dicit. Gloria nostra hec est testimonium p̄scie nostre. non attribuendo ipsi Consciētie principaliter passionem letandi. sed actum testificandi.

Questio. ij. ¶ An p̄scia sit habitus innatus aut acquisitus. Et q̄ sit habitus innatus v̄ Rom. ij. Luz gentes que legē nō h̄nt naturaliter q̄ legis sunt faciunt. ipsi sibi sunt lex. quia ostēdūt opus legis scriptum in cordibus suis. testimoniū illis reddere p̄scia. Et glo. ibidem. Et si gētes nō habeat legē scriptā. habēt t̄m̄ legē naturalē qua sibi conscij sunt. ergo ex textu et glo. p̄ p̄scia dicitur habitus naturaliter cordi humano inscriptū. ¶ Item Aug. in lib. ij. de libe. ar. An oē meritum boni operis nō est parum accepisse naturale iudicatoriu. quo sapiam q̄s p̄ponat error. et quietē difficultatē. si ergo p̄scia est b̄mōi iudicatoriu. est igit̄ habitus b̄i innatus. ¶ Itē Arist. Jus naturale est q̄ natura docuit oia aīalia. ergo si natura docuit aīalia illud q̄d est iuris naturalis. multo fortius docuit boies qui ex cellit oia aīalia. sed cognitio iuris naturalis nō est aliud q̄ p̄scia. ergo etc. ¶ Itē naturaliter habemus instinctum ad appetendum beatitudinem et ad honorandum parētes. sed hoc nō p̄t esse sine aliqua p̄e cognitione. ergo v̄ q̄ ad b̄mōi faciēda habeamus aliquā cognitionē naturaliter nobis impressam. sed cognitio inclinans ad hoc est p̄scia. ergo etc. ¶ Itē lex naturalis cognoscit ab homine aliquo mō. aut ergo p̄ acquisitionē aut p̄ naturā. Si p̄ acquisitionē. ergo nō dicitur naturalis s; acquisita. sicut nec virtutes politice. Si h̄o p̄ naturam. et cognitio legis naturalis non est aliud q̄ p̄scia. ergo etc. ¶ Itē ius naturale naturaliter ligatur luntatē. sed ligationē voluntatis necessario p̄cedit actus cognitionis. affectū em̄ p̄cedit intellectus. ergo si voluntas naturaliter ad illud ius ligat. v̄ q̄ illud ius naturalē ab aīa cognoscatur. Si ergo illius iuris cognitio est p̄scia. p̄ etc. ¶ Sed contra. p̄bō in. ij. de aīa dicit q̄ aīa creata est sicut tabula rasa in qua nihil depictū est. ergo v̄ q̄ aīa a sua prima cōditione nullam habeat innatam cognitionē. si ergo habitus p̄scie dicitur aliam cognitionē. v̄ q̄ non sit innatus sed acquisitus. ¶ Itē Aug. in. i. li. retracta. retractat hoc q̄d dicitur aīam creati sciētē. sed mole corporis oppresam obliuisci eoz̄ que sciebat. non retractaret nisi haberet hoc p̄ falso. ergo falsum ē s; Aug. q̄ aīa habeat naturaliter cognitionē a gēdoz̄. si ergo consciētia est b̄mōi habitus cognitiua. v̄ q̄ non sit innatus sed acquisitus. ¶ Itē non habet cognitionē de cōpleto nisi habeat de incompleto. An non cognoscit principiu q̄ non cognoscit terminos cognoscimus. sed cognitionē incompletoz̄ non habemus nisi mediante v̄sibus. Nemo enim cognoscit colorē nisi p̄ visum. ergo p̄terea amittentes v̄sū sensum necesse est v̄nā sciaz̄ amittere. Si ergo ois scia incompletoz̄ est mediante sensu. necesse est q̄ ois cognitio incompletoz̄ sit acquisita accepta a sensu. sed p̄scia dicit cognitionē cōpletoz̄. v̄pote alius regule iuris naturalis. ergo v̄ q̄ p̄scia nō dicit habitum innatū sed acquisitū. ¶ Itē equalis difficultatis vel maioris ē scire ea que p̄tinent ad mores sicut ea que p̄tinent ad simplices speculationē. s; scia que ē habitus cognitiua speculandoz̄ nō est nobis inata s; acquisita. ergo pari rōne et cōscia que ē habitus dirigēs in agendis nō est inata s; acquisita. ¶ Itē ois habitus naturalis semp̄ est rectus. cōscia autē est aliq̄d recta aliq̄d erronea. s; cōscia nō ē habitus naturalis s; acquisitus. ¶ Itē habitus naturales oī insunt et semp̄. q̄ naturalia sunt illa q̄ sunt eadē apud oēs. s; naturalia comitantur naturā inseparabil̄. s; cōscie nō sunt eadē apud oēs. imo frequēter sunt cōtrarie. cōscia et nō semp̄ iest. q̄ frequēter b̄o icipit h̄e cōsciaz̄ quas p̄mo non habebat. sicut religiosus er̄s intrat religionē b̄e cōsciaz̄ quas p̄mo non liceat ei facere cōtra cōsilia. et hanc prius nō habebat. ergo etc. ¶ Resp̄. ad p̄dictoz̄ intelligētiā est notandum q̄ p̄ter illam positionē platoniam. q̄ posuit oēs habitus cognoscendo r̄ esse

Cotter

Jun. 1. 1. 1.

10

11

rum esse a se simplr innatos. sed obtinendi dari ad tps ppter
 corporis molē. quam improbat & reprobat tam pbs q̄ Augu.
 tres fuerūt opiniones doctorū de origine habitūū cognitiuoz
 & oēs ille tres opiniones in hoc p̄cordant q̄ sicut virtutes cō
 fuerudinales nec sunt oīno a natura nec oīno ab acquisitione
 sed quodāmodo sunt innatē & quodāmodo acquisitē. sic etiaz
 & habitus cognitiui nec sunt oīno innatē. nec oīno acquisitē. s̄
 quodāmodo innatē. & quodāmodo acquisitē. In assignando
 autē modum fm quem isti habitus sunt innatē & fm quem sunt
 acquisitē diuersificant diuersi. Quidā enī dicere voluerunt q̄
 innatē sunt intellectui agentī. sed acquisitē sunt quantū ad in
 tellectū possibilē. & quantū ad istū intellectū dicit p̄bus aīam
 creati sicut tabulā nudā. & ille intellectus est q̄ bz p̄fici mediā
 tibus p̄ctis sensitiuis. Sed istud non v̄ esse consonum nec
 verbis p̄bi nec veritati. Si enim intellectus agēs haberet ha
 bitus cognoscendoz. quare non posset illos cōmunicare possi
 billi sine adiutorio sensuuz inferiorū. Rursus si intellectus agēs
 haberet habitus cognoscendoz. anima a sua conditione tā nō
 esset ignorans. immo esset potius sciens. Difficilē etiam est si
 mul cum hoc intelligere quō spēs dicantur esse in intellectu
 agente. Cum possibilis dicatur quo est oīa fieri. & agens quo
 est omnia facere. ¶ Et ideo est seōs modus dicendū q̄ habitus
 cognitiui quodāmodo sunt innatē quodāmodo acquisitē.
 Innatē sunt enim quo ad cognitionem in vniuersali. acquisitē
 quo ad cognitionē in particulari. Sicut innatē sunt quo ad co
 gnitionē principioz acquisitē quo ad cognitionem conclusio
 num. ¶ Unde dignitas est illa quam quisq̄ probat auditam.
 Sed nec iste modus dicēdi consonat verbis p̄bi & Aug. Nam
 p̄bi in li. posteriorū. probat q̄ cognitio principioz non est nos
 bis innata. deducens ad plura inconuenientia. & ibidem ostē
 dit q̄ cognitio principioz acquiritur in nobis via sensus me
 morie & experientie. Aug. etiam in. xij. li. de tri. loquēs de par
 uulo qui respondebat de omnibus principijs geometrie dicit
 ibi q̄ hoc nō erat q̄ aīa illius paruuli p̄i illa nouisset. sed po
 tius ista videbat in quadam luce sui gñis incorporea. quē ad
 modum oculus carnis videt que in hac luce corporea circa ad
 faciem. cuius lucis capax cōgruus est creatus. ¶ Et pro
 pterea est tertius modus dicēdi q̄ habitus cognitiui quodā
 modo sunt nobis innatē. quodāmodo acquisitē. nō tñ loquē
 do de cognitione in particulari. & de cognitione conclusionū.
 sed etiaz de cognitione principioz. ¶ Et enī ad cognitionē
 duo concurrunt necessario. videlicet presentia cognoscibilis. et lu
 men quo mediante de illo iudicamus. sicut videmus in visu. &
 in p̄cedēti autoritate innuit Aug. q̄ habitus cognitiui sunt
 quodāmodo nobis innatē rōne luminis a se inditi. sunt etiam
 quodāmodo acquisitē rōne spēs. & hoc quidē verbis p̄bi & Aug.
 gu. conuocat. Qēs enim in hoc concordant q̄ potentie cogni
 tiue sit lumen inditum q̄ vocatur naturale iudicatiozium. spe
 cies autē & similitudines rerum acquiruntur nobis mediante
 sensu. sicut expresse dicit p̄bi in multis locis. & hoc etiaz expe
 rientia docet. Nemo enī vnq̄ cognosceret totū aut partes. aut
 patrē aut matrē nisi sensu aliquo exteriori spēs eius acciperet
 & hinc est q̄ amittētes vnū sensum. necesse habemus vnā sciaz
 amittere. Illud autē lumen sine naturale iudicatiozū dirigit ip
 sam aīam in iudicādo tam de cognoscibilibus q̄ de operabil
 bus. Sed hoc attendendū est precipue. q̄ sicut inter cognosces
 bilia quedā sunt valde euidētia. sicut dignitates & prima p̄n
 cipia. Quedā sunt minus euidētia sicut conclusiones particu
 lares. sic & in operabilibus quedā sunt maxime euidētia. v̄po
 te illud. Qd̄ tibi non vis fieri alteri ne feceris. & q̄ deo obtē
 perādū est. & p̄silia. Quedāmodū igit cognitio principioz p̄i
 morum rōne illius luminis d̄ esse nobis innata. q̄ lumen illud
 sufficit ad illa cognoscēda. post receptionē specierum sine alijs
 qua p̄suasione supaddita. propter sui euidētiam sic & primozū
 principioz moralium cognitio nobis innata est p̄ eo q̄ iudicatio
 rium illud sufficit ad illa cognoscēda. Rursus quedāmodum
 cognitio particulariū conclusionū sciarū acquisita est pro eo q̄
 lumen nobis innatū nō plene sufficit ad illa cognoscēda. sed in
 diget aliqua p̄suasione & habituatione noua. sic etiaz itelligē
 dum est ex parte operabilium q̄ q̄daz sunt agēda ad q̄ tenemur
 q̄ nō cognoscimus nisi p̄ instructionē supadditā. Qm̄ igit con
 sciētia noīat habitū directiū nostri iudicij respectu operabil
 iū. Hinc est q̄ quodāmodo habitū noīat innatū. & quodāmo

do noīat a acquisitū. Habitū in quā innatū noīat respectu eozū
 q̄ sunt de primo dictamine nature. habitū nō acquisitū respec
 tu eozū q̄ sunt instructiois supaddite. habitū etia innatū di
 cit respectu luminis directiui. habitus nihilominus acquisi
 tum respectu spēs ipsius cognoscibilis. Naturale enī habet lu
 mē qd̄ sufficit ad cognoscēdū q̄ parētes sunt honorādi & q̄ p̄
 ximi nō sunt ledēdi. nō tñ habeo naturaliter mibi impressam
 spēm patrii vel spēm proximi. His visis plana est respōsio ad
 qd̄nē propositam & etiam ad obiecta. Concedo enī q̄ p̄scia dis
 ci. habitū quodāmodo innatū. videlicet racione illius luminis
 sup nos signati. qd̄ quidē ostēdit nobis bona & qd̄ est semina
 rium alioz habituum acquirēdoz. & sic currunt rōnes ad p̄i
 mam partē iducere. Concedo nihilominus q̄ p̄scia dicat quodā
 modo habitū acquisitū. videlicet rōe specierū ipsoz cognoscibilium
 sicut ostēdunt tres prime rōnes ad sedam partē inducte. Con
 cedo etia q̄ dicit habitū quodāmodo acquisitū respectu spes
 cialiū operabilium. sicut tres alie rōnes ostēdūt. Si qua aures
 sunt cognoscibilia q̄ quidē cognoscant p̄ sui essentia nō p̄ spēs
 respectu talium poterit dici p̄scia esse habitus simplr innatē.
 v̄pote respectu huius qd̄ est deū amare & deū timere. De enī
 non cognoscit p̄ similitudinē a sensu acceptam immo deī notī
 cia naturaliter est nobis inserta. sicut dicit Aug. Quid autē sit
 amor & timor non cognoscit hō p̄ similitudinem exterius acce
 ptam. sed p̄ essentiam hōmō enī effectus essentialiter sunt facta
 ¶ Et bis p̄ r̄sio ad illam qd̄nē qua q̄ritur. An omnis co
 gnitio sit a sensu. Et dōm est q̄ non. Necessario enim oportet
 ponere q̄ anima nouit deum. & seipsum & q̄ sunt in seipsa. sine
 amminiculo sensuum exteriorū. Qm̄ si aliqui dicat philosopho
 q̄ nihil est in intellectu qd̄ prius non fuerit in sensu. & q̄ omnis
 cognitio ortum bz a sensu intelligēdum est de illis que quidē
 habēt esse in aīa per similitudinē abstractā. & illa dicuntur eē
 in anima ad modū scripture. Et propterea valde notabiliter
 dicit philosophus q̄ in anima nihil scriptum est. non q̄ nulla
 sit in ea noticia. sed q̄ nulla est in ea pictura vel similitudo ab
 stracta. & hoc est qd̄ dicit Aug. li. de ciuit. dei. Inseruit nobis
 deus nobile iudicatiozū. vbi & qd̄ sit lucis qd̄ tenebrarum cog
 noscit in libro lucis q̄ veritas est. q̄ veritas in corde boīum
 naturaliter est impressa.

Questio. iij. De p̄scia quātū ad effectū ligatiōis. ¶
 p̄scia dicat necessariū esse ad salutē. Et q̄ v̄trū tenemur ad oē illud qd̄
 p̄scia dicat necessariū esse ad salutē. Et q̄ sic v̄ Roma. xliij.
 Omne qd̄ nō est ex fide p̄ctū est. B̄o. Qd̄ non est ex fide. i. cō
 tra consciētiam vt credatur esse malum peccatum est. sed hoc
 non esset nisi consciētia ligaret ad oē illud qd̄ ipsa dicat. ergo
 tenemur omne illud facere qd̄ est de consciētie dictamine.
 ¶ Itē lex obligat ad faciēdum illud qd̄ ipsa dicat. Lex enim
 dicitur a ligando. sed consciētia est lex intellectus nostri. er
 go tenemur ad omne illud qd̄ consciētia dicat ad salutē esse
 necessarium. ¶ Itē tenemur ad faciēdum illud qd̄ iudex mā
 dat. sed consciētia est iudex noster fm qd̄ d̄ Ecclē. vij. in glo.
 ergo tenemur ad omne illud qd̄ consciētia dicat. ¶ Itē re
 gula est q̄ quotiēscūq̄ aliquis facit aliquid credēs esse mor
 tale peccat mortaliter pro eo q̄ contēnit deum. ergo si non pos
 sumus non credere ea que dicat consciētia. videtur q̄ quicq̄
 sit illud. si contra hoc faciamus q̄ mortaliter peccamus vidē
 igitur q̄ tenemur ad faciēdum omne illud qd̄ consciētia di
 ctat ad salutē esse necessarium. ¶ Sed contra. Si obligamur
 ad omne illud qd̄ consciētia dicat sed consciētia aliquādo
 dicat faciēdum aliquid contra deum. ergo tenemur facere
 contra deum. sed nullus peccat faciēdo illud a d̄ qd̄ tenet. er
 go faciēdo contra deum non peccamus. ¶ Itē quedā sunt
 ita mala fm se q̄ deus non potest facere ea. nec illa precipere.
 nullo bono fine possunt fieri. sed ad nihil potest obligare cons
 sciētia ad qd̄ non potest obligare deus. cū p̄scia sit infra deū
 ergo si p̄scia dicat talia. videtur q̄ ad talia non possit obliga
 re. ergo non obligamur ad faciēdum ea. ¶ Itē q̄ ad nihil
 per se possit obligare videtur. q̄ peccatum omne est dictū vel
 factū vel concupitum contra legē deī. sicut dicit Aug. ergo si
 consciētia dicat aliquid qd̄ non sit de mandato legis diuine.
 facere illud nō est p̄ctū. cū nō sit facere legē deī. ergo non
 tenet qd̄ ad illud faciēdū. ergo ad nihil ligat p̄scia quantū est
 de virtute sua. ¶ Itē nullus potest ab aliquo ligamine abs
 solui per dictamen consciētie. ergo nec per illud dictamen

pōt aliqd vinculu incurere. ergo vř qđ pſcia de ſe r p ſe ad nř
 bñ poſſit ligare. Et igitur qđ ad quid pſcia liget. vřuz liget
 ad oē qđ dicitur. vřuz ois pſcia liget vřuz bñ ſit pplerus qñ
 pſcia dicitur vřuz. r lex diuina dicitur vřuz r cui magis ſit obrē
 perādū. vřuz dicitur pſcie. an pcepto pſiat cum obuiat ſibi
 adinucē. ¶ Rñ. dōm qđ pſcia aliqn dicitur aliqd qđ eſt ſm les
 gem dei. aliqn aliqd qđ eſt pter legē dei. aliqn aliqd qđ eſt cō
 tra legē dei. r loquimur bñ de dicitamine p modū pceptionis
 vel pſbitiois. nō p modū pſitij ſiue pſuaſionis. In primis
 quidē pſcia ſimplr ligat r vniuerſaliter p eo qđ ad illa bñ iſta
 tus eſt p legē diuinā. r pſcia que illi pcorat ligatur oſēdit.
 In ſcōis vō pſcia ligat qđiu manet. tñ vel tenet bñ pſciam
 deponere. vel tenet illud qđ dicitur pſcia a dīplere. vřpote ſi
 dicitur qđ neceſſarium eſt ad ſalutē feſtucā de terra leuare. In
 tertijs vō pſcia nō ligat ad faciendū vel non faciendū. ſed li
 gat ad ſe deponendū p eo qđ eſt talis pſcia ſit erronea errore
 repugnāte legi diuinē. neceſſario qđiu manet ponit boīem ex
 tra ſtatū ſalutis. r iō neceſſe eſt ipſam deponere. qđ ſiue bñ fa
 ciat qđ dicitur ſiue eius oppoſitū mortaliter peccat. Si tñ fa
 ciat qđ pſcia dicitur. r illud eſt p legē dei. r facere contra legē
 dei ſit mortale pctm. abſqđ dubio mortāl peccat. Si vō facit
 oppoſitū eius qđ pſcia dicitur ipſa manēte. a dñuc peccat mor
 taliter. nō rōne operis qđ facit. ſed qđ malo modo facit. Facit
 enim in pceptum dei. duz credit ſibi dicitare pſcia hoc deo di
 plicere qñis deo placeat. Et hoc eſt qđ dicit gl. ſup illud Ro
 ma. rñij. Qđ qđ nō eſt ex fide pctm eſt. ibi. glo. Qđ qđ ad con
 ſciētiā pñet ſi aliter fiat. dicit apls eſſe pctm. Quāuis enim
 fiat etiā qđ bonū eſt ſi non faciendū credat peccatū eſt. Et ra
 tio huius eſt. qđ nō tñ attēdit deus qđ bñ faciat. ſed quo aīo
 faciat. r iſte qui facit qđ deus iubet. credens facere contra ip
 ſius dei voluntatē non facit bono aīo ſed malo. r ideo peccat
 mortaliter. Sic igitur p p ois pſcia aut ligat ad faciendum
 qđ dicitur. aut ligat ad ſe deponendū. Nō tñ ois pſcia ligat ad
 faciendum qđ dicitur. ſicut illa que dicitur non eſſe faciendū ſi
 lud ad qđ bñ aīo tenetur. ſed talis pſcia dī erronea. His viſis
 p rēſponſio ad queſtionē propoſitā r etiā ad obiecta p par
 te. ¶ Ad illud em qđ primo obf qđ oē qđ non eſt ex fide. i. con
 tra pſciam. iam p rēſponſio. dico enim qđ facere cōtra pſcias
 ſemp eſt pctm. qđ ſemp eſt in dei contemptum. tñ facere ſm cō
 ſciētiā non ſemper eſt bonum. vřpote cum conſciētiā dicitur
 aliqd qđ eſt contra deum. Unde bec bñ duas cauſas verita
 tis facere contra pſciam eſt peccatum. aut qđ pſcia ligat ad il
 lud faciendum. aut qđ illud non pōt bñ fieri talis pſcia manens
 te. ideo eſt ſibi ſopbiſma ſm conſequens. qđ proceditur ex plus
 20 ¶ Ad illud em qđ primo obf qđ oē qđ non eſt ex fide. i. con
 tra pſciam. iam p rēſponſio. dico enim qđ facere cōtra pſcias
 ſemp eſt pctm. qđ ſemp eſt in dei contemptum. tñ facere ſm cō
 ſciētiā non ſemper eſt bonum. vřpote cum conſciētiā dicitur
 aliqd qđ eſt contra deum. Unde bec bñ duas cauſas verita
 tis facere contra pſciam eſt peccatum. aut qđ pſcia ligat ad il
 lud faciendum. aut qđ illud non pōt bñ fieri talis pſcia manens
 te. ideo eſt ſibi ſopbiſma ſm conſequens. qđ proceditur ex plus
 21 ¶ Ad illud quod obijcitur qđ pſcia eſt lex intellectus nři. dōm qđ verus eſt qđ lex
 eſt. ſed non eſt lex ſuprema. ſupra ipſam enim eſt lex alia. ſ. lex
 diuina. Cum autē dī qđ lex ligat ad faciendum omē illud qđ dī
 ctat. dōm qđ verum eſt qñ lex inferior non dicitur contrariū les
 gl ſuperiori hoc autē ſepe facit pſcia. Et ſimiliter reſpondēdū
 22 eſt ad ſequēs qđ opponit de iudice. ¶ Ad illud vō qđ vitimo
 obijcitur qđ quicūqđ credit ſe peccare mortaliter. peccat morta
 liter. dīcendū qđ hoc verum eſt. illud enim generaliter verum
 eſt qđ dī. Qui facit contra pſcias. edificat ad gedemā. ſed tñ
 ex hoc non ſequitur qđ tenemur facere omne qđ pſcia dicitur fa
 ciendū. qđ ſicut dīctum eſt illud bñ duas cauſas veritatis.
 ¶ Ad illas aut rōnes primas que in contrarium adducuntur
 reſpondere non eſt oportunum pro eo qđ verū concludunt. oñs
 dunt enim qđ conſciētiā non ligat in omnibus. ¶ Ad illud vō
 23 qđ obijcitur qđ nihil ligat per ſe. r qđ non dī peccatus qđ ſit cō
 tra pſciam. ſed p legem dei. dīcendū qđ facere contra legem
 dei pōt eſſe duplr. vel vere vel interpretatiue. ſiue ſm veritates
 ſiue ſm reputationē. r vřpote mō eſt pctm mortale. vřpote em
 mō pñenit deus. r quīs faciens ptra pſciam non ſemp faciat
 ptra legē dei ſm veritatē. facit tñ vel ſm veritatē vel ſm repu
 tationē. qđ pſcia eſt ſicut pcepto dei r nunciū. Et qđ dicit non
 mādat ex ſe. ſed mandat quaſi ex deo. ſicut pcepto cū dīuulgat
 edictū regis. Et bñc eſt qđ pſcia bñ virtutē ligandi in bis que
 poſſunt aliquo mō bñ fieri. ¶ Ad illud qđ obf qđ nō poſſet ab
 24 aliquo abſoluere. dōm qđ non eſt ſimile. qđ pſcia non pōt aliaz
 legem infringere vnde nec pōt a pcepto dei abſoluere. nec a
 pcepto pſclati cui bñ ſe obligauit ex lege voti. ex hoc tñ non
 ſequitur qđ non poſſit ligare finaliter. immo eſt argumentum

a minor deftruendo. Unde ſicut iſtud argumentum non valet
 conſciētiā non poſſet ſuper ſuperiorem. ergo non poſſet ſup
 inferiorē. ita illud non valet. conſciētiā non poſſet abſolue
 re boīem a mandato ſuperioris. ergo non poſſet cum obligas
 re. bñ tñ ſequit qđ non pōt obligare contra mandatu ſuperio
 ris. ad aliquid. tñ pōt nos obligare pro eo qđ quodammodo ſu
 pra nos eſt. r media inter nos r deum. ſicut pcepto medius eſt
 inter regem r populū. Ex his patet ea que vitimo querebā
 tur videlz qñ conſciētiā liget r qñ nō liget. Patet etiā qđ ne
 mo ex conſciētiā perplectus eſt niſi ad tempus videlz qđ dīu
 conſciētiā manet. nec tñ eſt perplectus ſimpliciter pro eo qđ de
 bet illam conſciētiā deponere. r ſi neſcit per ſe de illa iudica
 re pro eo qđ neſcit legem dei debet ſapientiozes conſulere. vel
 per orationem ſe ad deum conuereſcere ſi humanoz conſiliū de
 eſt. alioquin ſi negligens eſt. verificat in eo quod dicit apls.
 Qui ignorat ignorabitur. Patet etiā qđ plus ſtandum eſt p
 cepto pſclati qđ conſciētiā maxime quando pſclatus precipit
 qđ pōt r debet precipere.

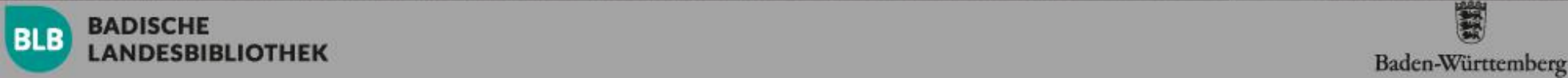
Onſequēter qñ de ſcōo principalī. videlz de
 ſynderiſi qđ eſt pſcie ſcintilla. Et circa hoc que
 runt tria. Primo qñ de ipſa ſynderiſi quāuz
 ad eſſentiā. vřuz. ſ. ſit in gñe cognitue vel aſſe
 ctue. Scōo qñ de ipſa quāuz ad vřuz. vřuz
 videlz p pctm poſſit extingui. Tertio qñ de ip
 ſa quāuz ad abuſum. vřuz. ſ. p pctm poſſit deſeruari.

Queſtio. 1 Utrū ſynderiſis ſit in gñe cognitiois
 nis videtur per illud qđ dī in gl. ſup. j. Ezech. in qua poſt plu
 ra verba dī de ſynderiſi. bñc eſt ſpūs qui poſtulat pro nobis ge
 mitibus inenarrabilibus. ſed gemere eſt actus affectiois. ſi
 ſynderiſis eſt gemere. ſynderiſis ſpectat ad potētā affectiois.
 ¶ Itē Amb. dicit r habetur in littera qđ homo ſubiectus pec
 cato naturaliter vult bonū. ſed illud qđ naturaliter inclināt
 nos ad bonum vel eſt ſynderiſis vel conſciētiā. ergo illayolū
 luntas inclinans nos ad bonū vel eſt ſynderiſis vel pſcia. ſed
 non eſt pſcia. ergo eſt ſynderiſis. ¶ Itē contra malum eſt bo
 num ſibi oppoſitum. ſed nos habemus in parte motiua ſenſis
 bñ aliquid impellēs ad malū. ergo r i parte motiua ratiōis
 li dī in nobis aliquid eſt inſtigās ad bonum. hoc autē non eſt
 niſi ſynderiſis. ergo ſynderiſis eſt in parte affectiua. ¶ Item ſi
 cur intellectus indiget lumine ad iudicandū. ita affectus in
 diget calore quodā r pōdere ſpūali ad recte amandū. ergo ſi
 cur in parte aīe cognituiua ē quod dā naturale iudicatoris qđ
 quidē eſt pſcia. ita in parte anime affectiue erit pōdus ad bo
 num dirigēs r inclinans. hoc autē non eſt niſi ſynderiſis. ¶ Itē
 ¶ Sed contra ſup illud Malach. ij. Luſto dicit ſpūitū veſtrū
 r vřozē a dīoleſcētie vře. glo. hīero. Per vřozem a dīoleſcētie
 intellige legē naturālē ſcriptam in corde. ſpūitus vō dicit nō
 animalis pars qđ non pcpit ea que dei ſunt. ſ. rationalis. hāc
 autē vocat ſynderiſim. ergo videtur qđ ſynderiſis ſe tenet ex
 parte ratiōis ſiue cognituiue. Si tu dicās qđ ſpūs accipit ibi
 cōiter ad intellectum r affectum. Obijcitur qđ in eadem glo.
 ſubiungit. hīc eſt ſpūs qui poſtulat pro nobis gemitibus in
 enarrabilibus. ſed poſtulare eſt actus rōnis. ergo rē. ¶ Itē
 ſup illud Luce. x. Abierūt ſeminiuo relicto. hīo. immortalita
 tē exuere. ſed rōnis ſenſum abolere non pñt. qñ homo ſapere
 r deū poſſit cognoſcere. Si ergo ſenſus rōnis ſe tenet ex par
 te rōis r hīoī ſenſus qui in nobis remanet nō eſt aliud qđ ſyn
 deriſis. vř rē. ¶ Itē ſcintilla pſcie eſt conſciētiā r ſi non in ea
 dem parte. ſed conſciētiā vt ſuperius probatum eſt ſpectat ad
 cognituiuam. r ſynderiſis eſt ſcintilla pſcie ſm qđ dī. Ezech. ij. g
 videtur qđ ſynderiſis ſe tenet ex parte cognituiue. ¶ Itē ſi ſyn
 deriſis ſe tenet ex parte motiue. aut ergo ē potētā aut paſſio
 aut habitus. Paſſio non. hoc conſtat habitus non. videtur qđ
 aut eſſet bonus aut malus. Non bonus. qđ ſi bonus. eſſet vř
 ſi malus eſſet viciū. quoz neutrum conceditur de ſynderiſi.
 Potentia non vt vř qđ potētā voluntas indifferēter ſe habet
 ad quodcūqđ appetibile. ſynderiſis autē nō dicit r reſpectu cū
 bi r potus r butuſmodi appetibilem. ergo non videtur qđ ali
 quo modo ſe tenet ex parte affectiue. Et igitur queſtio quid
 ſit ipſa ſynderiſis. r de cōparatione ipſius ad legē naturālē r
 ad pſciam quō ſe habēt. vřuz ſint eadēvel diuerſa. ¶ Itē qua
 liter ſe habet ad tres anime potētias. pcpit ſcintillē ratiōis
 r rōnalez

et rationale. videtur enim quod sit aliqd propter hoc tria. scilicet quod habetur in glo. sup. 1. Ezech. Facies hominis etc. Blo. Pleriq; in tra platonē rationalē anime. irascēntiam et cupiscēntias ad hominem. leonē. et vitulum referunt. quartam vero supra hoc et extra hoc ponunt. quam greci vocant sinderisim scintilla pscientie in caym q̄ non extinguitur. qua victis voluptatibus vel furore et ipsa interdum rationis similitudine decepti nos peccare sentimus. quā pprie acq̄sle deputant non se miscētē tribusq; ipa errantia corrigentē. ex hac glo. videtur quod differat ab illis tribus. Sed p̄ra hoc est. qd in libro de spiritu et anima dicitur. quod sufficiens ter diuiduntur vires anime per has tres vias per cupiscibile irascibilem. et rationalem. si ergo sinderisim est aliqd anime. videtur quod ipsa se teneat necessario penes aliquam istarum trū virium. vel penes omnes. ¶ Rñ. Ddm quod circa distinctionē sinderis ab alijs virib; multiplex est opinio. sicut et circa distinctiones aliarum virium anime. Voluerunt enim aliqui dicere. et ex gl. pcedenti prius posita sup primū Ezech. colligere. quod sinderisim sup̄cēntiū ipsius anime dicitur. Sup̄cēntiū autē ipsi anime. est sup̄ior pars rationis qua anima ad deum p̄uertitur. et illa sup̄ior portio regit inferiorē portionē rationis. irascibilem et cupiscibilem. hęc autem superior portio sinderisim quod ad deum p̄uertitur. semper est recta. obliquatur tamen sinderisim quod descendit ad hęc inferiora. ¶ Et isti dixerunt. quod inter sinderisim. et pscientiam. et legē naturalē talis est differētia. scilicet quod sinderisim nominat ipsam potentiam scilicet superiorē portionē pscientia vero nominat ipsius habitum sinderisim quem regit inferiorē portionem. lex vero naturalis nominat illud ad quod pscientia dirigit. hęc autem modus dicitur factus videtur esse probabilis. nisi repugnaret illi glose prius habite. quod sinderisim illis alijs peccantibus non se etiam immiscet. Et enim mortale peccatū non possit esse absq; actu superioris portionis. quod in manducatione viri. p̄sistit summatio p̄cti. si sinderisim esset superior portio rationis. vtiq; alijs peccantibus se immisceret. Preterea. superior portio rationis dicitur ordinationem ad deū. actus autē sinderisim non tantū respicit deum. sed etiam p̄ximū. sinderisim quod lex naturalis respicit vtrūq;. ¶ Et id est alius modus dicens quod cum potentie rationalis dupl; habeant moueri. intellectus et affectus et per modum nature. et per modum deliberationis quę ad modum libertatis arbitrii p̄sistit in ratione et voluntate sinderisim quod mouetur deliberatiue. Sic pscientia et sinderisim respiciunt rationē et voluntatē inquantū mouetur per modū nature tam sinderisim quod pscientia. quod etiā lex nature semp; ab bonū inclināt. sed liberū arbitriū aliquando ad bonū. aliquando ad malū et ideo sicut librum arbitriū simul et p̄lectitur rationē et voluntatē. sic sinderisim rationē simul et voluntatē p̄lectit. et lex naturalis sinderisim et pscientia sinderisim et pro eodem accipi possunt. Appropiate tamen sinderisim dicitur potentiam. et pscientia habitum. et lex naturalis obiectum. Siue alio modo appropriando. vt sinderisim dicat habitum respectu boni vel mali in vli. pscientia vero habitum respectu boni vel mali in particulari. lex vero naturalis indifferenter se habeat ad vtrūq;. ¶ Sed quod vt habitū fuit prius pscientia dicitur habitū se tenentē ex parte intellectus. aut necesse erit p̄ter pscientiam et sinderisim ponere in nobis aliquod directiuum. aut necesse est ponere. quod sinderisim se teneat ex parte affectus. ¶ Et propterea est tertius modus dicens. quod quę ad modum ab ipsa creatione anime. intellectus habet quod est sibi naturale iudicatorium dirigens ipsius intellectum in cognoscendis. sic affectus habet naturale quoddam pondus dirigens ipsum affectum in appetendis. ¶ Appetēda autē sunt in duplici ḡne. Quędam enim sunt in ḡne bonestū. Quędam in ḡne p̄modi. sicut et cognoscibilia sunt in duplici genere. Quędam in genere speculabilium. et quędam ex parte moralium. Et quę ad modum pscientia non nominat illud iudicatorium. nisi inquantum dirigit ad opera moralia. sic sinderisim non nominat illud pondus voluntatis nisi inquantum illam habet inclinare ad bonum bonestum. Et quę ad modum nomen pscientie potest accipi pro potentia cum tali habitu vel pro habitu talis potentie. sic etiā sinderisim. Quę tatio; tamen mō loquendi. sinderisim potius nominat potentiam habitualē quod nomen habitum. sicut p̄ in autoritatibus quę supra inducte sunt. Et quod illa potentia nunq; separatur ab illo habitu. hinc est quod habitus et potentia vno nomine p̄p̄bēduntur. et potentia illa vt sic ablitata. nomen sui habitus sortitur. ¶ Et ex hoc p̄ rñsio ad questionem primo p̄positam. qua querebatur vtrū sinderisim dicitur

cat quid affectuum vel cognitiuum. Dico enim quod sinderisim dicitur illud quod stimulat ad bonū. et ideo ex parte affectiōis se tenet sicut rationes ad primam partē inducte ostendunt. ¶ Ad illud vero quod primo obijcit p̄trarius. quod sinderisim est spiritus rationalis qui postulat et interpellat. Ddm quod sicut dicit Greg. super Job. 1. Non tantū loquimur ad deum cogitationib; exterioribus verbis. sed etiam affectibus et desiderijs. et propterea cum sinderisim p̄trine stimulando nos facit bonum desiderare. dicitur gemitibus inenarrabilib; ad deum interpellare. ¶ Ad illud vero quod obijcit de sensu rationis. Ddm. quod per sensum rationales magis intelligitur sibi naturale iudicatoriū. quod intelligatur sinderisim. Si quis autē p̄tendat. quod per sensum illū aliqui accipitur sinderisim distinguendū est. quod ratio aliquando accipitur proprie pro parte cognitiua. aliquando accipitur cōiter prout cōp̄bendit totum spiritum rationale. et sic sensus rationis non tantum sumitur ex parte cognitiue. sed etiam ex parte affectiue sicut patet de spiritualis gustu et tactu. et ideo ex hoc non sequitur quod sinderisim se teneat ex parte cognitionis. ¶ Ad illud quod obijcitur quod sinderisim est scintilla pscientie. Ddm quod ideo dicitur scintilla. pro eo quod pscientia quantū est de se non potest mouere. nec pungeri siue stimulare. nisi mediante sinderisim. que est quasi ei; stimulus et igniculus. Unde sicut ratio non potest mouere nisi mediante voluntate. sic nec pscientia nisi mediante sinderisim. et ideo non sequitur ex hoc quod sit ex parte cognitiue. imo potius quod sit ex parte affectiue. ¶ Ad illud quod queritur. vtrum sit potentia. vel passio vel habitus. Ddm est potentia proprie. attamen non nominat potentiam voluntatis ḡnālter. sed solum voluntatē inquantum mouetur naturaliter. nec ad hęc inquantum mouetur vli sed solummodo inquantum mouet respectu boni bonestū vel ei; oppositū. Nihilomin; potest etiā dicere habitū. sed ille non debet dici nec virtus. nec viciū. pro eo quod virtus et viciū proprie respiciunt li. ar. et voluntatē inquantū est deliberatiua. non inquantū est naturalis. Ex p̄dictis p̄ rñsio ad illas quōnes quę vltimo querebatur. ¶ Ad illud quod queritur quō se habeat sinderisim ad pscientiam. et legē naturalem. Ddm quod sic se habet sinderisim ad pscientiam. sicut se habet charitas ad fidē. vel habitus ipsi; affectus ad habitus intellectus practici. sinderisim quod est habitus. Lex autē naturalis cōiter se habet ad vtrūq;. vtiq; ad sinderisim. et ad pscientiam. Nā lex naturalis dupl; potest accipi. ¶ Vno modo prout dicitur habitū in aia. et sic quod p̄legē naturalem instrumur. et per legē naturalem recte ordinamur dicitur habitū qui p̄p̄bēdit affectū et intellectū et ita p̄p̄bēdit sinderisim et pscientiam. Alio modo lex naturalis vocat collectio p̄ceptoꝝ iuris naturalis. et sic notat obiectum sinderisim et pscie. vnius sicut dicitur. et alteri; sicut inchoantis. Nā pscia dicitur et sinderisim appetit vel refugit. Et vtroq; istoz modoz inuenitur lex naturalis in diuersis locis hoc tñ vltimo modo accipit magis proprie. Et sic vt proprie loquamur. sinderisim dicitur potentia affectiua. inquantū naturaliter habitus ē ad bonū. et ad bonū tendit. pscia vero dicitur habitus intellectus practici. lex vero naturalis dicitur obiectū vtriusq;. Et p̄ hoc p̄ rñsio ad quōnē vltimā ¶ Quāter sinderisim se habeat ad cupiscibilem. rationale. et irascibilem. Ille enim tres potētē indifferenter notant potētias affectiue sinderisim quod mouent naturalr. sicut sinderisim quod mouentur deliberatiue. Sinderisim autē notat potentiam affectiua. sinderisim quod mouet naturalr lter et recte. et ideo non distinguit ab illis potētis sinderisim essentiaz potētē. sinderisim modū mouēdi. et quod sinderisim modū mouēdi semp; mouet recte. hinc est quod dicitur sup alias volare. et alijs errantib; non se immiscere. sed eas corrigere.

Questio. ij. Vtrū sinderisim possit p̄ p̄ctm extingui. Et sic videtur. Super illud psal. corrupti sunt et abominabiles facti sunt. Blof. Omni vi rōnali p̄iuati. sed sinderisim est potētia rationalis. ergo p̄ magnitudinē p̄cti potest sinderisim p̄iuari saltē quantum ad actū. ¶ Itē sup illud psal. Ab altitudine diei timebo. Blo. Stupor est qui non sensit. Et post subiungitur. Stulta arrogantiā filis est stupor quē quis de se p̄sumens. nec timet nec cauet. ergo sicut p̄ stuporē cōtingit corpus fieri insensibile respectu morbi corporalis. ita et animam cōtingit fieri insensibile respectu morbi spiritualis si ergo sinderisim remurmurat morbo spirituali. videtur quod sinderisim cōtingit aliquando extingui. ¶ Itē bereticū pro errore suo sustinent mortē. sine aliquo remorsu cōscie. si ergo sinderisim est remurmurare malo. et in cōsō remurmurat aliquo modo. videtur quod in eis sit extincta omnino. ¶ Itē fomes se habet

per oppositū ad synderisim. sed fomitem contingit totaliter ex
tingui. sicut p3 in beata virgine. ergo vñ qd silr synderisim con
tingat exingui per pctōz multiplicationem. ¶ Sed contra in
glo. p̄habita sup p̄mum Eze. facies a quille rē. glo. scintilla cō
scientie in caym non exinguit. Si ergo caym fuit magis pec
cator. videtur qd p pctm̄ exingui non habeat. ¶ Itē Aug. i. ij.
de ciuit. dei. Tanta est vis pb̄tatis r castitatis. vt omnis vel pe
ne omnis eius laude moueatur humana natura. nec vsq; adeo
fit turpitudine viciosa vt totū amittat sensum honestatis. ergo
si iste sensus honestatis est synderisim. vñ qd nō possit p pctm̄ ex
tingui. ¶ Itē qd naturaliter insunt. sunt inseparabilia. sed sy
nderisim mēst nobis naturaliter. ergo vñ qd actū ex nō possum
oīno per pctm̄ amittere. cū viciū sicut dicit Aug. non delectat ex
trema nature vestigia. ¶ Itē si in aliquibus deberet exingui
marie esset extinguita i damnatio. sed in damnatis synderisim
extinguit. qz remorsus p̄scientie est ex actu synderisim. r hic re
morsus maxime viget in eis. qz nec ignis eorum exinguit. nec
36 vermīs moriet. ergo rē. ¶ Rñ. ddm̄ qd synderisim q̄tū ad actū
impediri p̄t. sed exingui nō p̄t. Ideo aut nō p̄t exingui
qz cū dicat qd naturale nō p̄t a nobis oīno auferri. Cñ r glo.
dicit sup illud Luce. r. Abierunt seminiuo relicto. immortalitatē
exuere. sed rationis sensum oīno abolere non possunt. quin bo
mo possit sapere deū r cognoscere. nec vñq; vicium delectat ex
treme nature vestigia. Quāto aut actus eius oīno auferri vñ ex
tingui nō possit. p̄t tñ ad tps̄ impediri siue ppter tenebrā obs
37 cecationis. siue ppter lasciuā delectationis. siue ppter duriciā
obstinationis. Propter tenebrā obcecationis impedit synderi
sime malo remurmurēt. p̄ eo malū credidit esse bonū. sicut est in
bereticis q̄ moientes pro ip̄itate erroris. credunt se mori pro
p̄tate fidei. r ideo remorsum nō sentiunt. sed magis quoddam
gaudiū liccum r vanū. Propter lasciuā delectationis silr impe
ditur. aliqñ enī in pctis carnalibus ita absorbetur bō ab actu
carnis. vt remorsus locū non habeat. qz carnales bofos tanto
impetu delectationis feruntur vt ratio tunc non habeat locū.
Propter duriciā obstinationis etiā ip̄edit synderisim ne ad bo
num stimulet. sicut in dānatis q̄ adeo sunt in malo p̄firmati vt
nunq̄ possint ad bonū inclinari. r ideo synderisim q̄tū ad insti
gationē ad bonū sempiternū habet impedimentū. r propterea
q̄tum ad istum actū p̄t dici extinguita. nō tñ extinguita simplr. qz
habet aliū vsū vñ remurmurationis. Sed cū illū vsū fm̄
quē synderisim bz pungere r remurmurare p̄ malū maxime vis
gebit in dānatis r hoc dico p̄out remurmuratio p̄tra malū tes
net rōnē penē. nō p̄out tenet rōnē iusticie. qz illa remurmura
tio erit ad p̄mendandū diuinā iusticiā. sed nō erit ad eliciendū
fructuosam penitentia. Cñ remurmurabit synderisim in dānas
tis contra culpā in relatione tñ ad penā. Et sic p3 qd synderisim
q̄tum ad actū impediri p̄t. nunq̄ tñ exingui p̄t vniuersalis
ter q̄tū ad actum oēm. r q̄tū ad omne tps̄. sicut rōnes pb̄ant
38 q̄ ad scdā partē inducunt. r ideo p̄cedende sunt. ¶ Ad illud
vero qd obf̄ de glo. qd per malū p̄tingit p̄inari oī vñ rōnis. dōz
qd ratio sumitur ibi pro potentia deliberatiua r mouente p̄ mo
dum deliberationis. q̄ in aliquibus oīno est ad malum p̄ueria
synderisim aut vt prius ostensum est non dicit vñ anime ratio
nalis vt mouentem per modū deliberationis. sed vt mouentes
per modum nature. r ideo glo. illa non facit ad propositū. Nec
est intelligendum qd glo. illa velit dicere qd per peccatū fiat p̄
uatio q̄tum ad potentiam. sed q̄tum ad rectitudinē potentie.
39 ¶ Ad illud quod obijctur qd homo efficitur stupidus per pec
catum. dicendum qd similitudo illa attenditur quantum est ex
parte potentie deliberatiue fm̄ quam habet in nobis esse stul
ta arrogantia. Posset tamen dici qd stupor non aufert simpli
ter sensum. sed aufert solūmodo ad tps̄. r bene p̄t esse qd ad tē
pus anima a deo incuruatur ad pctm̄ vt nulluz sentiat. omnino
remorsum. siue propter delectationis intensiones. siue propter
40 excecationem. cum credat malum esse bonuz. ¶ Ad illud quod
obijctur de bereticis iam patet responsio. Concedo enī qd nō
habet vsū suū vt remurmurent malo erroris in quod cecide
runt. tñ non est extinguita pro eo qd remurmurat cōtra alia mala
41 r contra illa q̄ beretici credunt esse mala. ¶ Ad illud qd obijci
tur de fomite. ddm̄ qd non est silr qz somes est viciōsitas p̄ter
naturam. r ideo totaliter tolli p̄t. etiam salua natura. non sic
aut est de synderisim. Inest enī fm̄ primam nature institutionem
r ideo natura saluata non oīno auferri potest. Alia est ratio. qz

aliqua est gratia siue bonum gratie gratis datus quod directe
repugnat fomiti. r qd amouet carnis corruptionem. viciuz aut
r peccatum non habet esse circa actum synderisim. r ideo quan
tumcunq; homo peccauerit. Remanet tamen in eo tam contē
tia qd synderisim.

Questio. iij. De synderisim q̄tū ad abusum. Et est qd
+stio vtrum synderisim possit deprauari per pctm̄. Et qd sic vñ. Glo. sup. j. Eze. facies a quille a dextris
ip̄soz quattuor. ibi gl. loquēs de p̄scia r synderisim dicit sic. Hāc
sepe p̄cipitari videm? r sūū locū amittere. cū quidā sine pudor
re peccāt. quib? merito dī. frons mulieris meretricis facta est
rē. si ergo p̄cipitū nō est nisi p culpā. p3 rē. ¶ Item sup illud
Diere. ij. Silr mēp̄beos rē. glo. Daltg n? spūs de mēbris infes
riorib? vsq; ad verticē p̄tingit. qñ castā cellitudinē mentis dis
fidētie moribus corrupit. sed casta cellitudo mētis est ipsa sy
nderisim ergo p̄tingit eā p pctm̄ corrupti. ¶ Itē hoc vñ rōne. Pe
na r culpa bñt fieri circa idē. sed fm̄ actus synderisim q̄ est pctō
remurmurare p̄tingit eē aie p̄nitionē. ergo fm̄ illū actū cōtin
git esse pcti p̄p̄tationē. ¶ Item synderisim cōsequitur p̄scia
tiam tāq; suū naturale iudicatoriū. sed p̄scia p̄t esse recta r er
ronea. ergo vñ necessario qd synderisim aliqñ moueat recte ali
qñ moueat obliq;. si igit inordinatio reperta in actu motiue est
culpa. vñ rē. ¶ Itē opposita nata sunt fieri circa idē. sed donū
sapiētie r beatitudo lucis p̄st̄it circa synderisim. cū donū sapiē
tie p̄st̄it circa anime supremum. r synderisim postulet pro no
bis gemitib? ienarrabilib?. si igit dono sapiētie r beatitudinē lu
cis culpa opponit. vñ qd culpa habeat esse circa illā potentiam
¶ Itē synderisim aut est de bonis maximis. aut de bonis me
dijs. aut de bonis minimis. Si de maximis. ergo est gratia vñ
virtus. quoz vñ rē est falsum. cum synderisim simul maneat
cuz pctō. Si est de bonis medijs. sed bis p̄tingit male vñ. ergo
synderisim p̄tingit male vñ. sed malus vsus est culpa. ergo circa
actū synderisim p̄tingit esse culpam. De minimis nō est dubiuz
qd nō est. cū minima sint bona corporis. ¶ Sed p̄ glo. sup. Eze.
i. Synderisim p̄scie a quille deputat. nō se miscent tribus. sed
ipsa errantia corrigit. si ergo nō se cōm̄scet tribus sed poti?
corrigit. vñ qd fm̄ actū eius nō p̄st̄it pctm̄. ¶ Itē Ambro. dī
cit r maḡ adducit in lra sup illud Rom. vj. Qd nolo illud fa
cio. ibi dicit qd bō semp naturaliter vult bonū. ergo cū illa volū
tas nō sit aliud qd synderisim. synderisim semp vult bonum. r si
semper vult bonū. ergo nūq; peccat. ¶ Itē vis illa qd fm̄ motus
suum directe repugnat pctō non deprauat pctō. sed actus synderisim
derisim semp contra culpam remurmurat etiam in pessimis pec
catoribus. ergo videt qd non habeat deprauari r deordinari p
culpam. ¶ Itē quando tota natura p̄ motib? corrumpit. non
est vltimus possibilitas ad sanitatē. ergo si tota rectitudo ani
me auferit p culpam. iam non esset vitra spes redendi ad gras
sed p̄st̄at qd spes est redendi. qz de nemine desperandū est dā
est in via. ergo videtur qd aliqua rectitudo remaneat. sed recti
tudo que maxime est adberentia. est rectitudo volūtatē p̄ mo
dum nature. r bec est synderisim. ergo non videtur qd deprauari
possit p culpam. ¶ Rñ. ddm̄ qd fm̄ illos qui dicunt synderisim
non esse aliud qd superiorcm portionem rationis circa actū
ipsius contingit esse peccatum. Dicūt enī qd ipsa superior: por
tio rationis habet dupl̄t̄er moueri. aut fm̄ qd ad deum p̄uer
titur qd regitur r dirigitur fm̄ leges eternas. r sic in ea peccatū
non habet esse. Aut prout cōuertit ad inferiores vires. r sic ad
cis sumit deusandi occasionem r potest per peccatum deprauari.
Et ponunt exemplum in peccato arri qui errauit circa trini
tatem r vnitatem. Et ita fm̄ superiorē portionem rationis. vñ
scdm̄ synderisim. Et hoc dicunt qd glo. p̄dicta sup. j. Eze. vult
dicere. Nam primo dicit qd alijs peccantibus non se immiscet
postea dicit qd p̄cipital? r locū suū perdit. r vtrumq; dicit ha
bere veritatē fm̄ diuersas comparationes superioris portiois
siue ipsius synderisim. Sed qm̄ sicut dicūt sancti r glosēmanis
fesse. synderisim q̄tuz est de se semp habet ad bonū stimulare r
pctō remurmurare qd diu sumus in statu vic. Ideo dixerunt ali
aliter. scz qd synderisim nominat ipsam voluntatem fm̄ quas ha
bet naturaliter moueri. r qm̄ peccatū non habet esse circa actū
voluntatis vt est natura vel vt mouetur naturaliter. sed solū vt
mouetur deliberatiue. binc est qd synderisim per peccatū nō ha
bet deprauari: qz cum ipsa habeat alias regere r dirigere. r do
minuz regendi potest perdere. binc est quod contingit eā per
culpam

culpā p̄cipitari. **C** Presidencia em̄i domini a duobus pendet. **43** v̄s a rectitudine p̄sidentis. et ab obteperantia famulantis. et q̄ ut̄s synderis̄is quantū est de se semp̄ sit recta. q̄ tñ rō et voluntas frequēter ei obuiat. rō p̄ erroris excecationē. et voluntas p̄ impietatis obstinationē. hinc est q̄ synderis̄is p̄cipitari d̄ p̄ eo q̄ effectus eius et p̄sidentia in vires alias deliberatiuas p̄pter ear̄ repugnantia repellit et cassatur. Et ponit exemplum in milite. qui quantum est de se semp̄ b̄t̄ sedet super equus equo tamē mente p̄cipitari dicitur. sic et in proposito intelligendus est. Hic aut̄ modus d̄cedi tanq̄ rationabilior a pluribus sustinet. Et ideo rationes que ad hanc partem adducuntur concedēde **44** sunt. **C** Ad illud vero qd̄ primo obijcit de glo. q̄ synderis̄im p̄cipitari videmus. tam patet responsio. Non em̄i sequitur si p̄cipitatur q̄ propter hoc per peccatū deprauatur. q̄ p̄cipitatur eius non tantum attenditur circa actum proprium. sed etiā circa actum aliarum virtutum quibus p̄sident d̄ ipsa synderis̄is. **45** **C** Ad illud qd̄ obijcit q̄ moribus diffidentie corrumpit mentis celsitudinē. et anima constupatur vsq̄ ad verticem. d̄m̄ q̄ verter et celsitudo mentis non vocatur hic synderis̄is. sed superior portio rōnis. Superior aut̄ portio rationis non nominat ipsam potentiam a se inquantū mouetur naturaliter. sed inquantum mouetur deliberatiue. Et hoc mō circa ipsam h̄ p̄cipit consistere maxime illud qd̄ attendit fm̄ actum rōnis q̄ est sursum. sicut est p̄cipit infidelitatis et desperationis et alia p̄ta. q̄ directe **46** opponitur virtutibus theologicis. **C** Ad illud qd̄ obijcit q̄ culpa et pena circa idē habēt fieri. d̄m̄ q̄ illud non habet veritatem loquēdo p̄se. pro eo q̄ pro p̄cto voluntatis totum corpus habet puniri. Terrium est tñ q̄ sicut voluntas est principium peccandi. ita et principaliter punitur. unde et vermis consciētie p̄ est afflictiuus voluntatis prout est deliberatiua. q̄ prout est natura. quedam. propter mutuam repugnantiam. Utrum autē sola voluntas sit subiectum p̄nc. vel aliquid aliud. hoc infra suo loco manifestabit. **C** Ad illud qd̄ obijcit q̄ p̄scia q̄ est iudicia **47** totius p̄cedēs synderis̄im est recta. et nō recta. ergo et synderis̄is d̄cedūm q̄ non sequitur pro eo q̄ ipsa p̄scia non tantum p̄sistit in vniuersali. immo etiam descendit ad particulare non tantummodo mouet motu simplici. immo etiā collatino. nec m̄m̄ q̄ consistit in rōne. cuius quidē rōnis est vnus ab altero discernere. et vnus ad alterū p̄ferre. et idē p̄scia prout itat in vniuersali et mouet aspectu simplici sit semp̄ recta. prout tñ descendit ad particularia et confert p̄t fieri erronea. propter hoc q̄ i terminet se actus rōnis deliberatiue. Et hoc p̄s sic. Consciētia em̄i iudeorum et ipso primo naturali dictamine dictabat q̄ deo est obediendum. et ip̄i postmodū assumūt q̄ deus p̄cipit nunc circuncisionem. et ciborum discretionem. Et ex hoc formatur cōscientia eorum in particulari vt se circuncidant. et a cibis abstinent. Error iste nō venit ex primo principio qd̄ quidē verum fuit. s̄ venit ex assumptione q̄ quidē non fuit p̄scie prout est naturale iudiciorū. s̄ potius rōnis erronee. q̄ quidē spectat ad li. ar. synderis̄is aut̄ q̄ est de se mouet motu simplici in rcmur murado s̄ malū. et d̄stiga do ad bonū. p̄terea mouet s̄ malū nō hoc vel illud. s̄ in vniuersali. vel si aliquo mō inclinē synderis̄is ad detestandū hoc malū vel illud. hoc nō est inquantū hoc sed inquantū malum. et hinc est q̄ synderis̄is nō obliquat. sicut **48** p̄scia errat. Alia etiā posset reddi rō. q̄ synderis̄is nominat ip̄as potētiam naturālē vt est naturaliter habitata. p̄scia aut̄ nominat habitū nō tñ naturalē sed etiā acquisitum. et q̄ natura quantum est de se semp̄ recte mouet. qd̄ aut̄ acquiritur p̄t habere et rōnē rectitudinis et obliquitatis. hinc est q̄ synderis̄is semp̄ est **49** stente recta. p̄scia p̄t esse et recta et erronea. **C** Ad illud qd̄ obijcit qd̄ bonū sapiētie est circa synderis̄im. d̄m̄ q̄ falsus ē. oia em̄i dona et oēs virtutes et beatitudines respiciunt voluntatem fm̄ q̄ deliberatiua est. Qd̄ aut̄ d̄ synderis̄is postulare pro nobis gemitibus inenarrabilibus. hoc intelligit causaliter. q̄ nos inquit gat ad gemitū p̄ malis quib̄ immeri sum. **C** Ad illud qd̄ obijcit qd̄ bonis mediocrib̄ p̄tingit male vt d̄m̄. q̄ illud verū est de bis q̄ mouent ad nutū li. ar. fm̄ cuius actū proprie attenditur vsus et abusus. synderis̄is aut̄ cū sit potētia naturalis et naturaliter moueat nō subest imperio liberi arbitrii. et ideo nō sequit q̄ libet arbitriū possit ea abuti. p̄terea esto q̄ possit illa abuti. ad huc nō sequit q̄ p̄pter hoc in ipsa esset p̄cipit q̄m̄ libetum arbitriū abutit oculo cū inuēat ad p̄cipiscendū. tñ p̄cipit nō dicitur esse in oculo p̄cipit ei nō est in eo quo quis abutitur. s̄

potius in abutente.

Distinctio. xl.

Qualiter ex prauitate voluntatis fiat deprauatio i actu exteriori ostendens ex opposito. quomodo ex rectitudine intentionis habeat fieri opus bonum.

¶ Dicit q̄ actus p̄sari habeant boni vel mali ex intentione vel fine.

¶ Est hec de actibus adijciēduz v̄ vtrū et ip̄i ex fine sicut voluntas pensari de

N est hec de actibus adijciēduz v̄ vtrū et ip̄i ex fine sicut voluntas pensari de beant boni vel mali. Licet em̄i fm̄ quosdā oēs boni sint inq̄tū naturalr̄ sūt. nō tñ absolute d̄cedi sunt oēs boni. nec oēs remunerabiles s̄ qd̄ dā simplr̄ mali dicunt sicut et alij boni. **M**ā simplr̄ ac vere sunt boni illi act̄ q̄ bonā h̄nt cām et intētiōnē. i. q̄ volūtate bonā comitāt. et ad bonū finē tēdūt. **M**ali v̄o simplr̄ dicit̄ d̄nt q̄ p̄feras h̄nt cām et intētiōnē. **C**ñ **Ambrosius** ait. **A** fecer̄ tu? op̄i tuo nomē imponit. **E**t **Augustinus** sup̄ ps. xxxj. **N**emo s̄putet bona opa sua an̄ finē. **I**ta em̄i v̄ mibi eē vt magne vires et cursus celerim̄ p̄ter viā. q̄ vbi ip̄a fides nō erat. bonū opus nō erat. **B**onū em̄i op̄ intētiō facit. i. intētiōnē fides dirigit. **N**on valde attēdas qd̄ hō faciat. s̄ qd̄ cū facit attēdat. q̄ laceratos optime gubernatiōis dirigit. **H**is testimonijs insinuari v̄ ex affectu et fine opa bona eē vel mala. **Q**uib̄ cōsonat qd̄ veritas in euangelio ait. **N**ō p̄t arbor bona fruct̄ et malos facere neq̄ arbor mala fruct̄ bonos facē. **M**ine arboris nō natura h̄na ne mētis. s̄ volūtate intelligit̄ q̄ si mala fuerit. nō bōa s̄ mala opa facit. **S**i v̄o bōa fuerit bona nō mala facit opera **¶** **I**nq̄rit v̄z ḡnāliter h̄ sit v̄z q̄ bōitas op̄m causet ex bonitate intētiōis. recitās multoz opinioēs. **S**ed querit̄ v̄trū oia opera boia ex affectu et fine sint bona vel mala. **Q**uib̄sdam ita v̄ esse q̄ dicit̄ oēs actus esse indifferētes. vt nec boni nec mali p̄ se sint. s̄ ex intentione bona bonus et ex mala

¶ Est hec de actibus adijciēduz videt̄ et supra ostendit magister qua

liter voluntas ex fine habeat rectificari et deprauari. **I**n hac parte intēdit ostendere qualiter actus et opera rectificari habeant et deprauari ex affectu et fine. **E**t qm̄ obliquum habet cognosci per rectum. et malū p̄ bonū. ideo pars ista habet duas. **I**n p̄ta p̄te inq̄rit maḡ quō intētiō faciat opus bonū. **I**n sc̄da p̄te inq̄rit quō ex obliquitate intētiōis siue volūtatis habeat fieri opus malum. **I**nfra di. xij. **L**umq̄ intētiō vt supra dicit̄ est opus bonū faciat. **P**rima p̄s diuidit̄ in duas p̄tes. **I**n quarū p̄ma maḡ ostendit qd̄ actus pensari habeant boni vel mali ex intentione vel fine. **I**n sc̄da inq̄rit v̄trū generaliter hoc sit verum q̄ bonitas operum causet ex bonitate intētiōis. **I**bi **Sed** q̄rit v̄trū oia opa et. **E**t illa sc̄da p̄s diuiditur i tres p̄tes. **I**n quarū p̄ma recitat̄ diuersoz opinioēs. **I**n sc̄da confirmat alteraz illarū auctoritate **Aug.** **I**bi **Sed** **Aug.** euidentissime docet̄. **I**n tertia vero redit ad cōfirmāda reliqua. **I**bi **Q**ue tamen quidam contēdunt et. **A**ffectus tuus et. **L**ōtra hoc v̄b̄ **Ambrosius** obijcit. **S**i aliq̄s committit adulterium intēdens facere simplr̄ cē fornicationē. v̄ q̄ illud p̄cipit̄ debeat dici fornicatio nō adulterium. **I**tem ex eo d̄z affectu p̄t q̄s moueri ad credēdū i deu et ad amādū ip̄m. **S**i op̄ trahit nos mēab affectu v̄ p̄ credere et amare sint op̄ eiusdē speciei. et eiusdē virtutis. et eodē noīe debeāt nominari. **R**ñ. d̄m̄ q̄ aliq̄d nominari p̄tingit dupl̄ v̄z in ḡnāl̄ et i sp̄ali. **N**oīa ḡnāl̄ia i morib̄ sunt bonum et malum. **S**pecialia vero sunt noīa differentiarū specialiaz vt sp̄aliū virtutum et viciorū. **L**ū ergo dicitur qd̄ affectus operi nomen imponit hoc intelligitur de noīe general̄i. ip̄e vero obijcit de nomine special̄i.

Dist. xl. Qui actus simplici boni dicendi sunt.

Quisim plr mali

¶ Dat. vij.

Prima opinio.

malus sit ois actus. Scdm quos qlibet actus pot esse bonus si bona intentioe gerat. Alijs aut vt q quidam actus in se mali sint. ita vt no possit esse nisi pctā etiaz si bonā habeat cām. et quidā in se boni. et si mali habeat cām. nō tñ boni esse desinat. **Q**d testimonio Aug. confirmat. q dicit bonū aliqñ nō bñ fieri. **Q**d em̄ q̄s inuitus vel necessitate facit nō bñ facit. qz nō bona facit intentioe. vt ait Aug. sup Joh. Seruilius inqt timor nō est in charitate. in quo quis credat deo. nō tñ in deum et si bonū fiat. nō tñ bñ. Nemo em̄ inuit bñ facit. etia si bonū est qd facit. Ecce habes q aliqd nō bñ facit illud qd bonum est. Facit ḡ qd bonū est intentioe nō bona. Ideo asserūt illi quedā opa esse talia q sic bona sunt q mala esse nō possūt quocūq; mō fiant. sicut ecouerso q dā sic sunt mala vt nō possunt esse bona qcūq; ex cā fiat. **A**lia aut esse opa q ex fine vel ex cā bona sunt vt mala. Et ad illa referūt sc̄d̄ et testimonia. quib; ex affectu vt intentioe iudicium operum pensari dicūt. Tripartitaz edunt isti differentiam actuum.

Lō firmat alterā illaz opinionū autoritate aug. q iudicat opa ex intētoe et cā p̄ter ea q p se sunt pctā. **S**ed Aug. euidentissime docet in li. d̄ mēdaciuz oē act; fm̄ intētoe et cām iudicādos bonos vel malos. p̄ter quosdā q ita sunt mali vt nūq; p̄nt esse bōi. etia si bonā videant h̄re cām. Interest inqt plurimū qua cā. quo fine. q̄ intētoe qd fiat. S; ea q̄ p̄tat esse pctā. nullo bonē cause obrētū. nullo quasi bono fine. nulla velut bōa intētoe faciēda sunt. Ea quippe opa hōim si causas habuerint bonas vel malas. nūc sunt bona. nūc mala. q nō sunt p seipsa pctā. sicut victiā p̄bere pauperib; bonū est si sit cā mie cā recta fide et deu bit; diu galis qñ sit cā generādi. si ea fide fiat vt gignant regenerandi. **H**ec rur; sus mala sunt si malas habeat causas velut si iactantie cā pascit paup. aut lasciuie cā cū vxore deubif; aut filij generant nō vt deo s; vt dyabolo nutriant. **L**ū nō opa ipsa p se pctā sunt. vt furta. stupra. blasphemie q̄s dicat causis bonis esse faciēda vel pctā nō esse vel qd est absurdius iusta pctā esse. **Q**uis dicat suremur diuitibus vt habeam; qd demus pauperib; aut falsa testimōia pferam; nō vt inde innocēs ledant; s; pot; saluent;. duo em̄ bona hic sunt vt inops alatur. et innocēs nō puniat; aut q̄s dicat adulteriū esse faciēdū vt p illā cuz qua sit hōde morte liberet. **T**estamēta etiā vera cur nō sup p̄rimim; et falsa supponim; ne hēditates habeat q̄ nihil boni agūt. s; hī pot; q̄ idigētes adiunāt. **C**ur nō fiat illa mala pp̄ hec bona. si pp̄ hec bōa nec illa sunt mala. **C**ur nō ab immūdis meretricib; q̄ dirāt stup; ato; es. rapiat diuitias vir bon; vt indigentib; eas largiat;. cū nulluz malū sit si p bono fiat. **Q**uis b̄ dicat nisi q̄ res hūanas moresq; conat; et leges subuertere. **Q** em̄ facim; nō dicat recte fieri posse. nec ipune tñ verūctiā gliose. vt i eo non timeat supplicii. sed speret et p̄mitti. si semel p̄sente rimus in malis actib;. nō qd fiat s; q̄re fiat est q̄rdum vt q̄cunq; p bonis sūt causis. nec ipa mala esse iudicētur. **A**t iusticia merito punit

Iusticia merito punit euz qui dicit se te. Contra videtur enim q tales iusticia iniuste punit. Habere enim superflua vicium est ergo ressecare superflua ē virtutis. **S**il; dare paup;

em̄ q̄ dicit se subtraxisse superflua diuiti vt p̄beret paup. et falsarius q̄ alienum corrupit testiū. vt is esset heres q̄ faceret elemosinas largas nō ille q̄ nullas et em̄ q̄ se fecisse adul

vi alatur hoc virtutis est. si ergo iniustū est aliquē puniri pro ope virtutis iniuste facit iusticia q̄ talē punit. **E**t sic idē dicit q̄ pcepit filijs israel q̄ furarent vasa egiptiorū **L**eo. xij. pcepit elemosynā dari pauperib;. sed illi qui furati sunt vasa volētes implere mandatū diuinū nō peccauerūt. ergo pari rōne ille q̄

terriū ondit. vt p illā cū q̄ fecit hoiez de morte liberet. **S**ed diceret aliq̄s. ḡ equādy; est fur qlibet furi q̄ volūtate misericordie furat. **Q**uis b̄ dixerit. S; hor; duoz nō ideo q̄sq; est bon; qz peior est vn; peior; em̄ est q̄ cupiscēdo q̄ q̄ miserando furat. **S**ed si furtū oē pctū est ab oī furto abstinedū est. **Q**uis ei dicat esse peccandū etiā si aliud sit graui;. aliud leui; pctū. **H**ic aut q̄rim; q̄s **A**t pctū sit vt nō. **N**ō qd grauius sit vel leuius. **I**ntēde lector; ppositis vobis tota mētis p̄sideratioe q̄ nō inutilē h̄nt exercitatioe nē. et dinosces q̄s act; sit peccatū. q̄ scilz malā h̄z cām. nec ille tñ. qz sunt nōnulli actus qui et si bonā habeant cāz. tñ pctā sunt. vt supra positū est. **E**x quo cōsequi videt; qz nō semp; ex fine iudicatur voluntas siue actio mala. sicut in illis que per se pctā sunt. **I**lla em̄ cum quis gesserit pro ali qua bona causa bonuz vt habere finem. nec ex fine voluntas est mala. nec ex volūtate actio sit mala; s; ex actioe volūtas sit praua. **I**n q̄bus ali qui ponūt actum iudeoz qui crucifigēdo xpm̄ arbitrabatur se obsequiūz p̄stare deo. qz bonū finē dicunt eos sibi possēisse. s. dei obsequiū. et tñ volūtate eozū et actionez peruersaz fore asserūt. **D**e bōis aut nulla sit exceptio in p̄missis vobis Aug. qñ ois voluntas bona ex fine sit bona et ex fine et volūtate ois actio bona. bona est. **S**ed non ois mala volūtas ex fine mala ē nec omnis mala actio ex fine et voluntate mala est. et ois q̄ habet malam cām mala est. s; nō ois que bonā causam ha

furat vt det paup. furado non peccat. **E**t sic in omni peccato est conuersio in ordinata ad bonum cōmtable. sed iste qui furatur vt det pauperi nihil amat inordinate. nec aliqd amat ex cupiditate. ergo videt; qz non peccet aliquo mō. **I**tem. dōm q̄ talis absq; peiorē dubio peccat. qz facit cons. concepti tra diuinū mandatū. facit sc̄do q̄ etiam contra p̄tium qz; m̄litiā rem eius ipso inuito cōtra do furat. et ideo ille punitur nō tur. solum a deo verumctiam a proximo. **E**t id illud v̄ro qz quod obicitur qz iuste facit dum resecat superflua. dōm qz ad vnūquem; qz spectat ressecare superflua pro pria. superflua aut aliena ressecare nō spectat qñ nō est constitutus sup eū nec dos minus nec iudex. et id cum aliena superflua resecat. qd nō suū est vsurpat. et p̄ter hoc punitur de iniusticia. **E**t id illud qd obf; desitio; israel. dōm qz non est similis qz dñs disp̄nsauit cum eis qñ pcepit eis qz furaretur. immo qd plus est res alienas in dñis eoz transiit. et hoc bene poterat. qz ipse est dñs omnū. **H**oc aut dñi p̄ceptū quo dñs pcepit facere elemosynam nō se extēdit ad bona alies na. s; ad propria vñ nullo mō illi. mādato repugnat quo p̄ceptū nō furari. imo illud supponit. et illud cū illo p̄cedat fm̄ qz d̄ p̄ uer. vj. honora dominum de tua substantia. **E**t id illud qd obf; qz nec amat inordinate. dicendū qz inordinatio amoris dupliciter potest eē. aut qz amat res que non debet. aut qz amat tur res amplius qz debeat. **E**t dum quis facit p̄strariū eius quod dominus peccat. sine moueat magna affectioe siue parua. peccat. et est eius actio inordinata ex magnitudine dilectiois et ex p̄emptu diuine prohibitionis. **E**t in quib; aliq; ponunt actum iudeoz qui crucifigendo xpm̄ arbitrabantur se obsequiūz p̄stare deo. hoc videtur esse falsuz. quia sicut dicit Sap. ij. **E**t malicia et inuidia xpm̄ p̄demnerūt morte turpissima. **E**t. xxvij. **O**dat. d̄ sciebat enim qz per inuidiam tradidissent eum. si ergo sciebant se malefacere. non arbitrabantur obsequium se deo p̄stare. **R**espon. dicendum qz hoc non dicitur quantū ad omnes iudeos.

figendo xpm̄ arbitrabantur se obsequiūz p̄stare deo. hoc videtur esse falsuz. quia sicut dicit Sap. ij. **E**t malicia et inuidia xpm̄ p̄demnerūt morte turpissima. **E**t. xxvij. **O**dat. d̄ sciebat enim qz per inuidiam tradidissent eum. si ergo sciebant se malefacere. non arbitrabantur obsequium se deo p̄stare. **R**espon. dicendum qz hoc non dicitur quantū ad omnes iudeos.

deos. sed qm ad simplices qui p maiores decepti sunt. Et ad r'es em in dei sicut principes sacerdotu r' scribe moti sunt ex insu' dia r' malicia. q' bene cognoscebant eius sanctitate r' innocetias. q'uis lateret eos diuinitas. Simpliciter vero r' populares moti sunt ex ignorantia. Audientes em a maiorib' qd blasphemasser. putabant se occide' do xpm blasphemiu' interficere. r' sic obsequiu' deo prestare. Ita tñ ignorantia no' excusat pro eo q' opa q' r'ps fecit no' solum magnis sed etiam paruis noticiis sanctitatis eius prestare poterant.

Ad intelligentiam autem huius partis in qua magis principaliter agit de bonitate operu' qua' dicitur ex intentione incidit bic qd circa duo. Primo querit de bonitate qua' opera ab intentione recipiunt. Secdo vero querit de bonitate quas opera intentioni superaddunt. Et circa primu' queruntur tria. Primo querit de bonitate operu' qm ad q'ntitate' vtriusque qualitas operu' qualitate' intentionis g'naliter correspondet. Secdo querit q' tum ad quantitatem. v'z vtrius quantu' quisq' intendit tñ faciat. Tertio queritur q' tum ad necessitate' v'z scz bona int'io absq' opib' bus a d' salute sufficiat.

Q' non fiant bono sine notatur ex v'bis Aug. p' missio.

Questio. i.

Utrum qualitas operis semper respondeat qualitati intentionis. Et hoc est q'rere v'z omne opus qd sit bona intentione sit bonum. Et q' sic videt' p'io autoritate' Ambr' b'io. quam magis adducit in littera. Affectus operi tuo nomen imponit si ergo de nominatio opis est a qualitate. r' int'io siue affectus opus denotat. v'z etia' q' in forme' q'ntitate' sua. Et tres arbor' bona q' operat'. q' bona facit semp' fructu' bonum. sed voluntas q' est arbor. cu' bona intentione operatur: operat' fm q' bona. ergo v'z q' faciat opus bonum. Et t' actus non est meritorius nec demeritorius nisi q' voluntat'. r' voluntas nec e' bona nec mala nisi ex intentione sicut supra ostensu' est. si ergo bonitas voluntatis facit bonitatem in opere. r' bonitas intentionis facit bonitatem in voluntate. ergo a primo ad vltimum qualitas operis causat a qualitate intentionis. Et potest est bonum respectu boni q' malum respectu mali. sed qualecu'q' sit opus r' q'ntituncz sit bonu' deprauari pot' per mala intentione. ergo multo fortius qualescu'q' sit opus r' q'ntituncz sit. mali. rectificari pot' ex bona intentione. Et pot' diuiso' argumenti illatio p'firmari quasi a minori

bet bona est. Ideoq' cum ex affectu dicitur nomen imponi operi. in bonis operib' generaliter vera est hec regula sed excipiuntur illa q' per se mala sunt. Dia ergo hominis opera fm intentionem r' causam iudicatur bona vel mala exceptis his que per se mala sunt idest q' sine p'uaricatione fieri nequeunt.

Redit ad confirmandu' reliqua.

Que tñ quida' ostendunt nunq' habere bonam causam qui em aliena furat' vt pauperibus tribuat. non pro bono (vt aiunt) furat'. Non em bonu' est aliena pauperibus erogare. Qui em de rapina sacrificiu' deo offert idem facit vt ait Auzo: itas. ac si filium in cōspectu patris victi met vel sacrificiu' carnis deo offerat. Abominabilis nempe deo est impio: ruz oblatio. Ita etiam r' hoiem per adu' terium a morte liberare. malum esse dicit. Et si em bonu' sit hoiem a morte liberare. tñ sic hoiem liberare malu' fore asserunt. Ideoq' Aug. in superioribus dicit temperasse sermonē cauteq' locutum vbi ait. Ea que p'nt esse peccata. nullo qm bono sine. nulla velut bona intentione facienda. Non em simpliciter dicitur bono sine r' bona intentione. sed addidit quasi r' velut. q' talia no' sunt bono sine r' bona intentione sed intentione que videtur bona. r' sine q' putatur bonus sed non est. Nec ideo exceptit Aug. ista vt aiunt quin causas habeat malas. sed quia causas habent q' videtur bone. sunt tamen male.

r' a simili per consequentia in ipso. Quia si oppositū est cā oppositū. r' p'positū p'positū. si ergo mala intentio semp' causat malu' bona int'io semp' causat bonu'. Et est op' aliq's faciat opus malu' bono sine ita q' malicia sit in opere. r' bonitas in int'ioe aut int'io permanet bona. ope exite malo. aut int'io sit mala ex opere malo. aut int'io facit opus bonu'. Si primo mo. ergo simul r' semel merebit' q's r' demerebit'. qd est impossibile. Si secdo mo. Sed p'ra. Opus est effectus int'ionis sed effect' no' influit in cam sed pot' e' co'uerso. ergo pot' int'io e'icat sua p'prietate op' q' opus intentioni. ergo si int'io est bona. necesse est opus esse bonu' qd ex ipsa procedit. Et quantu'cu'q' opus de se sit malu' si tñ fiat ab eo q' operat' oino p'ter int'ionē sicut ab eo q' oino caret vsu' rōis. no' est aliquo mo' culpabile. q' si p'uaratio intentionis opus qua'ntu'cu'q' de se malu' pot' p'ua' re malicia r' facere q' no' sit malu' malicia moris. pari rōne v'z q' rectificatio intentionis opus qua'ntu'cu'q' de se malu' pot' facere bonu' r' rectum. Sed p' Aug. de sc'do victo. Amoz' transformat amantē in amatū. hoc aut' no' d' e' co'uerso. ergo qualiscunq' sit int'io. si voluntas velit malu'. necesse est eā effici' malu'. ergo no' v'z q' qualitas opis correspondet qualitati intentionis. Et tres p'bs dicit q' aliqua sunt q' mor' no'iata p'icta sunt malo. r' talia dicit' theologi' mala esse fm se. si igit' talibus actib' inseparabiliter adberet malicia. v'z q' b' mo' actus no' p'nt fieri boni ex int'ione nostra. Et aliq's est malu' qd est p' dei mandatu'. sed in tentio nostra no' pot' diuinu' mandatu' infringere. ergo non pot' facere q' bō faciēdo p'ra mandatu' dei no' peccet. igit' qua'ntu'cu'q' bonu' intendit. si p'ra dei mandatu' faciat. no' erit bonu' s'z malu'. ergo no' e' g'naliter v'z q' qualitas opis a qualitate int'ionis causetur. Et t' bonu' absolutu' p'supponit bonu' ex circū stantia nihil em est simpl' r' absolute bonu' nisi v'z deb'itō d' ditionib' r' circūstantiis. sed aliqua sunt opa q' semp' dicūt carē tiam debite circūstantie. sicut interficere innocentē. aut dicere falsum sc'ctē r' consimilia. ergo v'z q' qua'ntu'cu'q' aliq's talia bona intentione faciat. non erunt simpl' bona. ergo no' v'z q' qualitas operis semp' r'fideat qualitati intentionis. Et ad p'dictorum intelligētiā est notandū. q' circa hoc ab antiquo duplex fuit opinio sicut magis explicat in littera. Quida' enim dixerūt q' generaliter veru' est q' opera bona vel mala pensantur ex int'ione. Alij vero dixerūt q' opa non p'nt g'naliter bona v'z mala. s'z solū illa q' indifferētia' unt ad b' q' fiant bene vel male. illa aut' opera que sunt mala fm se. ex int'ione pensari no' possunt q'z quacu'q' intentione fiāt. semp' mala sunt. Quilibet aut' barū opinionū v'z dicit si recte intelligat. Intentionis em qualitas dupl' pot' accipi' fm q' intentio dupl' d'f. Uno em mo' intentio dicit bonitatem finis. Alio vero mo' no' tñ dicit bonitatem finis sed etia' ordinationes eius quod est ad finem quem appetit. Et fm hoc dupl' potest dici intentio bona vel mala. Uno modo dicit' int'io bona in qua est p'fecta r' bona ordinatio opis ad finē int'entū. r' contra d'f mala in q' est ordinatio indirecta. r' hoc modo bonitas intentionis non tñ respicit bonitates. s'z nis sed etia' rectū ordinē eius qd est ad ipsum finē. hec em duo necessario requiruntur ad hoc q' oculus sit simplex. sicut dicit Bern'. ad euge. vic' q' veritas sit in electione. r' caritas in intentione. Et hoc est dicere q' tūc est oculus mētis simplex siue int'io bona qm hoc amat finaliter qd est amandum. r' eligit qd est eligendū. r' hoc modo qualitas opis semp' respōdet qualitati int'ionis. nec habet instantiā. immo si oculus est simplex totum corpus erit luminosus. r' si oculus est tenebrosus. hoc est intentio mala r' opus iudicatur malu'. Alio modo dicitur intentio bona q' illud qd finaliter intendit est bonum. r' mala. quia illud qd finaliter intendit est malum. Et hoc modo non est generaliter verum q' qualitas operis causetur a qualitate intentionis. r' hoc dico q'm ad qualitatē que est bonitas. Si quis em mentitur. v'z pot' ad liberationē innocentis. vel furat' vt pauperem. non dicitur bene facere. sicut dicit' Augu. r' etia' Ap'ls. Non sunt faciēda mala vt veniant bona. Quantū autē ad qualitatē malicie non habet instantiā. immo necessario malicia operis correspondet intentioni male intendenti. Qualecu'q' em sit opus. d'z faciat illud homo mala int'ione. deus qui scrutatur corda maluz reputat. Cum em ad bonitatem operis necessario requiratur intentio boni finis. sola illa desistere op' iudicatur esse malum. no' tamen illa sola assistente iudicat' esse bonum. quia plura exiguntur ad construendum q' ad destruē

Francis

Am. Et bis p̄ r̄sio ad q̄nē p̄positā et etiā ad obiecta p̄ ma
 gna parte. Nā obiecta q̄ probant q̄ veritas opis nō correspon
 det bonitati intentionis loquunt de bonitate intentionis prout
 ipsum finē respicit et sic verum concludit. q̄ ad hoc q̄ opus sit
 bonū. non sufficit q̄ homo intēdat bonū. sed etiā exigitur q̄ re
 cta via tendat ad bonum. Argumēta vero ad oppositū pro ma
 gna pte procedūt alia via. vīz prout intētio dī esse bona. nō so
 lum q̄ intentū est bonū. sed etiā q̄ ordinatio est bona. Et sic in
 telligit̄ autoritas Amb. qua dī. Affectus tuus opi tuo nomē im
 pōnit. et rō scda et tertia. Nā volūtas non dī esse bona in se. nec
 etiā bona arbor ex bonitate intentionis. nisi fm q̄ intētio dī es
 se bona. q̄ bono mō ad bonū finē intēdit. Ad illud qd obij
 citur q̄ mala intentio sufficit ad faciendū opus malum. dicens
 dum q̄ nō sequit̄ ex hoc q̄ similiter intētio bona sufficit ad bo
 num. Facilius em̄ est destruere q̄ construere. Et q̄ bonū arte
 dicitur fm̄ constitutionē ex concursu multarū circumstantiarum.
 malū vero attenditur ex cuiuscūq̄ p̄iuatione. hinc est q̄ malū
 est omnifarie. et bonū vno modo. et ideo nō sequit̄ q̄ si defectus
 alicui rei sufficit ad faciendū malū. q̄ positio ei sufficit ad fa
 ciendū bonū. plura em̄ exiguntur ab bonū. nec est ibi locus a si
 mili nec a minori. Rursus. q̄ malū est p̄iuiatio boni. in talibus
 non tenet consequentia in ipso sed potius consequentia ecōtra
 rio. Ad illud qd obijcitur q̄ potētia potius debet influere in
 opus q̄ e conuerso. ddm q̄ opus non facit intentionē malā ali
 quid influendo. sed potius deficiendo. Q̄ em̄ opus de se inoz
 dinatū est. et intentio non pōt illud ordinare. hinc est q̄ dūz illi
 operi se applicat. sc̄ipsum deordinat. Ad illud qd obijcit̄ q̄
 p̄iuiatio intentionis p̄iuiat maliciā ab actu. ddm q̄ non est ille
 pro eo q̄ p̄iuiatio intentionis dī p̄iuiare maliciā ab actu. nō q̄
 aliquid intentionis conferat ipsi actui. sed potius quia trahit
 actum illum extra genus moris. q̄ non est opus morale nisi qd
 fit ex intentione. et ideo consimilis est modus arguendi in ista
 ratione et in precedenti qua arguebatur ex comparatione mali
 ad bonum. Non enim valet. sufficit ad destruendum. ergo suffi
 cit ad ponendum.

Questio. ij. Utrum quantū q̄s intēdat tantum fa
 ciat. vt sicut opus ab intētiōe recipit
 aliquo modo qualitātē. ita etiā recipiat quātitātē. Et q̄ sic vī.
 sup̄ illud Mat. xij. Bonus bō de bono thesauro etc. glo. Quan
 tum bonū intēdis. tm̄ facis. Item hoc vī rōne. Omne agēs
 per intentionē p̄figit sibi finē ad quē opus suū m̄surat. ergo
 si omne opus morale est ab agente p̄ intētiōē ois opis mora
 lis mensuratio attendit̄ in cōparatione eius ad finē. sed cōpa
 ratio ad finē est intentio. ergo quantitas ois opis moralis pe
 nes intentionē attenditur. Item fm̄ quantitatē charitatis at
 tendit̄ meritū exterioris operis. Et fm̄ magnitudinē libidinis
 attenditur magnitudo exterioris p̄cti. si ergo charitas vt dicit
 Berni. respicit intentionē. et sicut libido q̄ dicit quietatio nem in
 bono creato. ergo vī q̄ quātitas ois moralis opis fm̄ intētiō
 nes mensuret. Item si aliqd opus de natura sui ḡnō est venia
 le p̄ctm̄. nihilominus ille qui tacit illud mortaliter peccat si in
 tēdit peccare mortaliter. hoc autē nō esset nisi opus reciperet quā
 titatē in ḡnē moris ab intentione. ergo etc. Sed p̄tra. si quā
 tum q̄s intēdit tm̄ facit. ergo si Linus siue aliq̄s alius paru
 sc̄t̄is intenderet mereri gloriā petri. mereret̄ gloriā petri. et si
 ampli⁹ intenderet. amplius mereret. ergo b̄nt̄i minoz̄ charita
 tem redderet maius premiū. qd est plane falsum. Item si quā
 tum q̄s intēdit tm̄ facit. ergo si aliq̄s adulterās intēdit pecca
 re venialiter. peccat venialiter. si ergo hoc est plane falsum. ma
 nifestū est q̄ quātitas opis non causat̄ ex quātitate intētiōis
 Item quāto aliq̄s est humilior tāto minus bonū credit se faces
 re. sed intentio sequit̄ credulitatē. q̄ fides dirigit intentionem
 ergo quāto q̄s humilior est. tāto minus bonū intēdit facere si
 ergo bonitas operis mensuratur penes quātitatē intentionis
 vī q̄ quāto q̄s esset humilior. tanto opus eius esset min⁹ bonū
 sed hoc est plane falsum. ergo etc. Item vnus simplex cuius facit
 paruū p̄ctm̄ credit esse grauissimū p̄ctm̄. alius impius et iniqu⁹
 cum facit maximum peccatum credit se valde paruū peccare.
 Si ergo opus mensuratur penes intentionē. videtur q̄ iniqu⁹
 et maliciosus minus peccet in enoz̄mi genere p̄cti q̄ vnus sim
 plex in genere peccati quantūcūq̄ leui. Si igitur hoc est pla
 ne falsum. ergo et illud ex quo sequitur. vīz q̄ quantitas opis
 correspondeat quantitati intentionis. R̄n. dicendum q̄ sicut

in precedenti problemate duplex distinguit̄ qualitas intētiō
 nis. sic et in hoc intelligendū est q̄ quātitas intētiōis dupl̄ po
 test intelligi. vīz aut rōne actus intēdendi. aut rōne ipsius in
 tenti. Et fm̄ hoc distinguit̄ ista locutio dupl̄. quantum intē
 dis. tm̄ facis. Quia tm̄ et quantū p̄nt esse nota vī aduerbia. Si
 q̄tum et tm̄ sint aduerbia tūc dicunt quātitatē actus intēdēdi
 et tunc est locutio vera ḡnāliter. siue respectu bonoz̄ siue respectu
 ctu maloz̄. q̄ quātum actus intēdēdi est intēsus in bonitate et
 malicia. tm̄ opatio exterior. Est bona vel mala. Q̄ em̄ meritum
 et demeritū ad actū volūtatis reducit̄. h̄ circūstātie exteriores
 aliquo mō faciant ad maiorē volūtatis deprauationē. Si autē
 quantū et tm̄ sint nota. tunc dicunt quātitatē ex parte intenti. et
 sic nō est ḡnāliter verus ille sermo. q̄ opus exterius factū non
 semp̄ cōmensuratur ei qd intentio intēdit. frequēt̄ em̄ intē
 dit homo facere magnū bonū et facit paruū. q̄ modicā b̄ cōs
 ritatē. Habet tm̄ aliquo mō veritatē in malis vīz intēdēdo h̄
 nō diminuendo. et prout tm̄ et quantū dicit̄ quandā cōparatio
 nem proportionis nō cōmensurationē equalitatis. Unde q̄ intē
 dit multū peccare multū peccat. qualecūq̄ opus faciat. Non
 tm̄ qui intēdit paruū peccare paruū peccat. maxime si op⁹ fa
 cit qd multum b̄ de deformitate. Et bis p̄ r̄sio ad q̄nē p̄
 positā. Concedo em̄ q̄ quātitas bonitatis et malicie in ope cor
 respōdeat quātitati bonitatis et malicie in intētiōe. fm̄ q̄ quā
 titas intentionis attendit̄ q̄tum ad actū intēdendi. sicut rō
 nes ad primā partē inducte ostēdunt. Concedo etiā nihilomin⁹
 q̄ quātitas opis nō semp̄ correspondet quātitati intētiōis. fm̄
 q̄ quātitas intētiōis attendit̄ ex parte intēti. sicut ostēdunt
 rōnes que ad scdā partē inducunt. Ad alias tm̄ duas rōnes
 que vltimo inducunt r̄nderi pōt q̄ non cogunt. pro eo q̄ nō est
 idem dicere de aliquo q̄ credit facere magnū vel paruū bonum
 siue malū qd intēdit. Aliud em̄ est estimatio aliud est intentio
 et quō opus sequatur estimatiōem. non tamen sequitur p̄ in
 tentiōem. Preterea. ille due rationes sicut et alie procedūt de
 quātitate intētiōis a parte intēti. Quamuis em̄ humilis homo
 paruū intēdat facere. nihilominus tm̄ magnē bonitatis est eius
 intētiō. dum ex magna virtute mouetur ad illud faciendum.
 Similiter cū iniquus homo intēdit modicū malum facere. tm̄ q̄
 ex magna libidine facit. multū seu valde peccat eius intētiō
 dum nimium adberet bono creato. et ideo non sequit̄ q̄ minus
 peccet ille qui magis est maliciosus.

Questio. iij. De bonitate operū q̄rum ad necessita
 tem. vtrū vīz intētiō abiq̄ bonis ope
 ribus sufficiat ad vitā eternā. et q̄ sic vī Berni. de. h. ar. Anten
 tio sufficit ad meritū. bona actio requirit̄ ad exemplū. ergo vī
 q̄ q̄tum ad meritū vite eterne nō sit necessaria bonitas actiōis
 exterioris. Item sup̄ illud ps. Dixi cōfitebor. Bō. Dōtū pro
 opatione iudicat ergo tm̄ valet b̄n̄ velle quantū velle et opera
 ri. ergo etc. Item Beg. in quadā omel. Non est vacua man⁹
 a munere. cū archa cordis repleta fuerit bona voluntate. ergo
 plenitudo intentionis et volūtatis equiualeat plenitudini opera
 tionis. igitur sine illa pōt sufficere ad salutē. Item mereri vi
 tam eternā est in potestate nostra sed opera exteriora non sunt
 in potestate nostra. ergo vī q̄ opera exteriora nō sint necessa
 ria ad merēdum vitā eternā. igitur ad meritū vite eterne vī suf
 ficere intentio sola. Item intentio et volūtas nō pendunt ex
 opere. ergo opere nō exite pōt esse bonitas tam in volūtate q̄
 in intētiōe. sed qui habet bonam volūtatem et intentionē est in
 stus. et ois talis habet qd sufficit ei ad vitā eternā. igitur ad meri
 tum vite eterne vī intētiō sufficere abiq̄ exteriori operatione.
 Sed p̄tra Mat. xxv. Esurui et nō dedistis mibi mā. ita dñs
 dicit reprobis. et ppter hoc feret sententiā damnationis cōtra
 eos. si ergo ppter defectum bonoz̄um operum quis damnatur
 exercitiuz bonoz̄um operum est a d̄ salutem necessarium. ergo i
 tentio sine operibus non sufficit ad meritum. Item in cano
 nica. Ja. ij. Fides sine operibus mortua est. sed non est effica
 cior ad merendum intentio q̄ fides. ergo si fides nō sufficit ad
 meritum sine operibus. pari ratione nec intētiō. Item Beg
 go. in quadā omel. Amoz̄ dei nō est ociosus. operatur enim ma
 gna si est. si autē operari negligit. amoz̄ nō est. ergo si opera non
 assunt. nō adest veritas amoris. h̄ nihil est meritoziū vite eter
 ne abiq̄ vero amore charitatis. ergo circūscriptis operibus in
 tentio nō sufficit ad meritū. Item pbilosophus dicit q̄ ad vir
 tutem tria requirit̄ur. vīz scire velle. et impmutabiliter opari
 ergo

ergo si non est opatio, non est salua virtutis rō, sed vbi non salua natur virtutis ratio, nec poterit saluari sufficiētia meriti. **¶** Vt abiq opatōe vitā eternā nō pdigne nec sufficiēter meremur. **¶** Item si sola intentio vel voluntas interior sufficiēt ad meritum, sed habētī grām facillimū est velle bonū, ergo facillimū est mereri, vitā eternā, cui? **¶** rtrariū dicit dñs **¶** Dat. viij. q. arta est via q ducit ad vitā. **¶** Rñ. dñm q cū querit vtrū intentio r voluntas interior sufficiat ad meritū absq opere c exteriori, distinguendū est. Aut em ille qui habet intentionē, habet facultatem bene operādi aut non. Si nō hz facultatē, cū nemo obligetur ad impossibile, si bonā hz voluntatē r directam intentionē tunc sola plenitudo voluntatis interne sufficiēt ei ad meritum vite eterne absq exteriori operatione. Si aut assit facultas, et se offert oportunitas, intentio non pōt ad meritū sufficere absq opere. Ratio aut bñus est dñi mandati obligatio, r virtutis pfectio, r voluntatis plenitudo. Diuini mādati obligatio facit vt intentio sine operib? non sufficiat, cū se offert oportunitas r facultas. Mandata em dei non solū obligant ad volendū, s; etiā ad faciendū, r ideo q non implet diuina mādata cū possit potius mereri iram q mereri gloriā. Virtutis etiā pfectio est ratio quare nō sufficiēt sola intentio, qm virtus est vitium potētē, r ideo eleuat potētā ad aliqd magnū, r arduū, potētē autē nō habent suā virtutē siue pfectionē completam nisi exēat in opera sibi debita qm adest facultas r oportunitas. Et ideo illa intentio qua quis vult r intendit bonum r tñ non facit cum possit, non est intentio virtuosa, ac per hoc nec meritoria. Volūtatis etiā plenitudo ratio est quare nō sufficiēt sola intentio, qm plena voluntas ponit effectū si assit facultas, alioqn nō viciē plene homo aliqd velle si non facit cū possit facere, sed semiplene r pigre vult sicut piger q vult r non vult. Et propter ea dicit **¶** Reg. q nemo debet sibi blandiri de bona voluntate, immo ad dilectionē conditoris lingua, mens r manus requiruntur, r sicut borat nos be. **¶** Job. i. **¶** Cui. i. Diligere debem? nō solum verbo r lingua, sed ope r veritate, qm igitur cū adest facultas r se offert oportunitas, absq operib? exteriorib? nec est mādato dei implere, nec virtutis pfectio, nec voluntatis plenitudo, r absq his nō est sufficiētia meriti, bñc est q ad meritū vite eterne non sufficiēt bonitas intentionis absq bonitate operis exterioris. Et rōes que hoc ostēdunt pcedende sunt. **¶** Ad illud ergo qd primo obijcitur in contrarium de Bern. q bona intentio sufficiēt ad meritū. **¶** Dñm q loquitur de intentione illorum operum que non sunt in precepto non ratione aliorum que in precepto sunt. **¶** Ad illud qd obijcitur q voluntas pro facto reputatur. **¶** Dicendum q verum est quādo nō se offert bene operandi oportunitas r facultas. **¶** Ad illud vero **¶** Reg. q non est vacua manus a munere r. **¶** Dicendum q factēda est vis in hoc q dicit, cum archa cordis repleta fuerit bona voluntate, nunq em sicut dictum est prius plene bonam voluntatem habet qui potest facere bonum illud cuius habet voluntatē r ad fructum non peruenit. **¶** Ad illud qd obijcitur q opera non sunt in potestate nostra, dicendum q hoc solum concludit q in eo casu sufficiēt intentio quando deest facultas ad p sciendum operationē bonā. **¶** Ad illud qd obijcitur q bona voluntas nō pendet ex opere. **¶** Dñm q verū est, attamen cū adest facultas plena, voluntas necessario ponit bonū opus ita q si bonum opus non ponitur, aut nunq voluntas fuit plena aut desinit esse plena. **¶** Ad ergo sine operib? nō sufficiat, hoc non est, q plenitudo bone voluntatis ex operib? pendeat, sed q bona voluntas si plena est, necessario in bona opera redūdat, offerēte se facultate r oportunitate.

Qnsequēter querit qd ad scōs principale de bonitate quā opera superaddūt bonitati intentionis. Et circa hoc querunt tria. Primo queritur vtrū aliqd addāt opera bonitatis vel meriti supra bonā intentionē rōne prerogative dignitatis. Secō queritur vtrū addant ratioe quantitatis ex parte dati. Tertio queritur vtrū aliqd addāt ratione numerositatis.

Questio. i. Vtrū opera exteriora aliqd addāt supra bonā intentionē ratione sue excellentie r dignitatis, sicut sunt opera privilegiata. Et q sic videt sup illud **¶** Phil. i. Que sit supereminens magnitudo, glo. Quod daz

incrementū glorie habebūt summi doctores vltra id qd cōiter habebunt aliq, hoc aut nō est nisi rōe doctrine quā alijs cōicāt, ergo r. **¶** Itē cōiter in ecclesia magis solennizant martyres q cōfessores, sed cōfessans est q ecclesia scōis exhibuit bonorem fm meritoz suoz exigētā, ergo maiori gloria digni sunt q mortem pro xpo patiunt q illi qui pati volūt. **¶** Itē xps nobis ait quid meruit p passionē qd ante nō meruerat nobis, vtpote apertionem iamē, r multoz carismatū diffusionē, si ergo caritas xpi fuit eminentissima ab instāri pceptōis, r maioris fuit efficacia qd addit ad bonitatē, addit ad meritū, ergo r. **¶** Item si opera privilegiata nibi adderēt supra bonitatē intentionis, ergo qui ea faceret, frustra laboraret, si ergo impū est dicere q q facit opa excellētia, frustra laborat, vt q opus excellens addat supra intentionis bonitatē. Sed cōtra de beato **¶** Martino carat ecclesia. **¶** O beata aīa, quā r si gladius psecutoris non abstulit, palmā tñ martyrij nō amisit, ergo ita vt q beatus **¶** Martin? habuit palmā martyrij p bonitatē intentionis, sicut si sustinisset acerbitatē passionis, ergo nō videt q opus excellēs aliqd addat supra bonitatē intentionis. **¶** Item operans nō placet ppter operationē sed magis operatio propter operantē quantum cūq operatio illa sit nobilis, ergo quantum cūq sit nobilis operatio nisi deus approbat operantē, tñ a pprobat operatio nem, igit non vt q homo maioris premij efficiat apud deū dignus, propter operationē excellentē superadditā bonitati voluntatis. **¶** Itē si aliq sustinet mortē pro mundo, potius demeretur apud deū q aliqd mereret, igitur sustinētia mortis pro xpo si quo modo placet deo, hoc nō est ob aliud nisi q ordinat ad xpm, sed illa ordinatio est mediāte intentōe, ergo tota bonitas operationis qd cūq excellētis ex intentōe hz ortū, r ppter illā deo placet, s; vbi vnū pp alterū, vtrōiq tñ vnū igit tantū dē placet intentio pfecta r bona cū opere, quantum placet sine opere. **¶** Itē si aliqua opa faciunt ad meritū illa sunt maxime opera humilitatis r vilitatis, hęc em opera deus maxie cōmēdat, sed opa privilegiata sunt opa cuiusdā excellētis r dignitatis, ergo vt q minime inter oīa gñā operū addant ad bonitatem intentionis meriti. **¶** Itē vbi facultas deest, voluntas reputat p facto, sicut determinatū est supra, r hoc nō est ob aliud nisi q alias nō esset plena r pfecta voluntas, si igit voluntas p se sola p ope reputat, vt qm tali casu opus privilegiatū nibi addat supra intentionis bonitatē r meritū. **¶** Rñ. dñm q mai? bonū pōt alit qd dicit dupl? **¶** Aut intēsiue, vtpote q pl? deo plz. **¶** Aut extēsiue, vtpote q plurib? pdest, r fm hoc dupl? pōt intelligi q op? privilegiatū addat ad bonitates intentionis, Aut qd ad primoz edificatiōē, aut qd ad dei approbatiōē, Et pmo mō attēdit augmētū qd ad exemplū, sed mō qd ad meritū. Si igit loqmur de additiōe qd ad exemplū, sic absq dubio opus privilegiatū addit ad bonitatē intentionis, qz bonitas intentionis nō lucet exteri? nisi p ostēsiōē bonoz operū r maxime privilegiatorum. Si aut loquamur scō mō scz qd ad additiōē que attēditur qd ad meritū, sic distinguēdū est, q est loq de merito respectu premij sbalis, r respectu premij accidentalis. **¶** Respectu premij accidentalis opus privilegiatū addit supra bonā intentionē r voluntatē, qz premiū accidentale qd est aureola non debet voluntati fm se, sed voluntati in ope. Si aut loquamur de merito respectu premij sbalis, ad huc opz subdistinguerē, qz est meritū cōgruū, r est meritū cōdignū. Quātū ad meritū qd congruū, absq dubio opus privilegiatū addit supra bonitatē intentionis, pro eo q voluntas in illo opere preparat r disponit ad susceptionē maioris grē, p quā digna est maiorē retributiōē. Si aut loquamur de merito cōdignū sic absq dubio nō addit, pro eo q quāritas meriti pdigni pensatur ex quantitate radicis, r tñ placet deo quis q habet voluntatē plenā r nō pōt habere opus, quantum r ille qui habet voluntatē r opus qd ad essentialis premij retributionē si sunt in equali caritate. Et sic patet q opus privilegiatū rōne dignitatis sue aliqd addit supra bonitates intentionis, licet nō addat omnimō additiōis. **¶** Ideo cōcedēde sunt rōnes que ad primam partem inducuntur. **¶** Ad illud vero qd obijcitur de beato **¶** Martino q palmā martyrij non amisit, dicendum q sibi palmā martyrij nō accipit p pmo accidentali

qd est aureola. s. pro p̄m̄ios bati qd est aurea. vtrūq; em̄ est mar
 ty:ij palma. s. vñū sc̄z aurea r̄ndet martyrio. qz sustinet ex cba
 ritate. alterz vero sc̄z aureola r̄ndet ei. qz est sp̄alis privilegij r̄ p̄
 rogatiue. ¶ Ad illud qd ob̄r q̄ opatio placet ppter operantes
 26 ddm̄ q̄ verū est. attñ dñi operās bñi vñi dono p̄ qd placet deo.
 hoc ip̄o disponit se ad mai⁹. r̄ aliquo dign⁹ est. que qdē nō esset
 si nō ita bñi vteret r̄ ideo nō sequit̄ q̄ si opatio placet deo p̄
 pter operantē. q̄ nō magis placeat operās ppter opationē q̄
 sine. n̄bñ em̄ impedit de duob⁹ bonis quoz vnus b; bonitates
 ab altero. qm̄ ambo meti⁹ valeat q̄ valeat alter illoz p̄ se. ¶ Ad
 27 illud qd ob̄i c̄f. q̄ mozi pro iudeo displicet deo. ddm̄ q̄ v̄z est
 sed tñ ex hoc nō sequit̄ q̄ tota bonitas op̄is p̄uilegiati veniat
 ex intentiōe. sed q̄ nō p̄t esse opus p̄fecte bonū absq; intentiōe
 n̄bñ om̄i⁹ tñ opa p̄uilegiata aliq̄a bonitate de natura sui
 bñt. q̄ iuncta cū bonitate intentiōis aliq̄a excellētia tribuit bñ
 operati. quā nō tribuerēt alia ḡna operū. ¶ Et id̄ illud verbū
 28 quo d̄r q̄ vbi vñū p̄t alterz vtrōb; vñū. nō b; hic locū. Hoc
 em̄ intelligit̄ qm̄ illud ppter qd alterū p̄cipat aliq̄a p̄uilegia
 tē. est tota rō illi⁹ p̄cipatiōis. nō sic aut̄ est in p̄posito v̄ vñū
 est. ¶ Ad illud qd ob̄r q̄ opa p̄uilegiata sunt opa excellētia
 29 r̄ ideo m̄n⁹ d̄nt facere ad meritū. d̄z q̄ op⁹ excellēs dupl̄ p̄t
 dici. aut fm̄ vanā estimatiōe. sicut aliq; reputat excellētia v̄
 dicare se de aduerfarij. r̄ p̄d̄nt alijs. Aut fm̄ veritatis dicta
 mē r̄ sic sustinere ignominiosissimū gen⁹ mozi p̄ x̄p̄o ē op⁹ ma
 gne excellētie. r̄ tale op⁹ excellētie nō p̄d̄nt d̄r p̄opus humilit̄
 tatis. imo simul cū illa stat. r̄ necessario eā req̄rit tāq; sociā r̄ dū
 30 in se habeat difficultatē. r̄ dignitatē. r̄ charitatē p̄ambulā. r̄ hu
 militatē annexā. nō est mirū si disponit ad maiore gliaz. ¶ Ad
 illud qd ob̄r q̄ voluntas reputat p̄ facto vbi facultas d̄est. d̄z
 q̄ illud est verū q̄tū ad sufficientiā ad salutē. r̄ q̄tū ad premiū
 substantiale. qz nemo amittit regnū celoz ex hoc q̄ non facit qd
 facere nō p̄t. non aut̄ est verū q̄tū ad p̄m̄j excellētia. siue q̄
 tum ad premiū accidētale. Et hoc mō predictū est q̄ opus p̄u
 uilegiatū addit supra intentionis bonitatem.

Questio. ij. Utrū bona opa addat supra bonā intē
 tionē q̄tū ad quantitatem dati. Et q̄ sic
 v̄. j. Loz. vij. Qui p̄e seminat. p̄e r̄ metet. r̄ q̄ seminat in bñ
 dictionib⁹. de bñ dictionib⁹ r̄ metet. Si igit̄ seminatio illa de q̄
 loquit̄ ap̄s est i elemosyne datōe. v̄ q̄ magnitudo dati faciat
 ad excellētia glie. Itē Tobie. iij. Si multū tibi fuerit abun
 danter tribue. si q̄ ista exhortatio nō est inutilis. v̄ q̄ abundā
 tia dati faciat ad incrementū meritū. ¶ Itē q̄uis deus ex eq̄li
 bonitate p̄ferat bona maiora r̄ minora. tñ ille cui maiora cōru
 lit. ad maiore tenet ḡaz actionē. q̄ pari rōne si ex equali ebari
 tate def̄ malus mun⁹ r̄ minus mun⁹. p̄ueniēs est deū p̄ maiori
 munere maiore reddere retributionē. ¶ Itē si nō magis meret̄
 q̄ plus tribuit q̄ ille q̄ min⁹. q̄ nō plus meret̄ q̄ relinq̄t oia pro
 deo r̄ dat paupib⁹. q̄ ille q̄ dat vñū solū obolū. igit̄ oēs sūt stul
 ti q̄ sequunt̄ diuinū p̄siliū. Qd si im̄ p̄sū est dicere diuinū p̄siliū
 esse indiscretū. v̄ q̄ quantitas dati faciat ad amplificandū meri
 tum. ¶ Sed 5. Marci. xij. Amen dico vobis. qm̄ bec plus oib⁹
 dātū illius vidue qd fuit valde parū sicut in textu innuit̄ q̄
 magna dona alioz. v̄ q̄ de⁹ appreciet̄ opa solū fm̄ quantitates
 bone intentionis. r̄ nullo mō fm̄ quantitatē muneris exterioris.
 ¶ Itē glo. sup̄ eundē locū. Nō offerētū s̄bam p̄siderat de⁹ sed
 p̄cias. nec p̄p̄dit quātū offeras. s; ex quāto. si q̄ merita tñ va
 lent quātū de⁹ illa p̄derat. v̄ q̄ quantitas dati. meritū intēti
 nis bone nō augeat. ¶ Itē sup̄ illud. ij. Loz. vij. Et q̄ multum
 habuit nō ab̄dauit. sibi. gl. Vbi equa est voluntas. equalē babe
 bit mercedē. q̄ sine aliq; det magnū siue parū. dū tñ ex equas
 li ebaritate. v̄ q̄ ei retribuatur equaliter. ¶ Itē si quantitas dati
 aliq; addit. aut addit ad meritū respectu p̄m̄j s̄balis. aut respe
 ctu p̄m̄j accidētalit. Nō respectu p̄m̄j s̄balis. qz illud respicit
 ebaritatis radicē r̄ quantitatē gr̄e. Nō respectu accidētalit. qz
 p̄m̄j accidētale debet opib⁹ excellētiōib⁹ r̄ p̄uilegiatis. nō
 31 em̄ meret̄ aliq; aureolā ex h̄ q̄ dat magnā elemosynā. v̄ igit̄ q̄
 quantitas dati ad bone itētiōis meritū n̄bñ oino addat. ¶ Rñ.
 ad p̄dictoz intelligētia est notandū q̄ de quantitate dati est loq̄
 dupl̄. aut p̄parādo datū ad datū solū. aut p̄parādo bec ad ins
 uicē r̄ ad dātis facultatē. p̄so mō loquēdo maiore quantitas da
 ti aliq; addit ad bonitatē intētiōis. nō in quā respectu p̄m̄j ef
 fentialis directe. sed qz aliquo mō disponit boiem ad p̄ficiēdū

in bono ad recedēdū a malo. Qui ei mai⁹ mun⁹ tribuit v̄ sibi
 faciat amicū de māmōna iniquitatis. magis recipiēt obligat
 ad orandū p̄ se. r̄ quodāmō in obligādo illū. obligat deus. r̄ iō
 plus se disponit ad gr̄am q̄ ille q̄ dat minus mun⁹. Sicut plus se
 disponit ad recedēdū a malo. qz in h̄ q̄ facit maiore elemosynā
 absolui meret̄ a maiore pena. s; q̄ d̄r Luce. xj. Date elemosynā
 r̄ oia munda sunt vobis. Et Tob. xij. Elemosyna a morte libe
 rat. Et Dani. iij. p̄ctā tua elemosynis redime. Sicut si p̄parem⁹
 quantitates datoz in p̄paratōe ad facultatē dantū. maiore quā
 titas nō addit quātū ad meritū p̄m̄j s̄balis directe. s; quodā
 mō dispositiue. Qui em̄ pensatis suis vtrū plus dat q̄ alter
 suis vtrū pensatis. magis ad bonū gr̄e se disponit. magis etiā
 a pctō recedit. r̄ sic ḡnalter loquendo q̄ritas datū p̄supposita
 equalitate bone intētiōis siue voluntatis q̄tū ad p̄m̄j essentia
 le nō addit directe r̄ p̄p̄ic. s; quodāmō dispositiue. vel qz d̄s
 ponēdo ad ebaritatē disponit ad maiore gliam. vel qz cripiēdo
 a malo celer⁹ facit boiem p̄tingere ad coronā. Et h̄ qd̄mō b; i
 stantia qm̄ est excessus quantitas dati. r̄ in p̄paratōe ad datū
 r̄ in cōparatiōe ad facultatē dantis. Qñ vero ex vna p̄e datū
 vñū excedit aliud in se. r̄ cōtra excedit ab aliquo in p̄paratōe
 ad facultatē dantis. p̄ quē modū d̄xit dñs q̄ vidua plus misce
 rat in gazophiliatū q̄ oēs diuites. qz totū victus sui posuerat.
 tñ se bñt sicut excellētia r̄ excessa. Sed em̄ diuersas p̄ditio
 nes vñū datū plus promouet q̄ reliquū. Maior em̄ quantitas
 dati plus valet ad euadēdam penā. Qz sicut d̄r p̄rouer. b. xij.
 Redēptio aie viri sunt p̄p̄ic diuitie. Maior nō quantitas dati
 fm̄ facultatē dantis plus valet ad acquirēdā gr̄am p̄ eo q̄ ta
 lis se magis disponit ad p̄fectionē b̄itudinis scz paupertatis
 Lōcedēde sunt igit̄ rōnes oñ dētes q̄ quantitas dati aliq; au
 get ad meritū bone intētiōis scz dispositiue. ¶ Ad illud vero
 qd̄ p̄io ob̄r in 3̄iū q̄ vidua illa plus dedit. dicit p̄t q̄ sibi loquit̄
 tur dñs de quantitate dati p̄ p̄paratiōe ad facultatē dantis. qz
 illa totū dederat. qd̄ p̄z sequentē s̄fam. p̄terea deus q̄scrui
 taf corda vidit q̄ vidua illa ex meliori voluntate oblationē suā
 dabat r̄ ideo magis donū ei⁹ appreciabat rōne voluntatis eius
 melioris. L̄ si autē querim⁹ nunc vtrū quantitas dati aliq; ad
 dat ad bonitatē intētiōis. hoc q̄rim⁹ p̄supposita equalitate bo
 ne voluntatis aliter em̄ nulla esset qd̄. qz planū est q̄ p̄ valet
 magnitudo bone voluntatis eius paruo dono. q̄ paruitas bone
 voluntatis cū magno. ¶ Ad illud qd̄ ob̄r de glo. q̄ deus nō p̄i 35
 derat quātum sed ex quāto. ddm̄ q̄ verū est p̄ncipaliter. s. quā
 tum ad retributionē p̄m̄j s̄balis nō negat tñ glo. qm̄ quantitas
 dati aliquo mō disponat de p̄gruo ad maiore gloriā. vel ad glo
 riā celerius habendā. ¶ Ad illud qd̄ ob̄r de alia gl. q̄ equalis 34
 voluntas equalē b; mercedē s̄ p̄ r̄iō. Nō em̄ sit maior retri
 butio voluntate remanēte in sua equalitate. sed qz quantitas da
 ti disponit ad habēdū meliore voluntatē r̄ puriore. binc est q̄
 aliquo mō facit ad augmētum glorie. Et per hoc p̄z r̄iō ad ill
 lud qd̄ vltimo querebat̄ q̄ aliquo mō facit ad premiū substant
 iale s; non p̄ncipaliter r̄ p̄ se. sed mediāte ḡra r̄ charitate ad
 quā disponit. ¶ Verumtū illud qd̄ ob̄icitur de premio accidē
 tali non cogit p̄o eo q̄ meritum accidētale non tñ est aureola.
 sed etiam gaudium de aliquo bono creato. siue sit alicuius p̄e
 rogatiue r̄ excellētie siue non. Et hoc melius manifestabitur
 in sequenti problemate.

Questio. iij. Utrū bonitas operū addat ad boni
 tatem. Et est qd̄ vtrū bonū opus additū op̄i. reddat opantem dis
 gnū maiore p̄mio essentiali. Et q̄ nō v̄ p̄mo p̄ illud 3ach. iij.
 Exequabit gr̄am gr̄e. q̄ vbi est equalitas gr̄e. erit equalitas glie
 igit̄ si aliq; duo ex equali gr̄a unequaliter opant. n̄bñ omino i
 mercede glie eq̄bunt. ¶ Itē sup̄ illud 3ud. ij. Qui t̄go tpe post
 eum vixerūt glo. Soli⁹ de est nosse inter seniores qd̄ eoz post
 se lucē emisit. vtrū paul⁹. an petr⁹. an b̄rtholome⁹. sed certū
 est q̄ paulus plus oibus laborauit. sicut d̄r. j. Loz. xv. ergo ma
 gnitudo p̄m̄j nō pensat fm̄ multitudinē operū. ¶ Itē 3us.
 Non multitudo operū. nō disturnitas temporū augeat meritū
 sed sola ebaritas r̄ melior voluntas. s; n̄bñ hoc expressius dicit̄
 p̄t. ¶ Itē q̄tū bō diligit deus tñ diligit a deo. r̄ quātum dil
 gitur a deo tñ remunerat a deo. si ergo est equalitas i dilectio
 ne. equalitas est in remuneratiōe. s; multi sunt equales in dile
 ctione. qui tñ nō sunt equales in ope. ergo v̄ q̄ multitudo ope
 rum nō faciat ad meritū s̄balis p̄m̄j incrementum. ¶ 33 p̄ra
 Rom. iij.

Rossi. iij. Et aut qui operat merces no imputat fm gram sed fm meritū. Bio. merces no dabit fm gram fidei tñi. s; fm meritū opatiōis sue. ergo vñ q plurib' operib' maiorē mercedem qo merca habere. ¶ Itē sup illud Gal. iij. Bonū aut facientes nō deficiētes. Bio. Quātum seminauerim' in operib' tñi merem' in fructib'. ergo etc. ¶ Itē p vñū bonum op' bō meret vñā eternā ergo si aliud sequēs opus est ita bonū sicut pri'. tā tūndē meret sicut primū. aut ergo meret illud idē. aut aliqd supadditū illi. Si aliqd supadditū illi habeo p positū q multi tudo opoz pñt ad augmētū meritū. Si nihil. ergo vñ q frustra operez. q est stult'. qz factō vno bono ampli' facit aliud. Qd si hoc est impiū dicere. restat etc. ¶ Itē pñt nō est magis efficax ad merēdū penā. q sit bonū op' ad merēdū gloriā. s; pñt ses quēs additū pcedētī si sit equale ei meret duplo maiorē penā. ¶ Bonū opus additū pcedētī meret duplo maiorē gliaz. ¶ Itē q seruit boi. qro dicit' ei seruit tāto maiorē assequit mercedē. si q deus in retribuēdo est iustus: et liberalior: q sit bō. vñ q quāto aliqs in plurib' ei seruit. et quanto plura opa pro ppo faciat. tanto maiorē ab ipso recipiat retributionē. ¶ Itē iste q multi plicat opa bona seminat i terra bona. q necessario opz q aliqū fructum pñij ex eo accipiat. Aut igit' pñij sbale aut accidēta le. aut auree. aut aureole. s; nō aureole. cū illa debeat opib' excellētib'. q recipiet maius pñij sbale suū auree. Et igit' qd quātum pñij bona opa multiplicata et quē fructum afferunt

36 ¶ Rñ. ad pñictoz intelligentiā est notandū. q pñicere in meri to vel ad meritū pōt esse duob' modis fm duplicē differentiā pñij. Quoddā est pñij sbale. qd quidē pñij in vñōe et frui tione dei. qd ideo dī pñij sbale. qz fundamētum et sba totū no stre britudinis est deus. et illo pfecte habito. pfecta est i nobis

37 bitudo. ¶ Aliud vō est pñij accēta qd quidē pñij i gau dio qd habet de bono creato. vel de liberatōe ab aliquo malo. Recipiēdo igit' meritum respectu pñij sbalis. pñij dicere q aliqd valet ad pfectū meritū tripl'r. Aut qz p illud meret bō ma iorē gloriā. et hoc nō maiorē cbaritas vñ mēto: voluntas facit ad pfectū meritū. Aut qz disponit ad merēdū maiorē glām. et talia sunt opa pfectiōis q dicunt' facere ad meritū pfectū. Aut qz pseruat illud p qd meret bō glām. et sic oia opa bona pñij ciūt ad meritū. qz in ipso exerceat cbaritas et operat. pseruat et radicat. vñ bō finaliter pseruet in illa. Et b non est parūū. qz qdā homo faciat. nō saluat nisi finaliter pseruet. Et sic p q opoz multiplicatio quodāmodō valet ad pfectū in merito respec tu pñij sbalis. et b dico disponēdo et pseruādo. nō aut merēdo

38 maiorē glām ex p digno. Sūr ad pfectū maioris pñij accētas lis pōt aliquid valere tripl'r. Aut rōne adeptiōis aureole. et sic opa spālis excellētie faciūt ad pfectū meritū voluntatis bone. Aut rōne adeptiōis alicui' delectatōis interne. et sic oia opa q fiunt ex grā quodāmodō valent ad pfectū pñij accētales. qz fm q bō plura bona opa facit. fm b de plurib' locundabit in con sciētia sua. Aut rōne diminitōis pene. et sic opa difficilia et pena lia faciunt ad pfectū meritū. et addunt ad meritū bonē volū tatis. qz remissionē alicui' pene meret bō ex voluntate cū ope. quā non meret ex sola voluntate. Hec autē distinctio nō solum valet ad terminādum qd dictū est. s; etiā ad duo pcedentiā. Generaliter em' vñū est q operum dignitas. et dati quāritas. et operum numerositas ad pfectus meritū facit respectu pñij. accētales. s; differenter. Acrum est etiā gñaliter q illa oia opa nō faciunt a d pfectū meritū. pñij sbalis nisi solum disponē do et pseruādo. Cū rōnes ille q ostendunt q non multiplicatur merces pñij sbalis fm multiplicatōe operum. pcedēde sunt.

39 Acrum em' pcludunt. ¶ Ad illud vero qd primo obf in contras rium. qz ei qui operat merces imputat fm meritū. Ddm qz tex tus ille fm q glo. exponit nō vult dicere q quāritas mercedis rñdeat operi principaliter. s; hoc vult dicere. qz vbi est oportus nitas operādi. non sufficit grā fidei sine bona opatione. vbi au tem oportunitas siue facultas deest. sola grā sufficit. Unde sen

40 sus est. ei qui opatur. i. ei qui bz temp' operādi. ¶ Ad illud qd obijctur de glo. qz quātum seminauim' in operibus. tñi metes mus in fructibus. Ddm qz nōle fructū intelligitur ibi gaudiū qd habebit quis de bonis operib'. nō premium substantiale qd consistit in deo. Si autē de illo sez substantiali premio intelligat tunc quātum et tñi non dicunt cōmensuratiōe. nec etiā dicunt

41 dispositiōe necessitatis s; congruitatis. ¶ Ad illud qd obijcti tur. qz per sequens opus meretur homo tantundē habere quā

tum et per primum. Ddm qz verum est. s; non meretur aliud sed idipsum qd prius meruerat. loquendo quātum ad essentiale p mium. et non sequitur qz inuanum laboret. qz et si primū opus erat meritorium vite eterne. non tñi meretur efficaciter nisi cbaritate perseuerate. et cbaritas non pōt in boie vigere quin

¶ Douet questionez et deter mina fm quozdā opi nionem .an omnis intētio vl actio eorum qui carent fide sit mala.

¶ Quoz intē tio vt supra dictū est bo nuz opus fa ciat et fides intētionez dirigat. non immerito que ri pōt vtrū ois itētio oēqz il

creat in bonos actus cum pōt et debet. Ideo sequens opus frustra nō fit. quā qz uis nō addat ad pñij ex cellentiā. addit tñi ad merē ti efficacitā. disponit etiam nihilominus ad pfectus et facit ad incrementum me riti respectu accētales pñij sicut prius ostensus est. ¶ Ad illud qd obijctur. qz pñij additū pēto dupliat meritū et supplicat. ergo et bonum additū bono. ddm qz nō est sile. ppter b qz mala facim'. mali sum'. s; nō qz bōa facim' bōi sum'. immo potius eōuerso bo

nitas operum ortū bz ex bonitate operātis. et hinc est qz diuer sis petis meret homo diuersa supplicia. qz diuersis bonis operibus merca homo vñā gloriā. qz actio merēdi et acceptā di in pluribus bonis vna est. rō vero displicēdi et demerēdi est in pluribus petis diuersa. ¶ Ad illud qd obijct' qz apud boiem mai' pñij meret bō ex plurib' opib'. Ddm. qz nō est sile qz bō nō reputat op' dignū retributōe ppter bonitatē operātis. s; pot' operātē ppter bonitatē opis. bō em' indiget alle no seruitio. de' aut qz bonoz nfoz nō indiget. nō operātē ppter opeta. s; opa propter operātē acceptat et remunerat. et tō nō est sile. ex pte ista et ex illa. ¶ Ad illud qd obf. qz opera multi plicata nō valent ad premiū accētales. qz nō assequunt aureo lam. Ddm. qz accētales pñij in plus est qz aureola. Nōle em' aureole non intelligimus quodcūqz pñij accētales. s; il lud qd bz quandā prerogatiuā. et dignitatē sicut et opus cui responderet. Nihilominus tñi gaudiū de bonoz operum mul tiplicatiōe ad accētales premiū spectat. cū sine ipso pōt sit haberi vita eterna. et ad hoc quidem faciunt bona opera multiplicata. faciunt etiam ad essentiale premiū aliquo mo do sicut prius ostensus est. Et bis patet responsio ad illud qd vltimo querebatur.

Distinctio xli. Qualiter ex obliquitate intentionis ba + beat fieri opus malum.

¶ Quoz intētio vt supra dictū est etc. Supra ostē dit mgt qualiter actus babeat rectificari ex i rectitudine intentionis et volū tatis. In hac parte intendit determinare qualiter act' ex defectu intētiōis et volū tatis babeat depra uari. Diuidit aut' ps ista in duas ptes. In q rñ pñā pparat mgt opa ad intētiōe deficē tē. In scda vō pparat malo s act' siue mala opa ad voluntatē ibi. Post hec inuestigari opz etc. Pñā ps diuidit in tres ptes. In quaz pñā mgt mouet qōnē et determinat fm quozdā opi nionē. In scda vero obijct' illā determinationē. adiungēs il li qōnē quādā rñsiōnē. ibi. Hic aut' obf. In tertia mgt pñā illoz opñionē q tripartā distinctiōe actū ponunt' vt in dī. pce dētī pñā ponit determinationē. ibi. Alij vō qui tripartay distinctiōe actū faciūt. vbi innuit q actōes nre diuidunt' p tres differētiās. s; p bonā. et malā. et indifferentē inter vtranz mediā. Sūr scda pars principalis diuidit in tres ptes. In p ma querit mgt vtrū omne pñij ex tēri' sit voluntarium siue a voluntate. In scda querit vtrū oē pñij sit in volū tate. ibi. Il liusetiā intelligētia pquireda est etc. In tertia vero pcludit qz hoc nō solū verū est de pēto exteriori q sit voluntariū. s; etiā verū est de pēto interiori. qd quidē cōsistit circa volū tatis mo tum. ibi. Si autē omne pñij mortale etc. Et sic duas questio nes principaliter determinat mgt in parte ista. Quarum vna est. Acrum ois actio mala sit que non procedit ex intētiōe res cta. Scda est. vtrum omnis culpa sit voluntaria.

¶ Fides intētiōe dirigat. Lōtra. Multi bñtes. fidem bñt

Di. xli.

42

43

44